รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

A MODEL OF MOTIVATION BUILDING FOR JUVENILE DEVELOPING MORALITY AND ETHICS BY THE ARTIST IDOL

นางวลัยพรรณ เฉลยทรัพย์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

นางวลัยพรรณ เฉลยทรัพย์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A Model of Motivation Building for Juvenile Developing Motivation for Juvenile Developing Morality and Ethics by the Artist Idol

Mrs. Walaiphan Chaloeysub

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Psychology)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณาของ ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง ประธานกรรมการ ,ผศ.ดร.เริงชัย หมื่นชนะ กรรมการ, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภิฉนฺโท, ผศ.ดร.พระมหาเผื่อน กิตฺติโสภโณ, ดร.พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ และ ดร.ลำพอง กลมกูล ขอกราบขอบพระคุณที่กรุณาตรวจแบบสอบถาม และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างมาก ซึ่งทำให้เนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณรศ.ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบการแปรผลเชิงปริมาณ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่สอนในหลักสูตรพุทธจิตวิทยาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพุทธจิตวิทยา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหาของพระพุทธศาสนาและจิตวิทยาตะวันตกได้เห็นแบบอย่างและได้รับการฝึกปฏิบัติที่ถูกต้องตามแนวพระพุทธศาสนาและแนวจิตวิทยาอันก่อประโยชน์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อการทำงานและการดำเนินชีวิตของผู้วิจัย

ขอขอบคุณศิลปินค่าย GMM Grammy และค่าย What the duck ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างได้แก่เยาวชนทุกคนที่ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนๆปริญญาเอกพุทธจิตวิทยา รุ่น ๑ ทุกท่านที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

วลัยพรรณ เฉลยทรัพย์

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง โดยระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (ไทย) ๙/๑๗๐/๕๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๑๗๐ หน้า ๕๖

<u>พระสุตตันตปิฎก</u>

ที.ปา.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
องฺ.จตุกฺก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.ปญฺจก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธัมมบท	(ภาษาไทย)

ชื่อดุษฎีนิพนธ์ : รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ
ผู้วิจัย : นางวลัยพรรณ เฉลยทรัพย์
ชื่อปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา)
คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์
: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง, พธ.บ.(บริหารการศึกษา), M.A., Ph.D. (Psychology)
: ผศ.ดร.เริงชัย หมื่นชนะ, ป.ธ. ๗, พธ.บ.(ครุศาสตร์), M.A., Ph.D. (Psychology)
วันสำเร็จการศึกษา :

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ หลักทางพุทธจิตวิทยา และคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ และ ๓) เพื่อเสนอรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นศิลปินต้นแบบ ๙ ท่าน และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๙ คน ซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้สูตร Yamane การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

๑) แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ หลักทางพุทธจิตวิทยา และคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบ พบว่า (๑) การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน ศิลปินปฏิบัติตัวตามหลักภาวนา ๔ ได้แก่ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา (๒) การกำกับตนเอง เพื่อความสำเร็จ ศิลปินปฏิบัติตัวตามหลักอิทธิบาท ๔ (๓) การเผชิญปัญหาและหา ทางออกจากปัญหา ศิลปินปฏิบัติตัวตามหลักอริยสัจ ๔ (๔) สามารถเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนเพราะมีคุณลักษณะที่โดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ รวมทั้งไม่ซับซ้อนเพราะเป็นบุคคลสาธารณะที่สามารถตรวจสอบได้

๒) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบพบว่า แนวทางที่ต้องพัฒนาเยาวชนจากมากไปหาน้อย คือ (๑) การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันด้านกายภาวนา โดยเฉพาะการออกกำลังกาย (๒) การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จด้านจิตตปัญญาและด้านอิทธิบาท ๔ โดยเฉพาะความตั้งใจ ความมุ่งมั่นและความพากเพียร (๓) การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาด้านปัญญาภาวนาและด้านอริยสัจ ๔ โดยเฉพาะความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์

๓) รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ พบว่าต้องพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะเหมือนศิลปินต้นแบบในด้านการปฏิบัติตัวตามหลักภาวนา ๔ กำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ เพื่อให้เกิดความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ อันเป็นหลักทางพุทธจิตวิทยาที่เป็นรูปแบบในการพัฒนาเยาวชน โดยเน้นการพัฒนามากที่สุดตามลำดับคือด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔ ด้านจิตตภาวนาและอิทธิบาท๔ ด้านสีลภาวนาและด้านกายภาวนา

ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต
มจร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Dissertation Title : A Model of Motivation Building for Juvenile Developing Morality and Ethics by the Artist Idol

Researcher : Mrs. Walaiphan Chaleysab

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Psychology)

Dissertation Supervisory Committee

: Asst.Prof.Dr.Siriwat Srikhruedong, B.A. (Educational Administration), M.A., (Psychology) Ph.D. (Psychology)

: Asst.Prof. Dr. Rengcchai, Pali Grade 7, B.A. (Education), M.A., (Teacher, higher, Education)., Ph.D.(Psychology)

Date of Graduation:

Abstract

The study was a mixed method research in nature including a qualitative method and quantitative one. Its objective were 1) to study motivation concepts and theories, Buddhist Psychological principles and nature of the artist idol; 2) to study the development approach of morality and ethics for Juvenile by the artist idol; and 3) to present a building model of motivation for juvenile developing morality and ethics by the Artist idol. The qualitative method used In-depth interview to collect data from 9 key informants who were artist idols and the content analysis was used for analyzing the qualitative data. For the quantitative research a questionnaire was used to collect data from 389 samples who were the upper secondary students in Nakhon Sawan province by the sampling method of Yamane and statistics used for analyzing the quantitative data included Percentage, Mean and Standard Deviation (S.D.)

Results of the study were as follows:

1) With regard to motivation concepts and theories, Buddhist Psychological principles and nature of the artist idol it found that there were four points, namely, (1) for behaviors in daily life the artist idols followed the 4 Developments including bodily development, social development, mental development and wisdom development; (2) for a self-control for success the artist idols followed the 4 paths of accomplishment; (3) for facing problems and finding out solutions the artist idols followed the 4 Noble Truths; and (4) for being the idol of juvenile the artist idols possessing the outstanding, valuable and impressive qualities and no complicated personality because of being public ones who could be censored.

2) In respect of the development approach of morality and ethics for Juvenile by the artist idol it showed that the development approach of morality and ethics for Juvenile from the most to the least, namely, (1) for behaviors in daily life it was related to the aspect of bodily development, especially taking exercise; (2) for self-control for success it was related to the aspect of psycho-wisdom development and 4 paths of accomplishment, especially inspiration, determination and effort; and (3) for facing problems and finding out solutions it was related to wisdom development and 4 Noble Truths, especially the understanding of problem or suffering.

3) Regarding a building model of motivation for juvenile developing morality and ethics by the Artist idol it found that it had to develop the juvenile to possess the same qualities of the artist idols in the aspect of behaviors as the 4 developments for self-control for success according to the 4 paths of accomplishment, facing problems and finding out solutions according to the 4 Noble

Truths, especially to be outstanding, valuable and impressive, which was the Buddhist psychological approach as the development model of juvenile, mostly emphasizing the development of wisdom and the 4 Noble Truths, the development of mentality and the 4 paths of accomplishment, and the development of morality and body.

ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต
มจร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๘
บทที่ ๒ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน	๑๐
๒.๑.๑ ความหมายและความสำคัญของเยาวชน	๑๐
๒.๑.๒ แนวคิดการพัฒนาเยาวชน	๑๓
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับศิลปิน	๓๙
๒.๒.๑ ความหมายและความสำคัญของศิลปินและดนตรี	๓๙
๒.๒.๒ วัฒนธรรมวัยรุ่น และแนวคิดเกี่ยวกับแฟนคลับ	๔๓
๒.๒.๓ รูปแบบการแสดงดนตรี	๕๒
๒.๒.๔ ค่ายเพลง	๕๓
๒.๓ ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) และทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยา	๕๖
๒.๓.๑ ความหมายของแรงจูงใจ	๕๖
๒.๓.๒ ความขัดแย้งของแรงจูงใจ	๖๐

เรื่อง	หน้า
๒.๓.๓ ทฤษฎีการจูงใจโดยทั่วไป	๖๑
๒.๓.๔ ทฤษฎีเซลล์กระจก	๖๓
๒.๓.๕ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก	๖๔
๒.๓.๖ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม	๖๖
๒.๓.๗ ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์	๖๙
๒.๓.๘ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget	๗๑
๒.๓.๙ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูร่า	๗๒
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักคุณธรรมจริยธรรม	๘๒
๒.๔.๑ ความหมายและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม	๘๒
๒.๔.๒ คุณค่าทางจริยธรรมต่อชีวิตมนุษย์	๘๗
๒.๔.๓ ประเภทของจริยธรรม	๘๙
๒.๔.๔ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔	๙๐
๒.๔.๕ แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวนา ๔	๑๐๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐๘
๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและศิลปิน	๑๐๘
๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลียนแบบของวัยรุ่น	๑๑๒
๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม	๑๑๓
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	๑๒๒
๒.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๒๔
๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)	๑๒๗
๓.๓ การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพ	๑๒๗
๓.๔ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๓๐
๓.๕ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๓๑
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๓
๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๓

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไป ๑๓๔

๔.๒ ผลการวิจัย ๑๓๔

๔.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย ๑๘๐

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย ๑๘๒

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย ๑๘๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะของการวิจัย ๑๙๐

บรรณานุกรม ๑๙๒

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. ๒๐๑

ภาคผนวก ข. ๒๑๓

ภาคผนวก ค. ๒๒๒

ภาคผนวก ง. ๒๔๕

ประวัติผู้วิจัย ๒๖๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๔.๑ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๑	๑๔๑
ตารางที่ ๔.๒ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๒	๑๔๔
ตารางที่ ๔.๓ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๓	๑๔๗
ตารางที่ ๔.๔ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๔	๑๔๙
ตารางที่ ๔.๕ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๕	๑๕๒
ตารางที่ ๔.๖ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๖	๑๕๔
ตารางที่ ๔.๗ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๗	๑๕๗
ตารางที่ ๔.๘ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๘	๑๕๙
ตารางที่ ๔.๙ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๙	๑๖๒
ตารางที่ ๔.๑๐ การวิเคราะห์คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา	๑๖๕
ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๖๘
ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจ ตามกรอบพุทธจิตวิทยา (ภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔)	๑๗๐
ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจ ตามกรอบพุทธจิตวิทยา (กายภาวนา)	๑๗๑
ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจ ตามกรอบพุทธจิตวิทยา (สีลภาวนา)	๑๗๒
ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจ ตามกรอบพุทธจิตวิทยา (จิตตปัญญา และอิทธิบาท ๔)	๑๗๓
ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจ ตามกรอบพุทธจิตวิทยา (ปัญญาภาวนา และอริยสัจ ๔)	๑๗๕
ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเยาวชน โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ	๑๗๗
ตารางที่ ๔.๑๘ การสังเคราะห์รูปแบบการสร้างแรงจูงใจ ให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ	๑๗๙
ตารางที่ ๔.๑๙ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ	๑๘๑

บทที่ ๑
บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชน หมายถึงบุคคลที่มีอายุเกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์[๑] บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ถึง ๒๕ ปีบริบูรณ์[๒] เป็นวัยที่ย่างก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ และเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต ในการเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

ในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในแต่ละวัน เยาวชนต้องเผชิญกันสิ่งแวดล้อมที่ยั่วยุให้เกิดความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงจำเป็นต้องต่อสู้กับกิเลสตัณหา ซึ่งเกิดจากความไม่รู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขเวทนาและหลีกเลี่ยงทุกขเวทนา พลังที่จะต่อสู้กับกิเลสตัณหาได้คือ พลังสติและพลังปัญญา ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการฝึกหัด อบรมด้วยหลักธรรมอย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนสามารถยกระดับจิตใจขึ้นสูงเหนือกิเลส ตัณหาได้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เราจะเห็นได้หลักพระพุทธศาสนาจะเน้นถึงการยอมรับศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธองค์ทรงเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาชีวิตให้ก้าวไปสู่เป้าหมายทีดี ซึ่งพระพุทธศาสนาเห็นว่าหลักการพัฒนาชีวิตมนุษย์จะพัฒนาด้วยหลักไตรสิกขาในด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา (ปัญญา) โดยหลักการดังกล่าวถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาให้เยาวชนเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นจะต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กันทั้ง ๓ ด้าน นอกเหนือจากนี้ยังมีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเยาวชนได้ตามความเหมาะสม โดยสถาบันทางสังคมที่อยู่รอบข้างเป็นกัลยาณมิตรที่ดี[๓]

ในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายเริ่มได้ตระหนักแล้วว่าการพัฒนาในระยะเวลาที่ผ่านมา มุ่งสร้างความเจริญด้านวัตถุโดยเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ได้ก่อให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งแก่ชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าด้านสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ ทั้งแก่สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นับเป็นการพัฒนาที่ผิดพลาด เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนากันใหม่ โดยองค์การสหประชาชาติได้แนะนำให้ดำเนินการพัฒนาแบบยั่งยืนโดยเน้นว่าจะต้องหันมาให้การพัฒนามนุษย์เป็นแกนกลางของการพัฒนาทุกอย่าง จะเห็นว่า

---

[๑] พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร, ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๕.

[๒] รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย, (สำนักปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, มปป.), หน้า ๓๔-๓๕.

[๓] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **การพัฒนาที่ยั่งยืน**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๗), หน้า ๒๓๔.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ ของประเทศไทยเราในปัจจุบันก็ยึดถือหลักสำคัญข้อนี้เช่นเดียวกับหลักพระพุทธศาสนาก็คือการพัฒนามนุษย์เป็นแกนกลาง ทั้งนี้พระพุทธศาสนาพัฒนามนุษย์และสังคมอย่างสัมพันธ์ควบคู่กันไปและเป็นปัจจัยต่อกัน โดยคำนึงถึงธรรมชาติแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย[๔]

ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)ได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาว่า จะพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม[๕]

กล่าวได้ว่าหนุ่มสาวที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ อารมณ์และสังคม เป็นวัยที่สมองเติบโตเต็มที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กที่ยังไม่มีความสมบูรณ์ทางเพศ แสดงถึงความเป็นชายหญิงเต็มที่ เป็นวัยแห่งปัญหา วิตกกังวล หงุดหงิด ชอบเพ้อฝันและจินตนาการ เริ่มสนใจเพศตรงข้ามโดยการเรียกร้องความสนใจด้วยการแต่งกายให้สะดุดตา ต้องการอิสรภาพ ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับโดยการการเลียนแบบผู้ใหญ่ รับฟังความคิดเห็นแต่ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่เปรียบเทียบตัวเขากับคนอื่น ไม่ต้องการเปิดเผยเรื่องราวของตัวเองกับพ่อแม่ จะให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก เป็นวัยที่รักและต้องการเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ จึงถือเป็นช่วงสำคัญสำหรับการย่างก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เขาจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆมากมาย โดยเฉพาะเพื่อนและสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะวัยนี้จะให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ทั้งเพื่อนเพศเดียวกันในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและเพื่อนต่างเพศในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งการคบเพื่อนช่วงแรกจะคบแบบรวมกลุ่มใหญ่ แต่เมื่อเริ่มโตขึ้นจำนวนเพื่อนในกลุ่มจะลดน้อยลง และรู้จักเลือกคบเพื่อนที่นิสัยเข้ากันได้ มีความเข้าใจกันและกันได้กว่าคนอื่น นอกจากนี้ยังมีการคบเพื่อนต่างเพศหรือเริ่มสนใจเพศตรงข้าม ต้องการอิสระและเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบให้ใครมาก้าวก่าย มีการแสดงออกตามลักษณะทางเพศมากขึ้น คือแบ่งแยกชัดเจนระหว่างเพศหญิงและเพศชาย และการเบี่ยงเบนทางเพศก็จะเริ่มแสดงออกในช่วงนี้ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ และถือเป็นวัยที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ คุณภาพชีวิตของเยาวชนทุกคนจึงมีผลต่อคุณภาพชีวิตในวัยผู้ใหญ่ด้วยเพราะพวกเขาคือความหวังและเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตนั่นเอง เนื่องจากเยาวชนมีกำลังอย่างเต็มเปี่ยมทั้งพลังสมองและพลังกาย ด้วยความแข็งแรงทางด้านร่างกาย ความคล่องตัวกระฉับกระเฉง หัวสมองปราดเปรื่อง ความคิดรวดเร็วกว่าผู้ใหญ่ ธรรมชาติเอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ มีศักยภาพสูงในการคิด จึงเป็นแรงสำคัญในการผลักดันทุกภาคส่วน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสถาบันที่เกี่ยวข้องต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้เยาวชนมีการใช้ชีวิตที่ดีได้แก่

๑. ครอบครัว ถือเป็นสถาบันแรกที่ใกล้ชิดวัยรุ่นมากที่สุด จากการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เขาเป็นคนดี โดยพื้นฐานครอบครัวสำคัญที่สุด เสมือนฐานแรกที่จะอบรมและสร้างบรรยากาศให้อบอุ่น ขัดเกลาลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ วิธีคิด ความละเอียดอ่อนในจิตใจ ให้เกิดกับเด็กทุกคนโดยอาศัยความรักความเข้าใจเป็นที่ตั้ง ไม่หย่อนจนเกินไป ไม่ตึงจนเกินไป ไม่มีกฎระเบียบหยุมหยิมให้เขา

---

[๔] อินถา ศิริวรรณ, **พระพุทธศาสนากับสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๐-๑๐๑.

[๕] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.), หน้า ๘.

รำคาญใจ มีความอบอุ่นและดีงามปกคลุมให้บ้านน่าอยู่ ไม่ทะเลาะเบาะแว้งให้เด็กกลุ้มใจและสุขภาพจิตเสีย โดยถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกได้สัมผัส ทั้งพ่อแม่มอบความรักเป็นสายใยให้ลูกได้ผูกพันอย่างอบอุ่น

๒. โรงเรียน ถือเป็นสถาบันที่สองที่เด็กจะก้าวออกจากบ้านเพื่อก้าวสู่ประตูโรงเรียน จากอ้อมแขนของพ่อแม่สู่อ้อมแขนของครูอาจารย์ที่ต้องร่วมกันให้ความรักความเข้าใจต่อจากพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างจริงใจและอบอุ่นเช่นกัน ความเอื้ออาทร ความรัก และความเข้าใจที่ครูมีต่อนักเรียนย่อมทำให้เด็กมีความอบอุ่นและกล้าที่จะปรึกษาปัญหาต่างๆ กล้าถาม กล้าแสดงออก และไม่บิดเบือนความรู้สึกลึกๆที่มีเพื่อครูได้คอยชี้แนะและอบรมสั่งสอนได้ทันท่วงที

๓. สังคม ซึ่งหมายถึงทุกองค์กร ทุกสถาบัน ต้องหันมาให้ความร่วมมือในการดูแลรับผิดชอบการก้าวเดินของเยาวชนทุกย่างก้าว บนเส้นทางภายนอกรั้วโรงเรียนและนอกสถาบันครอบครัว โดยช่วยเป็นหูเป็นตาสอดส่องความประพฤติของเด็กทุกคนด้วยใจรักแบบลูกหลาน เป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างองค์ความรู้ในทางที่ดีป้อนให้กับเยาวชนในวิธีการใช้ชีวิตในสังคมที่เยาวชนจะต้องศึกษาเรียนรู้ในโลกกว้างนี้อย่างมีคุณธรรมและจริงใจกับเยาวชนทุกคน เพื่อช่วยกันสร้างสถาบันสังคมที่กว้างขวางให้สงบสุข น่าอยู่ และมีความเจริญรุ่งเรืองต่อประเทศชาติในทุกๆ ด้าน ทั้งการทำตัวอย่างที่ดี ตั้งแต่ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา การเอื้ออาทร การมีคุณธรรมจริยธรรมซึ่งถือเป็นกรอบสำคัญที่เป็นมาตรฐานในการประพฤติตนของคนในสังคม โดยอาศัยหลักศาสนาซึ่งจะเป็นตัวจำแนกการกระทำของมนุษย์ว่าดีชั่ว ถูกผิด หรือไม่อย่างไร ให้ยึดหลักปฏิบัติเดียวกันเพื่อสังคมมีความยุติธรรมและเจริญรุ่งเรืองอย่างที่สุด สังคมจึงเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนในหลายรูปแบบ เช่น สื่อต่างๆ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ทั้งรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือวารสาร และสื่ออิเลคทรอนิคส์ที่พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในปัจจุบันตั้งแต่วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะสังคมออนไลน์ซึ่งมีสิ่งยั่วยุต่างๆ มากมาย และโลกไร้พรมแดนย่อมเป็นอันตรายต่อการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในปัจจุบันมาก

จากสถาบันทั้งหมดที่กล่าวมาจึงเป็นกำลังสำคัญในการโยงใยและสัมพันธ์ต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการดูแลพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีเพื่อนำพาประเทศชาติสู่ความเจริญ คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นกฎเกณฑ์ที่สำคัญในสังคมที่ต้องปลูกฝังให้เกิดแก่เยาวชนทุกคนให้ประพฤติปฏิบัติดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีวินัยในตนเอง ตรงต่อเวลา ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ มีความอดทน ขยันขันแข็ง ไม่ประมาท รู้จักอดกลั้นอดออม มีสัจจะ ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเมตตากรุณากตัญญูกตเวทีปฏิบัติตัวต่อผู้อาวุโสอย่างดี การรู้จักให้อภัย ฯลฯ สิ่งหนึ่งที่เราจะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนคือการหาต้นแบบที่ดีให้กับเยาวชน ด้วยเหตุที่ดนตรีและศิลปินได้แก่นักร้อง นักดนตรี เป็นกลุ่มที่เยาวชนชื่นชอบหลงใหล พร้อมที่จะเลียนแบบทั้งการแต่งตัว การพูด บุคลิกลักษณะ ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวัน

หากเราสังเกตดีๆ จะพบว่า ในปัจจุบันแฟชั่นและดนตรีต่างก็มีอิทธิพลต่อกระบวนความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างสูง ซึ่งก็เป็นเช่นนี้มาทุกยุคทุกสมัย เมื่อคราวที่ The Beatles โด่งดัง ผมทรงกะลาครอบเป็นที่นิยมกันอย่างมาก กระทั่งนักดนตรีไทยในยุคนั้นต่างพากันเลียนแบบทั้งการแต่งตัว ดนตรีและทรงผม สำหรับวัยรุ่นในปัจจุบันดนตรียังคงมีอิทธิพลอย่างสูงต่อ

พวกเขาทั้งในด้านความคิดและพฤติกรรม[๖] ศิลปินต้นแบบได้แก่นักร้อง นักดนตรี จึงเป็นกลุ่มคนที่เยาวชนชื่นชมคลั่งไคล้ พร้อมที่จะเลียนแบบศิลปินในดวงใจทุกอย่าง ทั้งการแต่งตัว การพูด บุคลิกลักษณะ ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวัน ศิลปินต้องเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชน เพราะสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนไปอย่างมากความทันสมัยทำให้สังคมน่ากลัวยิ่งขึ้นอีกหลายเท่าตัว สภาพเศรษฐกิจ ความฟุ้งเฟ้อ ค่านิยมที่ผิดๆไหลทะลักเข้าสู่สังคมวัยรุ่น ยากต่อการต่อต้าน สถานบันเทิง แหล่งมั่วสุม การมีพฤติกรรมฟรีเซ็กซ์ ยาเสพติด การพนัน และอบายมุขที่นำพาสังคมดิ่งลงเหว อนาคตของชาติไร้ทิศทาง ประชากรไร้คุณภาพ ปัญหาวัยรุ่นทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในสังคมออนไลน์ เช่นปัจจุบันวัยรุ่นซึ่งมีอารมณ์อ่อนไหวพร้อมต่อการรับสิ่งต่างๆ ที่พรั่งพรูเข้ามาอย่างง่ายดายย่อมเป็นปัญหาการพัฒนาสังคมที่ทุกสถาบัน ทุกภาคส่วน ต้องช่วยกันเยียวยาและป้องกัน การพัฒนาเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบจึงจำเป็นต่อสังคมปัจจุบัน

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบูรณาการพุทธจิตวิทยากับศิลปะแห่งการดำรงชีวิตของเยาวชนในสังคมไทย เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาวิจัย เพราะจะนำไปสู่การพัฒนาคนให้เป็นคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และศึกษาความสัมพันธ์ของพุทธจิตวิทยากับศิลปะแห่งการดำรงชีวิตของเยาวชนในสังคมไทย เพื่อคุณภาพของประชาชนในอนาคต

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ และหลักทางพุทธจิตวิทยาและคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบ

๑.๒.๒ เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

๑.๒.๓ เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยา โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ต้องการทราบแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจและหลักทางพุทธจิตวิทยาและคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ต้องการทราบวิธีการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ต้องการเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

---

[๖] ธนากร โสรณสุทธิ, **เพื่อนผู้นำ** ปีที่ ๒ ฉ.๒ ต.ค.-พ.ย. ๒๕๔๓, หน้า ๕๖.

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)โดยมีวิธีการดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาการพัฒนาเยาวชนเชิงพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ โดยการรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และหนังสือสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตำรา บทความ หนังสือพิมพ์ และวรรณกรรมต่างๆ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาทางด้านการปรับพฤติกรรม พัฒนาการแต่ละช่วงวัยของศิลปิน จิตใต้สำนึก บุคลิกภาพมารวมกับหลักพุทธธรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมทางด้านกาย ศีล จิต และปัญญาเพื่อสร้างเครื่องมือเข้าไปตรวจวัดศิลปินเพื่อค้นพบพฤติกรรม แนวคิด องค์ความรู้ การแสดงออกแต่ละช่วงวัยนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปของศิลปินต้นแบบ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

๑. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ศิลปินต้นแบบ๙ท่านที่คัดเลือกมาจากเกณฑ์ ดังนี้คือ ๑. เป็นกลุ่มศิลปินที่เยาวชนสนใจมากที่สุดจากผลสำรวจศิลปินยอดนิยมในปี พ.ศ.๒๕๕๗ของสยามดาราสตาร์อวอร์ด ๒. กลุ่มศิลปินที่ได้รับความสำเร็จโดยได้รับรางวัลสุพรรณหงส์ทองคำ ๓. กลุ่มศิลปินที่ไม่มีประวัติเสื่อมเสียทางด้านจริยธรรม ศิลปินทั้ง๙ท่านได้แก่

๑. นายสมพล รุ่งพาณิชย์ นักร้องนำ วง 25 hour ค่ายจินนี่เรคคอร์ด (จีเอ็มเอ็มแกรมมี่)

๒. นายประทีป สิริอิสระนันท์ กีตาร์ วง 25 hour ค่ายจินนี่เรคคอร์ด (จีเอ็มเอ็มแกรมมี่)

๓. นายเอกศิริ กำบังภัย กีตาร์เบส วง 25 hour ค่าย จินนี่เรคคอร์ด (จีเอ็มเอ็มแกรมมี่)

๔. นายปิยวัฒน์ มีเครือ กีตาร์ วง 25 hour ค่ายจินนี่เรคคอร์ด (จีเอ็มเอ็มแกรมมี่)

๕. นายกฤตพงศ์ สกุลนามอเนก กลอง วง 25 hour ค่ายจินนี่เรคคอร์ด (จีเอ็มเอ็มแกรมมี่)

๖. นายชาครีย์ ลาภบุญเรือง นักร้องนำ วง Musketeers (วอท เดอะ ดัก)

๗. นายสรรวิช หวานสนิท กีตาร์ วง Musketeers (วอท เดอะ ดัก)

๘. นายภาคภูมิ นิ่มละมัย กีตาร์ วง Musketeers (วอท เดอะ ดัก)

๙. นายรวิน มิตรจิตรานนท์ กีตาร์ วง Musketeers (วอท เดอะ ดัก)

๒. กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเชิงปริมาณได้จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน ๑๔ แห่ง จำนวน๑๑,๔๓๐คน โดยคัดเลือกจากสูตร Yamane คำนวณจากประชากรทั้งหมดออกมาเหลือกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน๘แห่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๓๘๙ คนได้แก่

ลำดับที่	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑.	โรงเรียนนครสวรรค์ อำเภอเมือง	๒๒๐๐	๕๓
๒.	โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ อำเภอเมือง	๑๕๑๓	-
๓.	โรงเรียนเก้าเลี้ยววิทยา อำเภอเก้าเลี้ยว	๒๑๕	-
๔.	โรงเรียนโกรกพระ อำเภอโกรกพระ	๑๗๙	-
๕.	โรงเรียนพยุหะพิทยาคม อำเภอพยุหะคีรี	๒๓๒	๔๘
๖.	โรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ อำเภอตาคลี	๑๑๙๐	๔๘
๗.	โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ อำเภอชุมแสง	๑๓๖๕	-
๘	โรงเรียนไพศาลีพิทยาคม อำเภอไพศาลี	๕๗๓	๔๘
๙	โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ อำเภอตากฟ้า	๔๗๐	๔๘
๑๐	โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม อำเภอท่าตะโก	๗๓๐	๔๘
๑๑	โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว	๗๘๙	๔๘
๑๒	โรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม อำเภอบรรพตพิสัย	๔๑๔	-
๑๓	โรงเรียนแม่วงก์พิทยาคม อำเภอแม่วงก์	๒๐๐	๔๘
๑๔	โรงเรียนหนองบัว อำเภอหนองบัว	๗๘๙	
		๑๑,๔๓๐	๓๘๙

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้นเป็นข้อมูลทั่วไปได้แก่เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ฐานะทางบ้าน ส่วนตัวแปรตามได้แก่การใช้ชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการ ช่วงเวลาที่การวิจัย คือ ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ – กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น ๑๓ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการที่เกิดจากสิ่งเร้าภายใน และสิ่งเร้าภายนอก

รูปแบบการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การที่ผู้วิจัยใช้หลักพุทธธรรมในด้านคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบภาวนา ๔ (กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา ปัญญาภาวนา)ในการสร้างรูปแบบศิลปินเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เยาวชนปฏิบัติตาม

เยาวชน หมายถึง วัยรุ่นที่ย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาวซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๑๓ – ๑๙ ปีกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักพุทธธรรม ใช้หลักธรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้อยู่ในกรอบภาวนา ๔ (กายภาวนา, ศีลภาวนา, จิตภาวนา และปัญญาภาวนา)

คุณธรรมจริยธรรม หมายถึงคุณสมบัติที่ดีของจิตใจ เมื่อคิดดี จิตใจดี ทำให้แสดงพฤติกรรมที่ดีออกมา

ศิลปินต้นแบบ หมายถึงศิลปินที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมโดยคัดเลือกจากศิลปินที่ได้รับรางวัลและศิลปินที่ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียทางสังคม นำเสนอผลงานเชิงสร้างสรรค์ และจากการโหวตของสื่อมวลชนเป็นศิลปินยอดนิยม

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

๒. ทำให้ได้รูปแบบในการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

๓. ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับเยาวชนได้นำรูปแบบในการพัฒนาเยาวชนไปประยุกต์ใช้ต่อเยาวชนได้

๔. ศิลปินปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นเพราะเห็นความสำคัญของตนเองต่อเยาวชนและสังคม

บทที่ ๒

ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

๒.๑.๑ ความหมายและความสำคัญของเยาวชน

๒.๑.๒ แนวคิดการพัฒนาเยาวชน

๒.๑.๓ การวางแผนพัฒนาเยาวชนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแนวพุทธ

๒.๑.๔ กระบวนการพัฒนาเยาวชน

๒.๑.๕ บทบาทสถาบันสังคมในการพัฒนาเยาวชน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับศิลปิน

๒.๒.๑ ความหมายและความสำคัญของศิลปินและดนตรี

๒.๒.๒ วัฒนธรรมวัยรุ่นและแนวคิดเกี่ยวกับแฟนคลับ

๒.๒.๓ รูปแบบการแสดงดนตรี

๒.๒.๔ ค่ายเพลง

๒.๓ ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) และทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยา

๒.๓.๑ ความหมายของแรงจูงใจ

๒.๓.๒ ความขัดแย้งของแรงจูงใจ (When Motives Conflict)

๒.๓.๓ ทฤษฎีการจูงใจโดยทั่วไป (General Theories of Motivation)

๒.๓.๔ ทฤษฎีเซลกระจก

๒.๓.๕ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก(Kohlbe’s Moral Development)

๒.๓.๖ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

๒.๓.๗ ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow s theory of motivation)

๒.๓.๘ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget

๒.๓.๙ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูร่า (Bandura's Social Learning Theory)
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักคุณธรรมจริยธรรม
๒.๔.๑ ความหมายและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม
๒.๔.๒ คุณค่าทางจริยธรรมต่อชีวิตมนุษย์
๒.๔.๓ ประเภทของจริยธรรม
๒.๔.๔ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔
๒.๔.๕ แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวนา ๔
๒.๔.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒.๔.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

๒.๑.๑ ความหมายและความสำคัญของเยาวชน

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ บัญญัติว่า "เด็ก" หมายถึงบุคคลที่อายุเกิน ๗ ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ และ "เยาวชน" หมายความถึง บุคคลที่อายุเกิน ๑๔ ปีปริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ระบุคำนิยามว่า "เด็ก" หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ และ "เยาวชน" หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ถึง ๒๕ ปีบริบูรณ์

อนุสัญญาด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๘๖ (Convention on the Rights of the Child) ได้กำหนดคำนิยามว่า "เด็ก" หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี และ "เยาวชน" หมายถึง มนุษย์ในวัยหนุ่มสาวที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕–๒๕ ปี (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม สิงหาคม ๒๕๔๙)

จากพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวถึง คำว่าเยาวชน คล้ายกับคำว่าวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีอายุระหว่าง ๑๓–๑๙ ปี เป็นวัยย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว มีคำใกล้เคียงที่เกี่ยวข้องเช่น รุ่นหนุ่มสาว แรกรุ่น และรุ่นกระเตาะให้กับผู้หญิงที่เพิ่งแตกเนื้อสาว ส่วนผู้ชายใช้คำว่ารุ่นกระทง

หมายถึงเพื่อนรุ่นหนุ่ม ซึ่งดูเหมือนว่า คำไทยแต่เดิมจะไม่มีคำว่า “วัยรุ่น” อันหมายถึง ช่วงเวลาระหว่างเด็กกับความเป็นหนุ่มเป็นสาวหรือผู้ใหญ่โดยตรง[๗]

เยาวชน หมายถึง บุคคลผู้มีอายุเกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์[๘] และเป็นเด็กที่มีอายุน้อย[๙] หมายถึงคนในวัยหนุ่มสาวที่มีอายุระหว่าง ๑๕–๒๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นวัยที่สมองเติบโตเต็มที่ เปลี่ยนจากความเป็นเด็กที่ยังไม่มีความสมบูรณ์ทางเพศไปสู่ความสมบูรณ์ทางเพศ แสดงถึงความเป็นชายหญิงเต็มที่ เป็นวัยแห่งปัญหา วิตกกังวล หงุดหงิด ชอบเพ้อฝันและจิตนาการ เริ่มสนใจเพศตรงข้าม โดยการเรียกร้องความสนใจด้วยการแต่งกายให้สะดุดตา ต้องการอิสรภาพ ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับโดยการเลียนแบบผู้ใหญ่ และไม่ต้องการให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเขาแบบเด็กๆ โดยต้องการให้ผู้ใหญ่รับฟังความคิดเห็นแต่ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่เปรียบเทียบตัวเขากับคนอื่น ไม่ต้องการเปิดเผยเรื่องราวของตัวเองกับพ่อแม่ เป็นวัยที่รักและต้องการเพื่อนมากกว่าพ่อแม่

เยาวชน ถือได้ว่าเป็นวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญต่อการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความอยู่รอดของชาติ จึงควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษในการต่อยอดความสนใจจากวัยเด็ก

เยาวชนมีเกียรติ สิทธิ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หลักพื้นฐานของการพัฒนาจึงควรคำนึงถึงศักยภาพ พลัง และบทบาทของเยาวชน ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง การพัฒนาสังคมและความสามารถในการตัดสินใจด้วย เยาวชนเป็นทั้งผู้ได้รับการพัฒนาและเป็นผู้พัฒนาได้ด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างโอกาสให้เยาวชนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ เยาวชนที่มีโอกาสมากควรช่วยพัฒนาผู้ด้อยโอกาส แต่การพัฒนาเยาวชนจะเกิดผลจริงนั้น จะทำโดยเยาวชนเพียงด้านเดียวไม่ได้ต้องพิจารณาการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วย[๑๐]

---

[๗] **รายงานผลการศึกษา โครงการวิจัย และพัฒนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย**, (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ม.ป.ป.), หน้า ๓๔–๓๕

[๘] **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ** ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.

[๙] มานิต มานิตเจริญ, **พจนานุกรมไทยฉบับสมบูรณ์–ปรับปรุงใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒. (บริษัทรวมสาส์น ๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๙๘.

[๑๐] เบญจ งามนาวากุล **การศึกษาพัฒนาการและการเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนศูนย์การเรียนรู้โจ้โก้ของเด็กและเยาวชนหมู่ที่ ๘ บ้านราษฎร์สามัคคี ตำบลเมืองจัง อำเภอภูเวียง จังหวัดน่าน** สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐.

เยาวชนเมื่ออยู่ในสังคม เป็นผู้ที่มีหลายบทบาทเกิดขึ้นพร้อมกัน การได้รับสถานภาพเป็น "ลูก" เป็นอันดับแรก และมีสถานภาพต่างๆ ต่อมาโดยลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียนที่เรียกว่าเป็น "นักเรียน นักศึกษา นิสิต" เป็นต้น เมื่อเติบโตขึ้นอีกระดับที่เรียกว่าเป็น "พลเมือง" เมื่อเข้าสู่พระพุทธศาสนา ก็เรียกว่า "พุทธศาสนิกชน" เยาวชนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่างๆ ในสังคมในฐานะเป็นสมาชิก และเมื่อเติบโตขึ้น ก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกัน[๑๑]

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ต้องให้เขาตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง ฝึกฝนให้เขารู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เริ่มตั้งแต่บทบาทของตนเองในครอบครัวและบทบาทสู่สังคมรอบด้าน การมีระเบียบวินัยต่อตนเองและผู้อื่น ต้องฝึกค้นหาความรู้เพื่อให้รู้จักคิดและมีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพและวัฒนธรรม มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี และมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติสืบต่อไป[๑๒]

เยาวชนคือคนหนุ่มสาวที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญอย่างมากต่อสังคมมนุษย์ในอนาคต เขายังอยู่ในวัยเยาว์ที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักอย่างแท้จริงเพราะเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ที่ต้องการการพัฒนาจากสังคม และสังคมต้องร่วมกันให้เขาได้พัฒนาตัวเองด้วย เพื่อให้เป็นพลังที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติในทุกๆ ด้านอย่างยั่งยืน เพราะเป็นวัยแห่งการเติบโตเป็นพลเมืองที่สามารถกำหนดทิศทางอนาคต ของชาติ ย่อมมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมในอนาคต ดังนั้นเยาวชนที่ดีจึงต้องมีคุณธรรมจริยธรรมนั่นเอง ด้วยเหตุนี้สังคมทุกภาคส่วนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญและสอดส่องความเป็นไปของเยาวชนอย่างจริงจังเพื่อให้มีคุณภาพ โดยต้องมีการเฝ้าระวังอย่างเข้มงวด ไม่ปล่อยจนเกินการแก้ไข และมีความจำเป็นต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดกับเยาวชนทุกคนให้มีสุขภาพกายที่ดี สุขภาพจิตที่ดี คิดดี พูดดี ทำดี อยู่ในกฎระเบียบของสังคม เคารพเชื่อฟังบิดามารดา ครูอาจารย์ และพระที่อบรมสั่งสอนให้ข้อคิดที่ดีในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันอย่างรอบคอบระมัดระวัง และรู้จักการจัดการกับชีวิตที่ดีอย่างถูกต้อง ประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยมีคุณธรรมจริยธรรม รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองในฐานะเยาวชนด้วยความไม่ประมาทอยู่ในกรอบของสังคมที่ดีงาม

๒.๑.๒ แนวคิดการพัฒนาเยาวชน

---

[๑๑] พระมหาบุญเพียง ปุญฺญวิริโย (แก้ววงศ์น้อย), "แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕๗.

[๑๒] นพมาศ บัววิชัยศิลป์ อ้างถึงใน เบญจ งามนาวากุล **การศึกษาพัฒนาการและการเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนศูนย์การเรียนรู้โจโก้ของเยาวชนหมู่ที่ ๘ บ้านราษฎรสามัคคี ตำบลเมืองจัง จังหวัดน่าน** (สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐.

ทำไมจึงต้องมีการพัฒนาเยาวชน การพัฒนาเยาวชนหรือการพัฒนาเด็ก คือ การพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างน้อยเด็กทุกคนควรได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ส่วนการพัฒนากิจกรรมและการบริการเชิงสังคมที่ให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาเด็กนั้นผู้ใหญ่และสังคมรอบตัวต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาส ให้เด็กแสดงบทบาทที่เหมาะสมและสนองตอบต่อสังคมด้วย

๑. ความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ได้ ได้แก่ ปัจจัยทางโภชนาการ การสาธารณสุข ที่อยู่อาศัยและสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

๒. ความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ในฐานะที่เป็นมนุษย์ในสังคม อันได้แก่ ปัจจัยที่รวมถึงความรู้สึก อารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งรวมการปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว ค่านิยม ทัศนคติ และจริยธรรม

๓. ความต้องการพื้นฐานเกี่ยวเนื่องกับตัวเอง ในฐานะที่เป็นทรัพยากร และเป็นผู้ใช้ทรัพยากร อันได้แก่ ปัจจัยเชิงเชาว์ปัญญา การเรียนรู้ด้านต่างๆ เช่น การศึกษาและอาชีพ เป็นต้น

การพัฒนาจึงเป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงและแปลงรูปสภาพแวดล้อม โครงสร้าง กระบวนการ และพฤติกรรมของระบบและปัจเจกบุคคล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อสนองตอบข้อเรียกร้องและความต้องของมวลมนุษยชาติ ทั้งในแง่ของความยากจน ความเขลาหรือไม่รู้ ความเจ็บไข้ได้ป่วย และความหิวโหย[๑๓]

กล่าวได้ว่า การพัฒนาก็คือการพยายามปรับปรุงทำทุกอย่างให้ดีขึ้น เจริญงอกงามขึ้น

การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการที่นำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายไว้ การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งซึ่งกำหนดให้มีคุณค่าและเป็นไปตามขั้นตอนเพราะฉะนั้นการพัฒนาเป็นกระบวนการทำให้เจริญก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา การพัฒนาทั้งสื่อ (Mean) และจุดหมายปลายทาง (End)[๑๔]

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชน อายุ ๑๕-๒๕ ปี เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ พึ่งตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และพัฒนากิจการชุมชน จนเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่นและสังคม ประกอบด้วยมาตรการ ดังนี้

๑) ให้ความสำคัญกับการเป็นต้นแบบของบิดามารดาและผู้นำทางความคิดที่ดีเหมาะสมกับเยาวชน รวมทั้งขยายบริการแนะแนว และให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวอย่างมีคุณภาพ

---

[๑๓] ติณ ปรัชญพฤทธิ์, **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๖.

[๑๔] จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์, **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์,** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖๑.

๒) ให้ความรู้เรื่องอนามัยเจริญพันธุ์แก่เยาวชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษา อนามัยวัยรุ่นและครอบครัวศึกษา

๓) จัดบริการสุขภาพและมีระบบรายงานสุขภาพเพื่อประโยชน์ในการรับบริการอย่างต่อเนื่อง

๔) สนับสนุนให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพชุมชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและโรคที่เกิดจากภาวะเสี่ยงทางสุขภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเป็นศูนย์ป้องกันปัญหาและปรับพฤติกรรมของเยาวชน

๕) สร้างความเข้าใจให้เยาวชนและประชานทั่วไปเห็นความสำคัญของการป้องกันโรคและรักการออกกำลังกายอย่างถูกวิธีเป็นประจำ

๖) สนับสนุนให้เยาวชนทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ เพื่อรู้จักคิดและใช้เหตุผล มีความรับผิดชอบ พูดแสดงความเห็นและรับฟังผู้อื่นมีการควบคุมอารมณ์และพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย

๗) สนับสนุนให้ชุมชน องค์กรระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้จากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดความต้องการในกิจกรรมของสังคม และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในกิจกรรมที่เยาวชนมีส่วนร่วม

๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

๙) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อป้องกันผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดกับเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในทุกระดับ

๑๐) สร้างค่านิยมการบริหารจัดการเบื้องต้นและคุณค่าในการประกอบอาชีพอิสระ และสนับสนุนการผลิตกำลังแรงงานที่อยู่ในระบบการศึกษาให้สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนและสถานศึกษาจัดการฝึกอาชีพสำหรับเตรียมเยาวชนเข้าสู่การประกอบอาชีพด้วยความภาคภูมิใจ[๑๕]

จุดประสงค์ของการพัฒนาเยาวชนก็เพื่อให้เยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น ในยุคที่สังคมรับวัฒนธรรมต่างชาติและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาอย่างขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมอย่างมากเกินการแก้ไขเยียวยา ดังนั้นการพัฒนาจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดเพื่อให้เขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ รับผิดชอบตัวเองและส่วนรวมเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและส่งเสริมให้สังคมมีสันติสุขมีความเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมความดีงาม

---

[๑๕] กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย **มาตรฐานการพัฒนาเด็กไทย**, (กรุงเทพมหานคร ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ม.ป.ป.), หน้า ๑๔-๑๕.

ทั้งปวงไม่เพียงแต่เจริญทางด้านวัตถุอย่างเดียวเพราะโลกของเยาวชนคือการเรียนรู้และการรับรู้สิ่งทั้งหลาย การพัฒนาให้เขาแยกแยะสิ่งดีงามและสิ่งไม่ดีจึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่ดีต้องตั้งใจกระทำต่อเยาวชนด้วยความรักใคร่และจริงใจ

กล่าวได้ว่าการพัฒนาเยาวชนนั้นต้องมีมาตรการหลายด้านในการพัฒนา ได้แก่ เริ่มต้นที่ครอบครัว ครอบครัวต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้เยาวชนปฏิบัติตามในเบื้องต้นของชีวิต เพราะครอบ ครัวถือเป็นสถาบันแรกของเยาวชน หากพ่อแม่เป็นตัวแบบที่ดีก็จะส่งผลให้ลูกประพฤติปฏิบัติตาม ทำให้เยาวชนพัฒนาไปในทิศทางที่ดีตามการอบรมเลี้ยงดูที่ดีและบรรยากาศที่ดีของครอบครัว นอกจากนี้ทุกหน่วยงานต้องหาทางสนับสนุนให้เยาวชนพัฒนาตนเองให้มีสุขภาพที่ดี ปฏิบัติตนถูกสุขลักษณะ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เห็นความสำคัญของการมีสุขภาพที่ดี ห่างไกลยาเสพติด เปิดโอกาสให้เยาวชนทุกคนที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และกำหนดความต้องการรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนี้มีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กในระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙) ในหัวข้อ “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” โดยมียุทธศาสตร์ร่วม ๑๑ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านครอบครัวกับเด็ก โดยเสริมสร้างให้ทุกครอบครัวมีความรัก ความอบอุ่น และมีความไว้วางใจระหว่างกันและกันโดยเฉพาะกับบุตรหลาน รวมทั้งการให้เวลากับครอบครัว และการเลี้ยงดูบุตรที่ได้คุณภาพ การเสริมสร้างการมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

๒. ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเด็ก โดยแบ่งเป็น

๒.๑ สุขภาพกาย

๒.๑.๑ เด็กทุกคนต้องได้รับความรู้และการฝึกทักษะให้มีร่างกายแข็งแรงมีโภชนาการที่ดี ถูกต้องตามหลักวิชา สุขภาพดี โดยรวมสุขภาพในช่องปาก สุขภาพสายตา และการได้ยิน

๒.๑.๒ เด็กก่อนวัยรุ่นและในวัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจเรื่องอนามัยเจริญพันธ์รวมทั้งเรื่องเพศศึกษา

๒.๑.๓ รู้จักป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์รู้จักป้องกันตนเองต่อการล่วงละเมิดทางกายและทางเพศ

๒.๑.๔ รัฐจัดบริการและดูแลให้มีบริการด้านสุขภาพกายและจิตที่เด็กเข้าถึงได้สะดวกทุกคน

๒.๑.๕ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายกฎระเบียบให้ได้ผล

๒.๒ สุขภาพจิต

๒.๒.๑ ให้พ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวและผู้ใกล้ชิดเด็ก เช่น ครูมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาการพัฒนาเด็กเบื้องต้นตามวัยของเด็กโดยใช้สื่อง่ายๆ เพื่อให้มีทักษะสามารถสร้างสัมพันธ์กับเด็กและเข้าใจเด็กได้ดี รู้จักป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของเด็กและคนในครอบครัว พร้อมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมของเด็กที่เอื้อให้มีสุขภาพจิตดี

๒.๒.๒ รัฐจัดบริการและสนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดบริการการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตให้ทั่วถึงทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน

๓. ด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยและการป้องกันการบาดเจ็บ

๔. ด้านเด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์

๕. ด้านการศึกษากับเด็ก

๖. ด้านเด็กกับนันทนาการ

๗. ด้านสื่อมวลชนกับเด็ก

๘. ด้านวัฒนธรรมและศาสนากับเด็ก

๙. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก

๑๐. ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ

๑๑. ด้านกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวกับเด็ก

จากข้อมูลเบื้องต้นสามารถกล่าวได้ว่า โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ โลกที่ให้โอกาสเข้าถึงและได้รับบริการที่เหมาะสม เช่น การรักษาทางการแพทย์ที่ดี การได้รับอาหารที่ดี การมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี การได้รับโอกาสทางการศึกษา การมีความปลอดภัย มั่นคง การได้รับความรัก การให้เกียรติกันและกัน และการให้อภัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพต่อไป[๑๖]

ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สะท้อนให้เห็นถึงภาวะสังคมไทยกับพฤติกรรมของเยาวชนในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แถลงว่าภาวะสังคมไทยในไตรมาสที่๔และภาพรวมในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาอาชญากรรมของเยาวชน พบว่าเยาวชนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอลสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลก ๙ เท่าตัว ซึ่งต้องเฝ้าระวังในกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕-๒๕ ปี ทั้งนี้จากการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของเยาวชนอายุ ๑๕-๒๕ ปีขึ้นไป ยังคงมีอัตราการดื่มสุราที่สูงเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สาเหตุเนื่องจากสภาพแวดล้อมรอบตัวที่ล่อแหลม ไม่ว่า

---

[๑๖] สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ **รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย,** ม.ป.ป.หน้า ๔๑–๔๘.

จะเป็นการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอลที่อยู่รอบถานศึกษา การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ รวมถึงการหาซื้อได้ง่ายและสะดวก[๑๗]

ในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายเริ่มได้ตระหนักแล้วว่าการพัฒนาตลอดระยะที่ผ่านมา มุ่งสร้างความเจริญด้านวัตถุ โดยเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ได้ก่อให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งแก่ชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าด้านสุขภาพร่างกายหรือด้านจิตใจ ทั้งแก่สังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นับเป็นการพัฒนาที่ผิดพลาด เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน จึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนากันใหม่ เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ องค์การสหประชาชาติได้แนะนำให้ดำเนินการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยเน้นว่าจะต้องหันมาให้การพัฒนามนุษย์เป็นแกนกลางของการพัฒนาทุกอย่าง โดยจะเห็นว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ ของประเทศไทยเราในปัจจุบัน ก็ยึดหลักสำคัญข้อนี้ เช่นเดียวกับหลักพระพุทธศาสนาก็ถือว่าการพัฒนามนุษย์เป็นแกนกลาง ทั้งนี้พระพุทธศาสนาพัฒนามนุษย์และสังคมอย่างสัมพันธ์ควบคู่กันไป และเป็นปัจจัยต่อกัน โดยคำนึงถึงธรรมชาติแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย[๑๘]

การพัฒนาเยาวชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อยกระดับจิตใจของเยาวชนให้สูงขึ้น ต่อสู้กับกิเลสทั้งหลายทั้งปวงที่ยั่วยุอยู่รอบด้าน เพื่อให้ได้พลังแห่งชาติและพลังปัญญา ก่อเกิดความศรัทธาที่จะทำความดี ประพฤติดี ปฏิบัติดี เพราะในการดำเนินชีวิตของเยาวชนทุกวันนี้ สิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้นให้เยาวชนหลงผิด จึงจำเป็นต้องพัฒนาเยาวชนให้ตั้งตัวอยู่ในความไม่ประมาทเพื่อให้ได้ซึ่งสุขเวทนาและความสำเร็จต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคมสืบไป จนกลายเป็นคนที่มีคุณภาพ มีศักยภาพในการดำรงตนและการหาเลี้ยงตนเองอย่างดี ไม่เป็นปัญหาต่อสังคม มีคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ในสังคมไทย เช่น การรับผิดชอบตนเอง พึ่งตนเองได้ มีสุขภาพกายสุขภาพใจแข็งแรง มีศีล มีคุณธรรม จริยธรรมและมีปัญญาในการตัดสินใจต่อปัญหารอบด้าน ด้วยสติและความเท่าทันอยู่เหนือกิเลสตัณหา โดยมีหลักในการพัฒนาทั้งกาย วาจา ใจ ให้สอดคล้องกัน[๑๙]

การพัฒนาบุคคลจำเป็นต้องพัฒนากายใจไปพร้อมๆกัน เช่น ในหลักภาวนา ๔ กาย ภาวนา จำเป็นต้องพัฒนากายให้มีความสมบูรณ์สามารถเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การพักผ่อนอย่างเพียงพอ เลือก

---

[๑๗] ณัฐปภัสร์ เพชรมณี **การเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีของเยาวชนที่กระทำผิดกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง:กรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๑ จังหวัดระยอง, ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,** (บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๑.

[๑๘] สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ **รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย** ม.ป.ป. หน้า ๔๑-๔๘.

[๑๙] อินดา ศิริวรรณ, **พระพุทธศาสนากับสังคม,** (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๐–๑๐๑.

รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และเมื่อเจ็บป่วยรู้จักการดูแลตัวเองเป็นอย่างดี ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์อย่างเคร่งครัดเป็นต้น ส่วนในด้านสีลภาวนา เป็นการพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและมีความสุขซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนแต่เอื้ออาทรเกื้อกูลกันด้วยใจที่รักใคร่ปรองดอง นึกถึงความรู้สึกเขาความรู้สึกเรา ด้านจิตตภาวนา เป็นการพัฒนาอบรมจิตใจให้เข้มแข็งถึงพร้อมด้วยคุณธรรม อันได้แก่ ความมีเมตตา ความขยันหมั่นเพียร อดทนมุ่งมั่น และด้านปัญญาภาวนา เป็นการพัฒนาปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันปัญหาและหาทางออกกับปัญหานั้นได้ด้วยความคิดความสามารถของตนเองอย่างถูกต้อง

๒.๑.๓ การวางแผนการพัฒนาเยาวชนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึ่งประสงค์ตามแนวพุทธ

พฤติกรรมของเยาวชนตามแนวพุทธ เป็นการกระทำของบุคคลทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏออกมาภายนอก ซึ่งเป็นไปตามเจตจำนงหรือเจตนา[๒๐]

พฤติกรรมตามแนวพุทธสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน คือ

๑. ด้านกายกรรม คือ การใช้ร่างกายของเยาวชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

๒. ด้านวจีกรรม คือ การพูดจาสื่อสารของเยาวชน

๓. ด้านมโนกรรม ได้แก่ การคิด การยึดถือ ความเชื่อของเยาวชน มโนกรรม ได้แก่ การกระทำทางใจของเยาวชน เช่น ความคิด ความเชื่อ ความเห็น การยึดถือ โดยในทางพระพุทธศาสนาถือว่า มโนกรรมมีความสำคัญมาก เพราะมโนกรรมหรือการกระทำทางใจนี้ หมายถึง กระบวนการคิดทั้งหมด ตั้งแต่ความนึกคิด การคิดปรุงแต่ง รวมทั้ง ความเชื่อ ความคิดเห็น ทฤษฎี ลัทธิ อุดมการณ์ทั้งหลาย หรือรวมเรียกว่า ทิฏฐิ[๒๑]

พฤติกรรมของเยาวชนที่พึงปรารถนา เป็นสิ่งสำคัญต่อสังคมในปัจจุบัน พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ศักยภาพของตนเอง โดยเน้นที่การกระทำ เพื่อให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา หากเยาวชนมีการกระทำทั้ง ทางกาย วาจา และจิตใจ ย่อมเป็นผู้ประเสริฐได้ เนื่องจากวัยไม่ได้เป็นตัวชี้วัดพระพุทธศาสนาเลยว่า คนดีจะต้องเป็นผู้ใหญ่เท่านั้น เยาวชนก็ทำดีได้เช่นกัน

---

[๒๐] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **จะพัฒนาคนกันอย่างไร** (กรุงเทพมหานคร มูลนิธิพุทธธรรม ๒๕๕๑) หน้า ๓.

[๒๑] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม** พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๙๕.

ดังคำอุปมาอุปมัย “หงส์ กระเรียน นกยูง ช้าง ฟาน ย่อมกลัวราชสีห์ทั้งนั้น จะถือว่าเอาร่างกายเป็นประมาณไม่ได้ ฉันใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันนั้น ถ้าแม้เด็กมีปัญญาก็เป็นผู้ใหญ่ได้ คนโง่ถึงร่างกายใหญ่โต ก็เป็นผู้ใหญ่ไม่ได้[๒๒]

พลเมืองไทยแห่งอนาคตที่พึงปรารถนา

๑. ยึดมั่นต่อสถาบันของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๒. รักในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๓. ภูมิใจและรักษาวัฒนธรรมของชาติ

๔. การมีจิตสาธารณะ

๕. การเคารพกฎหมาย

๖. มีความมั่นใจในตัวเองอย่างมีเหตุผล

๗. มีความกล้าหาญในสิ่งที่ถูกต้อง

๘. มีจิตวิญญาณของการเป็นฝ่ายรุก

๙. มีความรักและสามัคคีต่อกันระหว่างคนในชาติ

๑๐. รู้เท่าทันต่อเทคโนโลยีใหม่ๆ

๑๑. รักษาผลประโยชน์ของชาติเสมือนกับผลประโยชน์ของตนเอง

๑๒. มีอุดมการณ์หรืออุดมคติในการดำรงชีวิต

๑๓. มีจิตวิญญาณของความเป็นนักต่อสู้

๑๔. เป็นนักสร้างสรรค์

๑๕. เข้าใจในหลักจริยธรรมอย่างถ่องแท้

๑๖. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดที่ร้ายแรง

๑๗. ฝึกจิตให้เข้มแข็ง

๑๘. การมีเจตจำนงร่วมกันที่จะนำประเทศไทยให้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจ[๒๓]

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้เสนอหลักการในการพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธ โดยใช้หลักไตรสิกขา ในกระบวนการพัฒนาซึ่งประกอบด้วยองค์ ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการเชื่อมโยงผลต่อกัน โดยสามารถมองการทำงานได้เป็น ๒ ภาพหลักคือ

๑) การมองภาพรวมของระบบใหญ่ เรียกว่า รอบใหญ่ โดยการพัฒนาแบบนี้จะเห็นศีล สมาธิ และปัญญา เด่นขึ้นมาทีละอย่างตามลำดับ คือช่วงแรกเด่นที่ศีล ก็เป็นขั้นศีล ขั้นที่สองเด่นที่

---

[๒๒] ประเวศ วะสี, **พระสงฆ์และศาสนิกชนจะกู้ชาติได้อย่างไร** (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง ๒๕๓๐), หน้า ๑๓.

[๒๓] พิชัยยุทธ์ สยามพันธกิจ, **พลเมืองไทยแห่งอนาคตที่พึงปรารถนา,** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยามมิสพับลิชชิ่งเฮาส์, ๒๕๕๓, หน้า ๗-๙.

สมาธิก็เป็นขั้นสมาธิ ช่วงที่สามเด่นที่ปัญญา ก็เป็นขั้นปัญญา แต่ในทุกขั้น ก็จะมีองค์อีก ๒ อย่าง ทำงานร่วมอยู่ด้วยโดยตลอด

๒) การมองการทำงานในช่วงสั้นๆ เรียกว่า รอบเล็ก เป็นการพัฒนาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง จะเห็นศีล สมาธิ ปัญญานั้นทำงานด้วยกัน และสัมพันธ์กันตลอดเวลา ซึ่งการฝึกแบบนี้สามารถเริ่มจากจุดไหนก่อนก็ได้ เช่น ถ้าเยาวชนมีความพอใจ จิตแนบสนิทกับพฤติกรรมอย่างใด (สมาธิ) ก็จะมีความโน้มเอียงไปสู่การทำพฤติกรรมนั้น (ศีล) หรือ ถ้าเยาวชนพิจารณาโดยเหตุผลว่าพฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งดีกว่า เห็นว่าทำอย่างนั้นจะดีกว่า เป็นประโยชน์กว่า (ปัญญา) เราก็จะทำพฤติกรรมตามที่เราคิดว่าดีกว่านั้น (ศีล) แต่บางทีอาจจะมีพฤติกรรมเกิดขึ้นก่อน เช่น พ่อ แม่ ครูอาจารย์ โรงเรียน หรือ สถาบันทางสังคม เขาจัดระเบียบความเป็นอยู่คือวางระเบียบวินัยเป็นกฎเกณฑ์กติกาขึ้นมาแล้ว เยาวชนเข้าไปอยู่ในหมู่ในพวกเขาก็ต้องทำตามเขาไป (ศีล)

ต่อมา จากความเคยชินในการทำพฤติกรรมอย่างนั้นไปเรื่อย โดยไม่ขัดขืนฝืนใจ เราก็เกิดความพอใจสนิทกับพฤติกรรมนั้น (สมาธิ) แล้วบางทีก็เลยมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เป็นระเบียบหรือกฎเกณฑ์กติกาของพฤติกรรม นั้นว่าดีมีประโยชน์ (ปัญญา) พอปัญญาเห็นคุณค่าของพฤติกรรมอย่างนั้นแล้วก็ยิ่งมีความสุขความพอใจสนิทใจกับพฤติกรรมนั้นมากขึ้น (สมาธิ) ฯลฯ เพราะเหตุที่มีการโยงส่งผลต่อกันไปมาอย่างนี้ ก็ทำให้เยาวชนมีการปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมมีผลดียิ่งขึ้นไปอีก[๒๔]

กระบวนการพัฒนาเยาวชนโดยใช้หลักไตรสิกขาเต็มระบบ ซึ่งถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้เยาวชนพัฒนาอย่างมีบูรณาการ และเป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ ดังนี้

๒.๑ ศีล เป็นเรื่องของการฝึกในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมเคยชิน เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกศีล ก็คือวินัย วินัยเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าวินัยเป็นตัวการจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยจัดระเบียบ

การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้เหมาะกับการพัฒนาและให้เอื้อโอกาสในการที่จะพัฒนาเมื่อฝึกได้ผลจนคนมีพฤติกรรมเคยชินที่ดีตามวินัยนั้นแล้วก็เกิดเป็นศีล ดังนั้น โดยสรุปวินัยจะมาในรูปของการฝึกพฤติกรรมเคยชินที่ดี และการจัดสภาพแวดล้อมที่จะป้องกันไม่ให้มีพฤติกรรมที่ไม่ดี และเอื้อต่อการมีพฤติกรรมที่ดีที่พึงประสงค์ การฝึกคนให้คุ้นกับพฤติกรรมที่ดีตลอดจนการจัดระเบียบระบบทั้งหลายทั้งปวงในสังคมมนุษย์

๒.๒ สมาธิ เป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่การพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ของจิต ทั้งในด้านคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในด้านความสามารถของจิต เช่น ความเข้มแข็งมั่นคง ความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ ความแน่วแน่มั่นคง ความมีสติ

---

[๒๔] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม ๒๕๕๑), หน้า ๕๕.

สมาธิ และในด้านความสุข เช่นความอิ่มใจ ความร่าเริงเบิกบานใจ ความสดชื่นผ่องใสความรู้สึกพอใจ พูดสั้นๆ ว่า พัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพจิต

๒.๓ ปัญญา เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง ตรวจสอบ คิดการต่างๆ สร้างสรรค์ เฉพาะอย่างยิ่งเน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริง หรือรู้เห็นตามที่มันเป็นตลอดจนรู้แจ้งความจริงที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง จนถึงขั้นรู้เท่าทันธรรมดาของโลกและชีวิตที่ทำให้มีจิตใจที่เป็นอิสระปลอดปัญหา ไร้ทุกข์ เข้าถึงอิสรภาพโดยสมบูรณ์[๒๕]

การพัฒนาโดยใช้ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นที่สุดของการพัฒนาตามแนวพุทธ เพื่อให้เกิดวินัย มีการจัดระเบียบที่ดีในชีวิต ฝึกสมาธิเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง มั่นคง ความตั้งมั่น มีสติ สมาธิ มีสุขภาพจิตที่ดี ส่วนปัญญาเป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดการรู้แจ้งเห็นจริง เข้าใจและมีเหตุผล รู้เท่าทันโลกและมีชีวิตสอดคล้องกับความเป็นไปทางโลกตามความจริงอย่างมีความสุขด้วยปัญญา ซึ่งเป็นการคิดแบบนโยนิโสมนสิการ คือการคิดอย่างแยบคาย คิดอย่างถูกวิธี มีระเบียบ มองสิ่งต่างๆ อย่างพินิจพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ

พระธรรมปิฎก ประมวลวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็น ๑๐ วิธีดังนี้

๑) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือ การพิจารณาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้รู้สภาวะที่เป็นจริง ด้วยการค้นหาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันทำให้เกิดผลเช่นนั้น วิธีสืบสาวหาสาเหตุอาจทำโดยการหาความสัมพันธ์หรือการตั้งคำถามแล้วหาคำตอบ วิธีคิดนี้จัดเป็นวิธีโยนิโสมนสิการแบบพื้นฐาน

๒) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ เป็นการแยกแยะสิ่งทั้งหลายออกเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ และจัดประเภทหรือจัดหมวดหมู่ขององค์ประกอบย่อยๆอย่างชัดเจน

๓) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์หรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือมองอย่างรู้เท่าทันความเป็นไปของสิ่งทั้งหลายในฐานะที่สิ่งนั้น ๆ เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ปรุงแต่งขึ้นและต้องเป็นไปตามเหตุปัจจัยวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์แบ่งเป็น ๒ ขั้นตอนคือ ๑) รู้เท่าทันและยอมรับความจริง ๒) แก้ไขด้วยความรู้และแก้ที่ตัวเหตุปัจจัย วิธีคิดนี้ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์อย่างมาก

๔) วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแบบแก้ปัญญา เป็นวิธีคิดแบบหลักอย่างหนึ่งเพราะสามารถขยายให้ครอบคลุมวิธีคิดแบบอื่น ๆ ได้ทั้งหมด

---

[๒๕] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม ๒๕๕๑), หน้า ๕๘.

๕) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์หรือคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย เป็นวิธีคิดที่มีความสำคัญมากเมื่อจะปฏิบัติตามหลักการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้ผลตรงตามความมุ่งหมายวิธีคิดนี้จึงเป็นกระบวนการของเหตุและผลที่สัมพันธ์กันตลอดเวลา

๖) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก วิธีคิดแบบนี้พระพุทธเจ้าทรงเน้นมาก เป็นการวิเคราะห์สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงอีกแบบหนึ่งและเป็นวิธีคิดที่ต่อเนื่องกับการปฏิบัติมากลักษณะของวิธีคิดแบบนี้ประกอบด้วย

๖.๑) การมองเห็นและยอมรับความจริงว่าทุกสิ่งมีทั้งด้านดี (เป็นคุณ) และด้านเสีย (เป็นโทษ)

๖.๒) มองเห็นทางออกที่ดีที่สุดเมื่อจะแก้ปัญหา คือรู้ว่าจุดหมายที่จะไปนั้นคืออะไร คืออย่างไร

๗) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าทียม เป็นวิธีคิดแบบสกัดหรือบรรเทาตัณหาไม่ให้เกิดกิเลสเข้าครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อไป วิธีคิดแบบนี้ใช้มากในชีวิตประจำวันเพราะเกี่ยวข้องกับการบริโภคใช้สอยปัจจัย ๔ และวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ วิธีคิดแบบนี้เป็นการไตร่ตรองประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ และเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แท้จริงของชีวิต เพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ทำให้พ้นจากความเป็นทาสของวัตถุมนุษย์มีความต้องการและให้คุณค่ากับสิ่งที่สามารถสนองความต้องการของตน

๘) วิธีคิดแบบปลุกเร้าคุณธรรม เป็นวิธีคิดแบบสกัดหรือบรรเทาตัณหาและเป็นข้อปฏิบัติระดับต้นๆ สำหรับส่งเสริมความเจริญของกุศลธรรมและสร้างเสริมสัมมาทิฏฐิที่เป็นโลกียะ หลักการทั่วไปของวิธีคิดแบบนี้คือ การนำเอาประสบการณ์มาปรับปรุง ชักนำความคิดให้เดินไปในทางที่ดีงามเป็นประโยชน์ เป็นกุศล ไม่ประมาท ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม มีจิตใจสะอาดผ่องแผ้ว

๙) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นการคิดวิเคราะห์เหตุผล เชื่อมโยงสัมพันธ์องค์ประกอบต่างๆ จนเกิดความรู้จักคิดที่จะทำปัจจุบันให้ดีที่สุด

๑๐) วิธีคิดแบบวิภัชชวาท แม้จะไม่ใช่วิธีคิดโดยตรงแต่ก็เป็นวิธีพูดหรือการแสดงหลักการแห่งคำสอน เป็นการสื่อความหมายตามความคิดที่จำแนกแยกแยะประเด็นและแง่มุมต่างๆ อย่างครบถ้วนและตรงตามความจริง เช่น ด้านความจริงของสิ่งนั้น ด้านส่วนประกอบ ด้านสืบทอดของเหตุปัจจัย ด้านความสัมพันธ์ของปัจจัย ด้านเงื่อนไขของสภาพการณ์ เป็นต้น[๒๖]

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการคิดอย่างมีระบบที่สอดคล้องกับหลักอริยสัจ ๔ คือการมองที่ปัญหา(ทุกข์)โดยทำความเข้าใจกับทุกข์นั้น พิจารณาหาสาเหตุของการเกิดทุกข์ (สมุทัย) การเข้า

---

[๒๖] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม,** หน้า ๘๒๓.

ใจความจริงของชีวิตเพื่อนำไปสู่ความสงบเบิกบาน (นิโรธ) และการหาวิธีดับทุกข์ด้วยปัญญา (มรรค) นั่นเอง

คุณลักษณะของเด็กไทยที่ไม่พึ่งประสงค์

เมื่อนำผลการศึกษาวิจัยในเรื่องเด็กไทยพันธ์ใหม่ มาเป็นแกนหลักอุปมาอุปไมยเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของปัญหาสังคมไทย อันได้แก่ ความเป็นวัตถุนิยม ยาเสพติดที่แพร่หลายและเพศเสรี เชื่อมโยงสัมพันธ์กับผลการศึกษา ข้อค้นพบแต่ละด้าน ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

กรณีศึกษา ข้อมูลการสำรวจที่เกี่ยวข้อง ภาพชุดของเด็กไทยในอนาคต อันใกล้ (Scenario) นี้เราจะเห็นคุณลักษณะที่เด่นชัดดังต่อไปนี้

๑)ระดับสติปัญญาของเด็กไทย (Intellectual Quotient) มีแนวโน้มลดต่ำลงจนน่าเป็นห่วง ในรายงานการศึกษาและข้อค้นพบของมูลนิธิสาธรณสุขแห่งชาติและสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ล้วนชี้ตรงกันว่าเด็กเกือบร้อยละ ๕๐ มีความเสี่ยงต่อการมีไอคิวน้อยกว่า ๙๐ ที่เข้าขั้นมีระดับสติปัญญาทึบ (Slow Learners)

๒) สภาพร่างกายที่อ่อนแอลง ขาดภูมิต้านทานทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์

๓) วุฒิภาวะทางอารมณ์ พฤติกรรม และการแสดงออกแฝงไปด้วยความก้าวร้าวรุนแรงในการดำเนินชีวิตและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

๔) เด็กวัยใสที่อ่อนเยาว์แต่กลับเรียนรู้ทางเพศเร็วกว่าวัยที่ควรจะเป็น

๕) การแสวงหาความรู้ ความสุข และการมีเพื่อนใหม่ทางอินเตอร์เน็ต

๖) วัตถุนิยมเป็นตัวตั้งในการสร้างคุณค่าเชิงปริมาณ

๗) การให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าส่วนรวม

๘) เด็กจำนวนไม่น้อยขาดรากเหง้าทางศีลธรรม ศาสนา วัฒนธรรม สูญสิ้นความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

๙) เกิดสภาวะความเครียด การกดดันจากการแข่งขัน มีวัฒนธรรมเงียบ แยกตัวจากคนในครอบครัว

๑๐) การมองความสำเร็จในเชิงตัวบุคคลมากกว่าความเป็นหลักการและเหตุผล มีความคิดในรูปแบบสำเร็จ (Package) การลอกเลียนแบบ (Copy) โดยขาดการไตร่ตรองรอบคอบ กระบวนการคิดด้วยการใช้ปัญญาผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ สังเคราะห์น้อยลง

๑๑) การเล่นพนันบอลจนมีหนี้สิ้นส่งผลเสียต่ออนาคตของเด็กและเยาวชน

๑๒) เด็กทำงานหนักไม่เป็น

ภาพชุดคุณลักษณะของเด็กไทย ๑๒ ประการนี้เป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ของสังคมไทย ด้วยปัจจัยข้อมูล การศึกษา ดัชนีบ่งชี้ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจที่เป็นปัจจุบัน ล้วนระบุถึงความเสี่ยง และความเป็นไปได้ของคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เด็กหลายคนอาจมี

คุณลักษณะดังกล่าวหลายข้อหรือไม่มีเลยก็เป็นได้ หรือมีเพียงบางข้อแต่อาจลดหรือเพิ่มขึ้นได้เช่นเดียวกัน ในข้อสรุปเบื้องต้นทุนทางสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยทางครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ศาสนา สถาบันและหน่วยงานต่างๆ ล้วนอยู่ในภาวะอ่อนแอ ผุกร่อน บทบาทลดลงและข้อสำคัญยิ่งคือการแยกส่วนกันทำหน้าที่ ขาดการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ ไม่มีศักยภาพ (Empowerment) ในองค์รวมที่ดูแลเชิงคุณภาพได้มากนัก ในทางตรงกันข้ามองค์กรอาชญากรรม สิ่งแวดล้อมชั่วร้ายอันตรายกลับขยายตัวอย่างรวดเร็ว เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย มีอำนาจในทางการเมืองและผ่านกลไกรัฐมากยิ่งขึ้น ประสานกันเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่หลากหลายซับซ้อน แต่มุ่งกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชนเป็นหลัก มีทั้งอิทธิพลครอบงำ การให้ความหมายและคำตอบได้ดีกว่าสถาบันทางสังคมที่แทบหมดหนทางในการป้องกันบุตรหลานของตนเอง หากสังคมไทยยังคงปล่อยปละละเลยไม่คิดร่วมมือช่วยเหลือกัน มิติสังคมสิ่งแวดล้อมที่เป็นด้านลบอันตรายจะค่อย ๆ หล่อหลอมและสร้างเด็กไทยให้มีคุณลักษณะดัง ๑๒ ข้อที่กล่าวมาให้เพิ่มขึ้นจนยากแก่การแก้ไขเยียวยาให้กลับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าได้[๒๗]

การวางแผนพัฒนาเยาวชนให้เยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านกาย วาจา ใจ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยอาศัยแนวพุทธเป็นตัวกำหนดการพัฒนา โดยพัฒนาทางด้านศีล สมาธิ และปัญญา ให้เกิดกับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีความมั่นคงกับชีวิต มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรม โดยวางแผนพัฒนาเยาวชนในทุกๆด้านไปพร้อมๆกัน ให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย เริ่มตั้งแต่ให้เยาวชนรักและผูกพันครอบครัว เคารพเชื่อฟังบิดามารดา พัฒนาตนเองอย่างถูกต้องและหาทางค้นพบตนเองเพื่อพัฒนาตนเองได้ถูกทางและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีและนำมาพัฒนาตนเองในทางที่ถูกต้อง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นต้องทำความเข้าใจกับปัญหาอย่างมีสติ มีสมาธิในการพิจารณาปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องด้วยปัญญา

๒.๑.๔ กระบวนการพัฒนาเยาวชน

ต้องมีวิธีการในการพัฒนาเยาวชนที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดผลมากที่สุด กระบวนการในการพัฒนาเยาวชนมีหลายวิธี เริ่มตั้งแต่ครอบครัวต้องมีกระบวนการเพื่อพัฒนาเยาวชนโดยการใส่ใจต่อสภาพร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของเยาวชน ตอบสนองความต้องการของเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้เขาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในบ้านและนอกบ้านได้เป็นอย่างดี

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้อธิบายถึงการทำหน้าที่ของครอบครัวในการเป็นแหล่งหล่อหลอมคุณธรรมด้วยความรัก ไว้ว่า ครอบครัวเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม เป็น

---

[๒๗] กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย **มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,** (กรุงเทพมหานคร ม.ป.ป.), ภาคผนวก ก หน้า ๑๐๑- ภาคผนวก ข หน้า ๑๐๕.

ปัจจัยสำคัญในการสร้างสมาชิกที่ดีให้กับสังคม ประเทศชาติ โดยเริ่มที่การพัฒนาให้ครอบครัวซึ่งเป็นฐานรากของประเทศให้มีความแข็งแรง สมาชิกที่ได้รับการหล่อหลอมจากครอบครัวที่อบอุ่นจะส่งผลให้สังคมเต็มไปด้วยสมาชิกที่รักใคร่ กลมเกลียวกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังนั้นควรมีลักษณะ ดังนี้

(๑) มีสมาชิกอยู่ร่วมกัน อยู่พร้อมหน้ากัน

(๒) สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

(๓) มีการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน

(๔) สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

(๕) สมาชิกในครอบครัวช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่กันและกัน

(๖) สมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน[๒๘]

เมื่อครอบครัวมีความสามัคคีรักใคร่กันอย่างดี ความสัมพันธ์นี้จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาเยาวชนได้เป็นอย่างดี เพราะความรักความอบอุ่น การเข้าใจซึ่งกันและกันในครอบครัวทำให้กระบวนการพัฒนาเยาวชนประสบผลสำเร็จ แต่ปัจจุบันสภาพของครอบครัวมีปัญหาเนื่องจากบางครอบครัวไม่พร้อมที่จะมีบุตรทำให้เกิดสภาพการขัดสนทางด้านเศรษฐกิจ สภาพการกินอยู่ที่ยากจน พ่อแม่จึงมุ่งแต่ทำงานหาเงินจนขาดการดูแลบุตรเท่าที่ควร เปิดโอกาสให้สิ่งยั่วยุภายนอกเข้ามาครอบงำบุตรหลานอย่างง่ายดาย จนเกิดปัญหาทางสังคม

ต่อจากกระบวนการทางครอบครัวแล้วก็มาถึงกระบวนการพัฒนาเยาวชนจากสถานศึกษาทำได้โดย ให้หลักในการคิดและให้ความรู้อย่างถูกต้องต่อเยาวชนในการนำไปพัฒนาตนเองโดยสถานศึกษาเป็นตัวเสริมอีกทางหนึ่ง

สถานศึกษาจึงนับเป็นสถาบันที่สำคัญของการพัฒนาเยาวชนโดยการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เยาวชนและเป็นตัวประสานสัมพันธ์กับครอบครัวเพื่อเชื่อมโยงการให้ความร่วมมือกันในการดำเนินการพัฒนาเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

ได้ทำการศึกษาถึงการปลูกฝังคุณธรรมโดยผ่านสถานศึกษา สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรจัดรูปแบบและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม ดังนี้

(๑) การอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอแก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งที่เป็นส่วนบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยครู อาจารย์ให้ความเอาใจใส่ใกล้ชิดเหมือนญาติผู้ใหญ่ รวมทั้งสอดแทรกจริยธรรมศึกษาในการสอนทุกรายวิชา

---

[๒๘] **ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ครอบครัว–แหล่งหล่อหลอมคุณธรรมด้านความรัก**, (บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

(๒) การนำเสนอแบบอย่างของการกระทำความดี โดยการเล่าหรืออ่านชีวประวัติของบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคม เป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีอุดมคติในชีวิต

(๓) การจัดสภาพแวดล้อมและกำหนดนโยบาย โดยสถานศึกษาต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

(๔) ผ่านกระบวนการกลุ่มและการลงมือปฏิบัติ โดยจัดให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จิตนาการที่เกี่ยวกับการยกระดับคุณธรรมจริยธรรมในจิตใจของผู้เรียน

(๕) ประกาศความดีให้ปรากฏ เป็นการประกาศยกย่องคนที่ทำดี และลงโทษคนที่ทำไม่ดี โดยเฉพาะในช่วงเวลาเข้าแถวหน้าเสาธง หรือตามกิจกรรมต่างๆ ที่ทางสถานศึกษาได้จัดขึ้น[๒๙]

กระบวนการพัฒนาเยาวชนโดยผ่านสถานศึกษาทำได้โดยครูผู้เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยชี้แนะอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการที่รักใคร่เยาวชนอย่างจริงใจเหมือนครูสมัยก่อนที่รักศิษย์เหมือนลูก เพราะปัจจุบันสังคมของครูและศิษย์เปลี่ยนไป ครูจึงต้องให้ความใกล้ชิดและใส่ใจเยาวชนมากขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนนับถือ รักใคร่ และดำเนินรอยตาม เชื่อฟังและนับถือครูเช่นสมัยโบราณ โดยทำตัวให้เยาวชนชื่นชมและยกย่องคุณงามความดี พร้อมที่จะปฏิบัติตาม

กระบวนการพัฒนาเยาวชนโดยผ่านหน่วยงานด้านสังคมมีวิธีการหลากหลายที่จะหาวิธีมาพัฒนาเยาวชนตั้งแต่องค์กรท้องถิ่น สื่อมวลชนทุกสาขา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ล้วนมีวิธีการที่เหมาะสมเข้ามาช่วยกันพัฒนาเยาวชนทั้งสิ้น

ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สถาบันทางสังคมควรคำนึงถึงคือ

(๑) มีต้นแบบที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม

(๒) มีรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านสื่อมวลชน

(๓) มีรูปแบบและกระบวนการปลูกฝังที่หลากหลาย

(๔) มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือประมวลจริยธรรม

(๕) ผู้นำองค์กรมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

(๖) การได้รับการสนับสนุน ให้กำลังใจ ในการทำความดี

(๗) สร้างกระแสตื่นตัวในการทำความดี[๓๐]

---

[๒๙] สายฤดี วรกิจโภคาทร, รศ.ดร. และคณะ, **คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา**, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๓๒.

[๓๐] สายฤดี วรกิจโภคาทร รศ.ดร. และคณะ, **คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันศาสนา หน่วยงานของรัฐและเอกชน**, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๕๒) หน้า ๓๖–๓๗.

บทบาทของสังคมโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เยาวชน ไว้ว่า ชุมชน คือ ฐานที่มั่นสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในสมาชิกครอบครัว และชุมชน เพื่อที่เยาวชนจะสามารถดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างสมดุล เป็นแรงขับเคลื่อนให้ชุมชนมีความเข้มแข้ง โดยมีวิธีการปลูกฝังดังนี้

(๑) ด้วยระบบที่มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีลักษณะแห่งสังคมเรียนรู้ที่เป็นพลวัตร

(๒) การสร้างความตระหนัก เป็นการสอนให้ค้นหาตนเองให้รู้จักตนเอง

(๓) ใช้รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ อันเกิดจากขั้นตอนหลายขั้นตอน คือ การลองผิดลองถูก การลงมือกระทำจริงในสถานการณ์จริง การสาธิตวิธีการ สั่งสอนด้วยการบอกเล่าและอาศัยพิธีกรรม [๓๑]

บทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อกระบวนการพัฒนาเยาวชน ผู้นำชุมชนต้องมีจิตสำนึกที่ห่วงใยรักใคร่เยาวชนในเบื้องต้น เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จ สนับสนุนให้บุคลากรในชุมชนเป็นตัวแบบที่ดีแก่เยาวชน ให้กำลังใจในการทำความดีและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่เยาวชนว่าบุคคลใดบ้างที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่เขาควรนำมาเป็นตัวอย่าง โดยจัดกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและชัดเจน

กระบวนการพัฒนาเยาวชนจากสถาบันการศึกษา วิธีการที่จะพัฒนาเยาวชนของสถาบันทางศาสนาเป็นสถาบันที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคมมากที่สุด

สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ

ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติที่สถาบันทางศาสนา จะนำมาเป็นหลักในการมีส่วนร่วมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า

(๑) ต้องมีความร่วมมือกันในการเผยแผ่หลักคำสอนของศาสนาเข้าสู่สังคมและเยาวชน

(๒) วิธีการเผยแผ่หลักคำสอนจะต้องเน้นเชิงรุก โดยการสอนหลักธรรมเข้าสู่เยาวชนด้วยกิจกรรมต่างๆ

(๓) เพิ่มความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ

(๔) ปรับยุทธวิธีในการเผยแผ่ศาสนา เพิ่มช่องทางการเผยแผ่ผ่านสื่อต่างๆ [๓๒]

กระบวนการพัฒนาเยาวชนในรูปแบบของศาสนา สามารถทำได้หลายวิธีการ เพราะศาสนาเป็นสิ่งที่เยาวชนสัมผัสมาตั้งแต่เด็กทั้งจากการเข้าไปสัมผัสโดยประเพณีและวัฒนธรรมที่

---

[๓๑] สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, **โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย**, ม.ป.ป., หน้า ๓๒.

[๓๒] สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ, **เข้าถึงหลักธรรม นำคำสอนสู่ชีวิต รวมพลังสร้างสันติ**, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๔๗.

ครอบครัวพาไปและการทำพิธีทางศาสนาที่มีในทุกสถาบันตั้งแต่สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาโดยตรงและตามเอกชนองค์กรต่างๆ เช่น การทำบุญตามประเพณีวันสำคัญทางศาสนา การทำบุญวันเกิด การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เปิดกิจการการค้าขาย เปิดตัวการถ่ายทำละคร ถ่ายภาพยนตร์ การทำบุญสะเดาะเคราะห์เมื่อมีการเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ การทำบุญงานศพ ฯลฯ เป็นต้น เขาสามารถซึมซับทุกสิ่งทุกอย่างได้ด้วยความใกล้ชิด ศาสนาควรปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอต่อเยาวชนด้วยวิธีการที่ทันสมัยเพื่อให้เยาวชนสนใจมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาเยาวชนสามารถกระทำได้ตามสถานะของสถาบันนั้นๆ ด้วยกระบวนการคล้ายๆ กันแต่คนละบทบาท แต่จุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ อย่างหนึ่งที่ทุกคนสามารถทำได้ด้วยตัวเองคือการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

๒.๑.๕ บทบาทสถาบันสังคมในการพัฒนาเยาวชน

บทบาทของครอบครัว

ครอบครัวคือกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์ และจิตใจในการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งการพึ่งพิงกันทางสังคมเศรษฐกิจและมีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายหรือทางสายโลหิต ครอบครัวบางครอบครัวอาจมีลักษณะเป็นข้อยกเว้นบางประการจากดังกล่าวก็ย่อมได้[๓๓]

ครอบครัว คือระบบของการปฏิสัมพันธ์ที่มีการจัดระเบียบซึ่งประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป โดยปกติประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกอย่างน้อย ๑ คนอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลานานพอสมควรและมีการสร้างความคิดฝันต่างๆ ร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันเป็นระยะเวลานาน[๓๔]

ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกของเยาวชนที่ต้องปฏิสัมพันธ์กันและกัน มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของเยาวชนเป็นอย่าง เพราะเป็นสิ่งแวดล้อมแรกของเด็ก ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรม บุคลิกภาพ และค่านิยมต่อเด็กด้วย

บทบาทของครอบครัวต่อเยาวชน

พ่อแม่ควรตระหนักว่าลูกวัยรุ่นนั้นยังต้องการพ่อแม่อยู่ และยิ่งต้องการมากยิ่งขึ้นกว่าตอนที่เขายังเป็นเด็กเล็กๆเสียอีกเพราะพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดย่อมเป็นบุคคลที่เขาไว้วางใจมากที่สุด ในการเป็นผู้ชี้แนะและชี้ทิศทางในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ชีวิตเขาไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา เพียงแต่พ่อแม่

---

[๓๓] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ อ้างถึงใน วชิราภรณ์ ศรีเบญจกุล **ปัจจัยของครอบครัวต่อการเสพยาบ้าในทัศนะของวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จ.นนทบุรี** (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

[๓๔] นิศารัตน์ ทองอุปการ เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๓.

จำเป็นต้องปรับเพิ่มบทบาทของตนจากเดิมสู่บทบาทใหม่ด้วยการเป็นผู้สนับสนุน ผู้ให้คำแนะนำ และผู้ชี้ทางให้แก่ลูกด้วยความรักความเข้าใจ ความมีเหตุมีผล และพยายามลดช่องว่างทางความเข้าใจระหว่างกันลงให้มากที่สุด ที่สำคัญพ่อแม่ต้องทำหน้าที่นี้ด้วยตนเอง ไม่ปล่อยให้สถาบันทางสังคมอื่นๆ นำลูกของเราไปในทิศทางที่ไม่ควรจะเป็น[๓๕]

บทบาทของบิดามารดาและผู้ปกครอง

๑. สร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในบ้าน

๒. ควรให้สมาชิกในบ้านมีโอกาสทำงานร่วมกัน

๓. บิดามารดาและผู้ปกครองควรถือเป็นหน้าที่ที่จะอบรมดูแลบุตรหลาน

๔. บิดามารดาและผู้ปกครองควรให้ความเป็นกันเองกับบุตรหลาน

๕. ควรอบรมให้เด็กมีความสามารถในการใช้เงิน การรู้จักประหยัด

๖. ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี[๓๖]

สถาบันครอบครัวเป็นทุนทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างมากต่อเยาวชน โดยพ่อแม่จะเป็นตัวแบบของเยาวชน เป็นผู้สร้างหรือจำกัดความหวังและโอกาสของเยาวชน ช่วยให้เยาวชนมีโอกาสพัฒนาทุนที่มีอยู่ในตัวให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม สร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทำให้เยาวชนมีที่พึ่งพาอาศัย ไว้วางใจ สร้างความสัมพันธ์เชื่อมต่อกับชุมชนในวงกว้าง ปัจจุบันครอบครัวไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมเป็นอย่างมาก[๓๗]

อิทธิพลของครอบครัวต่อค่านิยมของเด็กและเยาวชน

ครอบครัวมีอิทธิพลมากในการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมของเด็ก ครอบครัวเป็นสถาบันหน่วยแรกที่เด็กเป็นสมาชิก เป็นสิ่งแวดล้อมแรกที่เด็กรู้จักและใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และนานที่สุดตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยหนุ่มสาว ฟรอยด์พบว่าเด็กในวัย ๒-๖ ขวบจะต้องการสัมพันธภาพอันสนิมสนมของพ่อแม่เป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและนิสัยใจคอของตนสำหรับบุคลิกภาพส่วนที่ ๓ คือ Super Ego จึงพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรก โดยสัมพันธภาพอันสนิทสนมของพ่อแม่ ได้แก่อารมณ์รักและอารมณ์ชัง ซึ่งจะฝังใจเด็กแต่ละรายเป็นสำคัญเด็กจะเรียนรู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำเด็กจะจดจำเอาอย่างพ่อแม่ซึ่งจะซึมซาบเข้าไปทีละน้อย[๓๘]

---

[๓๕] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ศ. ดร., **เลี้ยงลูกวัยเปรี้ยวไม่ให้เลี้ยวตกขอบ,** (กรุงเทพมหานคร : ซัดเซสมีเดีย, ๒๕๔๔), หน้า ๘.

[๓๖] ประสาร ทิพย์ธารา, **พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น,** (กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา ๒๕๒๑), หน้า ๓๕.

[๓๗] กุศล สุนทรธาดา และคนอื่นๆ **รายงานการวิจัยการใช้ทุนทางสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ**, ๒๕๔๙, หน้า๑.

[๓๘] สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, **เยาวชนไทย,** ม.ป.ป., หน้า ๔.

Jean M. Gerard 2005 กล่าวว่า ถ้าครอบครัวของเด็กและเยาวชนทำหน้าที่และบทบาทของตนเองได้ดี เด็กและเยาวชนก็จะสามารถที่จะปรับตัวและมีพัฒนาการที่ดี[๓๙]

บทบาทของสถาบันครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดาจึงมีหน้าที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติดีมีดังนี้คือ

กุศลมูล ๓[๔๐] (ความไม่อยากได้=อโลภะ,ความไม่คิดประทุษร้าย=อโทสะ,ความไม่หลง=อโมหะ)

กุศลวิตก ๓[๔๑](ปลอดจากกามคือรูป,รส,กลิ่น,เสียง=เนกขัมมวิตก,ปลอดจากพยาบาท=อพยาบาทวิตกคือความนึกคิดที่ประกอบด้วยเมตตา,ปลอดจากการไม่เบียดเบียน=อวิหิงสาวิตก คือความนึกคิดที่ประกอบด้วยความกรุณา)

สุจริต ๓[๔๒] คือความประพฤติชอบด้วยกายได้แก่ (กายสุจริต) , ความประพฤติชอบด้วยวาจา(วจีสุจริต), ความประพฤติชอบด้วยใจ(มโนสุจริต)

ศีล ๕[๔๓] คือข้อปฏิบัติที่เยาวชนควรละเว้นจากสิ่งชั่ว ไม่เบียดเบียนผู้อื่นในศีล ๕ ข้อคือ ๑. ปาณาติปาตา เวรมณี (ไม่ฆ่าสัตว์) ๒. อทินนาทานา เวรมณี(ไม่ลักทรัพย์) ๓. กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี (ไม่ประพฤติผิดในกาม) ๔. มุสาวาทา เวรมณี (ไม่พูดเท็จ) ๕. สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี (เว้นจากการดื่มน้ำเมา และสิ่งเสพติดทั้งหลาย)

บุญกิริยาวัตถุ ๓[๔๔] ได้แก่การให้ทาน (ทานมัยบุญกิริยาวัตถุ) ศีล (สีลมัยบุญกิริยาวัตถุ) ภาวนา (ภาวนามัยบุญกิริยาวัตถุ)

ธรรมคุ้มครองโลก ๒[๔๕] ได้แก่ความละอายบาป (หิริ) และความกลัวบาป (โอตตัปปะ)

ธรรมทำให้งาม ๒[๔๖] ได้แก่ความอดทน (ขันติ) และความเสงี่ยม (โสรัจจะ)

ธรรมมีอุปการะมาก[๔๗] ได้แก่ ความระลึกได้ (สติ) และความรู้ตัว (สัมปชัญญะ)

อิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนวัยรุ่น

---

[๓๙] Jean M. Gerard อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, **รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการณ์เรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย,** ม.ป.ป., หน้า ๑.

[๔๐] ที.ปา.(ไทย)๑๑/๓๐๕/๒๕๙.

[๔๑] ที.ปา.(ไทย)๑๑/๓๐๕/๒๖๑,องฺ.ติก.(ไทย)๒๐/๑๒๕/๓๗๒.

[๔๒] ที.ปา.(ไทย)๑๑/๓๐๕/๒๖๐,องฺติก.(ไทย) ๒๐/๒/๑๔๑.

[๔๓] ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๓๑๕/๓๐๕-๓๐๕, อภิ.วิ.(ไทย) ๓๕/๗๐๓-๗๑๗/๔๔๗.

[๔๔] ที.ปา.ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๖๙,อง.อฏฐก.(ไทย) ๒๓/๓๖/๒๙๔, ขุ.อิติ.๒๕/๖๐/๔๑๕.

[๔๕] องฺ.ทุก.(ไทย)๒๐/๙/๖๓,อภิ.สงฺ.(ไทย) ๓๔/๑๓๐๘/๓๒๙,อภิ.สงฺ.(ไทย)๓๔/๑๓๑๐/๓๒๙.อภิ.สงฺ.(ไทย) ๓๔

[๔๖] ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๔/๒๕๔.

[๔๗] ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๔.

๑. บรรยากาศภายในครอบครัว พ่อแม่ที่เป็นประชาธิปไตยยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก จะทำให้ลูกมีความอบอุ่น กล้าแสดงออก

๒. การอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ที่คอยให้กำลังใจ เอาใจใส่ตาที่จำเป็น ลูกก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดี

๓. ต้นแบบของพ่อแม่ พ่อแม่และลูกจะต้องอยู่ด้วยกันตลอดเวลา ดังนั้นพ่อและแม่ควรจะเป็นต้นแบบที่ดีของลูกได้[๔๘]

ครอบครัว เป็นสถาบันแรกของสังคมที่มีความผูกพันกันทางสายเลือด ด้วยความใกล้ชิดผูกพันทั้งความรักความอบอุ่นและความเอื้ออาทรสุขทุกข์ร่วมกัน โดยเฉพาะปัจจุบันขนาดของครอบครัวจะเล็กลง แยกกันอยู่ตามความเหมาะสม แต่ทุกคนย่อมมีบทบาทที่สำคัญในครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทของการเป็นพ่อ แม่ ลูก ที่พ่อแม่ต้องเป็นผู้ดูแลลูก สังคมสมัยโบราณที่จัดเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีทั้งพ่อแม่ลูก ตายาย ลุงป้าน้าอา ฯลฯ แต่ให้ความรักความใส่ใจ แนะนำให้ลูกประพฤติปฏิบัติดี มีคุณธรรมจริยธรรม และที่สำคัญเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกปฏิบัติตาม โดยเฉพาะเมื่อลูกย่างเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งถือเป็นบุคคลที่เป็นพลังและมีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศชาติที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันพัฒนาให้เขาเหล่านั้นมีความคิดที่ดี ปฏิบัติดี มีคุณธรรม ต้องมีจิตวิทยาในการอยู่ร่วมกันและเข้าใจพฤติกรรมของเยาวชนอย่างถ่องแท้เพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกในครอบครัว และสามารถพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ

บทบาทของครอบครัวจึงมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเยาวชนในเบื้องต้น ให้ความรักความเข้าใจ ความอบอุ่นปลอดภัยต่อกันและกัน และสิ่งเหล่านี้จะเป็นเกราะที่สำคัญในการป้องกันให้เยาวชนไม่หลงทาง เป็นกำลังใจสำคัญให้เยาวชนเดินออกจากบ้านสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจและเข้มแข็ง สามารถเผชิญโลกและสังคมภายนอกได้อย่างรู้เท่าทัน และสามารถผ่านอุปสรรคไปได้ด้วยดี ความรักของครอบครัวจึงเป็นเกราะชั้นดีให้กับเยาวชน การสอนให้เยาวชนรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้เยาวชนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การอบรมสั่งสอนให้เยาวชนมีระเบียบวินัย เป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นสิ่งที่พ่อแม่ต้องตระหนักและกระทำต่อบุตรธิดาของตนด้วยความรักความจริงใจ เพื่อตัวเขาเอง เพื่อครอบครัวและเพื่อสังคม ให้เขาตระหนักว่าเขาคือพลังของครอบครัว สังคม เขาคือคนสำคัญและเป็นอนาคตของประเทศชาติ

แม้ครอบครัวที่แตกแยก พ่อเลี้ยงเดี่ยวหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวก็สามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรของตัวเองให้เป็นคนดีได้ด้วยความรักความทุ่มเท ความวิริยะอุตสาหะ จะส่งผลให้เยาวชนเกิดความชื่นชม

---

[๔๘] มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เอกสารการสอนชุดวิชา ๒๒๓๐๕** พฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ ๙-๑๕ หน้า ๖๒.

และรู้ซึ้งถึงคุณค่าของความรักที่พ่อเลี้ยงเดี่ยวและแม่เลี้ยงเดี่ยวมอบให้สุดหัวใจ ย่อมส่งผลให้เขาตระหนักถึงคุณค่านี้และอยากปฏิบัติตัวให้ดีที่สุดเพื่อตอบแทนพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวดังกล่าวนั้น ดังนั้นครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกันจึงไม่ใช่ปัญหาสำหรับการเลี้ยงดูบุตร

บทบาทของสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาถือเป็นสถาบันที่สองที่เยาวชนจะก้าวจากสถาบันครอบครัวมาสู่สถาบันนี้และเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากที่สุดอีกสถาบันหนึ่ง

ครู เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนในสถาบันการศึกษา โดยเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเช่นกัน บทบาทของครูที่สำคัญมีดังนี้

๑) สอนและแนะนำให้ศิษย์เป็นคนดี

๒) สอนให้ศิษย์เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้อย่างชัดเจน

๓) สั่งสอนและถ่ายทอดศิลปวิทยาให้อย่างสิ้นเชิง

๔) ส่งเสริมและยกย่องความดีงามตามความสามารถของศิษย์ให้ปรากฏไปทุกที่

๕) สร้าง ส่งเสริมเครื่องคุ้มภัยในสารทิศ ด้วยการให้ความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง สามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่และใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้ที่มีขันติโสรัจจะ คือ มีความสงบเสงี่ยม สำรวมทั้งกาย วาจา และใจ มีมารยาทงดงาม และมีหิริโอตตัปปะ ในการกระทำทั้งหลายเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนในฐานะศิษย์

นอกจากนี้สถาบันการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาที่ พัฒนาตนเองอย่างบูรณาการ ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงาม ตามลักษณะแห่งปัญญาวุฒิธรรม ๔ ประการ คือ

๑. สัปปุริสังเสวะ หมายถึง การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้มีครู อาจารย์ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี

๒. สัทธัมมัสวนะ หมายถึง เอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักการเรียนการสอนที่ดี

๓. โยนิโสมนสิการ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี

๔. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ หมายถึงความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม

ชีวิตการศึกษาของเยาวชน มีช่วงระยะเวลายาวนานหลายปี เยาวชนแต่ละคนใช้เวลาวันละหลายชั่วโมงอยู่กับครู ดังนั้นโรงเรียนที่ดีควรส่งเสริมนิสัยและบุคิกภาพที่ดีของนักเรียน ทั้งนี้ครูควรยึดหลักปฏิบัติ ดังนี้

๑) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างเด็กนักเรียนด้วยกัน

๒) ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตัวเองให้แก่เยาวชนตั้งแต่เล็กๆ

๓) ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยของหมู่คณะ

๔) เข้าใจสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังการประพฤติผิดของเยาวชน

๕) จัดการกับปัญหาพฤติกรรมด้วยความสุขุมและเฉลียวฉลาด ไม่ใช้อารมณ์แต่ใช้เหตุผลและมีความมั่นคงในหลักการ

๖) เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและยอมรับสภาพของเยาวชนแต่ละคน

๗) จัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่เยาวชนในด้านต่างๆ

๘) สร้างความรู้สึก เป็นผู้มีคุณค่าขึ้นในใจเยาวชนแต่ละคน

๙) เตรียมตัวเยาวชนสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมภายหน้า

ดังนั้น สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อเยาวชนในการศึกษา ทั้งนี้โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย ควรจัดสถานที่ให้เหมาะสมแก่การพัฒนา และในส่วนของครูก็มีบทบาทในการเป็นผู้อบรมสั่งสอนชี้แนะและเป็นแบบอย่างที่สำคัญแก่เยาวชนในฐานะที่เป็นศิษย์[๔๙]

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่รับช่วงต่อจากสถาบันครอบครัว จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนมากในทุกๆ ด้าน ไม่เฉพาะในด้านการให้ความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่สถาบันการศึกษาต้องพัฒนาครูให้มีคุณภาพทั้งความรู้ทางวิชาการและความรู้ทางสังคมรอบข้างที่รายล้อมเยาวชนอยู่ และความรู้ทางหลักการใช้ชีวิตที่ถูกต้องตามศีลธรรม เพื่อถ่ายทอดและเป็นแบบอย่างให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติตาม รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องถูกต้องและตรงตามความต้องการของเยาวชน ส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณค่าต่อสังคมในทุกๆ ด้าน โดยการอบรมให้เยาวชนเป็นพลเมืองที่ดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถแก้ปัญหาได้ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม อบรมให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความถนัดของตนเองและดึงความสามารถของตนเองออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพมีระเบียบวินัยต่อตนเองและผู้อื่น เคารพสิทธิของผู้อื่นและพัฒนาบุคลิกภาพของเยาวชนทุกคนให้ดูดีมีคุณค่าเหมาะสมตามวัย

ครูคือผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อเยาวชน ครูต้องให้ความเป็นกันเองและทำตัวให้เยาวชนรู้สึกอบอุ่น เข้าใจเยาวชนเป็นอย่างดี น่าเชื่อถือ มีความทันสมัยเพื่อรู้เท่าทันความต้องการของเยาวชนที่สำคัญให้เยาวชนตระหนักถึงคุณงามความดี ประพฤติปฏิบัติดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

บทบาทของสถาบันศาสนา

ศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนทุกคนให้มีที่ยึดที่เกาะเป็นแหล่งพักพิงทางใจให้มีความสุขและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรมเป็นระเบียบแบบแผนเพื่อมุ่งสู่ความเจริญงอกงามทั้งต่อตัวเองและต่อสังคม[๕๐]

---

[๔๙] สมสุข นิธิอุทัย, **การพัฒนาเยาวชนตามพุทธศาสนาในสังคมไทย,** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๔, หน้า ๓๖.

ในปัจจุบันนี้สังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาความเสื่อมทรามทางด้านศีลธรรมและคุณธรรมของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยจำนวนไม่น้อยที่ได้ห่างเหินจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักที่พึ่งพาและยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนไทยมาตั้งแต่อดีต พระพุทธศาสนาจึงเป็นสถาบันหลักในสถาบันที่สำคัญของชาติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทุกแง่มุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเรื่องศาสนามีข้อความตอนหนึ่งว่า “คนเราต้องมีศาสนา คือความคิด คือสิ่งที่คิดประจำใจ อันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจประจำตัว และต้องมีการศึกษาคือความรู้ต่างๆทั้งในด้านจิตใจ ทั้งในด้านวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกับตัวเพื่อจะมีชีวิตอยู่ได้ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญและแยกจากกันไม่ได้”

มนุษย์กับศาสนา

ศาสนาเป็นสมบัติล้ำค่าของมนุษย์

๑. มนุษย์เกิดและตายในศาสนา

๒. ได้รับการอบรมดำเนินชีวิตในแบบวัฒนธรรมตามกรอบของศาสนา

๓. มีคำสอนที่เป็นพลังความเชื่อ เกิดกลุ่มศาสนิกชนรวมตัวกันในแต่ละศาสนา

๔. มีศาสนาที่เป็นแบบอย่างของคุณงามความดีก่อให้เกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธา

๕. ถ้าปราศจากศาสนาชีวิตไร้หลักที่มีความหมาย[๕๑]

บทบาทของวัดและพระสงฆ์ที่มีต่อเยาวชนไทยในปัจจุบัน

เนื่องจากการแบ่งงานกันทำมีมากขึ้น ทำให้เกิดสถาบันต่างๆ ขึ้นมาทำหน้าที่แทนสถาบันทางศาสนาซึ่งแต่เดิมเคยเป็นสถาบันรวมทำหน้าที่แทบทุกอย่าง แต่ในปัจจุบันวัดกำลังจะกลายเป็นเพียงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม หรือเป็นพิพิธภัณฑ์ประจำชาติเท่านั้น สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน เท่าที่เห็นได้ชัดก็เพียงทำพิธีกรรมทางศาสนาบางอย่าง เช่นการเทศน์ประจำวันอาทิตย์และในโอกาสพิเศษ การต่ออายุพระศาสนา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนก็ได้แก่ทำพิธีทางศาสนาเวลาเปิดสถานที่ราชการ อาคารต่าง ๆ การปลูกบ้าน การขึ้นบ้านใหม่ การเทศนาประจำวันอาทิตย์ วันพระก็มักจะมีแต่ผู้สูงอายุเท่านั้นที่จะไปฟังเทศน์ จึงดูราวกับว่าพุทธศาสนากำลังจะเป็นศาสนาเฉพาะสำหรับคนชราเท่านั้น บทบาทของพระสงฆ์ที่เคยเป็นผู้นำทางด้านปัญญาของคนไทยกำลังลดน้อยลงทุกทีในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ แทบจะกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่าพระสงฆ์ไม่ได้ปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมเลย ผลจึงปรากฏว่าตลอดเวลาดังกล่าวนี้มีช่องว่างอยู่ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน โดยเฉพาะพระสงฆ์กับเยาวชนดูเหมือนช่องว่างนี้จะยิ่งห่างมากขึ้น เยาวชนไทยปัจจุบันถ้า

---

[๕๐] อัจฉรา สุขารมณ์, **สุขภาพจิต,** (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า ๑๕๕.

[๕๑] ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

จะไปหาพระก็เฉพาะในโอกาสพิเศษ เช่นต้องการให้พระรดน้ำมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคลในโอกาสพิเศษ เช่น ก่อนสอบ ภายหลังจากการหายป่วยไข้หรือประสบแต่ความผิดหวัง หรือก่อนที่จะเดินทางไกล หรือก่อนที่จะลงมือทำกิจกรรมสำคัญบางอย่าง หรือถ้าหากจะเข้าวัดถ้าหากไม่ใช่ไปหาพระก็จะเข้าไปบนบานศาลกล่าว กราบไหว้พระพุทธรูปขออำนาจแห่งพระพุทธคุณเป็นที่พึ่งเวลาต้องการความช่วยเหลือ เพื่อผลทางด้านกำลังใจเท่านั้น แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับสงฆ์ในด้านการฟังเทศน์ ฟังธรรม เพื่อรับคำสอนทางศาสนาจากพระสงฆ์ปฏิบัติ หรือเพื่อความเข้าใจซาบซึ้งถึงแก่นแท้[๕๒]

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยเน้นที่การกระทำเพื่อให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา หากเยาวชนมีการกระทำทั้งกายวาจาและจิตใจ ย่อมเป็นผู้ปฏิเสธได้ เนื่องจากวัยไม่ได้เป็นตัวชี้วัดทางศาสนาเลยว่าคนดีจะต้องเป็นผู้ใหญ่เท่านั้น เยาวชนก็ทำดีได้ด้วยเช่นกัน[๕๓]

การพัฒนาเด็กตามหลักของพระพุทธศาสนานั้น ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กทางด้านร่างกายต้องยึดหลักของศีลในการควบคุมพฤติกรรมต่างๆ และยึดหลักของความพอเหมาะพอดีในการเลี้ยงดู ส่วนทางด้านจิตใจต้องยึดหลักของสมาธิและปัญญา ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ยึดหลักการพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาจึงมิใช่การเลี้ยงดูให้ร่างกายเติบโตมีสุขภาพที่สมบูรณ์เท่านั้น หากยังต้องให้มีการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีความคิดเห็นในทางที่ถูกต้องและปฏิบัติตนในทางที่ชอบธรรม[๕๔]

การพัฒนาจิตใจได้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรของโลกและทรัพยากรบุคคลของแต่ละประเทศ ประเทศใดที่ได้มีการพัฒนาจิตใจนั้น ย่อมไม่เพียงแต่นำชาติไปสู่การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น ยังมีผลต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของบุคคลในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการเกิดอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทกัน ได้ลดน้อยถอยลงเป็นอย่างยิ่ง เช่นกรณีของประเทศญี่ปุ่น สวิสเซอร์แลนด์ และประเทศสวีเดนเป็นต้น ฯลฯ และหลักที่สำคัญในการพัฒนาจิตใจนั้นคือ ศาสนาและวัฒนธรรมของแต่ละชาติ ดังกรณีของคริสเตียน คาทอลิค ของชาวตะวันตกและพุทธ ขงจื้อและลัทธิสังคมนิยมของชาวตะวันออก ได้มีส่วนกำหนดพื้นฐานและมาตรฐานแนวความคิดและการปฏิบัติตนเองต่อครอบครัว สังคม และรูปแบบของการผลิตนั้นคือความเจริญเติบโตของชาติในเชิงวัตถุนิยมนั้นย่อมมีพื้นฐานมาจากจริยธรรมของชาตินั้นเอง และผล

---

[๕๒] **สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์** จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, **เยาวชนไทย,** ม.ป.ป., หน้า ๑๕.

[๕๓] ประเวศ วะสี, **พระสงฆ์และศาสนิกชนจะกู้ชาติได้อย่างไร,** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๐), หน้า ๑๓.

[๕๔] ทิศนา แขมมณี และคณะ, **หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย,** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๒๘.

แห่งการพัฒนาจิตย่อมลิขิตให้เกิดผลทางวัตถุที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคมของประเทศนั้นๆ ด้วย [๕๕]

วัดมีความสำคัญต่อการก่อเกิดและเป็นศูนย์กลางของทุนทางสังคมของเยาวชน จากการสนทนากับพระที่มีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาทุนทางสังคมของเยาวชนพบว่า มีพระหรือวัดจำนวนมากขึ้นที่จัดอบรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน และสนับสนุนเยาวชนในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ จัดตั้งกลุ่มเยาวชนทำกิจกรรมเพื่อสังคมและเปลี่ยนแนวคิดเยาวชนโดยใช้หลักธรรมของศาสนาพุทธ เช่นกลุ่มยุวธรรมที่ใช้หลักสามธรรม กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่า วัดปลอดบุหรี่ และโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นต้น

การศึกษาเชิงคุณภาพกับพระที่ทำงานด้านเยาวชนพบว่า ศาสนาเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญของสังคมไทย นอกจากพระ/วัด จะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทุกเพศทุกวัยแล้ว ยังมีการนำคำสอนของศาสนาไปฟื้นฟูจิตใจของเยาวชน[๕๖]

กล่าวได้ว่า นอกจากสถาบันการศึกษาแล้ว วัดยังเป็นเสมือนสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งของเยาวชนที่จะมีหน้าที่ขัดเกลาอบรมและพัฒนาให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติดีเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ พระสงฆ์เปรียบเสมือนเป็นครู ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ศีลธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่เยาวชน แต่ทุกวันนี้ เยาวชนห่างไกลจากวัดเพราะเมื่อออกจากสถาบันครอบครัวก็มุ่งสู่สถานศึกษาเป็นสถาบันต่อไป มุ่งแต่เรียนในหลักสูตรวิชาการทั้งหลาย วิชาหลักๆ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ฯลฯ ให้ได้คะแนนดี แข่งขันกันเพื่อให้ได้เรียนต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียงและเพื่อให้พ่อแม่ภูมิใจว่าเรียนเก่ง วิชาหลักๆได้คะแนนดีมาก โดยมีวิชาศีลธรรมจริยธรรมสอดแทรกบ้างก็เพียงในตำราที่เยาวชนมักไม่ค่อยสนใจ นอกจากอ่านเพื่อไปสอบให้ผ่าน ขาดการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนอยากเข้าไปปฏิบัติธรรมหรือแม้แต่ฟังธรรม ทำบุญตักบาตรซึ่งต่างพากันมองภาพพจน์ว่าเชยไม่ทันสมัย น่าเบื่อหน่าย โดยบิดามารดาเองในสมัยปัจจุบันก็มุ่งแต่ทำมาหากินไม่มีเวลาไปฟังเทศน์ฟังธรรมเช่นกัน เพราะวัตถุนิยมเป็นตัวกำหนดสังคมไทยในปัจจุบันให้มีเวลากับการสะสมทรัพย์สินเงินทองวัตถุทั้งหลายมากกว่า เมื่อบิดามารดาไม่มีเวลาชักจูงเยาวชน เยาวชนจึงเอาเวลาไปเที่ยวเตร่เฮฮาเดินชอปปิ้ง ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมส์ ล้วนแต่สิ่งที่ยั่วยวนอบายมุขทั้งสิ้น ไม่เห็นความสำคัญที่จะต้องเข้าวัด ถ้าไปก็เพียงเพื่อไปไหว้พระขอให้สอบได้ ขอให้สมหวังในความรัก ฯลฯ คิดว่าการเข้าวัดคือการไป “ร้องขอ” ความสมหวังจากพระเท่านั้นเอง เพราะพ่อแม่ปฏิบัติกันมาเช่นนี้ พ่อแม่ไหว้พระเพื่อขอ

---

[๕๕] บุญทัน ดอกไธสง, รศ. ดร., **กระบวนการและวิธีการพัฒนาจิตใจเพื่อพัฒนาสังคมไทย,** (คณะรัฐประศาสนศาตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๒๗), หน้า ๓๙-๔๐.

[๕๖] กุศล สุนทรธาดาและคนอื่นๆ, “การใช้ทุนทางสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชนนครปฐม”**, รายงานการวิจัย,** (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัดดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, ๒๕๔๙), หน้า ถ-ท.

พรให้ถูกหวย ให้ร่ำรวย โดยไม่ต้องทำมาหากินมากมาย ถึงเวลาก็ซื้อหวยนั่งรอโชควาสนา ทำบุญกับวัดก็เพื่อให้บังเกิดผลกับการร้องขอ ทำบุญ ๒๐ บาท ก็อธิษฐานให้ถูกหวยเป็นล้าน เข้าวัดเพื่อไปน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์ ดูดวงชะตา ฯลฯ จึงบังเกิดการปลูกฝังค่านิยมการเข้าวัดกันผิดๆ การที่เยาวชนไม่เห็นคุณค่าของวัดทางด้านจิตใจและความประพฤติที่ดีงามมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงเป็นอย่างยิ่งสำหรับอนาคตของประเทศชาติที่มีการโกงกิน คอรัปชั่น ขาดความรักความสามัคคี เอาประโยชน์ของตนและพวกพ้อง ไม่เคารพในสิทธิ ไม่เห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย ฯลฯ สิ่งทั้งหลายเพราะผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างทั้งสิ้น เยาวชนจึงขาดจิตสำนึกที่ดี

ทำอย่างไรเยาวชนจึงจะเข้าวัดเป็นคำถามที่น่าค้นหาคำตอบและปฏิบัติจากคำตอบนั้นอย่างจริงจังเหลือเกิน สถานที่ของวัดน่าจะเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นได้ทางหนึ่งคือวัดต้องจัดสถานที่ให้ร่มรื่นสวยงาม มีต้นไม้ใหญ่ๆให้เข้าไปนั่งเล่นนั่งคุยพักผ่อนได้ สะอาดสวยงามไม่สกปรก พระก็ต้องไม่ดุยินดีต้อนรับให้เด็กเข้าไปหาความสงบความร่มรื่นดังกล่าว ไม่ทำตัวเคร่งขรึมจนเด็กไม่กล้าเข้าใกล้ ให้ความเป็นกันเองเพื่อเด็กจะกล้าสนทนา พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของเด็กไม่ทำให้เด็กเกร็งว่าเป็นสิ่งสูงที่สัมผัสไม่ได้ ตรงข้ามให้เด็กรู้ว่าเป็นสิ่งสูงส่งที่น่าเคารพสักการะกราบไหว้บูชา น่าเลื่อมใสศรัทธาเป็นยิ่งนัก มีเมตตากรุณาและให้คำแนะนำที่ดีที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ไม่ยกนิทานธรรมะปรัมปราที่เหลือเชื่อให้เด็กฟังแล้วเกิดความขบขันไม่เชื่อในสิ่งนั้น แต่สอนการใช้ชีวิตประจำวันที่เสมือนเข้าใจเด็กทุกอย่าง คือพระก็ต้องนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการครองใจเด็กให้ได้นั่นเอง โดยการติดตามความเคลื่อนไหวของสังคม นำมาสกัดเพื่อประยุกต์อบรมเด็กโดยให้เด็กสัมผัสได้ถึงความจริงฝึกให้เยาวชนนำการเข้าใจชีวิตมาขจัดความทุกข์ออกไป มองโลกตามความเป็นจริงในกฎของไตรลักษณ์โดยใช้ภาษาง่ายๆ ไม่ซับซ้อนและไม่ใช้ภาษาทางธรรม ภาษาบาลีมากนัก ใช้คำพูดที่สละสลวยสั้นๆฟังแล้วโดนใจเยาวชนให้หยุดคิด ไม่หลงมัวเมากับอบายมุข เพราะเยาวชนสมัยใหม่ไม่ชอบคำพูดที่ยืดยาว ชอบสั้นๆ กะทัดรัดกินใจ ดังนั้นพระสงฆ์จึงต้องทันสมัย ติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสารเพื่อนำประเด็นมาพูดได้ตรงใจวัยรุ่นนั่นเอง ถึงอย่างไรวัดก็ยังมีข้อได้เปรียบตรงที่เป็นสถานที่คนไทยทุกคน ทุกวัย ต้องเข้าไปสัมผัสตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่น่าเลื่อมใสศรัทธามาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์จนเป็นประเพณีและวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน เพียงแต่วัดจะทำอย่างไรที่จะฉุดดึงเยาวชนเหล่านี้ได้ นั่นเป็นสิ่งท้าทายในโลกยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก

บทบาทของสังคมและชุมชน

สังคมและชุมชนเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเยาวชนที่เขาต้องสัมผัสและคลุกคลีตลอดเวลา สังคมที่ดีย่อมส่งผลให้เยาวชนมีคุณภาพทั้งความเป็นอยู่ สุขภาพ ตลอดจนการดำเนินชีวิตทุกๆด้าน ห่างไกลจากอบายมุขทั้งหลายที่นำความเสื่อมโทรมมาให้ พ้นจากอาชญากรและความเสื่อมโทรมของสังคม

บทบาทของสื่อมวลชน

สื่อมีบทบาทต่อความคิดและพฤติกรรมของเยาวชน เพราะสื่อถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเยาวชนที่พวกเขาต้องสัมผัสตลอดเวลาในด้านการให้ประโยชน์ต่อเยาวชนด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทั้งในรูปของสิ่งพิมพ์ วิทยุ หอกระจายข่าว คลิปวีดีโอ อินเตอร์เน็ต ฯลฯ ที่มีผลต่อเยาวชนมากมายมหาศาลทั้งทางบวกและทางลบ ดังนั้นผู้อยู่ในวงการสื่อจึงต้องตระหนักในความจริงข้อนี้และปฏิรูปผลงานของตัวเองที่จะถ่ายทอดสู่เยาวชนอย่างกลั่นกรองอย่างมีจรรยาบรรณ

สังคม ชุมชน และสื่อ ล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเยาวชนที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการถ่ายทอดสิ่งต่างๆสู่เยาวชน และมีบทบาทสำคัญที่สุดต่อพฤติกรรม คุณภาพ และความปลอดภัยของเยาวชน เยาวชนที่อาศัยในชุมชนแออัด สกปรก แหล่งยาเสพติด อาจทำให้เยาวชนสุขภาพร่างกายไม่ดีเพราะสภาพแวดล้อม และอาจหลงติดยาเสพติดได้ สำหรับสื่อที่แพร่หลายที่สุดในสังคมปัจจุบันคืออินเตอร์เน็ต เกมส์ออนไลน์ ทำให้เยาวชนจำนวนมากติดเกมส์เสียการเรียน เสียสุขภาพ บางเกมส์มีอันตรายต้องเดินทางเพื่อเล่นเกมส์จนเกิดอุบัติเหตุ การสื่อสารกับคนแปลกหน้าทางอินเตอร์เน็ตทำให้เกิดการหลอกลวงเสียหายมากมายโดยเฉพาะหญิงสาวที่ตกเป็นเหยื่อของชายตลอดจนการยั่วยุทางด้านต่างๆต่อเยาวชนทั้งแฟชั่นการแต่งกาย ภาพโป๊ ภาพเปลือย การเลียนแบบสิ่งไม่ดีทุกด้านล้วนเป็นผลเสียต่อเยาวชนอย่างยิ่ง สื่อจึงมีบทบาทต่อเยาวชนเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิตเยาวชน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับศิลปิน

๒.๒.๑ ความหมายและความสำคัญของศิลปินและดนตรี

ศิลปิน หมายถึง ผู้มีความสามารถแสดงออกซึ่งคุณสมบัติทางศิลปะในด้านจิตรกรรม ประติมากรรม เป็นต้น และมีผลงานเป็นที่ยอมรับนับถือจากสถาบันศิลปะแห่งชาติ[๕๗] ผู้มีฝีมือ[๕๘] นักแสดงมหกรรมต่างๆ เช่น ดาราละคร ดาราภาพยนตร์ ฯลฯ ผู้ทำงานเกี่ยวกับช่างฝีมือ เช่น ช่างวาดเขียน ช่างแกะสลัก ฯลฯ ผู้มีศิลปะ[๕๙]

ศิลปิน หมายถึง ผู้สร้างสรรค์ศิลปะในแขนงต่างๆ อย่างต่อเนื่อง สร้างสรรค์อย่างมีอิสระทางความคิด โดยมีหน้าที่พัฒนาตนเองทั้งในเรื่องฝีมือและทัศนคติ มีจรรยาบรรณโดยไม่สร้างผลงานให้เสื่อมเสียแก่ตนเองและผู้อื่น และเมื่อศิลปินเป็นผู้มีชื่อเสียง ย่อมมีคนจับตามองและดำเนินรอยตาม

---

[๕๗] **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ** ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๔๕๕๖, หน้า ๑๑๔๔–๑๑๔๕.

[๕๘] สมพร เจริญพงศ์, **พจนานุกรมไทยฉบับพิสดาร,** (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา ม.ป.ป.), หน้า ๔๗๐.

[๕๙] มานิต มานิตเจริญ, **พจนานุกรมไทยฉบับสมบูรณ์–ปรับปรุงใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒, (บริษัทรวมสาส์น (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๘๐๖.

ซึ่งถ้าหากศิลปินมีทัศนะคติกับตัวเองและผู้อื่นในทางที่ดี เชื่อว่าศิลปินย่อมดำเนินชีวิตดี นำเสนอผลงานที่มีคุณค่า และเป็นตัวอย่างที่ดีกับเยาวชนได้[๖๐]

ศิลปินคือบุคคลที่สร้าง แสดงความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึกและถ่ายทอดออกมาทางรูป รส กลิ่น เสียง หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “ศิลปิน” หน้าที่ของศิลปินนั้น คือการสร้างศิลปะ หากศิลปินนั้นคือผู้สร้างศิลปะแล้วศิลปะนั้นๆ ก็ควรจะต้องเป็นสิ่งที่ดีงาม จรรโลงใจต่อสังคมและผู้พบเห็น มิเช่นนั้นแล้วศิลปินอาจจะเป็นผู้ทำลายมากกว่าผู้สร้างสรรค์ก็เป็นได้ ในปัจจุบันนี้เยาวชนมากมายที่ยึดศิลปินเป็นแบบอย่าง เพราะฉะนั้นศิลปินควรระมัดระวังในการถ่ายทอดผลงาน แนวคิด วิถีทางดำเนินชีวิตไม่ให้ขัดจากหลักทางสังคม วัฒนธรรมประเพณีของไทย[๖๑]

ศิลปินคือคนหรือกลุ่มคนที่แสดงความคิดออกมาในรูปแบบต่างๆ ในงานศิลปะ เช่น การแสดงออกทางร่างกาย เสียง อุปกรณ์ วาดภาพ โดยมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้สึก ทั้งในทางอ้อมและทางตรงไปตรงมา บวกกับอารมณ์ความคิดของศิลปิน และมีจรรยาบรรณคือไม่ผิดกฎหมาย มีอุดมการณ์ มีความรักและศรัทธาในงานที่ทำ[๖๒]

ศิลปินคือผู้สร้างสรรค์ซึ่งไม่ใช่แค่เพลง ภาพวาด แต่รวมถึงใครก็ได้ที่สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นของตัวเอง และมีความคิดที่จะสร้างสิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา โดยสร้างสรรค์ คิดวาด ปรุงแต่งสิ่งต่าง ๆ ให้โลกใบนี้อย่างมีจรรยาบรรณ คือจริงใจกับสิ่งที่ทำ ไม่ดูถูกผลงาน ความคิดตัวเอง คิดสร้างสรรค์งานตลอดเวลา และเต็มที่กับงานทุกชิ้น และควรจะเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชนโดยการสร้างผลงานเชิงบวก แอบปลูกฝังทัศนะคติที่ดีผ่านผลงาน เปลี่ยนวิธีคิดของศิลปินแต่เดิมที่ว่าต้องทำตัวสกปรก ดื่มเหล้า เสพยาเสพติด สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่วิถีของศิลปิน แต่มันเป็นนิสัยแย่ๆ ของบุคคลต่างหาก เพราะฉะนั้นควรปลูกฝังทัศนะคติใหม่ๆ ให้กับเยาวชนตั้งแต่เล็กๆ[๖๓]

ศิลปิน คือผู้สร้างสรรค์งานศิลปะโดยถ่ายทอดผลงานจากภาพ เพลง ข้อความ คำพูด ฯลฯ ซึ่งจะถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกหรือข้อความ และส่งต่อสิ่งเหล่านั้นต่อผู้รับ มีความรับผิดชอบต่อสารที่ส่งผลถึงผู้รับสาร และควรจำกัดอายุในแต่ละวันว่ากลุ่มเป้าหมายใดควรจะได้รับ มีวิธีการใช้ชีวิตที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน[๖๔]

กล่าวโดยสรุปได้ว่าศิลปิน คือผู้ที่ถ่ายทอดงานศิลปะสู่สาธารณชนทุกรูปแบบ แตกต่างกันไป แล้วแต่ประเภทของผลงานทั้งทางตา ทางหู อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อผลงานทุกรูปแบบเพื่อความจรรโลงใจของคนทุกวัย

---

[๖๐] สัมภาษณ์ สมพล รุ่งพาณิชย์ นักร้องนำ ๒๕ hours ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

[๖๑] สัมภาษณ์ ปิยวัฒน์ มีเครือ นักดนตรี ๒๕ hours ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

[๖๒] สัมภาษณ์ เอกศิริ กำบังภัย นักดนตรี ๒๕ hours ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

[๖๓] สัมภาษณ์ ประทีป สิริอิสระนันท์ นักดนตรี ๒๕ hours ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

[๖๔] สัมภาษณ์ กฤตพงศ์ สกุลนามอเนก นักดนตรี ๒๕ hours ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ความสำคัญของศิลปินและดนตรี

ศิลปินผู้ผลิตงานศิลปะทางด้านดนตรีเรียกว่า “นักดนตรี” นั้นมีความสำคัญต่อสังคมทุกรูปแบบ เพราะเขาเป็นสื่อในการนำเสียงดนตรีอันมีความหมายมอบให้แก่สังคมได้สุขได้เศร้า ได้รับทุกอารมณ์จากดนตรีที่เขานำเสนอ

ดนตรีเป็นคำเก่าที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต เอกสารโบราณมักใช้ควบคู่กับคำว่า “ดุริยะ” หรือ “ดุริยดนตรี” แต่ในกฎมณเฑียรบาลใช้คำว่า “ดนตรี” อย่างหลากหลาย เช่นเรียกวงบรรเลงอย่างหนึ่งซึ่งทำหน้าที่บำเรอถวายงานคู่กับมโหรีว่า “ดนตรี” เรียกเจ้าพนักงานผู้บรรเลงบำเรอว่า “ชาวดนตรี” และ/หรือ “เสภาดนตรี” เรียกดนตรีกลองมโหระทึกว่า “ขุนดนตรี” เป็นต้น ทุกวันนี้ “ดนตรี” มีความหมายรวม ๆ กว้างขวาง เช่น เรียกวงบันลือบรรเลงทุกชนิดว่า “วงดนตรี” เรียกเครื่องมือทำเพลงทุกอย่างว่า “เครื่องดนตรี” และเรียกผู้ทำหน้าที่บรรเลงเครื่องมือทำเพลงทั้งหมดว่า “นักดนตรี” เป็นต้น[๖๕]

ดนตรีเป็นทั้งศิลป์และศาสตร์แห่งการผสมผสานของเสียงร้องหรือเสียงดนตรีที่แปรเปลี่ยนให้เป็นแนวทำนอง (melody) เสียงประสาน (harmony) จังหวะหรือลีลา (rhythm)และสีสัน (timbre) โดยเฉพาะก่อให้เกิดบทเพลงที่มีรูปแบบ โครงสร้างการแสดงออกซึ่งอารมณ์ ผลจากการสร้างสรรค์ การผลิต และการแสดงทางดนตรี มีส่วนผูกพันกับมวลมนุษย์ชาติมาแต่โบราณกาล มนุษย์ในทุกสังคมจึงใช้เสียงเพลง เสียงดนตรีประกอบกิจกรรมเพื่อเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตในด้านความสุนทรียศาสตร์ นันทนาการ และการแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งความสัมพันธ์ของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์มีหลายสภาวะ

๑. ดนตรีกับการสร้างเอกลักษณ์ของสถาบันบุคคล

๒. ดนตรีกับพิธีกรรม

๓. ดนตรีกับวิทยาศาสตร์การแพทย์

๔. ดนตรีกับกีฬา

๕. ดนตรีกับงานศิลปะแขนงต่างๆ[๖๖]

ดนตรีนั้นไม่ว่าจะเป็นของชาติใดภาษาใดใครๆ ฟังแล้วก็มักจะได้รับความรื่นเริงใจได้เหมือนกันทั้งนั้น ดนตรีไม่มีพรมแดนกีดกั้น ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะเพราะดนตรีก็คือดนตรีนั่นเอง ดังนั้นเพลงหรือดนตรีของชาติใดๆ ก็ตาม ถือกันว่าเป็นมรดกโลก ยิ่งทุกวันนี้มีสื่อมวลชนกระจาย

---

[๖๕] วรรณวรา สิทธิศักดิ์, **การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของ “อินดี้” ระหว่างผู้ผลิตและกลุ่มผู้ฟังดนตรีอินดี้ในประเทศไทย,** คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔, หน้า ๑.

[๖๖] ประทักษ์ ใฝ่ศุภการ, **“การบริหารงานดนตรีจากท้องถิ่นสู่โลก”, วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๑-๔.

แพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว การสื่อสารคมนาคมติดต่อกันสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น พรมแดนของดนตรีก็ยิ่งแผ่กว้างออกไปทั่วโลกโดยไม่มีขอบเขตจำกัด มีการแลกเปลี่ยนดนตรีกันโดยอัตโนมัติ เวเบอร์ (Weber) นักดนตรีเอกของเยอรมันได้กล่าวไว้ว่า “ดนตรีคือภาษาสากลของมนุษย์ชาติ” (Music is the Real Universal Speech of Mankind.)

ความไพเราะของดนตรีนั้นทำให้โลกสดชื่น น่าอยู่ น่าอภิรมย์ยิ่งนัก เสียงดนตรีอาจช่วยให้คนเรามีความหวัง เร้าใจให้เกิดมโนภาพ ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ และผลักดันให้มีมานะอดทนต่อสู้กับความลำบากยากแค้นแสนเข็ญ เพื่อการดำรงอยู่ในโลกอันสับสนต่อไป

ถ้าหากโลกเราปราศจากดนตรีแล้วไซร้ แน่นอนเหลือเกินว่ามวลหมู่มนุษย์ทั้งหลายคงจะพบแต่ความมืดมน ความเงียบเหงาเปล่าเปลี่ยวอ้างว้าง จิตใจคงจะมีแต่ความแข็งกร้าว อารมณ์วู่วามจะหาบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรภาพได้ยากเต็มที่ มนุษย์เราจะประหัตประหารกันมากกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้อย่างเหลือหลาย

หากเราลองศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของดนตรี ก็จะรู้ว่าดนตรีมีขึ้นมาในโลกนานแล้ว คือมีพร้อมๆ กับมนุษย์นั่นเอง ในยุคแรกๆ ตอนที่เรายังอาศัยอยู่ในถ้ำ ในโพรงไม้ ก็รู้จักร้องรำทำเพลงแบบธรรมชาติเคาะหิน เคาะไม้ เป่าเขาสัตว์ เป่ากระดูกสัตว์ที่ล่ามาได้เป็นเสียงต่างๆ ส่วนปากก็ร้องเพลงโหวกเหวกไปตามเรื่อง การร้องรำทำเพลงของมนุษย์ในยุคนั้นโดยมากก็มักทำขึ้นเพื่ออ้อนวอนพระเจ้าให้บันดาลความสุข ความอุดมสมบูรณ์ต่างๆ นานาให้ หรือไม่ก็เพื่อเป็นการบูชาหรือแสดงความขอบคุณพระเจ้าที่บันดาลให้เขามีความสุข ความสบาย และทำให้เขาล่าสัตว์มาเป็นอาหารได้มากมาย แล้วยังมีสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับเทพเจ้าอีกไม่น้อย โลกได้ผ่านมาหลายยุคหลายสมัย ดนตรีก็ได้วิวัฒนาการไปตามความเจริญและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์เป็นลำดับ เขาสัตว์ที่เคยใช้เป่าในยุคแรกๆ นั้นก็ได้กลายเป็นแตร และบางสิ่งบางอย่างก็กลายเป็นเครื่องดนตรีน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับประเด็นและปัจจัยต่างๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานทางด้านดนตรี ครอบครัว หรือรายได้ที่ต่างกัน เพราะเสียงดนตรีนั้นถือได้ว่าเป็นภาษาแห่งอารมณ์ ดนตรีกับมนุษย์มีอิทธิพลต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดนตรีถือเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเสียง โดยการเรียบเรียงให้เกิดการประสานกลมกลืนกันและเล่นออกมาโดยเครื่องดนตรีหรือเครื่องกำเนิดเสียงต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึก ซึ่งในที่นี้หมายถึงอารมณ์ เมื่อฟังแล้วเกิดอารมณ์ รัก เศร้า สนุกสนาน รื่นรมย์ ทำให้การฟังเพลงนั้นถือเป็นการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่งของมนุษย์[๖๗]

ดนตรีนับเป็นอาหารทางใจที่มีค่ามหาศาลต่อมนุษย์ทุกคน และแผ่ขยายไปถึงอาหารทางตา ทางหู รวมถึงทางสมองอีกด้วยช่วยให้ผ่อนคลาย เกิดความบันเทิง ลืมเรื่องเศร้าหมองทั้งปวง ทำให้

---

[๖๗] ทวี มุขธระโกขา, **นักดนตรีเอกของโลกเล่ม ๑ ฉบับสมบูรณ์,** (กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊คส์, ๒๕๕๑), หน้าคำนำ ๑–๓.

จิตใจร่าเริงแจ่มใส ได้รับความรู้สอดแทรกมากับเนื้อเพลงอีกด้วย ทั้งในวงการศึกษาได้นำบทเพลงมาประกอบการสอนด้วยเช่นงานทางศิลปะ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ช่วยให้มีความคิดออกมาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังใช้ดนตรีในด้านการฟัง เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ การเต้นแอโรบิค เพราะการเล่นกีฬาอย่างเดียวอาจทำให้เป็นคนก้าวร้าว ดนตรีช่วยให้ผ่อนคลายได้ จึงมีการนำดนตรีมาปรับเปลี่ยนนิสัยก้าวร้าวของมนุษย์ในด้านจิตวิทยาอีกด้วย รวมทั้งการรักษาโรคสมาธิสั้น ซึ่งในปัจจุบันมีนักดนตรีบำบัดรักษาการป่วยทั้งทางร่ายกายและจิตใจ ด้านการแพทย์จึงมีการนำดนตรีมาใช้ในหลายๆ โรค เช่น ให้ผู้ป่วยหลังการผ่าตัดได้ฟังดนตรีเพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวดและในด้านสังคมจะเห็นว่าดนตรีเข้าไปมีบทบาททุกงาน ทั้งงานรื่นเริงและงานโศกเศร้า อย่างงานศพ จึงกล่าวได้ว่าดนตรีมีบทบาทต่อมวลมนุษย์ในทุกรูปแบบและทุกวงการ

๒.๒.๒ วัฒนธรรมวัยรุ่นและแนวคิดเกี่ยวกับแฟนคลับ

วัฒนธรรมวัยรุ่น (Youth Culture)

วัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นนั้น แยกตัวเองออกจากวัฒนธรรมผู้ใหญ่และเด็ก ทั้งมีลักษณะของความเป็นอื่นและแตกต่างซึ่งใช้สินค้าวัฒนธรรมเป็นหนทาง เป็นเครื่องมือในการแสดงวัฒนธรรมของตัวเอง ซึ่งวัยรุ่นมักจะแสดงออกผ่านสื่อต่างๆเหล่านี้

๑. “รูปลักษณ์” รูปลักษณ์ภายนอกที่ประกอบด้วยเครื่องแต่งกาย ข้าวของเครื่องใช้ เช่น ทรงผม เครื่องประดับ และวัตถุต่างๆที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา

๒. “การแต่งกาย” การแต่งกายเป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงวัฒนธรรมวัยรุ่นได้อย่างเด่นชัดที่สุด เป็นหนทางสำคัญที่วัยรุ่นค้นพบและแสดงออกซึ่งความเป็นตัวเอง แสดงให้เห็นถึงปมขัดแย้งกับผู้ใหญ่ทางด้านการไม่เป็นอิสระหรือเป็นอิสระหรืออาจจะแสดงออกถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต ปรัชญาทางการเมือง รวมทั้งทำให้วัยรุ่นมั่นใจในอัตลักษณ์ของตัวเองและมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคมของตน

๓. เครื่องใช้หรือประดิษฐกรรมต่าง ๆ

๔. “ดนตรี” ดนตรีเป็นสิ่งที่นิยมของวัยรุ่นมีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น Jazz, Rock หรือ Hip Hop โดยปกติเนื้อหาหลักของดนตรีส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความรัก มุมมองชีวิตทั้งในแง่ดีและไม่ดี หรือบางเพลงเกี่ยวกับปัญหาของวัยรุ่นหรือปัญหาสังคม และเนื่องจากวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่ซื้อแผ่นเสียง เทป และฟังเพลงมากกว่าวัยอื่น ๆ จึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะเป็นวัฒนธรรมย่อยทางดนตรีมากที่สุด

๕. “การประพฤติปฏิบัติตัว” ซึ่งรวมถึงการแสดงออก กิริยา และท่าทาง ทั้งที่เป็นรูปแบบการปฏิบัติตัวในกิจกรรมส่วนตัวและสังคม

๖. “ภาษาของกลุ่ม” ได้แก่ คำศัพท์พิเศษและวิธีการพูดออกมาที่เรียกว่าภาษาแสลง ภาษาประเภทนี้จะช่วยประหยัดคำอธิบายยืดยาว ทำให้สามารถพูดถึงสิ่งที่เห็นหรือมีประสบการณ์ได้

อย่างกระชับ และยังเป็นตัวเสริมและดำรงความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มด้วย การที่จะเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหมายถึงผู้นั้นจะต้องพูดจาภาษาเดียวกันกับพวกเขา

๗. รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ประกอบด้วยการเรียนกิจกรรมที่กระทำในเวลาว่าง เช่น กิจกรรมในการเต้น Break dance หรือศิลปะบนกำแพงที่เรียกว่า Graffiti[๖๘]

ในสำนักเบอร์มิงแฮมมีนักวิชาการที่ศึกษา “วัฒนธรรมวัยรุ่น” อยู่หลายท่านสำหรับ Hebdige สนใจที่จะวิเคราะห์มิติของวัฒนธรรมที่เรียกว่าตัวบท (Text) ซึ่งอาจจะเป็นเสื้อผ้า การแต่งกาย การใช้สิ่งของ ฯลฯ และทำการวิเคราะห์ความหมายที่แฝงเร้นอยู่ในตัวบทเหล่านี้ ตามวิธีการของโครงสร้างนิยม และนอกเหนือจากการวิเคราะห์ “ตัวบท” แล้ว Hebdige ยังได้เชื่อมโยงระหว่าง “ตัวบท” ดังกล่าวกับเงื่อนไขความเป็นจริงของโครงสร้างสังคม ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางการผลิต (ฐานะทางชนชั้นของวัยรุ่น) การแบ่งช่วงเวลาทำงาน เวลาว่างในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นต้น

ข้อค้นพบในการศึกษาของ Hebdige ในกรณีของภาพตัวแทน (Reprsentative) กรณีของวัยรุ่นที่ฟังเพลงร๊อคสอดคล้องกับอุดมการณ์ของเพลงร๊อคที่เปลี่ยนแปลงไปจากการมีเนื้อหาทางการเมืองไปสู่การมีเนื้อหาที่สนุกสนาน โดย Hebdige พบว่า ภาพตัวแทนของวัยรุ่นที่ถูกนำเสนอในสื่อมวลชน คือ

๑. ภาพของวัยรุ่นที่ชอบสร้างความเดือดร้อน (Trouble Makers) เป็นภาพของวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงทศวรรษ 1960 ซึ่งวัยรุ่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับการปฏิวัติโดยมีเป้าหมายที่จะเป็นกฎและตั้งคำถามกับความหมายชีวิตขณะนั้น โดยรูปแบบที่วัยรุ่นใช้คือ การแสดงดนตรี การเล่นคอนเสิร์ตประท้วงสงคราม และการปฏิวัติดนตรีรูปแบบใหม่ ๆผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาในสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์จะสร้างภาพของวัยรุ่นเหล่านี้ว่าเป็นพวกที่ชอบเล่นดนตรีแล้วตีกัน ชอบมั่วสุมกันข้างถนน แต่งตัวแบบบ้าๆ บอๆ ทำร้ายตำรวจ ทำร้ายขว้างปาสิ่งของสาธารณะ ภาพของวัยรุ่นที่สร้างความเดือดร้อนนี้ (ในกรณีของไทยก็คือ กลุ่มวัยรุ่นที่ตีกันในงานคอนเสิร์ต) ถูกสร้างอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาโดยเฉพาะในประเภทรายการข่าว

๒. ภาพของวัยรุ่นผู้รักความสนุกสนานร่าเริง (Fun Lover) ซึ่งเป็นภาพที่เกิดต่อมาในช่วงระยะเวลาหลัง ภาพแบบวัยรุ่นที่รักความสนุกสนานนี้มักถูกสร้างอยู่ในภาพยนตร์ประเภท Musical Movie หรือในโฆษณาโทรทัศน์ วัยรุ่นในแบบที่สองจะเริ่มไม่ยุ่งกับการเมือง สนใจแต่เรื่องรักๆ ใคร่ๆ แบบหวานแหวว เป็นวัยรุ่นที่ไม่มีอันตรายและไม่มีชนชั้น (ในกรณีของไทยได้แก่ การมั่วสุมกันเสพยาเสพติดและมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่น)

---

[๖๘]ศรุตา แจ้งสว่าง, **เพลงฮิปฮอปกับความเป็นหญิง,** (คณะวารสารศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๕๐), หน้า ๓๙-๔๑.

วัยรุ่นจะแปรเปลี่ยนไปตามระยะเวลา สอดคล้องกับแนวคิดอุดมการณ์เพลงร็อคในช่วงปี 1960 วัยรุ่นได้เข้าไปเกี่ยวข้องทางสังคมและการเมือง ดังนั้นภาพของวัยรุ่นจึงถูกวาดให้เป็นผู้สร้างความปั่นป่วนให้แก่สังคม เช่นเดียวกับการสร้างภาพให้พวกที่แต่งตัวแบบพังค์ว่าเป็นพวกอันธพาล ซึ่งเป็นการที่สังคมได้ตอบโต้กระแสของวัยรุ่นโดยการสร้างความหมายและด้านมาตรการต่างๆที่เป็นจริง เช่น การลงโทษ การใช้สถาบันการศึกษา เป็นต้น เมื่อถึงช่วง 1980 ภาพของวัยรุ่นหัวรุนแรงแบบปี 1960 ก็เริ่มเลือนหายไป และวัยรุ่นในช่วงนี้ก็เริ่มหันมาสนใจการแต่งตัว การแสวงหาความสนุกสนานบันเทิง การสร้างภาพของวัยรุ่นในสื่อมวลชนก็เริ่มเปลี่ยนไปในขณะที่อุดมการณ์ในเพลงร็อคก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากการต่อต้านสังคมกลายเป็นการบันเทิงโดยไม่ขัดแย้งกับสังคม-การเมือง อันเป็นแนวทางของเพลงสมัยนิยมนั่นเอง[๖๙]

วัฒนธรรมวัยรุ่นเป็นหลักความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติที่วัยรุ่นทั่วทั้งประเทศพร้อมใจกันสนับสนุนอยู่ ในเมื่อวัฒนธรรมระดับชาติของผู้ใหญ่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามภูมิภาคชาติพันธุ์และชนชั้น ดังนั้นการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมวัยรุ่น จึงมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามส่วนต่างๆของประชากรวัฒนธรรมวัยรุ่นไม่ได้มีลักษณะเหมือนกันหมด ภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมวัยรุ่นซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายนั้นมักจะหมายถึง วัยรุ่นซึ่งเป็นชนชั้นกลางอาศัยอยู่ในเขตเมือง

กล่าวโดยสรุปก็คือ สังคมวัยรุ่น หมายถึง เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นทั้งหลาย วัฒนธรรมวัยรุ่น ก็คือวิถีชีวิตทั้งหมดของวัยรุ่น ผู้ใหญ่บางคนรู้สึกว่าวัยรุ่นมีวัฒนธรรมย่อย (Subculture) เป็นของตัวเอง และบางคนก็เห็นว่าวัฒนธรรมวัยรุ่นเป็นเงาสะท้อนวัฒนธรรมผู้ใหญ่ (Adult Culture) ซึ่งก็เป็นความคิดที่ถูกต้องทั้งสองความคิด กล่าวคือวัฒนธรรมวัยรุ่นในบางแง่มุม (เช่น พฤติกรรมทางเพศ การเสพกัญชา) เป็นวัฒนธรรมย่อยเพราะว่าเป็นการต่อต้านวัฒนธรรมผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้ววัฒนธรรมวัยรุ่นจำนวนมากก็สะท้อนวัฒนธรรมผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับว่าวัยรุ่นนั้นจะยึด พ่อแม่ หรือเพื่อนบ้านเป็นหลัก[๗๐]

วัฒนธรรมวัยรุ่นเป็นวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มที่รวมตัวกันโดยมีภาพลักษณ์ที่เหมือนกัน ใช้ภาษาสื่อสารเหมือนกัน เป็นภาษาเฉพาะที่สื่อสารกันเข้าใจด้วยประโยคสั้นๆมีความหมายเข้าใจตรงกัน โดยแยกออกจากวัฒนธรรมผู้ใหญ่ เริ่มปรากฏความเป็นตัวเองสูงขึ้นโดยการเลียนแบบบุคคลที่เขาชื่นชอบ เช่นบุคคลที่มีชื่อเสียง ดารา นักร้อง นักดนตรี เพราะบุคลิกภาพของคนในวงการบันเทิงมักจะมีบุคลิกภาพที่ดี หน้าตาดี แต่งตัวเด่น

---

[๖๙] วิรเวทย์ รักชาติ, **การวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงสากลแนวเฮฟวี่เมทัลของวัยรุ่น,** (คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๔๕-๔๖.

[๗๐] วรนุช ตันติวิทิตพงศ์, **พฤติกรรมความคลั่งไคล้ศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทย,** (ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓๑.

การกล่าวถึงวัฒนธรรมวัยรุ่นเพื่อโยงให้เห็นภาพชัดเจนว่า วัยรุ่นจะมีความคิดเห็น ความเป็นอยู่ที่แตกต่างจากเด็กและผู้ใหญ่ เป็นวิถีชีวิตเฉพาะกลุ่มของเขาที่เรียกว่าวัฒนธรรมย่อยออกมาจากวัฒนธรรมผู้ใหญ่ ซึ่งเขาจะแยกออกเป็นกลุ่มๆ ตามลำดับความสนใจ กลุ่มอายุ ระดับสังคมและเศรษฐกิจ และสิ่งหนึ่งที่วัยรุ่นนิยมและให้ความสนใจมากคือ “ดนตรี” และตัวศิลปิน เพราะความโดดเด่นทางผลงาน ทางบุคลิกภาพและการแต่งตัวของศิลปินทำให้เป็นที่สนใจของวัยรุ่น

แฟนคลับ

“แฟน” เป็นคำที่ติดปากคนไทยมานาน Henry Jenkins (1992)กล่าวว่า แฟนมีประวัติยาวนานมาจากคำว่า “Fanatic” ซึ่งหมายถึง หลงใหล คลั่งไคล้ แฟนเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อนักหนังสือพิมพ์ได้พยายามอธิบายถึงคนที่คอยติดตามทีมนักกีฬาอาชีพ จึงกำหนดคำว่า “แฟน” ขึ้นมาเรียกคนกลุ่มนี้ หลังจากนั้นก็พัฒนาความหมายของคำๆ นี้ต่อมาอีก โดยขยายความรวมถึงความจงรักภักดีของผู้อุทิศตนเพื่อการกีฬาและงานบันเทิงต่างๆ เข้าไปด้วย แฟนแต่ละกลุ่มมีความชื่นชอบต่างกัน จึงมีลักษณะต่างกันทั้งในด้านลักษณะ ภาพลักษณ์และพฤติกรรม เช่น แฟนกลุ่มดนตรี กีฬา ภาพยนตร์ ดารา นักร้อง เป็นต้น[๗๑]

Lisa A. Lewis (1992) กล่าวว่า เราต่างก็เป็นแฟนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งยามที่เรารู้สึกว่าชื่นชมนับถือและปรารถนา ดังนั้นเราจึงแยกแยะความรู้สึกและสร้างข้อผูกมัดของตัวเองขึ้นมา เราจะสามารถเข้าใจตัวเองได้ดียิ่งขึ้น ถ้าเราได้พยายามเข้าใจแรงผลักดันในการเป็นแฟนต่อสิ่งนั้นๆ การเป็นแฟนแสดงให้เห็นว่าสามารถใช้สิ่งที่ได้รับจากการติดตามเพื่อสร้างความนับถือตนเอง เป็นการแสดงอำนาจอย่างหนึ่งในสังคมของเขา ทำให้เกิดความมั่นใจในสถานการณ์ต่างๆ การมีสิ่งที่ตนชื่นชอบทำให้แฟนมีโอกาสสร้างความหมายของการมีตัวตนในสังคม และประสบการณ์ทางสังคมที่ตนสนใจและมีหน้าที่ต้องทำ[๗๒]

Joli Jenson (1992) แบ่งลักษณะของแฟนได้ ๒ แบบ ได้แก่

๑. แบบปัจเจกชน แฟนลักษณะนี้จะแยกตัวออกจากสังคม จากครอบครัว ชีวิตจะถูกครอบงำอย่างไร้เหตุผล ถูกล่อลวงโดยสื่อมวลชนและคนมีชื่อเสียงได้ง่าย

---

[๗๑] Henry Jenkins (๑๙๙๒) อ้างถึงใน เจษฎา รัตน์เขมากร, **ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับภาควิชาการสื่อมวลชน,** จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔, หน้า ๑๓.

[๗๒] Lisa A. Lewis (๑๙๙๒) อ้างถึงใน เจษฎา รัตน์เขมากร, **ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับภาควิชาการสื่อมวลชน,** จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔, หน้า ๑๓.

๒. แบบกลุ่ม มีลักษณะจงรักภักดีต่อสิ่งที่หลงใหล และหลังจากนั้นจะเกิดความจงรักภักดีต่อกลุ่มที่หลงใหลในสิ่งเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีลักษณะจงรักภักดีต่อความมีชื่อเสียงของดาราและรายการ อาการเหล่านี้เป็นโรคติดต่อสมาชิกในกลุ่ม[๗๓]

คำว่า "แฟน" เป็นคำที่มีหลายความหมาย นิยามของคำว่า "แฟน" นั้นไม่ได้นิยามที่เป็นข้อตกลงร่วมกันเพียงหนึ่งเดียว เนื่องจากความหมายของคำว่า "แฟน" ได้ถูกนิยามขึ้นโดยมุมมองของคนหลายกลุ่ม และกลุ่มคนแต่ละกลุ่มก็จะให้คำนิยามที่แตกต่างกันออกไป สิ่งสำคัญก็คือคำนิยามที่มากมายเหล่านี้ได้นำไปสู่การต่อสู้ทางความหมายระหว่าง "คนนอก" กับ "คนใน" เช่น ถ้า "แฟน" มองจากสายตาของคนนอก มักจะมองผ่านแนวคิดแบบสังคมมวลชน (mass society) หรือมองตามแนวความคิดของสำนักแฟรงค์เฟิร์ต (The Frankfurt School) ที่มอง "แฟน" ในแง่ลบว่า เป็นกลุ่มคนที่คลั่งไคล้ ถูกหลอกได้โดยง่าย แต่ในทางกลับกันหากคำว่า "แฟน" ได้รับการนิยามจากคนใน หรือมองตามแนวคิดของสำนักวัฒนธรรมศึกษา (Cultural Studies) ความหมายของ "แฟน" ก็จะเป็นอีกด้านหนึ่ง กล่าวคือ การใช้คำนิยามว่า "แฟน" มีความหมายอย่างไรนั้นไม่มีผู้ใดถูกหรือผิดแต่ขึ้นอยู่กับว่าเรายืนอยู่บนจุดยืนของ "คนนอก" หรือ "คนใน" มากกว่า[๗๔]

ในความเป็นจริงนั้น แฟนเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นและสร้างสรรค์แม้ว่าพวกเขาจะอยู่ในสังคมที่บีบรัด รวมทั้งยังเป็นผู้ที่สร้างวัฒนธรรมในแบบของตนขึ้นมา จากเดิมแฟนถูกแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

กลุ่มแฟนที่มีขนาดใหญ่ และกลุ่มแฟนที่มีขนาดเล็ก ซึ่งแฟนกลุ่มแรกจะถูกมองว่าเป็นกลุ่มผู้บริโภคตัวบท (text) ของวัฒนธรรมประชานิยมที่มีความเฉื่อยชา แต่แฟนในกลุ่มที่สองที่อยู่ อย่างกระจัดกระจายนั้นกลับเป็นผู้ใช้ตัวบทอย่างกระตือรือร้นและให้ความสำคัญกับความหมายเดิมและความหมายใหม่ นอกจากนี้กลุ่มแฟนที่มีขนาดเล็กยังเป็นกลุ่มที่ใช้วัฒนธรรมประชานิยม เพื่อแสดงออกถึงประสบการณ์ชีวิตของตนและของผู้อื่น และยังต่อต้านความตรึงเครียดของภาวะทางสังคมรวมทั้งสร้างลักษณะเฉพาะทางสังคมของตนขึ้นมา ลักษณะนี้จัดได้ว่าเป็นแฟนที่แท้จริง เพราะแม้ว่ากลุ่มแฟนกลุ่มนี้จะมีขนาดเล็กแต่ก็เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากกว่ากลุ่มแฟนที่มีขนาดใหญ่ แฟนจึงสามารถแบ่งออกโดยอาศัยรูปแบบวัฒนธรรมประชานิยม และผลของความพยายามของกระแสทางการค้าที่เตรียมไว้

แฟนจะมีความผูกพันกับรูปแบบวัฒนธรรมประชานิยม เพราะเกิดความเพลิดเพลิน ความปีติยินดี การผลิตวัฒนธรรมแห่งความพอใจเป็นเครื่องตัดสินความสัมพันธ์ระหว่างแฟนกับวัฒนธรรม

---

[๗๓] Joli Jenson (๑๙๙๒) อ้างถึงใน เจษฎา รัตน์เขมากร, **ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับภาควิชาการสื่อมวลชน,** จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔, หน้า ๑๔.

[๗๔] สุปรีดา ช่อลำไย, **เครือข่ายการสื่อสารและดำรงอยู่ของแฟนคลับธงไชย แมคอินไตย์,** คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**,** ๒๕๔๙, หน้า ๑๔.

ประชานิยม ความเข้าใจในประเภทต่างๆ ของแฟนจะต้องอาศัยความสัมพันธ์ในเรื่องความรู้สึกที่ต่างกัน ความรู้สึกผูกพันกับสิ่งที่ใกล้ชิดเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายได้ว่า เป็นความรู้สึกที่มีชีวิตชีวา เราจะสามารถเข้าใจความรู้ของคนอื่นได้โดยเข้าไปร่วมแบ่งความหมายและความพอใจในสิ่งเดียวกัน แต่เราไม่อาจรู้ได้ว่าจะให้ความรู้สึกนั้นกับเขาได้อย่างไร อารมณ์ความรู้สึกจะเป็นขอบเขตของผลทางวัฒนธรรมในสังคมที่สร้างขึ้น ประสบการณ์อย่างเดียวกันจะแปรเปลี่ยนไปเมื่ออารมณ์ความรู้สึกเปลี่ยนไป สำหรับแฟนนั้นรูปแบบของบริบททางวัฒนธรรมบางรูปแบบกลายเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกเต็มเปี่ยมด้วยความรัก ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในบริบทสามารถอธิบายได้โดยอาศัยความรู้สึกรักใคร่[๗๕]

การจัดตั้งแฟนคลับ (Fan Club)

ศิลปินที่มีชื่อเสียงโด่งดังประเภทขวัญใจวัยรุ่นนั้น จะมีแฟนเพลงกลุ่มใหญ่คอยติดตามความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และแฟนเพลงกลุ่มนี้เองจะเป็นสื่อบุคคลอย่างดีในการกระจายข่าวของศิลปิน และเมื่อมีคนติดตามศิลปินคนใดมากๆ ย่อมทำให้ศิลปินเพลงคนนั้นมีความน่าสนใจสำหรับกลุ่มเป้าหมายใหม่ได้มาก ดังนั้นจึงมีการจักตั้งแฟนคลับขึ้นเพื่อเป็นการรวบรวมกลุ่มแฟนเพลงตัวจริงของศิลปินขวัญใจวัยรุ่นนั้นๆ เพื่อบอกกล่าวข่าวสารและร่วมกิจกรรมกัน อันจะทำให้แฟนเพลงของให้มากขึ้นได้อีกด้วย ในการจะส่งข่าวสารถึงกันของกลุ่มสมาชิกแฟนคลับนั้น สื่อที่นิยมใช้กันมากคือ

๘.๑ สื่อสิ่งพิมพ์ที่แฟนคลับผลิตขึ้นเอง เช่น จดหมายข่าว หรือนิตยสารแฟนคลับบอกข่าวคราวเกี่ยวกับศิลปินหรือลงรูปของศิลปินที่ไม่ปรากฏในสื่ออื่นๆสื่อประเภทนี้จะได้รับการแจกให้เฉพาะสมาชิกของแฟนคลับตามที่ได้ให้ที่อยู่ไว้เท่านั้น ทำให้เป็นสื่อเกี่ยวกับศิลปินที่ยากสำหรับ ผู้ที่ไม่สมัครสมาชิกแฟนคลับ จึงเป็นส่วนช่วยดึงดูดใจให้กลุ่มเป้าหมายมาสมัครเป็นสมาชิกแฟนคลับมากขึ้นด้วย

๘.๒ สื่ออินเตอร์เน็ต เนื่องจากเป็นสื่อที่ทันสมัยที่ไม่ต้องใช้เงินซื้อเนื้อที่สื่อ แต่สามารถส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างไม่จำกัด และมีความรวดเร็ว เพียงแต่มีความรู้ด้านการสร้างโฮมเพจและมีเครื่องมือคอมพิวเตอร์เท่านั้น สื่อนี้จึงได้รับความนิยมแพร่หลายมากสำหรับแฟนคลับที่ต้องการประชาสัมพันธ์ศิลปินเพลงวัยรุ่นนั้นๆ และใช้สื่อสารระหว่างกันได้อย่างรวดเร็วทั่วโลก ปัจจุบันจึงแทบไม่มีศิลปินคนใดไม่มีโฮมเพจของแฟนคลับเลย ไม่ว่าจะเป็นศิลปินต่างประเทศหรือศิลปินไทย จะเห็นได้ว่าสื่อต่างๆ ก็มีคุณลักษณะต่างกันไป การที่ประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายหันมาสนใจศิลปินเพลง

---

[๗๕] สุปรีดา ช่อลำไย, **เครือข่ายการสื่อสารและดำรงอยู่ของแฟนคลับธงไชย แมคอินไตย์,** คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**,** ๒๕๔๙, หน้า ๑๗-๑๘.

วัยรุ่นจึงต้องเลือกให้เหมาะสม และอาจใช้หลายสื่อประกอบกัน ซึ่งจะช่วยให้การประชาสัมพันธ์สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น[๗๖]

ประเภทของแฟนคลับ

๑. แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัทเทปเพลง

แฟนคลับประเภทนี้จะอยู่ภายใต้การดูแลของบริษัทเทปเพลง เป็นแผนกหนึ่งในหลายๆ แผนกของบริษัทเทปเพลง และเป็นแฟนคลับของศิลปินทุกคนในค่ายเทป มีทีมงานรับผิดชอบโดยตรง สามารถสมัครได้ด้วยตนเองหรือจะสมัครทางไปรษณีย์ก็ได้ นอกจากนี้ทางบริษัทจะแทรกใบสมัครเข้าไปในเทปเพลงด้วย เพื่อทราบถึงการตอบรับของผู้รับสาร แฟนคลับประเภทนี้เสียค่าสมาชิกเป็นรายปี มีของแถมให้สำหรับผู้ที่จะสมัคร และเมื่อสมัครแล้วจะมีสิทธิพิเศษต่าง ๆ มากมาย เช่นส่วนลดจากการซื้อบัตรคอนเสิร์ต ส่วนลดจากร้านค้าต่างๆ ทั่วประเทศ ฯลฯ เป็นต้น การส่งข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ นั้นทีมงานของแฟนคลับจะผลิตนิตยสารสำหรับแฟนคลับขึ้นโดยเฉพาะแล้วส่งให้กับสมาชิกโดยตรง และยังมีการส่งข่าวสารทางสื่อมวลชนต่างๆอีกด้วย นอกจากนี้แฟนคลับจะจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้สมาชิกได้พบปะกับศิลปิน ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นมีทั้งกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและกิจกรรมเพื่อสังคม ตัวอย่างแฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัทเทปเพลง ได้แก่ อาร์เอส สตาร์คลับ[๗๗]

๒. แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยศิลปิน

แฟนคลับประเภทนี้ เกิดขึ้นจากแฟนเพลงที่ชื่นชอบในตัวศิลปินได้เขียนจดหมายไปหาศิลปิน ตามไปดูคอนเสิร์ต นำของขวัญไปให้หรือแม้กระทั่งไปหาที่บ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ศิลปินทราบถึงความนิยมของแฟนเพลงที่มีต่อศิลปินเอง ศิลปินเหล่านี้จึงได้จัดตั้งแฟนคลับขึ้นมาด้วยตนเอง

โดยวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคล้ายกับแฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัท คือเพื่อเป็นศูนย์กลางในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างศิลปินกับแฟนเพลง แต่อาจจะมีวัตถุประสงค์ในด้านสนับสนุนมูลนิธิต่างๆขึ้นมากด้วย[๗๘]

๓. แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยแฟนเพลงอย่างเป็นทางการ

แฟนคลับประเภทนี้ เกิดจากแฟนเพลงที่ชื่นชอบศิลปินแล้วใช้ชื่อสมัยใหม่ แพร่หลายในวงกว้าง เช่น internet และติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งก็เพื่อต้องการให้บุคคลที่ชื่นชอบศิลปินคนเดียวกันได้มารวมตัวกัน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนะต่างๆเกี่ยวกับศิลปิน

---

[๗๖] นัทธิยา มอญเทศ, การประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาดของศิลปินเพลงวัยรุ่นกรณีศึกษาการประชาสัมพันธ์ศิลปินฟรีเพลย์ อัลบั้มเพลย์ทู, **สารนิพนธ์ วารสารศาสตรบัณฑิต,** (คณะวารศาสตร์และสื่อมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๓๑-๓๒.

[๗๗] เจษฎา รัตนเขมากร, **ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับ,** (ภาควิชาสื่อสารมวลชน : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓-๔.

[๗๘] เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕.

รวมถึงและเปลี่ยนของสะสมและรูปถ่ายด้วยแฟนคลับประเภทนี้ จะนำข้อมูล รูปถ่ายของศิลปินที่ได้มาจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ มารวมไว้ ในกรณีที่ใช้ Internet เป็นศูนย์กลางก็จะรวบรวมไว้ใน homepage แล้วก็จัดตั้งแฟนคลับขึ้น โดยมีทีมงาน ที่ปรึกษา ซึ่งจะเป็นผู้ที่อยู่ในวงการที่เกี่ยวข้อง เช่น วงการ Internet วงการเพลง แฟนคลับประเภทนี้ มีวิธีการสมัครหลายวิธี ทั้งทางไปรษณีย์และอื่นๆ เช่น E-mail ICQ เป็นต้น โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในการสมัคร สำหรับกิจกรรมของแฟนคลับประเภทนี้ยัง ไม่มีขึ้น มีเพียงแต่กิจกรรมที่คาดว่าจะมีในอนาคตเท่านั้น เนื่องจากผู้จัดตั้งแฟนคลับไม่ได้ติดต่อกับตัวศิลปินเอง จึงยังไม่มีกิจกรรมเกิดขึ้น ตัวอย่างแฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยแฟนเพลง ได้แก่ นิโคล แฟนคลับ[๗๙]

๔. แฟนคลับที่เกิดจากการรวมตัวกันเองของแฟนเพลงอย่างไม่เป็นทางการ

แฟนคลับประเภทนี้เกิดจากการรวมตัวกันเองของแฟนเพลงไม่มีการดำเนินงานที่แน่นอน อาจรวมตัวกันเมื่อมีคอนเสิร์ตหรือรายการต่าง ๆ เป็นแฟนเพลงที่เรียกตัวเองว่าเป็นแฟนคลับของศิลปิน ไม่มีรายชื่ออย่างเป็นทางการ แฟนคลับประเภทนี้มักเกิดขึ้นกับศิลปินทุกคน[๘๐]

แฟนคลับเป็นกลุ่มบุคคลที่ชื่นชอบผลงานของศิลปินเหมือนกัน รวมตัวกันเป็นกลุ่มโดยสร้างวัฒนธรรมของกลุ่มขึ้นมา ติดตามความเคลื่อนไหวของศิลปินที่กลุ่มตนเองรัก โดยมีความสัมพันธ์กันภายในกลุ่มด้วยความรักความผูกพัน มีกิจกรรมร่วมกันด้วยการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นส่วนมาก ถ่ายทอดความเคลื่อนไหวและติดตามผลงานของศิลปินอย่างใกล้ชิดด้วยความรักอย่างเหนียวแน่น พร้อมที่จะไปชมคอนเสิร์ตและทำกิจกรรมร่วมกันเกือบทุกสถานที่ ซื้อสินค้าของศิลปินเป็นที่ระลึกและติดตามความเคลื่อนไหว ข่าวสารของศิลปินตลอดเวลา

สรุปความเหมือนและความแตกต่างของแฟนคลับแต่ละประเภท[๘๑]

	แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัทเทป	**แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยศิลปิน**	**แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยแฟนเพลงอย่างเป็นทางการ**	**แฟนคลับที่เกิดจากการรวมตัวกันของแฟนเพลงไม่เป็นทางการ**
ก่อตั้ง	บริษัทเทปจัดตั้ง	ศิลปินจัดตั้ง	แฟนเพลงจัดตั้ง	รวมตัวกันเอง
วัตถุประสงค์	เป็นสื่อกลางระหว่างศิลปินกับแฟนเพลง/	เป็นสื่อกลางระหว่างศิลปินกับแฟนเพลง/	ให้บุคคลที่ชื่นชอบศิลปินคนเดียวกันมา	ติดตามศิลปินที่ชื่นชอบไปในรายการ

[๗๙] เจษฎา รัตนเขมากร, **ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับ,** (ภาควิชาสื่อสารมวลชน : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๘๐.

[๘๐] เจษฎา รัตนเขมากร เรื่องเดียวกัน หน้า๖๘.

[๘๑] เจษฎา รัตนเขมากร เรื่องเดียวกันหน้า๖๘.

	ให้รู้ความต้องการของลูกค้า	สนับสนุนมูลนิธิ	รวมตัวกันแลกเปลี่ยนทัศนะ/ของสะสม	ต่าง ๆ
การควบคุม	โดยบริษัทเทป	โดยศิลปิน/บริษัท	โดยแฟนเพลงจัดตั้ง	-
วิธีสมัคร	สมัครด้วยตนเอง/ไปรษณีย์ เสียค่าสมัครรายปี	สมัครด้วยตนเอง/ไปรษณีย์ เสียค่าสมัครรายปี	สมัครทางไปรษณีย์ ICQ และ E-mail เสียค่าสมัครรายปี	-
	แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัทเทป	**แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยศิลปิน**	**แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยแฟนเพลงอย่างเป็นทางการ**	**แฟนคลับที่เกิดจากการรวมตัวกันของแฟนเพลงไม่เป็นทางการ**
สิทธิพิเศษ	ส่วนลดการซื้อบัตรคอนเสิร์ต/ร้านค้า ฯลฯ	ส่วนลดการซื้อบัตรคอนเสิร์ต/ร้านค้า ฯลฯ	-	-
การส่งข่าว	นิตยสาร รายการวิทยุ	จดหมายข่าว/จดหมายเวียน	Internet (home page)	-
กิจกรรม	เพื่อความบันเทิง/เพื่อสังคม	เพื่อความบันเทิง/เพื่อสังคม	ยังไม่มีแต่อาจรวมตัวกันให้รู้จักกัน	-

สรุปเครือข่ายการสื่อสารของแฟนคลับ[๘๒]

แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัทเทป	**แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยศิลปิน**	**แฟนคลับที่จัดตั้งขึ้นโดยแฟนเพลงอย่างเป็นทางการ**	**แฟนคลับที่เกิดจากการรวมตัวกันของแฟนเพลงอย่างไม่เป็นทางการ**
- รูปแบบการสื่อสารแบบตาข่าย - “ศิลปิน” เป็น	- รูปแบบการสื่อสารแบบตาข่าย - “ศิลปิน” เป็นตำแหน่ง	- รูปแบบการสื่อสารแบบตาข่าย	- สมาชิกจะสนใจกับคนที่เหมือนกับตัวเอง

[๘๒] เจษฎา รัตนเขมากร เรื่องเดียวกัน หน้า ๘๔.

ตำแหน่งศูนย์กลาง - สมาชิกจะสนใจกับคนที่เหมือนกับตัวเองมากที่สุดเมื่อสนิทกันก็จะติดต่อทางโทรศัพท์โดยคุยกันทุก ๆ เรื่อง - สมาชิกจะปรับเปลี่ยนนิสัยเพื่อให้เหมือนกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเกาะกลุ่มกันขึ้น	ศูนย์กลาง - สมาชิกจะสนใจกับคนที่เหมือนกับตัวเองมากที่สุดเมื่อสนิทกันก็จะติดต่อทางโทรศัพท์โดยคุยกันทุก ๆ เรื่อง - สมาชิกจะปรับเปลี่ยนนิสัยเพื่อให้เหมือนกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเกาะกลุ่มกันขึ้น	- “ผู้จัดตั้งแฟนคลับ” เป็นตำแหน่งศูนย์กลาง - สมาชิกจะสนใจกับคนที่เหมือนกับตัวเองมากที่สุดเมื่อสนิทกันก็จะติดต่อทางโทรศัพท์โดยคุยกันทุก ๆ เรื่อง - สมาชิกจะปรับเปลี่ยนนิสัยเพื่อให้เหมือนกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเกาะกลุ่มกันขึ้น	มากที่สุดเมื่อสนิทกันก็จะติดต่อทางโทรศัพท์โดยคุยกันทุก ๆ เรื่อง

สัมภาษณ์ผู้จัดตั้งกลุ่มแฟนคลับ ๒๕ hours นางสาวทิมวดี ได้ข้อมูลโดยสรุปว่า

กลุ่มแฟนคลับ ๒๕ hours ก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีจำนวนสมาชิก ๑,๔๓๖ คน แบ่งเป็นกลุ่มย่อยประมาณ ๖ กลุ่ม ใช้วิธีการสื่อสาร โดยใช้ Line, Face book Fan page และโทรศัพท์มีกฎระเบียบ คือ ห้ามโพสต์ข้อความและรูปภาพไม่เหมาะสม[๘๓]

๒.๒.๓ รูปแบบการแสดงดนตรี

๑. การจัดคอนเสิร์ต

เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการแนะนำศิลปิน ซึ่งในการแสดงคอนเสิร์ตนี้ ศิลปินนอกจากจะต้องร้องเพลงได้ดีแล้ว ยังจะต้องมีบุคลิกดี และมีความสามารถในการแสดงออกดีด้วยจึงประสบความสำเร็จ ปัจจุบันนี้มีการจัดคอนเสิร์ตทั้งในรูปแบบที่ผู้ชมต้องไปชม ณ สถานที่จัดการแสดง หรือคอยรับชมการถ่ายทอดสดทางรายการโทรทัศน์ก็ได้ ในปัจจุบันมี รายการประเภทนี้เกิดขึ้นมากมาย และบรรดาบริษัทค่ายเพลงรายใหญ่แต่ละแห่งมักมีรายการคอนเสิร์ตของตน เพื่อความสะดวกในการแนะนำศิลปินใหม่[๘๔]

---

[๘๓] สัมภาษณ์ นางสาวพิมวดี คำธิ ผู้ก่อสร้างแฟนคลับ ๒๕ hours ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘.

[๘๔] นัทธิยา มอญเทศ, การประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาดของศิลปินเพลงวัยรุ่นกรณีศึกษาการประชาสัมพันธ์ศิลปินฟรีเพลย์อัลบั้มเพลย์ทู, **สารนิพนธ์ วารสารศาสตรบัณฑิต,** (คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐, หน้า ๓๐.

คอนเสิร์ตสมัยใหม่คือการแสดงสาธารณะอย่างหนึ่งเพื่อการฟัง โดยมีการเก็บค่าบัตรเพื่อเข้าชม ณ สถานที่จริง โดยผู้ส่งสารหรือศิลปินผู้แสดง จะส่งสารเพื่อให้ผู้รับสารได้รับอรรถรสในการชมในลักษณะเฉพาะกลุ่ม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็น Group Communication โดยมีการสื่อสารในลักษณะการเผชิญหน้า (Face to Face) ในการนี้เราสามารถเรียกได้ว่า ผู้ชมมีลักษณะเป็น “Spector “ ผู้ชมจะมีส่วนร่วมในการแสดงสูง จึงถือได้ว่าเป็นสื่อที่ต้องการความมีส่วนร่วม ทำให้บรรยากาศของคอนเสิร์ตนั้นเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงเกิดผลกระทบต่อผู้ฟัง ทำให้ผู้ชมคล้อยตามบรรยากาศและประทับใจได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ชมคอนเสิร์ตมักจะร้องเพลงคลอหรือเต้นท่าเลียนแบบศิลปินนักร้องนั้นเวลาชมคอนเสิร์ต[๘๕]

คอนเสิร์ตเป็นการแสดงดนตรีโดยแสดงสดต่อหน้าคนดู ซึ่งมีหลายรูปแบบและหลายสถานที่ ทั้งในผับ ในร้านอาหาร สวนอาหาร ลานเบียร์ เวทีดนตรีกลางแจ้ง สนามกีฬา โรงเรียน มหาวิทยาลัย ฯลฯ และในวงดนตรีใหญ่ ๆ จะมีการจัดคอนเสิร์ตใหญ่ เพื่อสร้างความประทับใจคนดู โดยมีเวทีขนาดใหญ่ สถานที่สมบูรณ์แบบ แสง สี เสียง ผู้วิจัยเคยเข้าร่วมสังเกตการณ์เข้าชมคอนเสิร์ตหลายครั้ง ทั้งทัวร์คอนเสิร์ตและคอนเสิร์ตใหญ่ ได้สังเกตพฤติกรรมทั้งของเยาวชนที่เข้าชมและตัวศิลปินที่แสดงจะเห็นได้ว่าเยาวชนจะปลื้มและมีส่วนร่วมกับการแสดงของศิลปินมาก ทั้งเสียงกรี๊ด และการยอมทำตามที่ศิลปินสั่ง การยกมือโบกไปมา การเต้นตามอย่างสนุกสนาน

การร้องตาม และการยื่นมือไปสัมผัสศิลปิน ล้วนบ่งบอกความชื่นชอบอย่างมากมาย โดยเฉพาะการแต่งตัวเลียนแบบศิลปิน และยอมควักกระเป๋าจ่ายเงินซื้อบัตรคอนเสิร์ตใหญ่ซึ่งราคาค่อนข้างสูง การอดทนมารอหน้างาน การเข้าคิวซื้อของที่ระลึกของศิลปิน เข้าคิวรอเข้าชม และแม้กระทั่งการตั้งตารอศิลปินหลังเวทีเมื่อการแสดงจบ เพื่อขอถ่ายรูป ขอลายเซ็นของศิลปิน ทุกอย่างเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความอดทนสูงมาก

๒. งานเทศกาลดนตรี เช่น พัทยา Music Festival และ Big Mountain เขาใหญ่ซึ่งจะเป็นการรวมตัวของศิลปินหลายๆ ศิลปินเข้าด้วยกัน สำหรับงานเทศกาลดนตรี ผู้วิจัยเคยไปร่วมงานกัน Big Mountain เขาใหญ่ ซึ่งมีศิลปินมากมายหลายวงการจัดสถานที่ยิ่งใหญ่ และผู้เข้าชมที่มากมายเบียดเสียด มีการกางเต็นท์กลางแจ้ง บรรยากาศเย็นสบายสามารถนอนค้างคืนที่เต็นท์นั้นได้ เป็นบรรยากาศที่สวยงามมาก

๒.๒.๔ ค่ายเพลง

---

[๘๕] พีระพล พิภวากร, การศึกษาโครงสร้างการตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของธุรกิจการจัดคอนเสริตศิลปินแจ๊สต่างประเทศในประเทศไทย, **วิทยานิพนธ์ คณะเศรษฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒) หน้า ๔๐.

เนื่องจากศิลปินต้นแบบที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดเป็นศิลปินจากค่าย GMM Grammy ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงค่ายเพลง บริษัท GMM Grammy พอสังเขปดังนี้

ประวัติความเป็นมาของบริษัทจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)

บริษัท แกรมมี่ เอ็นเทอร์เทนเมนต์ จำกัด เริ่มก่อตั้งในปี ๒๕๒๖ โดยผู้นำในวงการเพลงไทย คือ คุณไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม และคุณเรวัต พุทธินันท์ ระยะแรกบริษัทดำเนินธุรกิจหลักในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงไทยและรายการทีวี จากความสำเร็จธุรกิจดังกล่าว บริษัทได้ขยายการดำเนินธุรกิจเข้าสู่ธุรกิจบันเทิงอื่น ๆ เช่น วิทยุ, ภาพยนตร์, การจัดคอนเสิร์ต, การศึกษา, สื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งธุรกิจร้านค้าปลีกเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าต่างๆ ของบริษัทในเครือ เช่นเทป และซีดีเพลง การขยายธุรกิจดังกล่าวส่งให้บริษัทดำเนินธุรกิจอย่างครบวงจร และเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมบันเทิงไทย ในปี ๒๕๓๗ บริษัทได้เข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ภายใต้ชื่อบริษัท แกรมมี่ เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด (มหาชน) และในปี ๒๕๔๔ บริษัทได้เปลี่ยนชื่อเป็น “บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)”

ในปัจจุบันกลุ่มบริษัทมีเป้าหมายในการเป็น “King of Content” และภายใต้ปรัชญา “การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการทางด้านบันเทิง จากความคิดที่กว้างไกลและเทคโนโลยีที่ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงคุณภาพสูงสุดและความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้ จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ สามารถส่งมอบความสุขให้แก่ทุกกลุ่มผู้บริโภคตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน[๘๖]

กลุ่มบริษัทมีนโยบายแบ่งการดำเนินงานในกลุ่มธุรกิจตามประเภทและลักษณะของธุรกิจ โดยปัจจุบันได้แบ่งธุรกิจของกลุ่มบริษัทออกเป็น ๕ กลุ่มธุรกิจหลัก คือ

๑. ธุรกิจเพลง เริ่มตั้งแต่การสร้างสรรค์ผลงานเพลงที่มีคุณภาพเพื่อให้ได้เป็นมาสเตอร์เทปที่สมบูรณ์แบบพร้อมที่จะนำไปผลิตเป็นซอฟแวร์บันเทิงต่าง ๆ ในรูปของ เทป ซีดี และวีซีดี เป็นต้น เพื่อจัดจำหน่ายร้านค้าส่ง และร้านค้าปลีกที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมทั้งการจัดหา และบริหารศิลปิน การให้บริการจ้างผลิต และการจัดคอนเสิร์ต โดยแบ่งเป็นธุรกิจเพลงในประเทศ และต่างประเทศ

๒. ธุรกิจสื่อ ประกอบไปด้วย สื่อวิทยุ เป็นการผลิต และจัดการวิทยุในระบบเอฟเอ็ม โดยปัจจุบันกลุ่มบริษัทมีสถานีวิทยุ ๖ สถานี สื่อโทรทัศน์ เป็นการเช่าช่วงเวลาจากทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ๕ ๗ ๙ และ ไอทีวี เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ รวมถึงการรับจ้างผลิต และสื่อสิ่งพิมพ์เป็นการผลิตและจำกัดจำหน่ายนิตยสารแฟชั่น อิมเมจ มาดาม ฟิกาโร และเฮอร์ เวิลด์ และพ๊อคเก็ตบุ๊คที่ได้รับความนิยมต่างๆ

---

[๘๖] พีระพล พิภวากร เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๕.

๓. ธุรกิจภาพยนตร์ เป็นการผลิตภาพยนตร์โฆษณา ภาพยนตร์สร้างฉายตามโรง (Feature Films) และวีซีดีภาพยนตร์ โดยมีบริษัทอัพเปอร์คัทซึ่งเป็นในเครือ และมีหน่วยธุรกิจ จีเอ็มเอ็ม พิคเจอร์และเรย์ พิคเจอร์ ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ดูแลการผลิต

๔. ธุรกิจ Mobile &Internet Contents เป็นการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงทั้งในรูปแบบ wire และ Wireless เช่น เว็บไซต์ eotoday (www.eotoday.com) ซึ่งถือเป็น Entertainment Portal ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้ทำการสร้างสรรค์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบ Digital Contents เช่น การดาวน์โหลด เสียงเพลงเรียกเข้าโทรศัพท์มือถือ (Ringtones) และภาพ (Logo) โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ กลุ่มผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นต้น โดยปัจจุบันมีหน่วยธุรกิจอินเตอร์เน็ต ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดูแล

๕. ธุรกิจการศึกษา เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมด้านบันเทิงเพื่อการศึกษา เช่น โรงเรียนสอนดนตรีมีฟ้า การผลิตผลงานเพลง และสื่อสำหรับเด็ก[๘๗]

ธุรกิจเพลง

๓.๓.๑ ลักษณะการประกอบธุรกิจ

การประกอบธุรกิจเพลงของกลุ่มบริษัทเน้นการผลิตผลงานที่มีคุณภาพและมีความหลากหลายครอบคลุมลูกค้าในทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการแต่งเพลงจาก ต้นสังกัด ผู้ทำเพลง หรือค่ายเพลง ผ่านการเรียบเรียงเสียงประสานจนกลายเป็นผลงานเพลงที่สมบูรณ์มีคุณภาพ พร้อมที่จะนำไปผลิตเป็นมาสเตอร์เทปที่สมบูรณ์แบบ เพื่อนำไปผลิตเป็นเทปเพลง ซีดี วีซีดีและวีดีโอ เป็นลำดับถัดไป โดยในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของกลุ่มธุรกิจเพลง สามารถแบ่งกลุ่มผู้ผลิตและสร้างสรรค์เพลงออกได้เป็น ๒ กลุ่มได้แก่

๑. กลุ่มผู้ผลิตและสร้างสรรค์เพลงไทย มีการแบ่งความรับผิดชอบเป็นลักษณะของค่ายเพลง โดยแบ่งออกเป็น ๑๓ ค่ายหลัก ประกอบด้วย ๑๑ ค่ายในสังกัดของบริษัท ได้แก่ แกรมมี่ แกรนด์, แกรมมี่ โกลด์, แกรมมี่ บิ๊ก, จีนี่ เร็คคอร์ด, อังกอร์, อัพจี, อาร์พีจี, กรีนบีนส์, ก้านคอคลับ, มิวสิค ครีม และ แมดแคทซ์ และอีก ๒ ค่ายดำเนินการโดย ๒ บริษัทในเครือ ได้แก่ บริษัท มอร์ มิวสิค จำกัด และบริษัท เมกเกอร์เฮด จำกัด โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ค่ายเพลงต่าง ๆ ของบริษัท ซึ่งมีความถนัดในแนวเพลงที่ต่างกัน เช่น ป๊อป ป๊อปร๊อค อัลเทอร์เนทีฟ ฮิบฮ๊อบ หรือแม้แต่เพลงลูกทุ่ง

---

[๘๗] พีระพล พิภวากร เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๒.

๒. กลุ่มผู้ผลิตและสร้างสรรค์เพลงสากล สำหรับตลาดในประเทศได้มอบหมายให้ บริษัท โกลบอล มิวสิค แอนด์ มีเดีย (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งได้รับลิขสิทธิ์ในการผลิตและจัดจำหน่ายจากค่ายเพลงสากลชั้นนำในต่างประเทศ คือ โซนี่ มิวสิค อีเอ็มไอ และ บีเอ็มจี ซึ่งเป็นค่ายเพลงในระดับสากล สำหรับตลาดต่างประเทศมี บริษัท จีเอ็มเอ็ม ๘๘๖๖ จำกัดเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงจีน ไม่ว่าจะเป็นการนำเอาทำนองเพลงไทยใส่เนื้อร้องจีน หรือโดยการเรียบเรียงทั้งทำนองและเนื้อร้องจีนใหม่ เพื่อส่งไปผลิตและจำหน่ายยังประเทศไต้หวัน รวมทั้งรับจ้างผลิตงานเพลง และมิวสิควีดีโอ ให้กับลูกค้า[๘๘]

อาจกล่าวได้ว่า ค่ายเพลงมีบทบาทในการคัดเลือกคุณภาพของเพลงเพื่ออกสู่เยาวชนเช่นกัน มีส่วนในการนำเสนอสิ่งสร้างสรรค์ให้กับเยาวชน แนวเพลงที่มีประโยชน์และสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาเยาวชนได้อีกทางหนึ่ง ไม่เน้นการตลาดจนลืมประโยชน์ของเยาวชนที่จะเสพ เพื่อพัฒนาเยาวชน ไม่ใช่การทำลายเยาวชน และถือเป็นความรับผิดชอบของค่ายเพลงที่จะคัดเลือกคุณภาพของศิลปินและคุณภาพของผลงาน ตรวจสอบความประพฤติและพัฒนาศิลปินในค่ายของตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนด้วยเช่นกัน

๒.๓ ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) และทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยา

๒.๓.๑ ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลปฏิบัติหรือมีความประพฤติแบบใดแบบหนึ่ง แรงจูงใจจะเกี่ยวข้องกับการเริ่มต้นพฤติกรรมว่าเริ่มต้นได้อย่างไร ถูกผลักดันอย่างไร ยังคงมีพฤติกรรมนั้นอย่างไร มีทิศทางพฤติกรรมอย่างไร และบุคคลนั้นหยุดพฤติกรรมนั้นอย่างไร แรงจูงใจเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทุกชนิดของผู้บริโภค[๘๙]

แรงจูงใจ เป็นแนวความคิดที่เราใช้เมื่อต้องการอธิบายถึงพลังหรือแรง (Forces) ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในสิ่งมีชีวิตที่ทำให้เกิดและชี้นำพฤติกรรมในขณะเดียวกัน แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจนั้นสามารถอธิบายความแตกต่างในเรื่องของความรุนแรงของพฤติกรรมได้ด้วย ซึ่งหมายถึงว่า แรงจูงใจจะช่วยอธิบายว่าทำไมพฤติกรรมนี้จึงเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์นี้ และไม่เกิดพฤติกรรมเดียวกันในสถานการณ์นั้น[๙๐]

---

[๘๘] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศ ไทย, **Gmm Grammy Anural Refort ๒๐๐๓**} หน้า ๓๓.

[๘๙] Wilkie, WL **Consumer Beharior 3rd ed**, (New York) John, Wiky+Sons, Inc, 1996) p. ๑๒๓.

[๙๐] Petri, HL Motirafiou **Theory research and applications** (Belmont, California Wadsworth Publishing Campany. 1991) pp. 3-4.

เป็นเงื่อนไขของอินทรีย์ที่มีผลต่อความพร้อมที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือทำให้พฤติกรรมดำเนินต่อไป ดังนั้นเมื่อเราพบว่าอะไรทำให้บุคคลทำสิ่งนั้น เราถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของเขา[๙๑] สรุปเป็นความหมายของแรงจูงใจได้ดังนี้

๑. แรงจูงใจ มีรากฐานมาจากความต้องการ (Needs) หรือสิ่งกระตุ้น (Motives) ซึ่งมีบทบาทในการเป็นผู้กระตุ้นและชี้นำพฤติกรรมของผู้บริโภคให้กระทำเพื่อตอบสนองความต้องการโดยมีกลไกในการกระตุ้นพลังงานในร่างกายหรืออาจเรียกว่าสิ่งล่อใจ และชี้แนะทิศทางว่าพลังงานในร่างกายที่ถูกกระตุ้นขึ้นมานั้นควรจะเป็นไปในทิศทางใด ทั้งนี้ความถูกพิจารณาเป็น ๒ ประเภท คือ

- ความต้องการเป็นเรื่องวัตถุวิสัย (Objective) ดังนั้น ความต้องการจึงหมายถึงการเรียกร้องของมนุษย์ให้มีการตอบสนองเพื่อทำให้มนุษย์ดำรงชีวิต และเพื่อทำให้มนุษย์พัฒนาขึ้นอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้เป็นเรื่องของความต้องการทางด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่นเมื่อเกิดความหิวขึ้น (คือความต้องการหรือสิ่งกระตุ้น) โดยการกระตุ้นจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (คือสิ่งล่อใจ) เช่น โฆษณาอาหาร เราก็จะได้รับการชี้นำทิศทางของพฤติกรรมว่าจะต้องไปแสวงหาอาหารชนิดนี้ที่โฆษณานั้นมาเพื่อตอบสนองความหิวนั้น หรือเพื่อทำให้ความหิวนั้นหายไป

- ความต้องการเป็นเรื่องของจิตวิสัย (Subjective) คือ ลักษณะของจิตใจเฉพาะบุคคล ซึ่งไม่สามารถให้คำจำกัดความที่แน่นอนได้ แต่สามารถสรุปออกมาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการได้ว่า “ความต้องการที่แตกต่างกันไปตามลำดับ สิ่งนี้ทำให้การกำหนดลำดับก่อน หลังในความต้องการเป็นไปไม่ได้ และเป็นไปไม่ได้ที่จะบอกความต้องการสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมือนกันหมดหรือมีลักษณะเป็นสากล

๒. แรงจูงใจเกี่ยวข้องกับพลัง (Force) หรือแรงขับ (Drive) ที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดพฤติกรรม แรงขับเกิดขึ้นเมื่อความต้องการถูกกระตุ้น แรงขับจึงเป็นสภาวะทางความรู้สึกซึ่งอารมณ์และร่างกายถูกกระตุ้นขึ้นมาให้เกิดสภาวะความรู้สึกนั้น สภาวะนี้จะทำให้บุคลเกิดการกระทำ ดังนั้นยิ่งมีสภาวะทางแรงขับมากเท่าไร ความรู้สึกและอารมณ์จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งแรงขับอาจจะเกิดขึ้นจากความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ เช่นความต้องการอาหาร น้ำ ความกังวลเป็นสิ่งกระตุ้นที่ผลักดันให้มนุษย์เก็บสะสมเงินเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่สบายถ้าไม่มีเงิน หรือความกลัวกระตุ้นให้มนุษย์แสวงหาการยอมรับจากเพื่อนฝูง ดังนั้นมนุษย์จึงมีพฤติกรรมซื้อสินค้าที่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนฝูง เป็นต้น

---

[๙๑] สุวรี ศิวะแพทย์, รศ., **จิตวิทยาทั่วไป,** (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียสโตส์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๗.

๓. แรงจูงใจก่อให้เกิดพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งจะมีความเข้มข้นและทิศทางที่แตกต่างกันคือพฤติกรรมที่บุคลกระทำนั้นอาจแตกต่างกันออกไป เนื่องจากตัวแปรที่เข้ามาแทรกแซงพฤติกรรมที่เลือกกระทำนั้นเพื่อเป้าหมายของตน คือตอบสนองความต้องการนั้นเอง[๙๒]

แรงจูงใจ หมายถึง แรงที่มีอำนาจทำให้คนได้แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแรงผลักดันทำให้คนแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างตั้งใจ หรืออย่างมีการสื่อสารจากภายใน ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

๑. แรงกระตุ้น (stimulus) หมายถึง เงื่อนไขที่มีผลต่อความพร้อมให้มนุษย์เริ่มแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

๒. ความต้องการ (needs) คือ ความอยากได้หรือความขาดแคลน เกิดขึ้นจากสภาพของอวัยวะและจิตใจที่ไม่อยู่ในสภาพสมดุล ร่างกายจำเป็นต้องได้รับความต้องการมาบำบัด

๓. แรงขับ (drives) เกิดขึ้นจากอวัยวะภายในร่างกาย เมื่อร่างกายไม่อยู่ในสภาพที่สมดุล เกิดความอดอยากขาดแคลน ก็จะเกิดแรงขับผลักดันให้ร่างกายมีปฏิกิริยาอย่างหนึ่งอย่างใด

๔. แรงจูงใจ (motivation) หมายถึงเหตุจูงใจที่ทำให้ความต้องการของคนได้รับความพอใจ และทำให้พฤติกรรมของคนบรรลุเป้าหมาย

๕. แรงล่อใจ (incentives) หมายถึงสิ่งที่มาล่อใจเพื่อจะนำคนให้ไปสู่จุดหมายปลายทาง

๖. เป้าหมาย (Goals) เป็นตัวลดแรงขับให้น้อยลง เมื่อใดคนเราสามารถลดแรงขับลงมาได้ก็แสดงว่าเขาเกิดความพึงพอใจในความต้องการนั้นแล้ว[๙๓]

แรงจูงใจ เป็นแรงที่มีอำนาจผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างตั้งใจซึ่งจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมไปสู่ปลายทาง สามารถช่วยอธิบายว่าทำไมพฤติกรรมนี้จึงเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์นี้และไม่เกิดพฤติกรรมเดียวกันในสถานการณ์นั้น เมื่อเราอยากทราบว่าบุคลนั้นทำสิ่งนั้นเพื่ออะไร เราต้องถามแรงจูงใจของเขาว่าเพราะอะไรเขาจึงทำแบบนั้น

อิทธิพลของแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรม (The Effect of Motivation on Behavior)

แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหลายชนิดในสังคม ได้แก่

๑. พฤติกรรมทางสังคม : แรงจูงใจในการติดต่อกับผู้อื่น

---

[๙๒] นภาพร เจตะวัฒนะ, “รูปแบบแรงจูงใจในการโฆษณากับการรับรู้คุณค่าตราสินค้า(Brand Equity) ในกลุ่มสาวโสด”, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙-๒๐.

[๙๓] ประสาท หลักศิลา อ้างถึงใน ศุภฤกษ์ โพธิไพรัตนา, **ผลกระทบการเปิดวันรุนแรงที่นำเสนอทางสื่อมวลชนที่มีต่อการจดจำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและทัศนคติที่มีต่อความรุนแรงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรบัณฑิต** (คณะวารสารศาสตร์และสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๒

ความต้องการมิตรภาพ (Need for Affiliation) ส่งผลให้คนเรามีการติดต่อให้ความร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ มีความเป็นเพื่อนความอยู่รอดของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กในการสร้างความสัมพันธ์และเรียนรู้จากผู้ใหญ่และกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้ในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์กับเพื่อนร่วนงาน ครอบครัว เพื่อน ไม่มีใครอยากอยู่คนเดียว ทุกคนต้องการเพื่อน อยากเป็นเจ้าของซึ่งกันและกัน ดังนั้นความต้องการเหล่านี้จึงเป็นแรงจูงใจขั้นพื้นฐานของคนทั่วไป

๒. ความสามารถของมนุษย์และสัตว์ : แรงจูงใจในการทำงาน

มนุษย์มิได้ให้ความหมายในการทำงานดังเช่นสัตว์ทั่วไป ซึ่งมีหน้าที่สนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐาน การทำงานของมนุษย์จึงเป็นการแสดงความสามารถ อันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ ความคาดหวังและคุณค่าของงาน (Expectation and Values) ความคาดหวังมีผลต่องานคือ ถ้ามีความคาดหวังต่องานนั้นสูง คนเราก็จะมีแนวโน้มมุ่งทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

แต่ถ้าความคาดหวังเป็นผลลบ ความถ้อทอยก็จะเกิดขึ้น ความคาดหวังจึงเป็นตัวสร้างสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของตน (Self-Fulfilling Prophecy) ส่วนคุณค่า (Value) เป็นสิ่งที่ทำให้คนเราเห็นความสำคัญและ พยายามให้ถึงเป้าหมายนั้น ดังเช่น สังคมอุตสาหกรรมให้ค่าของความสำเร็จทางด้านการงานสูงกว่าความดี คนในสังคมจึงมีการแข่งขันสูง

๒.๒ เป้าหมายและความทะเยอทะยาน (Goals and Aspiration) การทำงานจะประสบผลสำเร็จต้องมีเป้าหมาย เพราะเป็นตัวกำหนดการกระทำภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

๑) ต้องมีความเฉพาะเจาะจง (The goal is specific) การตั้งเป้าหมายว่าให้ทำสิ่งที่ดีที่สุดไม่ต่างจากการไม่มีเป้าหมาย เพราะไม่สามารถวัดผลการกระทำนั้นได้ชัดเจน

๒) ต้องมีการกำหนดเวลา (The goal has time limit) การจำกัดเวลาในการทำงานสามารถวัดความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานนั้นได้

๓) ต้องมีการผจญอุปสรรค์ก่อนพบความสำเร็จ (The goal is challenging but achievable) เป้าหมายที่ดีควรมีความอยากพอสมควร การประสบผลสำเร็จง่ายเกินไปไม่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เท่ากับงานที่ใช้ความพยายามสูง

อย่างไรก็ตามเป้าหมายเพียงอย่างเดียวไม่ใช่ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ นักจิตวิทยาพบว่ามีคนเป็นจำนวนมากละทิ้งงานกลางคัน เมื่อพบว่าเป้าหมายมีความยากกว่าที่คิด ในขณะที่คนส่วนหนึ่งกลับมีความมุ่งมั่นและใช้ความพยามยามมากขึ้นเพื่อพบกับความสำเร็จนั้น ทั้งนี้เนื่องจากมีการเปรียบเทียบเป้าหมายกับศักยภาพของตนว่ามีความเพียงพอหรือไม่[๙๔]

---

[๙๔] Banristrr+Leary 1995 อ้างถึง รศ.สุวรี ศิวะแพทย์, **จิตวิทยาทั่วไป,** (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ ๒๕๕๐), หน้า ๑๓๐.

Dweck ศึกษาพบว่า คนที่มีเป้าหมายของความสำเร็จอยู่ในขั้นการปฏิบัติ (Performance Goal) คือ ผลงานออกมาในรูปธรรม มองเห็นได้ชัดเจน มักจะหลีกเลี่ยงความล้มเหลวของตนด้วยการหยุดหรือเลิกทำสิ่งนั้นเมื่อประเมินว่าผลนั้นจะไม่ดีเท่าที่ควร เพราะมีแนวคิดว่างานนั้นคือ การแสดงออกถึงความสามารถของตน ส่วนคนที่มีเป้าหมายของความสำเร็จถูกวัดด้วยสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความคิด ความข้าใจ ได้แก่ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ เป็นต้น กลุ่มคนเหล่านี้จะมีความมุ่งมั่นค่อนข้างสูง แม้จะพบกับอุปสรรคก็พยายามใช้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่ฟันฝ่าอุปสรรคนั้น ความล้มเหลวไม่สามารถทำให้เกิดความท้อถอยได้ และความสำเร็จของงานที่ทำอาจไม่สำคัญเท่าความพอใจในความสามารถของตนเอง[๙๕]

พฤติกรรมจะเกิดขึ้นเพราะแรงจูงใจ มีทั้งพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดจากแรงจูงใจในการติดต่อกับผู้อื่น และความสามารถของมนุษย์และสัตว์ที่เกิดจากแรงจูงใจในการทำงาน การจูงใจเป็นพลังที่กระตุ้นอยู่ในระดับตัวบุคคลที่เกิดจากเหตุผลและอารมณ์ นักจิตวิทยาได้กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการไม่มีวันสิ้นสุด จากมากไปหาน้อย เช่นความต้องการพื้นฐานคือปัจจัย ๔ ไปสู่ความต้องการอื่นๆ ในลำดับต่อๆ ไป

๒.๓.๒ ความขัดแย้งของแรงจูงใจ (When Motives Conflict)

ในบางกรณีแรงจูงใจอาจเกิดขึ้นพร้อมกันและมีความขัดแย้งกัน ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. Approach-Approach Conflicts

บุคคลเกิดความขัดแย้ง เมื่อมีเป้าหมายตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไปที่ต้องการทำในขณะเดียวกัน เช่น การออกไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุด (แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์) กับการอ่านหนังสือเตรียมสอบ (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์)

๒. Avoidance-Avoidance Conflicts

บุคคลต้องการหนีให้พ้นจาก ๒ สถานการณ์ที่จำเป็นต้องเลือกกระทำ เช่น ความกลัวที่จะต้องกระโดดจากที่สูงจากการเล่นเกมบันจี้จั๊มพ์กับความกลัวเสียหน้าถ้าไม่กระโดดตามกติกา

๓. Approach-Avoidance Conflicts

แรงจูงใจที่เป้าหมาย (Goal) มีทั้งผลทางบวกและผลทางลบอยู่ด้วยกัน เช่น บุคคล ความต้องการมีอำนาจในองค์กร ในขณะเดียวกันก็เกรงที่จะเสียเพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นต้น

๔. Multiple Approach-Avoidance Conflicts

---

[๙๕] Dweck (1990), เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๓๔.

สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นในกรณีที่มีตัวเลือกหลายประการเกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทำให้ยากต่อการตัดสินใจ เช่น ต้องการที่จะแต่งงานและสร้างครอบครัว ในขณะเดียวกันยังจำเป็นต้องเรียนหนังสือเพื่ออนาคต คุณไม่สามารถตัดสินใจได้ เพราะคนที่คุณจะแต่งงานด้วยมี

ความเหมาะสมหลายประการ ถ้าไม่แต่งงานก็จะสูญเสียโอกาสอันดี แต่คุณก็ยังต้องการความมั่นคงในชีวิต ด้วยการมีงานที่ดี มีเงินจำนวนหนึ่งในธนาคาร ในที่สุดก็ไม่สามารถตัดสินใจได้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าแรงจูงใจใดที่มีความเข้มมากกว่าก็จะแสดงออกเป็นพฤติกรรมการตัดสินใจที่จะทำ[๙๖]

ในแรงจูงใจอาจเกิดความขัดแย้ง สถานการณ์หนึ่งพร้อม อีกสถานการณ์หนึ่งไม่พร้อมที่จะทำ ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ ถ้าแรงจูงใจใดดีมีความเข้มมากกว่าก็จะเกิดการกระทำนั้น

๒.๓.๓ ทฤษฎีการจูงใจโดยทั่วไป (General Theories of Motivation)

เมื่อหลายทศวรรษก่อนการศึกษาเรื่องแรงจูงใจมักจะโน้มเอียงไปทางด้านแรงขับ (Drive Theory) โดยพุ่งความสนใจไปที่ความต้องการทางด้านชีวภาพ อันเป็นผลมาจากการขาดความสมดุลทางร่างกาย หลังจากนั้นจึงเกิดแรงขับเพื่อสนองตอบความต้องการนั้นจนเกิดความสมดุลหรือความพอใจ (Satisfy)

เนื่องจากความต้องการขั้นพื้นฐานดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจที่มีความซับซ้อนมากกว่า ในปัจจุบันการค้นคว้าเรื่องดังกล่าวจึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด (Cognitive Revolution) เช่น มนุษย์มีเป้าหมายในชีวิตอย่างไร อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้คนเราเกิดความทะเยอทะยาน สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหรือไม่ จึงมีแนวคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นหลายทฤษฎีเพื่อที่จะตอบคำถามดังกล่าว

๑. Opponent-Process Theory

Solomon ได้นำเสนอทฤษฎีนี้ว่าสามารถอธิบายพฤติกรรมที่แตกต่างจากธรรมดาทั่วๆ ไป เช่น การกระทำที่เสี่ยง โลดโผน แปลก กล่าวคือ โดยทั่วไปพฤติกรรมจะมีความสอดคล้องกับแรงจูงใจที่มีอยู่ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ทำให้มีพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับคนทั่วไป เป็นต้น แต่ทฤษฎีนี้จะอธิบายว่า แรงจูงใจหรือสภาพอารมณ์ที่มีอยู่จะเป็นตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมตรงกันข้าม และในที่สุดแรงจูงใจเดิมจะค่อยๆ หายไป โดยที่พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นยังคงอยู่ตลอดไป เช่น การบริจาคโลหิตของคนทั่วไป ครั้งแรกจะมีความกังวล ตื่นเต้น ซึ่งควรจะยังผลให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องคือ ไม่ยอมให้เจาะเลือดเพราะกลัวเจ็บ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกจริงคือ ตรงกันข้ามกับความรู้สึกเดิม โดยบริจาคเลือดด้วยดี หลังจากนั้นจะเกิดความรู้สึกทางบวกกับสิ่งที่แสดงออกมา ทำให้

---

[๙๖] Lewin (1948) อ้างถึง รศ.สุวรี ศิวะแพทย์, **จิตวิทยาทั่วไป,** (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ ๒๕๕๐), หน้า ๑๓๕-๑๓๖.

มีแนวโน้มที่จะแสดงออกมากขึ้นในอนาคต เช่นเดียวกับพฤติกรรมโลดโผนของนักเสียงภัยที่มีความหวาดเสียว น่ากลัวอันตรายกลับเป็นตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมท้าทายมาก

ขึ้น โดยมีความสนใจของผู้ชมเป็นแรงเสริม ส่วนผู้แสดงก็มีความพึงพอใจที่ได้ทำเช่นนั้น

ดังเช่น พฤติกรรมของคนบางกลุ่ม ที่ชอบแสดงกายกรรมไต่เชือก ระหว่างตึกสูงๆ ในเมืองใหญ่ๆ ที่มีผู้ชมให้ความสนใจมากทั้งๆ ที่เรื่องดังกล่าวผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ยังรวมถึงพฤติกรรมที่ดูเหมือนเป็นการทำร้ายตัวเองหรือคนทั่วๆ ไปไม่นิยมทำ เช่น การดำน้ำในทะเลสาบน้ำแข็ง การรับประทานพริกเกินขนาดคนปกติ การขับรถไต่ถัง เป็นต้น[๙๗]

๒. Intrinsic Motivation

แนวคิดในเรื่องของแรงจูงใจภายในได้ถูกนำเสนอโดย Robert White เมื่อปี ค.ศ. 1959 (Matlin, 1955) เขากล่าวว่าพฤติกรรมหลายประเภท เช่น การเล่นและการสำรวจไม่ต้องการแรงเสริมเพื่อให้เกิดการกระทำเท่านั้น หากแต่เป็นความต้องการภายในที่จะทำสิ่งนั้นให้ได้ผล เขายกตัวอย่างลูกสาวอายุ ๑ ขวบ ที่นำเก้าอี้พักเท้ามากลับข้างลง แล้วปีนขึ้นไปนั่งยิ้มด้วยความภาคภูมิใจที่เธอสามารถทำได้สำเร็จ เขาเล่าว่าเธอทำสิ่งเหล่านี้โดยไม่ได้สนใจดูว่าพ่อแม่จะมองหรือไม่ นั่นแสดงว่าความภาคภูมิใจที่เธอทำได้เป็นแรงเสริมที่เธอได้รับเพียงพอแล้ว นอกจากนี้นักวิจัยยังพบว่าความสุขในชีวิตมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้รับการกระตุ้นจากแรงจูงใจภายใน เขายกตัวอย่างศาสตราจารย์ทางคณิตศาสตร์ที่มีความสนุกกับการคิดค้นโจทย์ใหม่ ๆ ทางคณิตศาสตร์เกือบจะทุกวัน จากการศึกษาผู้ชายและผู้หญิงที่ทำงานจำนวน ๑๐๗ คน พบว่าแรงจูงใจภายใน ในการทำงานกับความรู้สึกเป็นสุขในชีวิตมีความสัมพันธ์ ทางบวกถึง .๒๘[๙๘]

๓. Incentive Theory

แนวคิดของทฤษฎีสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้แบบ Operant Conditioning กล่าวคือ เป้าหมายหรือสิ่งล่อใจเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง ดังนั้นสิ่งล่อใจจะเกิดขึ้นหรือมีก่อนที่จะเกิดพฤติกรรม ถ้าสิ่งล่อใจมีค่าก็จะทำให้เกิดพฤติกรรม แต่ถ้าสิ่งล่อใจไร้ความหมายการกระทำก็จะไม่เกิดขึ้น

ทฤษฎีแรงจูงใจภายนอกสามารถอธิบายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บางด้านได้ เช่น นักเรียนตั้งใจเรียนเพราะต้องการเกรดที่ดี ผู้บริหารต้องการเลื่อนระดับ อาจารย์ระดับวิทยาลัยต้องการการยอมรับหรือการสนับสนุนในวิชาชีพ เป็นต้น

---

[๙๗] Solomon (1980) อ้างถึง รศ.สุวรี ศิวะแพทย์, **จิตวิทยาทั่วไป,** (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๘.

[๙๘] Deci+Ryan (1988) อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน หน้า ๑๒๙.

แรงจูงใจภายนอกจะมีผลต่อการตอบสนองก็ต่อเมื่อเป้าหมายนั้นได้รับการคาดหมายว่าจะเกิดขึ้น (Expectation) และสิ่งนั้นต้องมีคุณค่า (Value) ตัวอย่างเช่น นักศึกษาที่ขยันศึกษา เพราะคาดหวังว่าจะจบการศึกษาเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ[๙๙]

คนทุกคนจึงมีแรงจูงใจในการให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ ซึ่งมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกเช่นแรงจูงใจภายในคือความสุขที่ได้ทำงานมีรายได้ให้ครอบครัวได้มีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายส่วนแรงจูงใจภายนอกคืออัตราค่าจ้างที่ได้รับตอบแทนในการทำงานเป็นต้น

๒.๓.๔ ทฤษฎีเซลล์กระจก

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวได้อธิบายถึงทฤษฎีเซลล์กระจกไว้ว่า ทฤษฎีเซลล์กระจกเงาเป็นการค้นพบของ Vittorio Gallese, Leonardo Fogassi and Giacomo Rizzo ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ในประเทศอิตาลี ได้อธิบายว่า Latti เซลล์กระจกเงาเป็นเซลล์ชนิดหนึ่งของมนุษย์ที่คอยทำหน้าที่ในการเลียนแบบพฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้อื่นมาเป็นพฤติกรรมของตนเอง หมายความว่า พฤติกรรมของเด็ก เยาวชน มีผลมาจากเซลล์กระจกเงาที่เด็กได้เลียนแบบมาจากพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด หรือแม้กระทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กได้พบเห็น ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่เลียนแบบในทันทีที่เห็น แต่สมองของเด็กจะเก็บภาพการกระทำเหล่านั้นไว้ และพร้อมที่จะเลียนแบบเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน

ข้อค้นพบจากทฤษฎีเซลล์กระจกเงาชี้ชัดว่า การสอนที่ดีที่สุด คือการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็นของผู้สอน หรือผู้เลี้ยงดู ดังนั้นการเลียนแบบจากพฤติกรรมที่ถูกต้องของต้นแบบรวมกับการพัฒนาทางด้านจิตใจในการเข้าใจผู้อื่นทำให้เด็กค่อยๆ มีความเข้าใจและพัฒนาเหตุผลในเชิงจริยธรรม ท้ายที่สุดเด็กก็จะมีบุคลิกภาพที่ถูกต้องตามความหมายของคำว่า “คนดี” ในสังคม ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ ๒.๑[๑๐๐]

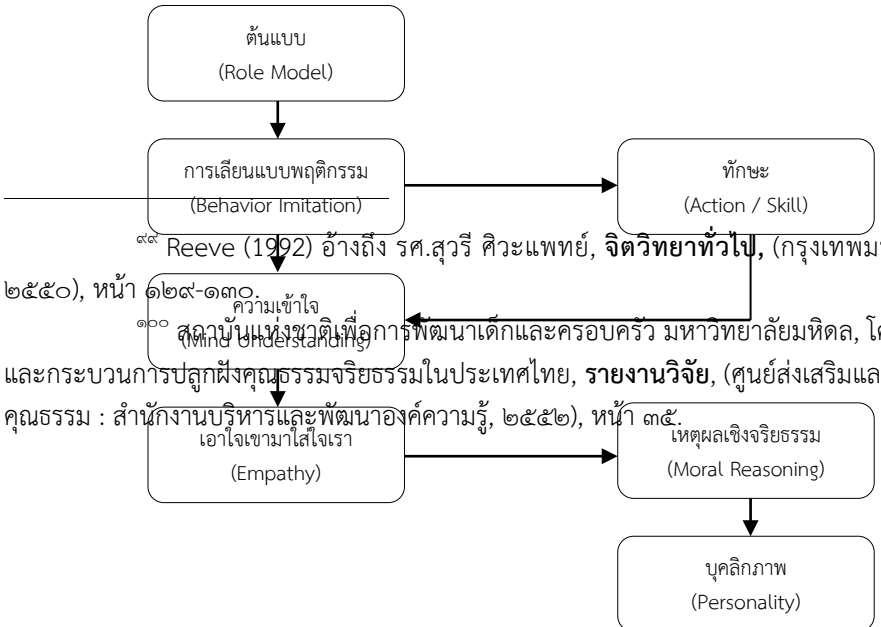

[๙๙] Reeve (1992) อ้างถึง รศ.สุวรี ศิวะแพทย์, **จิตวิทยาทั่วไป,** (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

[๑๐๐] สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย, **รายงานวิจัย**, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, ๒๕๕๒), หน้า ๓๕.

แผนภาพที่ ๒.๑ แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของทฤษฎีเซลล์กระจกเงา

ทฤษฎีเซลล์กระจก เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการเลียนแบบของมนุษย์ พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมีผลมาจากเซลล์กระจกเงาที่เด็กได้เลียนแบบมาจากพฤติกรรมคนใกล้ชิด ดังนั้นผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมจากต้นแบบแล้วเกิดทักษะนำมาสู่ความเข้าใจ เกิดเป็นบุคลิกภาพตามต้นแบบ

๒.๓.๕ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ต่อจากพีอาเจต์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่สนใจศึกษาจริยธรรมอย่างจริงจังอีกผู้หนึ่งคือ ลอร์เรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ได้พัฒนาแนวคิดทฤษฎีของพีอาเจต์สร้างเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก โดยวิธีการสัมภาษณ์จากสภาพการณ์สมมุติในลักษณะของการตัดสินความดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด (Hypothetical moral dilemmas) จำนวน ๑๐ เรื่อง สภาพการณ์ที่สร้างขึ้นนั้นใช้คำถามแบบประเมิน (Openerd) ในระยะแรกๆ ลักษณะคำตอบสามารถรวบรวมได้ ๒๕ กลุ่ม เช่น การมีบทบาทความรับผิดชอบและความยุติธรรม และจากการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของโคลเบอร์กในประเทศอเมริกา ไต้หวัน ตุรกี แคนาดา อินเดีย เม็กซิโก อิสราเอล มาร์ตินิก (Martinique) แบ่งเป็นชนชั้นกลาง (Middle-class) และชนชั้นต่ำ (Lower-class) และยังแบ่งเป็นศาสนา ได้แก่ คาทอลิก โปรเตนแตสต์ ยิว พุทธ อิสลาม

จากการศึกษาของเขา โคลเบอร์กสามารถตั้งเป็นทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรม ซึ่งแบ่งชั้นพัฒนาการโดยใช้เหตุผลจรรยาวิพากษ์ (Moral judgment) ๖ ขั้นด้วยกันในการสร้างทฤษฎีนั้น โคลเบอร์กมีความเชื่อพื้นฐานดังต่อไปนี้

๑. พัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะผ่านไปตามลำดับขั้นพัฒนาการ (Sequential staqe) โดยมีพื้นฐานมาจากการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ ตามการศึกษาของพีอาเจต์ เหตุผลเชิงจริยธรรมจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเหตุผลทางตรรกศาสตร์

๒. การรับรู้ทางสังคม (Social perception) และบทบาททางสังคม (Role taking) ของแต่ละบุคคลนั้นจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับการพัฒนาการทางจริยธรรมของเขา

๓. บุคคลที่จะมีจริยธรรมขั้นสูงหรือการใช้เหตุผลทางจริยธรรมขั้นสูงได้นั้น จะต้องสามารถ

ใช้เหตุผลเชิงตรรกและความสามารถในการรับรู้ทางสังคมในระดับสูงก่อน ด้วยความคิดพื้นฐานนี้ โคลเบอร์กเขาจึงค้นคว้าวิจัยกับเด็กอายุ ๑๐-๑๓-๑๖ ปี ในประเทศต่างๆ ๖ ประเทศ ได้แก่ ไต้หวัน เม็กซิโก ตุรกี ยูคาตัน เม็กซิกัน อเมริกัน วิธีการศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์โดยใช้สภาพการณ์สมมติปัญหาจริยธรรม (Hypothetical moral dilemmas) ๙ เรื่อง คำถามที่ใช้เป็นแบบปลายเปิดให้ผู้รับการสัมภาษณ์คิดหาเหตุผลในการตอบปัญหาแต่ละเรื่อง และโคลเบอร์กนำคำตอบเหล่านี้มาวิเคราะห์สร้างระดับจรรยาวิพากษ์ไว้เป็น ๓ ระดับ โดยแต่ละระดับมีเหตุผลทางจรรยาวิพากษ์แบ่งเป็น ๒ ชั้น ดังนี้

๑. ระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Preconventive level) ในระดับนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับเหตุผลที่ผู้มีอำนาจกำหนดให้หรือเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นใหญ่ โคลเบอร์กแบ่งขั้นพัฒนาการไว้ดังนี้ คือ

๑.๑ ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronomous morality) ได้แก่ การที่เด็กจะตัดสินว่าพฤติกรรมใดถูกหรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือพฤติกรรมของเขากำหนด ได้แก่ บิดา มารดา หรือ ครูอาจารย์ของเขา เป็นต้น

๑.๒ ผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ (Individualismand instrumental purpose and exchange) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ดีงามนั้นเหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัลหรือสิ่งของที่เขาได้รับ ถ้าเขาได้รับรางวัล เช่น คำชม ขนม เงิน ในการกระทำใด ๆ ก็แสดงว่าพฤติกรรมนั้นถูกต้อง ดีงาม

๒. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ (Conventional level) ระดับนี้บุคคลเริ่มใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมากำหนดความถูกต้อง ความดี ความควร ขึ้นมา โดยเริ่มจากการยอมรับของกลุ่มขึ้นเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดในสังคม เช่น ระเบียบ ประเพณี จนถึงกฎหมาย เหตุผลจริยธรรมในระดับนี้อาจแบ่งได้เป็น ๒ ขั้น คือ

๒.๑ การยอมรับของกลุ่ม (Mutual interpersonal expectations relationships and interpersonal conformity) พฤติกรรมที่ถูกที่ดีที่ควรในขั้นพัฒนาการวัยนี้คือ การยอมรับของกลุ่มหรือการยอมรับของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เช่น กลุ่มเพื่อน (Peer group) เป็นต้น

๒.๒ ระเบียบระบบของสังคม (Social system and conscience) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ถูก ที่ดี ที่ควร ขึ้นอยู่กับระเบียบ ประเพณี หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้หรือตั้งไว้ เช่น การฆ่าสัตว์เป็นของไม่ดี เพราะศีลห้าในพุทธศาสนา ข้อที่ ๑ ท่านห้ามฆ่าสัตว์ การฆ่าสัตว์ผิดศีล จึงเป็นสิ่งที่

ไม่ดี หรือตามประเพณีไทยลูกผู้ชายต้องบวชเรียน ฉะนั้นการบวชเรียนของลูกผู้ชายจึงเป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกที่ควร เป็นต้น

๓. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (Post conventional level) ในระดับนี้ พฤติกรรมทางจริยธรรมของโคลเบอร์กนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสังคม และกระบวนการสังคมประกิตของบุคคล สิ่งที่ดีงามถูกต้องคือ สิ่งที่คนในสังคมส่วนมากยอมรับว่าเป็นสิ่งดี สิ่งงาม สิ่งที่ควร และจากการเรียนรู้ในการเป็นสมาชิกของสังคม สามารถทำให้บุคคลพัฒนาสิ่งที่ดีที่ควรด้วยตนเองในลักษณะที่เป็นสากลนิยม โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการจรรยาวิพากษ์ในระดับนี้เป็น ๒ ขั้น คือ

๓.๑ สัญญาสังคม (Social contract or utility and individual rights) พฤติกรรมที่ถูกที่ควรที่ดีในขั้นนี้ได้แก่ พฤติกรรมที่เสียงส่วนมากในสังคมยอมรับ เช่น การช่วยเหลือคนจนเป็นของดี เพราะคนส่วนมากยอมรับและเห็นด้วย การประกอบพิธีแต่งงานตามประเพณีเป็นของดี เพราะเป็นที่ยอมรับของคนส่วนมากในสังคมมากกว่าวิวาเหาะเป็นต้น

๓.๒ คุณธรรมสังคม (Universal ethical principle) เหตุผลที่ใช้ในจรรยาวิพากษ์ขั้นนี้นั้น โคลเบอร์กเชื่อว่าน่าจะเป็นความถูกต้องที่เป็นสากล ได้แก่ ความถูกต้องที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนมากทั่วโลกและทุกสังคม เช่น ความมีใจยุติธรรมเป็นของดี ไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดหรือสถานการณ์ใดก็ตาม และคุณธรรมสากลนี้จะหล่อหลอมในจิตของมนุษย์โดยกาลเวลาและด้วยกระบวนการสังคมประกิตของมนุษย์แต่ละคน[๑๐๑]

โดยสรุปโคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น๓ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น๒ขั้น รวมเป็น๖ขั้น คือ

ขั้นที่๑ ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronomous morality)

ขั้นที่๒ ระดับผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ (Individualismand instrumental purpose and exchange)

ขั้นที่๓ ระดับการยอมรับของกลุ่ม (Mutual interpersonal expectation rerationships and interpersonal conformity)

ขั้นที่๔ ขั้นระเบียบระบบของสังคม (Social system and conscience)

ขั้นที่๕ ขั้นสัญญาสังคม (Social contract or utility and individual rights)

ขั้นที่๖ ขั้นคุณธรรมสังคม (Universal ethical principle)

๒.๓.๖ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

---

[๑๐๑] พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ,** (สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๖๖-๑๖๗.

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ ๖-๖๐ ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้น มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยแบ่งต้นไม้จริยธรรม ออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ดอกและผลไม้บนต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อเฟื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่สอง ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ ๕ ด้าน คือ

๑) เหตุผลเชิงจริยธรรม

๒) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง

๓) ความเชื่ออำนาจในตน

๔) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

๕) ทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

ส่วนที่สาม ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ ๓ ด้าน คือ

๑) สติปัญญา

๒) ประสบการณ์ทางสังคม

๓) สุขภาพจิต

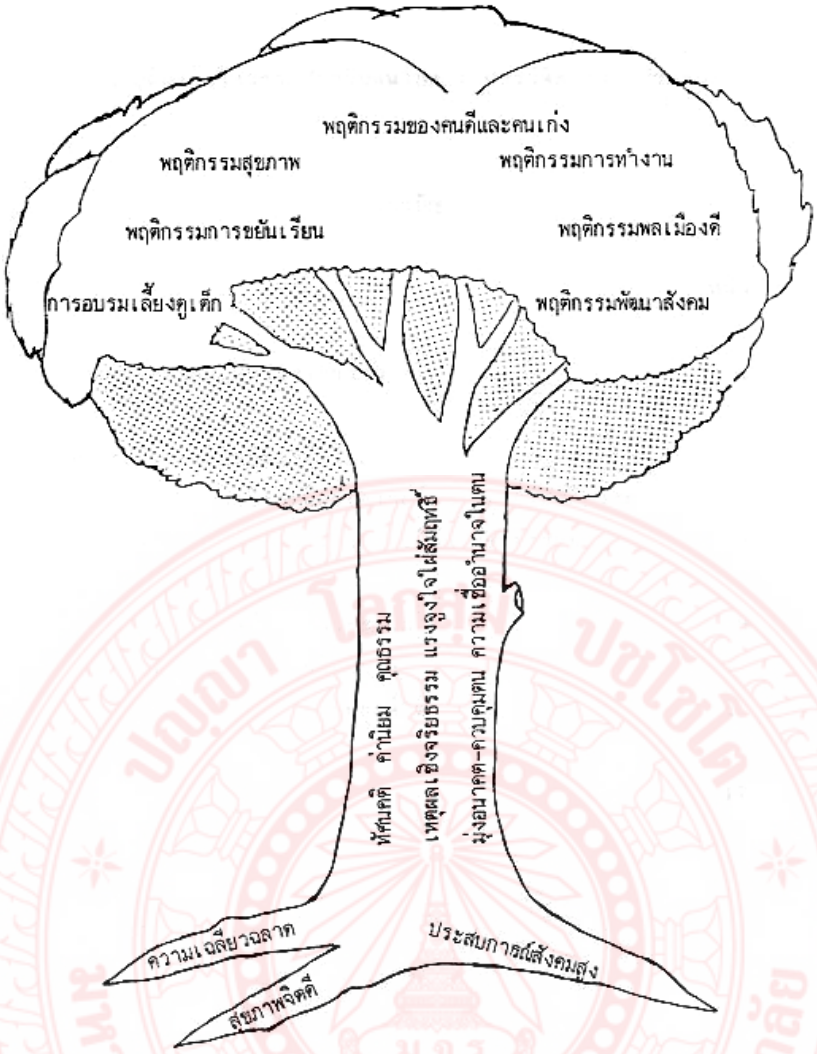

ภาพ ๑ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม

แผนภาพที่ ๒.๒ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ ของพฤติกรรมทางจริยธรรม จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ ๕ ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ ๓ ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง ๕ ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตทั้ง ๕ ลักษณะนี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลที่มีความพร้อมทางจิตใจ ๓ ด้านดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน ๕ ด้านนี้ โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน ๓ ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน ๓ ประการที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ ๕ ประการ ที่ลำต้นหากบุคคลมีพื้นฐานทางด้านจิตใจเป็นปกติและ

ได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่เหมาะสม บุคคลนั้นก็จะสามารถพัฒนาโดยธรรมชาติ แต่ในสังคมไทยมีการวิจัยพบว่าพัฒนาการหยุดชะงักอย่างไม่เหมาะสมกับวัย

กล่าวคือ ผู้ใหญ่จำนวนหนึ่งซึ่งสมควรพัฒนาการใช้เหตุผลไปถึงขั้นสูงแล้วแต่ยังหยุดชะงักที่ขั้นต่ำ เช่น ยังยึดหลักแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนพวกพ้อง เป็นต้น บุคคลที่มีแรงจูงใจดังกล่าวจึงยังไม่สามารถคิดประโยชน์เพื่อสังคมได้ ดังนั้น บุคคลจึงควรมีการตรวจสอบจริยธรรมของตัวเองอยู่ตลอดเวลา การบันทึกกิจกรรมที่ได้กระทำแต่ละวันทำให้ได้ข้อมูล เพื่อใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้ดีงามยิ่งขึ้น ซึ่งการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติหรือกิจกรรมที่ได้กระทำ เสมือนการปฏิบัติธรรมโดยวิธี นั่งสมาธิ เพราะในขณะที่จิตกำลังทบทวนสิ่งที่ได้กระทำ เสมือนเป็นการพิจารณาตัวเอง พิจารณาการกระทำดีและไม่ดี ในขณะที่จิตพิจารณาก็จะเกิดสมาธิ และเมื่อได้พิจารณาตนเองแล้ว ก็สามารถเข้าใจตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ซึ่งเป็นเสมือนเกิดปัญญาในการนำพาชีวิตผ่านพ้นทุกข์ได้[๑๐๒]

ถ้าเปรียบการพัฒนาเยาวชน รากของต้นไม้เป็นครอบครัว ถ้ารากแข็งแรงย่อมทำให้ลำต้นแข็งแรง และผลในอนาคตของเยาวชนเจริญก้าวหน้าประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ การมีสุขภาพจิตที่ดี ความเฉลียวฉลาด ประสบการณ์สังคมสูง ย่อมเป็นรากฐานที่แข็งแรง นำไปสู่ลำต้นที่สมบูรณ์มีทั้งทัศนคติที่ดี ค่านิยมที่ดี มีคุณธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มุ่งสู่อนาคตที่ดีควบคุมตนเองได้ มีความเชื่ออำนาจในตนเอง ไปสู่การผลิใบที่เป็นผลผลิตของการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมการขยันเรียน พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมพลเมืองดี และพฤติกรรมสังคม

๒.๓.๗ ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow’s theory of motivation) มีข้อสมมติฐานดังนี้

๑. มนุษย์มีความต้องการหลายประการ และเป็นความต้องการที่ไม่สิ้นสุด

๒. ความต้องการจะมีความแตกต่างกัน มนุษย์จึงสามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ (Hierachy of need) โดยจัดตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย

๓. มนุษย์จะแสวงหาความต้องการที่สำคัญที่สุดหรือมากกว่าก่อน

๔. เมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่บำบัดความต้องการของตนแล้ว ความจำเป็นในสิ่งนั้นจะหมด และเกิดความต้องการในขั้นที่สูงต่อไป

๕. บุคคลจะสนใจในความต้องการที่มีความสำคัญรองลงมาในลำดับอื่นต่อไป[๑๐๓]

---

[๑๐๒] ดวงเดือน พันธุมนาวิน, **ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม : การวิจัยและพัฒนาบุคคล,** (กรุงเทพมหา : สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๒.

[๑๐๓] เจษฎา รัตนเขมากร, **ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับ, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต,** (ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๒๕-๒๖.

ความต้องการขั้นพื้นฐานตามทฤษฎีของมาสโลว์ ๕ ข้อ

๑. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน และความต้องการทางเพศ

๒. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการความมั่นคงในหน้าที่การงานและความต้องการที่จะไดรับความคุ้มครองจากอันตรายต่าง ๆ ที่จะมีต่อร่างกาย สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการในขั้นนี้ ได้แก่ การประกันภัย ถุงยางอนามัย รถยนต์

๓. ความต้องการการยอมรับและความรัก (Belongingness and love needs) เป็นความต้องการการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม และบุคคลที่สำคัญสำหรับกลุ่ม สินค้าที่ตอบสนองความต้องการเหล่านนี้เช่น เครื่องแต่งกาย สุรา เบียร์ ส่วนความต้องการด้านความรักอาจเป็นความรักจากครอบครัว รวมทั้งความรักจากสมาชิกกลุ่มด้วย สินค้าที่ตอบสนองความต้องการเหล่านี้ เช่น ของขวัญเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

๔. ความต้องการความนับถือ (ความยกย่อง) และสถานะจากสังคม (Esteem and status needs) เป็นความต้องการที่อยากจะได้รับการเคารพนับถือจากบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งความต้องการมีอำนาจ ความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถ ความร่ำรวย ความมีชื่อเสียง และความมีเกียรติ

๕. ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการนี้ ได้แก่ ลอตเตอรี่ การจัดกิจกรรมชิงโชค[๑๐๔]

มาสโลว์อธิบายว่าความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็จะพัฒนาพฤติกรรมของเขาจะสูงขึ้นตามลำดับขั้น เมื่อมนุษย์มี Self-actualization มนุษย์จะถึงซึ่ง peak Experiences และในจุดนี้บุคคลจะสามารถจัดทำสิ่งที่ดีงาม มีความสามารถที่จะทำความเข้าใจ และเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเขาได้ และสิ่งจูงใจภายนอก อาจเข้ามาเสริมทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้มั่นคงขึ้น การศึกษาทฤษฎีของมาสโลว์ที่แพร่หลายต่อมาจะกล่าวถึงความต้องการพื้นฐานเพียง ๕ ระดับเท่านั้น[๑๐๕]

คนทุกคนมีความต้องการ แม้บางอย่างเป็นความต้องการที่แตกต่าง แต่โดยรวมๆทุกคนมีความต้องการเหมือนกันตั้งแต่ระดับพื้นฐานคือความต้องการปัจจัยสี่ และความต้องการอื่นๆที่เป็น

---

[๑๐๔] เจษฎา รัตนเขมากร เรื่องเดียวกันหน้า ๒๘.

[๑๐๕] พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ,** (สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔๕-๑๔๖.

สิ่งจำเป็นในชีวิตแล้ว คนเรายังต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการยอมรับจากสังคมรอบข้างด้วยความรัก การชื่นชมยกย่องและสุดท้ายคือการต้องการความสำเร็จในชีวิต

๒.๓.๘ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget

Piaget แบ่งจริยธรรมของบุคคลออกเป็น ๒ ขั้น คือ

๑. จริยธรรมที่เกิดจากผู้มีอิทธิพล (Heteronomous Stage) เป็นขั้นจริยธรรมที่เกิดจากการบังคับที่เกิดเมื่ออายุประมาณ ๔-๘ ปี จริยธรรมในระยะนี้ของเด็กขึ้นอยู่กับคุณธรรมของผู้ที่มีอิทธิพลเหนือเขาซึ่งได้แก่พ่อแม่ ลักษณะของค่านิยมเป็นแบบตายตัวไม่มีการเปลี่ยนแปลงนอกเสียจากว่าผู้มีอิทธิพลเหนือเขาจะเปลี่ยนแปลง การเชื่อฟังคำสั่งสอนและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่โดยไม่มีข้อสงสัยและไม่ต้องการเหตุผล ความเข้าใจเชิงจริยธรรมของเด็กถือความเชื่อว่าความดี ความเลว สิ่งถูก สิ่งผิดของการกระทำอยู่ที่ความเสียหายของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กจะเชื่อว่าการทำผิดศีลธรรมคือการถูกทำโทษจากผู้ใหญ่ และการถูกลงโทษเป็นการชดใช้ความผิดได้ ดังนั้นจริยธรรมในขั้นนี้คือการยอมทำดีเพราะกลัวการถูกลงโทษ

๒. จริยธรรมที่เกิดด้วยตนเอง (Autonomou Stage) เป็นการพัฒนาจริยธรรมที่เกิดเมื่ออายุประมาณ ๘ ปีขึ้นไป เพียเจท์ (Piaget) เชื่อว่าจริยธรรมในขั้นนี้เกิดจากพัฒนาการทางสติปัญญาและประสบการณ์ที่ได้รับจากเพื่อนเด็กด้วยกัน ความรู้ความเข้าใจของเด็กจะพัฒนามากขึ้น จริยธรรมของเด็กวัยนี้จึงเกิดขึ้นจากตัวเด็กเอง เด็กสามารถเข้าใจในเรื่องนามธรรม การใช้เหตุผล ความร่วมมือ การตอบแทน การนับถือตนเองและผู้อื่น และการเคารพในสิทธิของผู้อื่น การให้และการรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่ใช่สิ่งตายตัว อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์และความเหมาะสม การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นการแสดงความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน รู้จักพิจารณาตัดสินความหนักเบาของการลงโทษกับความรุนแรงของการกระทำผิด[๑๐๖]

เพียเจท์เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการปรับตัวและการสร้างสมดุลระหว่างสติปัญญากับสภาวะแวดล้อม โดยแบ่งจริยธรรมออกเป็น ๒ ขั้น คือ จริยธรรมที่เกิดจากผู้มีอิทธิพล ซึ่งจริยธรรมของเด็กในระยะนี้ขึ้นอยู่กับคุณธรรมของผู้ที่มีอิทธิพลเหนือเขาซึ่งได้แก่พ่อแม่ ขั้นที่๒เป็นจริยธรรมที่เกิดด้วยตนเอง เชื่อว่าจริยธรรมในขั้นนี้เกิดจากพัฒนาการทางสติปัญญาและประสบการณ์ที่ได้รับจากเพื่อนเด็กด้วยกัน

๒.๓.๙ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bondura’s Social Learning Theory) อัลเบิร์ด แบนดูรา เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน และเป็นศาสตราจารย์ทางสังคมศาสตร์ ที่

---

[๑๐๖] พรพิมล เจียมนาครินทร์, ผศ.ดร. **พัฒนาการวัยรุ่น** (กรุงเทพฯ บริษัทต้นอ้อ แกรมมี่จำกัด ๒๕๓๙), หน้า ๑๙๒-๑๙๓.

มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด เขาศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีของสกินเนอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มแรกของการศึกษา เขาสนใจศึกษาเรื่องของตัวแบบ (modeling) ในปี ๑๙๗๔ เขาได้รับเลือกเป็นประธานสมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา หนังสือที่น่าสนใจของเขาคือ Social Learning theory (1977), A Social Learning Analysis (1978), Principle of Behavior modification (1971)

ความคิดพื้นฐานของทฤษฎี

แบนดูราเชื่อว่าการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์นั้นต้องวิเคราะห์เงื่อนไขและสิ่งเร้าของพฤติกรรมซึ่งเป็นตัวแสดงการเสริมแรงให้เงื่อนไขนั้นๆ คงอยู่ แบนดูราเชื่อว่าการศึกษาพฤติกรรมในปัจจุบันนี้ควรลดความสำคัญของการควบคุมภายใน แต่ควรศึกษาถึงตัวควบคุมภายนอกด้วย ตัวเสริมแรงต่างๆ การปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมอาจอธิบายได้ดังนี้

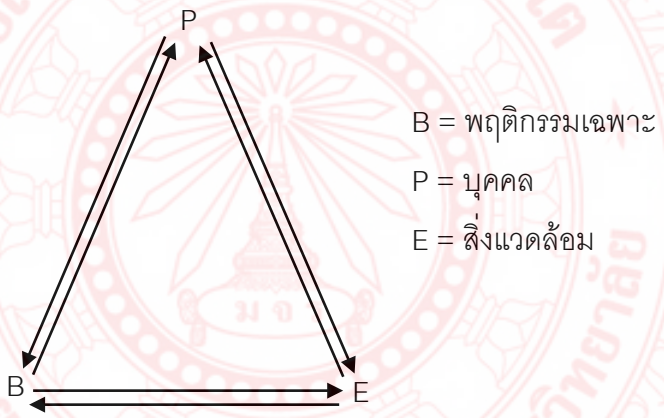

ภาพที่ ๒๗ แสดง Bandura's Social Learning Theory[๑๐๗]

จากสมการข้างบนนี้ จะเห็นว่าตามแนวคิดของแบนดูรา พฤติกรรมของสิ่งแวดล้อมไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และแบนดูราเชื่อว่า มนุษย์มักจะใช้สภาพเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์นั้น มีส่วนในการตัดสินพฤติกรรมครั้งต่อไปของมนุษย์ ในแนวความคิดของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคม ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นสายของศักยภาพ (A vast potentiality) ซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์ตรงและโดยทางอ้อมที่มาในรูปแบบต่างๆ ตามข้อจำกัดทางชีววิทยามนุษย์

ต้นกำเนิดของพฤติกรรม (Origins of Behavior)

---

[๑๐๗] Bandura, A. Self-Efficacy. ๑๙๙๗. P. ๖ อ้างถึงใน พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ,** (สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔๑-๑๔๒.

แบนดูราเชื่อว่า เมื่อเด็กเกิดมานั้นเขาจะมีพฤติกรรมเบื้องต้นติดมาด้วย และต่อมาเขาจะเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น เมื่อเด็กเกิดมา เด็กจะรับรู้เสียงเบื้องต้นได้ แล้วเขาก็จะค่อยๆ เกิดการเรียนรู้โดยรวม เสียงต่างๆ เป็นคำพูดและประโยค พฤติกรรมที่มีความซับซ้อน (Complex behaviors) นั้นมิได้มีแบบแผนที่แน่นอนและสร้างจากการผสมผสานกันระหว่างกิจกรรมต่างๆ พฤติกรรมอาจเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้

๑. เรียนรู้จากผลการตอบสนอง (Learning by Response Consequences)

เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผลการกระทำที่อาจเป็นบวกหรือลบ จากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแต่ละวันของเด็ก เขาจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมอะไรที่ทำไปแล้วได้ผลทางบวก และพฤติกรรมอะไรเมื่อทำไปแล้วได้ผลทางลบ ฉะนั้น พฤติกรรมจึงเกิดขึ้นจากผลของการกระทำโดยมนุษย์จะกระทำพฤติกรรมที่ให้ผลทางบวกและไม่กระทำพฤติกรรมที่ให้ผลทางลบ การตอบสนองผลการกระทำนี้อาจมีลักษณะ ๓ รูปแบบ คือ (๑) ในรูปแบบให้ข้อมูล (๒) ในรูปแบบการจูงใจ และ (๓) การเสริมแรงโดยตรง

๒. เรียนรู้โดยตัวเอง (Learning through Modeling)

พฤติกรรมของมนุษย์อาจเกิดจากการเลียนแบบในกระบวนการสังเกตแบบต่าง ๆ กัน

๒.๑ กระบวนการสังเกต ในกระบวนการสังเกตเมื่อเลียนแบบตัวแบบนี้ มีกระบวนการได้ ๔ กระบวนดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ กระบวนการความตั้งใจ (Attention Process) ได้แก่ การตั้งใจสังเกตเพื่อให้ได้การรับรู้ที่ถูกต้อง เพราะคนเราจะไม่สามารถเลียนแบบจากการสังเกตได้ถ้าขาดความตั้งใจที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของตัวแบบและกิจกรรมของตัวแบบ เพราะจะทำให้ไม่สามารถเกิดแบบแผนในการเลียนแบบตัวแบบได้

๒.๑.๒ กระบวนการจดจำ (Retention Process) ได้แก่ การคงความจำเป็นในกิจกรรมที่เลียนแบบการเรียนรู้โดยการสังเกตซึ่งประกอบด้วยการวาดภาพในใจ (Imaginal) และคำพูด (Verbal) การเรียนรู้จากการสังเกตที่ดีนั้น ผู้สังเกตจะต้องทบทวนดูแบบอย่างพฤติกรรมของตัวแบบอย่างมีระบบ แล้วจึงลอกเลียนพฤติกรรมให้ถูกต้องจึงจะเกิดการเรียนรู้

๒.๑.๓ กระบวนการสร้างพฤติกรรมทางอวัยวะการเคลื่อนไหว (Motor Reproduction process) กระบวนการนี้ที่สำคัญคือ การแปรสภาพพฤติกรรมของตัวแบบเป็นการกระทำ พฤติกรรมที่แสดงออกสามารถแยกตามกระบวนการความรู้ความเข้าใจในการตอบสนอง ตามพื้นฐานข้อมูลที่ป้อนกลับ ฉะนั้น การเลียนแบบทักษะต่าง ๆ เช่น การว่ายน้ำ การตีกอล์ฟ นั้นจะต้องเป็นไปในลักษณะการเรียนรู้ แก้ไขไปทุก ๆ วัน

๒.๑.๔ กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) มนุษย์นั้นไม่จำเป็นต้องเกิดพฤติกรรมทุกอย่างที่ตนเรียนรู้เสมอไป ฉะนั้น การจูงใจให้เกิดการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบจากการสังเกต มนุษย์จะเรียนแบบพฤติกรรมที่ให้ผลดีกับเขามากกว่าพฤติกรรมที่ให้โทษกับเขาและเขามีแนวโน้มจะเลียนแบบพฤติกรรมที่เขาพอใจมากกว่าพฤติกรรมที่เขาทำแล้วไม่สบายใจ[๑๐๘] เราอาจแสดงแผนภูมิการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคมได้ดังรูปที่ ๒๘

Anticipated S (reinforce) → Attention → S modeling Stimuli → { Symbolic, Cognitive, Organization, Rehearsal } → R

ภาพที่ ๒๘ แสดงแผนภูมิทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม[๑๐๙]

จากแผนภูมินี้จะเห็นว่าการเรียนรู้โดยการตอบสนองนั้นมีขั้นตอนคือเมื่อเกิดสิ่งเร้าที่เป็นตัวเสริมแรงขึ้นจะทำให้เกิดความสนใจ (Attention) และจะนำมาสู่ตัวแบบที่เป็นสิ่งเร้าและนำมาซึ่งการบันทึกสัญลักษณ์หรือการจัดระบบความเข้าใจการทบทวนตัวแบบแล้วตามมาด้วยพฤติกรรมตอบสนอง (R)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา เน้นการเลียนแบบตามกระบวนการ ๔ กระบวนการคือ กระบวนการความตั้งใจ กระบวนการจดจำ กระบวนการสร้างพฤติกรรมทางอวัยวะ การเคลื่อนไหว และกระบวนการจูงใจ

ในกระบวนการจูงใจนั้น แบนดูราเน้นว่า มนุษย์ไม่จำเป็นต้องเกิดพฤติกรรมทุกอย่างที่ตนเรียนรู้เสมอไป ฉะนั้นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบจากการสังเกต

ซึ่งแน่นอน ตัวแบบที่ดีก็ต้องมีความโดดเด่น น่าสนใจและมีคุณค่า และผู้เลียนแบบก็ต้องมีแรงจูงใจเสริมแรงในการเลียนแบบ

ตารางที่ ๒.๑ : สรุปขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตเพื่อเลียนแบบของแบนดูร่า

กระบวนการเข้าสู่ความสนใจ	กระบวนการจดจำ	กระบวนการตอบสนอง	กระบวนการจูงใจ
สิ่งเร้าที่เป็นตัวแบบ - มีความโดดเด่น - น่าประทับใจ - ซับซ้อน - มีคุณค่า ลักษณะของผู้สังเกต (ผู้เรียนและ/หรือผู้เลียนแบบ) - มีประสาทสัมผัสที่มีสมรรถนะ	- การแปรรหัส - การจัดการกับการรับรู้อย่างมีระบบ - การทบทวน - การจดจำภาย	- ความสามารถทางชีวภาพ - ความพร้อมที่จะตอบสนอง - การสังเกตตาม ตอบสนองด้วยตนเอง - การได้รับการประเมินที่ถูกต้องแม่นยำ	- รางวัลจากนอกตัวจากสังคม, เพื่อน - รางวัลภายในตน: ความพอใจ-ความภูมิใจ รางวัลอื่น ๆ ลักษณะของผู้สังเกต (ผู้เรียนและ/หรือผู้เลียนแบบ) รางวัลที่พอใจ
	ลักษณะของผู้สังเกต (ผู้เรียนและ/หรือผู้เลียนแบบ) - มีทักษะรู้คิด		

[๑๐๘] Bandura, A. Soual Learning Theory 1971 P. 38 อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน หน้า ๑๔๓.

[๑๐๙] Bandura, A. Soual Learning Theory 1971 : อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน หน้า ๑๔๕.

บุคคล หรือ เหตุการณ์ ที่เป็นตัว → → → → → แสดง พฤติกรรม แบบ เดียวกัน

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูร่า เน้นการเลียนแบบ โดยเขาเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์อาจเกิดจากการเลียนแบบในกระบวนการสังเกตแบบต่างๆ กัน ได้แก่ กระบวนการความตั้งใจ กระบวนการจดจำ กระบวนการสร้างพฤติกรรมทางอวัยวะการเคลื่อนไหว และกระบวนการจูงใจ

ในกระบวนการจูงใจนั้น แบนดูร่าเน้นว่า มนุษย์ไม่จำเป็นต้องเกิดพฤติกรรมทุกอย่างที่ตนเรียนรู้เสมอไป ฉะนั้นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบจากการสังเกต ซึ่งแน่นอนตัวแบบที่ดีจะต้องมีความโดดเด่น น่าประทับใจ ซับซ้อน มีคุณค่า และผู้เลียนแบบก็ต้องมีแรงจูงใจเสริมแรงในการเลียนแบบ

ทฤษฎีการเลียนแบบ (Modeling)

หลักการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบ นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น (observational learning) แล้วตนเองจึงเอามาทำตามอย่างที่เรียกว่า เลียนแบบ ในทางจิตวิทยา

แยกการเลียนแบบออกเป็น ๒ แบบคือ

๑. Imitation เป็นการแสดงกิริยาที่ออกมาเป็นกิริยาท่าทางอย่างตรงๆ (Direct mechanical response of behavior)

๒. Identification เป็นการเลียนแบบที่เน้นหนักไปในด้านจิตใจ โดยผู้เลียนแบบมีความต้องการบางอย่างทางจิตใจที่จะเป็นเหมือนตัวต้นแบบ และจะเลือกเอาคุณลักษณะบางประการของตัวต้นแบบมาเป็นของตน

ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตและเลียนแบบ มีกระบวนการและขั้นตอนดังนี้คือ

- ขั้นการสังเกตเห็น เงื่อนไขที่จำเป็นประการแรกก็คือ ผู้เรียนรู้จะต้องมีโอกาสได้พบเห็นได้สังเกต หรือได้รับสัมผัสกับตัวต้นแบบนั้นเสียก่อนในขั้นตอนต่อไปนี้

- การเรียนรู้จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้เลียนแบบมีแรงจูงใจ หรือมีความต้องการที่จะเลียนแบบด้วย ดังหลักเรื่อง Identification ดังนั้นคุณสมบัติบางประการของตัวต้นแบบจะต้องกระทบใจของผู้เลียนแบบด้วย

- ผู้เรียนรู้จะต้องตระหนัก/เข้าใจ (Realized) ว่าหากตนเองได้ทำตามตัวต้นแบบแล้วจะมีผลอะไรมาบ้าง ในขั้นตอนนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำของตัวต้นแบบตั้งแต่ต้นจนจบจึงเป็นสิ่งจำเป็น

- ผู้เรียนต้องจดจำ (Retention) องค์ประกอบย่อย ๆ ของพฤติกรรมต้นแบบนั้นได้ และเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นจริงก็ต้องสามารถสร้างพฤติกรรมใหม่ (Reproduce) ตามแบบอย่างที่เคยเห็นมาได้

- หลังจากที่ได้แสดง Action นั้นไปแล้ว จะต้องได้รางวัลตามมา เช่น ทำพฤติกรรมแล้วได้รับผลสำเร็จตามแบบอย่างของตัวต้นแบบ หรือเป็นรางวัลเชิงสัญลักษณ์ คือ เพียงแค่ได้ทำพฤติกรรมตามอย่างบุคคลที่ตนชื่นชอบก็เป็นรางวัลทางใจแล้ว

ตามทฤษฎีนี้ การเลียนแบบชนิด Imitation ซึ่งเป็นการแสดงปฏิกิริยาที่ออกมาเป็นกิริยาท่าทางอย่างตรงๆ (Direct mechanical response of behavior) โดยวัยรุ่นจะมีต้นแบบในการเลียนแบบจากบุคคลต่างๆ รอบตัวของพวกเขา ดาราเป็นต้นแบบหนึ่งที่วัยรุ่นส่วนใหญ่มักนิยมเลียนแบบ ซึ่งการเลียนแบบในระดับนี้ ได้แก่ การแต่งกาย พฤติกรรม ท่าทาง คำพูด ทรงผม เพื่อให้เหมือนดาราที่ตนชื่นชอบ เช่น การใส่เสื้อสายเดี่ยว เอวลอยโชว์สะดือ เป็นต้น ซึ่งการเลียนแบบชนิด Imitation นี้เป็นการเลียนแบบจากภายนอกและอยู่ในระดับผิวเผิน ส่วนการเลียนแบบชนิด Identification เป็นการเลียนแบบที่เน้นหนักไปในด้านจิตใจ โดยผู้เลียนแบบมีความต้องการบางอย่างทางจิตใจที่จะเป็นเหมือนตัวต้นแบบ และจะเลือกเอาคุณลักษณะบางประการของตัวต้นแบบมาเป็นของตน ตามทฤษฎีนี้ วัยรุ่นจะเลียนแบบดาราที่ตนชื่นชอบ และเมื่อวัยรุ่นเห็นดารานั้นถ่ายภาพโป๊เปลือยในนิตยสารเพื่อแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ เช่น ครอบครัวประสบปัญหาเรื่องเงิน ไม่มีเงินรักษาญาติพี่น้องที่เจ็บป่วย ไม่มีค่าเทอม โดยการถ่ายภาพโป๊เปลือยในนิตยสารซึ่งทำให้ได้เงินดีเป็นวิธีที่ง่ายและรวดเร็วกว่าการหาเงินด้วยการประกอบอาชีพอื่น วัยรุ่นก็อาจจะเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาของดารา และเลียนแบบวิธีการนี้และนำไปใช้เมื่อตนประสบปัญหา การที่ดาราในปัจจุบันถ่ายภาพโป๊เปลือยในนิตยสารมากยิ่งขึ้น โดยดาราส่วนหนึ่งมีค่านิยมใหม่ที่คิดว่าเป็นการแสดงออกในความเป็นมืออาชีพ

เทียบเท่าดาราต่างประเทศ ดูทันสมัย เป็นแค่งานๆ หนึ่งเท่านั้น วัยรุ่นอาจเลียนแบบค่านิยมใหม่นี้ ซึ่งเป็นการเลียนแบบในด้านจิตใจ (Identification) ตามทฤษฎีนี้ วัยรุ่นจะมีทัศนะว่าการถ่ายภาพโป๊เปลือยเป็นสิ่งที่ดูทันสมัย น่าภูมิใจ แล้วอาจจะเลียนแบบดาราโดยการถ่ายภาพโป๊เปลือย โดยไม่ได้ต้องการเงินทองเป็นสิ่งตอบแทนก็เป็นได้ ซึ่งไม่ว่าจะเลียนแบบวิธีการแก้ปัญหาเรื่องเงินทอง หรือเลียนแบบด้วยความภาคภูมิใจ โดยการถ่ายภาพโป๊เปลือยล้วนเป็นการเลียนแบบชนิด Identification ซึ่งมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งมากกว่าการเลียนแบบชนิด Imitation ที่เป็นแค่เพียงระดับผิวเผินเท่านั้น

ความต้องการเลียนแบบผู้ที่ตนนิยมชมชอบ มีมานานตั้งแต่วัยเด็กก่อนวัยรุ่น แต่ความต้องการประเภทนี้รุนแรงขึ้นในระยะวัยรุ่นเพราะเหตุผลหลายอย่าง คือ

๑. ความต้องการรู้จักตนเอง การยกบุคคลเป็นแบบให้นับถือและเลียนแบบช่วยลดความไม่รู้จักและไม่เข้าใจตัวเอง

๒. เป็นการแสวงหาแบบอย่าง เพื่อดำเนินชีวิตอย่างผู้ใหญ่ที่เด็กนับถือว่าเป็นวีรบุรุษ (Heroes) หรือเป็นแบบ (Models) นั้นมีได้มากกว่าหนึ่งคน ขึ้นอยู่กับความต้องการ บุคลิกภาพ ความใฝ่ฝัน สติปัญญา อิทธิพลของบ้าน ครอบครัว สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม อาจเป็นเพศเดียวกับเด็กหรือต่างเพศ วัยเดียวกันหรือต่างวัย ร่วมสมัยหรือต่างสมัย อาจเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ บุคคลในวรรณคดี ดาราภาพยนตร์ นักกีฬาที่มีชื่อเสียง เศรษฐี พระสงฆ์ ผู้น่านับถือ นักเรียนที่เรียนเก่ง ฯลฯ บุคคลที่เด็กเลือกเป็นบุคคลที่เขานิยม อาจแตกต่างกับค่านิยมของสังคมส่วนใหญ่ก็ได้ การสนับสนุนของกลุ่มก็มีอิทธิพลอยู่มาก และอาจมีวีรบุรุษประจำกลุ่มก็ได้ การเลือกบุคคลที่น่านิยมมาเลียนแบบนั้นในระยะวัยรุ่นผิดจากในระยะวัยเด็กที่ต้องอาศัยความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นแรงจูงใจ สำหรับเด็กวัยรุ่นใช้เหตุผลและขึ้นกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ดังนั้นผู้ที่เด็กเลือกมาเป็นแบบ จึงอาจเป็นบุคคลที่เด็กไม่เคยพบเห็นรู้จักหน้าค่าตามาก่อนก็ได้ การเลือกตัวอย่างให้เด็กเลียนแบบโดยการชัดจูงการแสดงแบบอย่าง การอ่านหนังสือประวัติบุคคลสำคัญจากวงการต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะวีรบุรุษมีอิทธิพลต่ออารมณ์ บุคลิกภาพ ความสนใจ แรงจูงใจ ความมุ่งหวังในชีวิต ฯลฯ การเลือกอุดมคติ ปรัชญา ค่านิยมต่างๆ ของวัยรุ่น เป็นขบวนการสืบเนื่องกันกับการนับถือวีรบุรุษ

๓. การนับถือวีรบุรุษของเด็กวัยรุ่นสมัยปัจจุบันเห็นได้ชัดเจนมาก จากการคลั่งดาราของวัยรุ่น การทำตัวให้เหมือนดาราในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น ทรงผม เสื้อผ้า บุคลิกลักษณะ ฯลฯ

ดังนั้น จากแนวคิดนี้ วัยรุ่นจะรักและสนใจตนเอง ต้องการให้ตนเป็นที่สนใจและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยยึดถือบุคคลที่เปรียบเสมือนวีรบุรุษเป็นต้นแบบและเลียนแบบในด้านใดด้านหนึ่ง เช่นการแต่งกายตามดาราที่เป็นต้นแบบของพวกเขา แต่การเลียนแบบของวัยรุ่นนั้นมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยคือขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาและองค์ประกอบบุคลิกภาพของวัยรุ่นแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ถ้าเป็นผู้ที่มีสติปัญญาดีมีสภาพภูมิหลังจากการอบรมเลี้ยงดูและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

วัยรุ่นจะมีความมั่นใจในตนเอง เช่น การแสดงออกในแต่งกายจะมีลักษณะมีเหตุผล วัยรุ่นสามารถใช้เหตุผลพิจารณาได้ว่าควรแต่งกายแบบใดจึงจะเหมาะสม ชุดที่ดาราใส่ในนิตยสารเล่มนี้ใส่ได้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ไม่ทำตามกลุ่มโดยขาดการพิจารณา ในทางตรงข้ามผู้ที่แม้จะมีสติปัญญาดีแต่สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมหรือสติปัญญาไม่ดีและสภาพแวดล้อมไม่สนับสนุนด้วย พวกเขาจะไม่มีหลักการของตนเอง อาจเป็นลักษณะการ

เลียนแบบการแต่งกายตามดาราต้นแบบโดยขาดการพิจารณาว่าชุดบางชุดนั้นใส่ได้หรือไม่ในชีวิตประจำวันและมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด[๑๑๐]

การเลียนแบบลักษณะและการกระทำของบุคคลอื่น เป็นบ่อเกิดของการยอมรับ ลักษณะทั้งที่ดีและไม่ดีจากบุคคลอื่นได้อย่างง่ายดาย และเกิดได้อย่างกว้างขวางในสถานการณ์ทั่วไป ตั้งแต่เด็กเลียนแบบดาราภาพยนตร์ เป็นต้น การเลียนแบบนี้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากบทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังจริยธรรมในโลกปัจจุบัน[๑๑๑]

วิธีการสอนหรือพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมต่างๆ โดยการสังเกตตัวแบบนั้นควรดำเนินการ ๕ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใส่ใจและตั้งใจสังเกตตัวแบบ

ขั้นที่ ๒ การเสนอตัวแบบ ตัวแบบจะต้องมีลักษณะเด่นชัด ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป เป็นตัวแบบที่มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถดึงดูดจิตใจ และทำให้ผู้สังเกตเกิดความพอใจ

ขั้นที่ ๓ การช่วยให้ผู้เรียนเก็บจำตัวแบบนั้น โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การจัดทำเป็นรหัสหรือโครงสร้างให้จำได้ง่าย การซักซ้อมลักษณะของตัวแทนทางความคิด และการซักซ้อมด้วยการกระทำ

ขั้นที่ ๔ การชักจูงให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยการช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า หรือเห็นผลที่น่าพึงพอใจในการปฏิบัติ รวมทั้งการช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ความสามารถของตนและการเรียนรู้วิธีกำกับตนเอง

ขั้นที่ ๕ การลงมือหรือปฏิบัติโดยช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำสังเกตการณ์กระทำของตนเองให้ผู้เรียนได้ข้อมูลย้อนกลับและให้ผู้เรียนได้เทียบเคียงการกระทำของตนเองกับตัวแทนในความคิด[๑๑๒]

---

[๑๑๐] ศรีเรือน แก้วกังวาล จิตวิทยาพัฒนาชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม ๒) หน้า๕.

[๑๑๑] ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจนปัจจนึก, **จริยธรรมของเยาวชนไทย, รายงานการวิจัยฉบับที่ ๒๑**, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐, หน้า ๑๑.

[๑๑๒] พระมหาอาจริยพงษ์ คำตั๋น, “การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม”**, ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,** (ภาควิชาพื้นฐานทางเพศศึกษา : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔), หน้า ๒๐-๒๑.

ในการอธิบายต้นกำเนิดและการเปลี่ยนแปลงจริยธรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ได้เน้นการเรียนรู้โดยบังเอิญและการเลียนแบบเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แปลกใหม่หรือแตกต่างไปจากเดิมได้โดยง่าย โดยทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ซึ่งจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมซ้ำๆ จนเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้นไปในที่สุด สิ่งที่จะกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรมต่างๆ ได้ คือการหวังความพอใจและการหลบหลีกความทุกข์

การเลียนแบบลักษณะและการกระทำของบุคคลอื่น เป็นบ่อเกิดของการยอมรับลักษณะทั้งที่ดีและไม่ดีจากบุคคลอื่นได้อย่างง่ายดายและเกิดได้อย่างกว้างขวางในสถานการณ์ทั่วไป ตั้งแต่เด็กเลียนแบบบิดามารดาของตนไปจนถึงการที่วัยรุ่นเลียนแบบดาราภาพยนตร์เป็นต้น การเลียนแบบนี้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากบทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังจริยธรรมในโลกปัจจุบัน

การเลียนแบบนี้เกิดจากการที่บุคคลสังเกตการณ์กระทำของบุคคลอื่น แล้วต่อมาผู้สังเกตนั้นได้กระทำพฤติกรรมนั้นบ้าง การกระทำพฤติกรรมตามผู้อื่นนั้นอาจเกิดจากเหตุผลหลายประการได้ มีทฤษฎีการเลียนแบบหลายอันที่อธิบายว่า บุคคลจะเลียนแบบใครในสถานการณ์เช่นไร เช่น เซียร์สและคณะ (Zears, Maccoby, & Levin, ๑๙๕๗) ได้อธิบายว่าเด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูคนที่ตนรักใคร่ เพราะการเลียนแบบหรือการทำตามตนคล้ายผู้เลี้ยงดูจะทำให้เด็กเกิดความพอใจ เหมือนกับว่าตนได้อยู่ใกล้ชิดผู้เลี้ยงดูในขณะนั้นส่วนการเลียนแบบเพื่อน ก็สามารถนำทฤษฎีความคล้ายคลึงกันมาอธิบายได้ว่าเนื่องจากคนในวัยเดียวกันมีลักษณะต่างๆที่คล้ายคลึงกันมาก นับตั้งแต่อายุ ความคิดอ่าน ความอยาก ความต้องการเป็นต้น ความคล้ายคลึงในลักษณะเหล่านี้จะเป็นเครื่องชักจูงให้บุคคลทำตามเพื่อนในเรื่องอื่นๆเพื่อขจัดความรู้สึกขัดแย้งในใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อตนมีลักษณะที่แตกต่างไปจากคนประเภทเดียวกับตน ความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจเป็นอาการที่ไม่พึงปรารถนา บุคคลจึงป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งในจิตใจด้วยการเลียนแบบคนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเสีย นอกจากนี้ทฤษฎียังกล่าวว่า บุคคลสองคนยิ่งมีลักษณะต่างๆ หลายลักษณะที่คล้ายคลึงกันมากเท่าใด ก็ย่อมมีแรงกระตุ้นให้เลียนแบบกันมากยิ่งขึ้นเท่านั้น[๑๑๓]

มีทฤษฎีหลายทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมากล่าวถึงในงานวิจัยนี้ เริ่มตั้งแต่

๑.ทฤษฎีแรงจูงใจซึ่งเป็นพื้นฐานของบุคคลที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่งจากความต้องการ (Needs)หรือสิ่งกระตุ้น (Motives) โดยมีพลังหรือแรงขับ (Drive) ที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดพฤติกรรม

๒.ทฤษฎีเซลกระจกเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่เกี่ยวกับการเลียนแบบโดยตรงโดยกล่าวว่าเซลล์กระจกเงาเป็นเซลล์ชนิดหนึ่งของมนุษย์ที่คอยทำหน้าที่ในการเลียนแบบพฤติกรรมด้านต่างๆของผู้อื่น

---

[๑๑๓] ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจนปัจจนึก จริยธรรมของเยาวชนไทย, **รายงานการวิจัยฉบับที่ ๒๑,** (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

มาเป็นพฤติกรรมของตนเอง หมายความว่าพฤติกรรมของเด็ก เยาวชนมีผลมาจากเซลกระจกเงาที่เด็กได้เลียนแบบมาจากพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด หรือแม้กระทั่งบุคคลต่างๆที่เด็กได้พบเห็น ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่เลียนแบบในทันทีที่เห็น แต่สมองของเด็กจะเก็บภาพการกระทำเหล่านั้นไว้ และพร้อมที่จะเลียนแบบเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ข้อค้นพบจากทฤษฎีเซลล์กระจกเงาชี้ชัดว่า การสอนที่ดีที่สุดคือการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็นของผู้สอนหรือผู้เลี้ยงดู

๓.ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก โดยแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น๖ขั้นคือ ๑. ขั้นจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronomous morality) ๒. ขั้นผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ (Individualism and instrumental purpose and exchange) ๓. ขั้นการยอมรับของกลุ่ม (Mutual interpersonal expectations relationships and interpersonal conformity) ๔. ขั้นระเบียบระบบของสังคม (Social system and conscience) ๕. ขั้นสัญญาสังคม (Social contract or utility and individual rights) ๖. ขั้นคุณธรรมสังคม (Universal ethical principle)

๔. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ดวงเดือน พันธุมนาวินได้แบ่งต้นไม้จริยธรรมออกเป็น๓ส่วน คือ ๑. ส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรมที่เอื้อเฟื้อต่อการพัฒนาประเทศ ส่วนที่สองได้แก่ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิต๕ด้านได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทัศนคติคุณธรรมและค่านิยม ส่วนที่สามได้แก่รากของต้นไม้ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ๓ด้านได้แก้ สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม สุขภาพจิต

๕. ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ มนุษย์มีความต้องการตามพื้นฐานของมาสโลว์๕ข้อ ได้แก่ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับและความรัก ความต้องการความนับถือ และความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต

๖. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget เพียเจท์แบ่งจริยธรรมของบุคคลเป็น๒ด้านคือ จริยธรรมที่เกิดจากผู้มีอิทธิพล เป็นขั้นจริยธรรมที่เกิดจากการบังคับที่เกิดเมื่ออายุประมาณ ๔-๘ปี ซึ่งเกิดจากพ่อแม่ ซึ่งระยะนี้เด็กยอมทำดีเพราะกลัวถูกลงโทษ และจริยธรรมที่เกิดเมื่ออายุ๘ปีขึ้นไปซึ่งเป็นพฤติกรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง จริยธรรมที่เกิดขึ้นในขั้นนี้เกิดจากพัฒนาการทางสติปัญญาและประสบการณ์ที่ได้รับจากเพื่อนเด็กด้วยกัน จริยธรรมของเด็กวัยนี้จึงเกิดขึ้นจากตัวเด็กเอง

สำหรับทฤษฎีที่ผู้วิจัยเลือกมาใช้ในงานวิจัยนั้นมี๒ทฤษฎีได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูร่า และทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเพียเจท์ โดยความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูร่า แบนดูร่าเชื่อว่าการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์นั้นต้องวิเคราะห์เงื่อนไข

และสิ่งเร้าของพฤติกรรมซึ่งเป็นตัวแสดงการเสริมแรงให้เงื่อนไขนั้นๆคงอยู่ แบนดูร่าเชื่อว่าการศึกษาพฤติกรรมในปัจจุบันนี้ควรลดความสำคัญของการควบคุมภายใน แต่ควรศึกษาถึงตัวควบคุมภายนอกด้วย โดยแบนดูร่าเชื่อว่าต้นกำเนิดของพฤติกรรมเมื่อเด็กเกิดมานั้นเขาจะมีพฤติกรรมเบื้องต้นติดมาด้วย และต่อมาเขาจะเรียนรู้พฤติกรมต่างๆเพิ่มขึ้น โดยพฤติกรรมอาจเกิดจากสาเหตุ ๑.การเรียนรู้จากผลการตอบสนอง เด็กจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผลกระทำที่อาจเป็นบวกหรือลบ การตอบสนองผลการกระทำนี้มี๓รูปแบบคือในรูปการให้ข้อมูล ในรูปการจูงใจ และในรูปการเสริมแรง ๒.การเรียนรู้โดยตัวเอง พฤติกรรมของมนุษย์นั้นอาจเกิดจากการเลียนแบบในกระบวนการสังเกตแบบต่างๆกัน ซึ่งกระบวนการสังเกตเพื่อเลียนแบบตัวแบบนี้มี๔กระบวนการคือ ๑.กระบวนการความตั้งใจ เป็นการตั้งใจสังเกตเพื่อให้ได้การรับรู้ที่ถูกต้อง ๒. กระบวนการจดจำ เป็นการคงความจำเป็นในกิจกรรมที่เลียนแบบการเรียนรู้โดยการสังเกต ทบทวนดูแบบอย่างของตัวแบบอย่างมีระบบ ๓. กระบวนการสร้างพฤติกรรมทางอวัยวะการเคลื่อนไหว โดยการแปรสภาพพฤติกรรมของตัวแบบเป็นการกระทำ เช่นการว่ายน้ำ การตีกอล์ฟ ๔. กระบวนการจูงใจ มนุษย์นั้นไม่จำเป็นต้องเกิดพฤติกรรมทุกอย่างที่ตนเรียนรู้เสมอไป ฉะนั้นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบจากการสังเกต ซึ่งตัวแบบที่ดีต้องมีความโดดเด่น น่าประทับใจ และมีคุณค่า

การเลียนแบบเป็นพฤติกรรมที่บุคคลกระทำตามต้นแบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดทั้งพฤติกรรมที่ดีและพฤติกรรมที่ไม่ดีทั้ง ๒ อย่าง ถ้าพฤติกรรมของต้นแบบไม่ดีแต่ผู้เลียนแบบรับมาและปฏิบัติตามย่อมส่งผลให้พฤติกรรมของผู้เลียนแบบออกมาอย่างไม่เหมาะสม เช่น วัยรุ่นแต่งตัวเลียนแบบดารานักร้อง ศิลปินที่ตนเองรัก บางครั้งสถานการณ์ไม่เหมาะสมที่วัยรุ่นจะแต่งตัวตามศิลปินและดาราดังกล่าว เช่น วัยรุ่นหญิงที่ใส่เสื้อสายเดี่ยวที่ล่อแหลมต่อการเสี่ยงโดนกระทำอนาจารต่อคนไม่ดีในสังคม การแต่งตัวโป๊เปลือยเป็นเหตุให้เกิดคดีข่มขืนตามมา และการที่วัยรุ่นผู้ชายซื้อเสื้อผ้าแพงๆตามแฟชั่นย่อมส่งผลต่อการเงินของบิดามารดาตามมาเพราะเขาเหล่านั้นยังไม่มีรายได้ เป็นต้น ส่วนในด้านดีคือการนำสิ่งดีของต้นแบบมาปฏิบัติตาม เช่น รูปร่าง รูปลักษณ์ของศิลปินที่ดูดี สะอาด ผิวพรรณสดใส การบำรุงร่างกายด้วยการกินอาหารดีมีประโยชน์ การออกกำลังกายสม่ำเสมอเพื่อให้รูปทรงดีสมส่วน ไม่อ้วนจนเกินไป ไม่ผอมจนเกินไป ตลอดจนความมุ่งมั่นมานะบากบั่น อดทนพากเพียรเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต การมีระเบียบกฎเกณฑ์ทั้งต่อตนเองและกฎเกณฑ์ทางสังคม เพื่อความเป็นอยู่ที่ถูกต้องดีงามในสังคม ตลอดจนมีจิตใจที่ดีงามอยู่ในศีลธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม และเข้าใจชีวิตและสิ่งแวดล้อมอย่างดี มีสติปัญญาไม่หลงมัวเมากับสิ่งแวดล้อม เมื่อมีความทุกข์ มีปัญหาก็สามารถพิจาณาเหตุแห่งความทุกข์และสามารถใช้สติปัญญาออกจากทุกข์ แก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำอย่างไรจึงจะสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนตระหนักถึงความดีงามที่ต้องเลือกมาจากต้นแบบ โดยการเลียนแบบในสิ่งที่ดีงามและถูกต้องจากต้นแบบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวเขาเอง

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักคุณธรรมจริยธรรม

๒.๔.๑ ความหมาย และความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรม ธรรมแห่งความดี, คุณงามความดี[๑๑๔]

คุณธรรม สภาพคุณงามความดี[๑๑๕]

คุณธรรม คือความดีงามในจิตใจที่ทำให้บุคคลประพฤติดี ผู้มีคุณธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติด้วยความรู้สึกในทางที่ดีงาม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับกิเลสซึ่งเป็นความไม่ดีในจิตใจ ผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ที่ไม่มากด้วยกิเลสซึ่งจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี[๑๑๖]

เป็นวิธีแห่งความดีงามในการดำรงชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่ยังอยู่ในส่วนลึกของมนุษย์ ซึ่งมีคุณธรรมมากเท่าใด ก็ยิ่งมีความโน้มเอียงในการทำความดีมากขึ้น[๑๑๗]

ความสอดคล้องของชีวิตและการประพฤติตามกฎเกณฑ์ของศีลธรรม การสมัครใจปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และมาตรฐานของศีลธรรมว่าด้วยการประพฤติที่ถูกต้อง การละเว้นตามกฎเกณฑ์ของศีลธรรม จากการประพฤติผิดหรือความชั่วใดๆ[๑๑๘] คุณธรรมเป็นหลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลิตผล ของความดี คือ ความชื่นชมยกย่อง ในขณะที่การกระทำชั่วย่อมนำความเจ็บปวดมาให้ การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ดีงามความเข้าใจเรื่องการกระทำดีมีคุณธรรมเป็นกฎเกณฑ์สากลที่ตรงกัน เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียน ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดในกาม เป็นต้น สภาพการณ์ของการกระทำความดี คือ ความเหมาะความควรต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมด้วยหลักจริยธรรมที่สามารถจำแนกความถูกผิด สามารถสั่งสอนอบรมให้ปฏิบัติตามมาตรฐานของพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีสติสัมปชัญญะรับผิดชอบชั่วดีตามทำนองคลองธรรม มีจิตใจลักษณะนิสัยและความตั้งใจหรือเจตนาที่ดีงาม

---

[๑๑๔] มานิต มานิตเจริญ, **พจนานุกรมไทยฉบับสมบูรณ์-ปรับปรุงใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒, (บริษัทรวมสาส์น (๑๙๗๗) จำกัด ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

[๑๑๕] **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ** ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๒๖๓.

[๑๑๖] กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน,** (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๒๒), หน้า ๕.

[๑๑๗] กีรติ บุญชื่อ อ้างถึงใน รศ.ดร. ขัตติยา กรรณสูต และคนอื่น ๆ, **รายงานการวิจัยคุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย,** สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ม.ป.ป. หน้า ๙/๑.

[๑๑๘] The Oxford English Dictionary, เล่มที่ ๔ และที่ ๑๙ พิมพ์ครั้งที่ ๒ ศศ. ๑๙๘๙ อ้างถึงในกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ม.ป.ป. หน้า ๑๕๓.

สภาพของคุณงามความดีภายในบุคคลทำให้เกิดความชื่นชมยินดี มีจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความสมบูรณ์ คือความสุขใจ ผลิตผลของความดีเป็นธรรมะที่กล่าวได้ว่าทำดีได้ดี ใจที่เป็นสุขคือใจของคนดี คำว่าใจดีคือใจที่มีแต่จะให้ ให้ความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความเข้าใจในคุณความดีเป็นกฎเกณฑ์สากลที่เป็นที่ยอมรับตรงกันทุกชาติ ความดีจึงเป็นความไม่เบียดเบียนทำร้ายทำลายกัน ไม่ข่มเหงรังแกกัน ไม่ก่อสงครามวิวาทบาดหมางกัน[๑๑๙]

กล่าวโดยสรุป คุณธรรมเป็นการดำเนินชีวิตที่ดีงาม อันเป็นคุณลักษณะพิเศษที่มีประโยชน์อย่างมากต่อผู้ที่มีในจิตใจ เป็นคุณสมบัติพิเศษภายในจิตใจของบุคคลที่ควรประพฤติปฏิบัติในการประกอบกรรมดีละเว้นความชั่วเป็นธรรมที่มีคุณทำให้จิตใจมีความสุข ความเจริญ

ส่วนคำว่าจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม[๑๒๐] ความประพฤติตามหลักศีลธรรม[๑๒๑]
การประพฤติถูกธรรม-เป็นธรรม[๑๒๒] คือกฎเกณฑ์แห่งความประพฤติหรือหลักความจริงที่เป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ควรประพฤติมีที่มาจากบทบัญญัติหรือคำสั่งสอนของศาสนา หรือใครก็ได้ที่เป็นผู้มีจริยธรรมและได้รับความเคารพนับถือมาแล้ว[๑๒๓] เป็นคำใหม่ไม่มีในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.๒๔๙๓ เพิ่งมีขึ้นในฉบับ พ.ศ.๒๕๒๕[๑๒๔]

จริยธรรม (Morality) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่ง ในสองประเภทคือเป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น คือเป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ

---

[๑๑๙] ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม,** พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๓.

[๑๒๐] **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ** ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, กรุงเทพมหานคร, ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖ หน้า ๓๐๓.

[๑๒๑] สมพร เจริญพงศ์, **พจนานุกรมไทยฉบับพิสดาร,** ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.), หน้า ๑๓๓.

[๑๒๒] มานิต มานิตเจริญ, **พจนานุกรมไทยฉบับสมบูรณ์-ปรับปรุงใหม่,** พิมพ์ครั้งที่ ๒๒. บริษัทรวมสาส์น (๑๙๗๗) จำกัด ๒๕๔๗), หน้า ๒๑๗.

[๑๒๓] กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน** กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๒๒, หน้า๕.

[๑๒๔] ส.ศิวรักษณ์, **คันฉ่องส่องจริยศาสตร์ บทพิจารณาว่าด้วยธรรมและอธรรมในสังคมไทย,** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม ๒๕๕๐, หน้าคำนำ.

หรือพยายามกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้น ผู้มีจริยธรรมสูง คือผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก และประเภทหลังน้อย[๑๒๕]

เป็นหลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความจริงงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดีความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นมีคุณธรรมและมโนธรรม ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยมีสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามค่านิยมที่พึงประสงค์[๑๒๖]

เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่ดีงาม ถูกต้อง สอดคล้องกับค่านิยมและกฎเกณฑ์ทางสังคม จริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตที่เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นซึ่งอยู่รวมกันในสังคม จริยธรรมเป็นแนวทางในการกำหนดความประพฤติหรือพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม ที่ดีที่ควร โดยมีหลักการมาจากปรัชญา ศาสนา คำสั่งสอน ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษในรูปแบบต่างๆ เช่น สุภาษิต คำพังเพย[๑๒๗]

ด้วยเหตุที่จริยธรรมเกิดจากการคาดหวังของสังคม หรือกลุ่มสังคมต่างๆ จึงควรเป็นหน้าที่ของกลุ่มสังคมเหล่านี้ที่ช่วยพัฒนาจริยธรรมให้แก่สมาชิกของตน ถึงแม้ครอบครัวและสถานศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาจริยธรรมให้กับสมาชิกของตน จนกระทั่งเขาพร้อมเข้าสู่การประกอบอาชีพ วุฒิภาวะของเขาย่อมถึงพร้อมที่จะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้แก่ตนเอง[๑๒๘]

พระพรหมคุณาภรณ์ ได้กล่าวถึง จริยธรรมไว้ว่าเป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) พฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อินทรีย์ในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

๒) จิตใจของเรา ซึ่งมีเจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เรามีพฤติกรรมสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ตามภาวะและคุณสมบัติต่างๆ ของจิตใจนั้นๆ

---

[๑๒๕] ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก **จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานการวิจัยฉบับที่๒๑ ของสถานบันวิจัยพฤติธรรมศาสตร์** มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๐ หน้า ๓.

[๑๒๖] ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม,** พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒.

[๑๒๗] รศ.ดร. ขัตติยา กรรณสูต และคนอื่นๆ, **รายงานการวิจัยคุณธรรมพฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย,** สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ม.ป.ป. หน้า ๑๐-๑๐/๑.

[๑๒๘] กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, **คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย,** พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๑), หน้า ๔.

๓) ปัญญา ความรู้ ซึ่งเป็นตัวชี้ทางให้ว่าเราจะสัมพันธ์อย่างไรจึงจะได้ผล และเป็นตัวจำกัดขอบเขตว่าเราจะสัมพันธ์กับอะไร จะใช้พฤติกรรมได้ไหน เรามีปัญญา มีความรู้แค่ไหน เราก็ใช้

พฤติกรรมได้ในขอบเขตนั้น ถ้าเราขยายความรู้ออกไป เราก็มีพฤติกรรมที่ซับซ้อนและได้ผลดียิ่ง ขึ้น[๑๒๙]

คุณธรรม เป็นลักษณะความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ

จริยธรรม เป็นลักษณะการแสดงออกของร่างกาย[๑๓๐]

จริยธรรม เป็นความประพฤติที่ดี ที่ควรประพฤติปฏิบัติ เป็นกฎศีลธรรม ที่ทุกคนต้องปฏิบัติเพื่อความถูกต้องดีงามต่อตนเองและต่อสังคม

คุณธรรมจริยธรรม คุณธรรมเป็นลักษณะของความรู้สึกนึกคิดที่ดีทางจิตใจ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดจริยธรรมคือการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ดังนั้นคนทุกคนจึงควรมีคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นทั้งความคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกมา

ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

ป๋วย อึ๊งภาภรณ์ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้พอสรุปได้ว่า การศึกษาควรมีจุดมุ่งหมาย ต่อไปนี้

๑) เพื่อที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรม เป็นพลเมืองดี มีความคิดชอบ ทำชอบ ประพฤติชอบ

๒) ควรจะอบรมนักเรียน รวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยให้รู้จักใช้ความคิด รู้จักบำรุงสติปัญญาให้เฉียบแหลมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์แก่ตนและแก่ประชาชน

๓) ฝึกนักเรียนให้มีความรู้สำหรับใช้ประกอบอาชีพ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พร้อมได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมอีกว่า การศึกษาอบรมดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในสถานศึกษาเท่านั้น โดยเฉพาะในหัวข้อที่ ๑ ควรจะได้รับการอบรมจากทางบ้าน ข้อนี้สำคัญมากแม้จะเป็นเรื่องที่รู้ๆกันอยู่ แต่ด้วยสมัยปัจจุบันพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง มักโยนความรับผิดชอบไปให้ครูในสถานศึกษาดังนั้นสถานศึกษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิชาการและวิชาชีพ__ตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ผู้ใดได้รับการศึกษาในระดับต่ำก็จะได้รับประโยชน์น้อย แต่ถ้าการศึกษาสูงขึ้นไปก็จะ

---

[๑๒๙] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย,** (โครงการตำรา สำนักที่ปรึกษากรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

[๑๓๐] ชำเลือง วุฒิจันทร์, **คุณธรรมและจริยธรรม หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกาธิการ,** (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๔), หน้า ๑.

ได้รับประโยชน์เพิ่มพูนขึ้น แต่หากผู้ใดมีสันดานเลวและบกพร่องในข้อ ๑ คือ ปราศจากความซื่อสัตย์สุจริตและศีลธรรม คุณประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อ ๒ และข้อ ๓ ย่อมกลายเป็นโทษ และในบางกรณีย่อมกลายเป็นโทษมหันต์[๑๓๑]

พฤติกรรมของมนุษย์มีจิตใจเป็นผู้สั่งการและกกกับควบคุม หากจิตใจร่าเริงเบิกบานกริยาท่าทีก็แสดงออกในทางกระฉับกระเฉง ว่องไว คึกคัก แต่ถ้าเมื่อใดจิตใจเศร้าหมอง เหี่ยวแห้งกริยาอาการก็หงอยเหงาซึมเซื่องไม่สดใสปรากฏแก่ผู้ใกล้ชิดและพบเห็นได้ ในด้านความประพฤติก็เช่นเดียวกัน ใครมีจิตใจอย่างไรก็จะแสดงออกมาในรูปแบบความประพฤติหรือการปฏิบัติในทำนองนั้น การที่จิตใจเป็นผู้สั่งการและกำกับการกระทำหรือการแสดงออกทางร่างกายเช่นนี้ ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ได้ คนที่มีคุณธรรมสูงคือจิตใจทรงคุณธรรม จะประพฤติปฏิบัติสิ่งใดๆ ในลักษณะของการมีจริยธรรมสูงด้วย และในทางตรงข้ามคนที่ประพฤติชั่วชอบปฏิบัติและแสดงออกในทางที่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นแบบอย่างของคนมีจริยธรรมต่ำทราม ย่อมแสดงว่าผู้นั้นในจิตใจขาดคุณธรรมหรือมีคุณธรรมต่ำด้วย[๑๓๒]

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมไว้พอสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ และคุณธรรม ซึ่งจำเป็นต้องกระทำตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมในปัจจุบันและอนาคต[๑๓๓]

การศึกษาด้านจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสันติสุข ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมนั้นมีลักษณะที่เป็นอันตรกริยา (Interaction) กล่าวคือ มีการปฏิบัติต่อกัน ทั้งทางสร้างสรรค์และบ่อนทำลาย การปลูกฝังจริยธรรมจึงเป็นการสร้างคนให้เป็นคนมีจิตใจประเสริฐสมบูรณ์ ขยายขอบเขตคุณงามความดี โอบเอื้อไปถึงการช่วยเหลือผู้อื่นให้พบกับสิ่งที่ดีงาม มีความสุขโดยทั่วกัน ด้วยความรักความเมตตาธรรม จริยธรรมจึงเป็นเครื่องคุ้มครองโลก เป็นฝ่ายธรรมะที่จะชนะอธรรม ถ้าปราศจากจริยธรรมเสียแล้วก็จะไม่มีเครื่องมือที่จะควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ทำให้มนุษย์ไม่ต่างอะไรไปจากสัตว์[๑๓๔]

---

[๑๓๑] ป๋วย อึ๊งภากรณ์, **ทัศนะว่าด้วยการศึกษา,** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๕), หน้า ๓-๔.

[๑๓๒] ชำเรือง วุฒิจันทร์, **คุณธรรมและจริยธรรม หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ,** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

[๑๓๓] ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), **สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม,** (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คุณธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

[๑๓๔] สาโรช บัวศรี, **จริยธรรมศึกษา,** (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๖), หน้า ๑๒.

๒.๔.๒ คุณค่าทางจริยธรรมต่อชีวิตมนุษย์

๑. จริยธรรมช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มนุษย์มีชีวิตที่ดี มีสุขภาพดีทั้งสุขภาพจิตและสุขภาพกาย มีชีวิตที่สมบูรณ์

๒. จริยธรรมช่วยให้มนุษย์รู้จักตนเอง มีความสำนึกในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม ต่อประเทศชาติ ต่อหน้าที่การงาน

๓. จริยธรรมเป็นวิธีทางแห่งปัญญา ทำให้มนุษย์มีเหตุผล รู้จักใช้สติปัญญาแก้ปัญหาชีวิต โดยนำเอาหลักจริยธรรมมาเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาชีวิต มีความเชื่อว่าการกระทำความดีเป็นสิ่งที่ดี ไม่หลงงมงายในสิ่งที่ปราศจากกฎหมาย

๔. จริยธรรมช่วยสร้างสันติภาพในสังคมและสร้างสันติภาพโลก

๕. จริยธรรมช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีระเบียบ เป็นระบบ รู้สึกมีความอบอุ่น ปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีสันติภาพ

๖. จริยธรรมช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวเข้าได้กับบุคคลอื่นๆ และสังคมอย่างมีระบบเป็นระเบียบ สามารถครองคน ครองงาน ครองตน ครองเรือน ฯลฯ

๗. จริยธรรมช่วยให้มนุษย์มีเครื่องมือยึดเหนี่ยวและเป็นหลักปฏิบัติเพื่อป้องกันการเบียดเบียน การเอารัดเอาเปรียบกันในทางส่วนตัวและสังคม

๘. จริยธรรมช่วยให้มนุษย์เป็นคนหนักแน่น อดทน ขยัน ต่อสู้ เพื่อเอาชนะด้วยตนเอง เป็นที่พึ่งของตนเอง ไม่ต้องรอโชคชะตา

๙. จริยธรรมช่วยให้มนุษย์สามารถกำหนดเป้าหมายของชีวิต ดำเนินและพัฒนาชีวิตให้สำเร็จตามเป้าหมาย

๑๐. จริยธรรมช่วยให้มนุษย์สามารถแก้ปัญหาชีวิตและสามารถทำให้ความทุกข์หมดไปได้ [๑๓๕]

จริยธรรมของบุคคลมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม กล่าวคือบุคคลที่เกิดมาในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้และยอมรับจริยประเพณีในสังคมของตนเอง ซึ่งจะแตกต่างจากจริยประเพณีของสังคมอื่นๆ ไม่มากก็น้อย ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าแหล่งกำเนิดของจริยธรรมของบุคคล ก็คือสังคมหรือผู้แวดล้อมตนนั่นเอง รากฐานการเกิดจริยธรรมก็เริ่มก่อตัวขึ้นในทารกตั้งแต่แรกเกิด [๑๓๖]

---

[๑๓๕] ผศ.ดร. พิภพ วชังเงิน, **จริยธรรมวิชาชีพ**, (กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒-๒๓.

[๑๓๖] ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจนึก, **จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ ๒๑,** สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๒๕๕๐, หน้า๖.

คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กเพื่อเขาได้ต่อยอดในวัยรุ่นและพัฒนาไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นอนาคตที่ดีของประเทศชาติ ด้วยคุณลักษณะพิเศษที่เขาถูกปลูกฝังในจิตใจให้กระทำความดี ละเว้นความชั่วและการประพฤติปฏิบัติตามกฎของศีลธรรมดำเนินชีวิตดีงามถูกต้องทั้งกาย วาจา ใจ เพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่สุดของความดีทั้งปวงที่พัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทำให้สังคมมนุษย์อยู่รอดปลอดภัยด้วยความสุขความเจริญ สังคมเจริญก้าวหน้า มีสันติสุข

คุณธรรมแบ่งออกเป็น ความรู้หรือปัญญา รู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี การปฏิบัติตามสิ่งดี ๆ ความกล้าหาญ การควบคุมตนเองและความยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสมด้วยใจเป็นธรรม

๒.๔.๓ประเภทของจริยธรรม

จริยธรรมแบ่งเป็น ๒ ประเภท

๑. จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก เช่น ความมีวินัย ความเป็นระเบียบ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา

๒. จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลและสภาวะของจิต เช่น ความสันโดษ ความเคารพตนเอง ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์[๑๓๗]

ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้น ศาสนาจะเป็นสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการเสริมให้มีคุณธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของทุกคน เพราะศาสนาจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย คำสอนในทุกศาสนาสอนให้คนประพฤติปฏิบัติดี เป็นสัจธรรมของชีวิตดำรงคุณธรรมจริยธรรมไว้ให้ยั่งยืน

โครงสร้างคุณลักษณะของจริยธรรม

เอกสารการวิจัยจริยธรรมของกรมการฝึกหัดครู กำหนดโครงสร้างของจริยธรรมที่ปรากฏในหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาของกระทรวงศึกษาธิการ มีโครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรมดังต่อไปนี้

๑) ความรับผิดชอบ

๒) ความซื่อสัตย์

๓) ความมีเหตุผล

๔) ความกตัญญูกตเวที

๕) การรักษาระเบียบวินัย

---

[๑๓๗] ผศ.ดร. พิภพ วชังเงิน **จริยธรรมวิชาชีพ** (กรุงเทพมหานคร : รวมสาสิน (๑๙๗๗) ๒๕๔๕), หน้า ๕.

๖) การเสียสละ

๗) ความสามัคคี

๘) การประหยัด

๙) ความยุติธรรม

๑๐) ความอุตสาหะ

๑๑) ความเมตตากรุณา[๑๓๘]

๒.๔.๔ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔

เป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนไทย

ในการพัฒนาเยาวชนนั้น เป้าหมายที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ การพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดีและคนเก่ง ซึ่งนักวิชาการไทยได้ให้ความหมายไว้อย่างครอบคลุม กล่าวคือ การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑) เป็นผู้ที่ไม่เบียดเบียนตนเอง เช่น มีพฤติกรรมรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

๒) เป็นผู้ที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เช่น มีพฤติกรรมซื่อสัตย์ ไม่ก้าวร้าวต่อผู้อื่น ทำตามระเบียบโรงเรียน เป็นต้น

๓) เป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น มีพฤติกรรมเรียนดี ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างขยันขันแข็ง เป็นต้น

๔) พยายามพัฒนาตนเองและช่วยพัฒนาผู้อื่นและสังคมด้วย เช่น การอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมประหยัดพลังงาน รักษาสาธารณสมบัติ รักษาสิ่งแวดล้อมเป็นต้น[๑๓๙]

เป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนไทยก็เพื่อคุณภาพของเยาวชนที่ดีที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีนำพาประเทศชาติสู่ความเจริญรุ่งเรืองมีสันติสุข รู้รักสามัคคี รู้จักการพึ่งตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีกายใจที่พร้อมสมบูรณ์ในการดำเนินชีวิตให้ปกติสุข ไม่นำความเดือดร้อนสู่สังคม มีปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยสติปัญญาความรอบคอบ รู้รักสามัคคี ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวจนเกิดการแตกแยกกันในประเทศ

การพัฒนาคุณธรรม (Moral Progress)

---

[๑๓๘] ประภาศรี สีหอำไพ **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม** พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐, หน้า๖๘-๖๙.

[๑๓๙] ดวงเดือน พันธุมนาวิน, การใช้ผลผลิตจากการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาคนไทย , **วารสารจิตวิทยา** ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๙), หน้า ๔.

คุณธรรม คือ สภาพของคุณงามความดีภายในบุคคล ทำให้เกิดความชื่นชมยินดี มีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขขั้นสมบูรณ์ คือ ความสุขใจ ผลิตผลของความดีเป็นธรรมะที่กล่าวได้ว่าทำดีได้ดี ใจที่เป็นสุข คือ ใจของคนดี คำว่าใจดี คือ ใจที่มีแต่จะให้ ให้ความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความเข้าใจในคุณความดีเป็นกฎเกณฑ์สากลที่เป็นที่ยอมรับตรงกันทุกชาติ ความดีจึงเป็นความไม่เบียดเบียน ทำร้าย ทำลายกัน ไม่ข่มเหงรังแกกัน ไม่ก่อสงคราม วิวาทบาดหมางกัน เป็นอาทิ

คุณธรรมที่ปลูกฝังไว้ในจิตสำนึกเป็นสัญชาตญาณที่สร้างพฤติกรรมให้สามารถแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า ตัดสินใจที่จะเลือกพฤติกรรมปฏิบัติเป็นมาตรฐานความประพฤติที่งดงาม สร้างคุณภาพและคุณลักษณะทางจิตใจให้บุคคลกระทำความดี ละเว้นความชั่ว สร้างสภาพแวดล้อมที่สงบและมีหลักแห่งการดำรงชีวิตอันประเสริฐ

การพัฒนาคุณธรรมในการจัดการศึกษาด้านจริยธรรม ผู้สอนควรปลูกฝังแนวคิดที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ดังนี้

๑. การยอมรับความแตกต่างระหว่างความดีกับความชั่ว

๒. หลักสากลในการพิจารณาสภาพการณ์ไกลโดยรอบ สามารถนำเกณฑ์ แยกแยะความดีงาม กำหนดเป็นกฎคุณธรรม

๓. ความเข้าใจในคุณธรรม ซึมซาบอยู่ในจิตใจ

๔. ความต่อเนื่องสัมพันธ์กันของระบบที่สร้างเสริมคุณภาพ

๕. การวิเคราะห์วิจารณ์ความประพฤติได้ด้วยแนวทางของ

๖. การตัดสินคุณธรรม กล่าวได้ว่า เป็นพัฒนาการขั้นสุดท้ายในการพัฒนาคุณธรรมระยะเริ่มแรก เพราะเป็นความสามารถของบุคคลที่ตัดสินได้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ทำแล้วจะเป็นความดีสามารถอธิบายรายละเอียดและมีเหตุผลพิสูจน์ได้ว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับในสังคม เป็นข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่ชี้บ่งได้ว่าคุณธรรมที่ปฏิบัติมีคุณค่าที่ตัดสินได้ (Justification)[๑๔๐]

การพัฒนาคุณธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดเวลาทำให้จิตใจคนอ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปได้ จึงต้องมีการย้ำความรู้สึกว่าสิ่งใดชั่วสิ่งใดดี แยกแยะชัดเจนเพื่อเห็นผลของความดีความชั่วถูกต้องชัดเจน ที่สำคัญควรปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชน เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวอันได้แก่ พ่อ แม่ ญาติและสมาชิกทุกคนในครอบครัว

---

[๑๔๐] ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๔-๒๕.

ต้องช่วยกันปลูกฝังให้บุตรหลานมีความคิดที่ดี มีจิตใจดี มีเมตตา คืออยากให้ผู้อื่นมีความสุข มีความกรุณาอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีมุทิตาคือยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข มีอุเบกขาคือวางใจเป็นกลาง ฝึกฝนจนเป็นนิสัยประจำตัว

ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจึงต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก ให้เยาวชนซึมซับและปฏิบัติจนเป็นนิสัยไปจนถึงผู้ใหญ่ มีคุณธรรมประจำใจและปฏิบัติต่อเนื่อง ย่อมนำความสุขความเจริญสู่ตัวเองและประเทศชาติในภายภาคหน้า สังคมย่อมเจริญสุขด้วยศีลธรรมประจำใจ

การพัฒนาจริยธรรม

จริยธรรมที่ควรพัฒนาให้กับเด็กวัยรุ่นควรเป็นในแนวทาง ๖ ด้าน ดังนี้

๑. จริยธรรมต่อตนเอง ประกอบด้วย การมีวินัยในตนเอง การรับผิดชอบต่อตนเอง การมีความพากเพียร การมีความอดทน ความประนีประนอม การมีความประหยัด การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ความยุติธรรม การมีคุณธรรม มีความกล้าหาญ การรู้จักประมาณ และความซื่อสัตย์

๒. จริยธรรมทางสังคม ประกอบด้วย การมีระเบียบวินัยในการทำงานของหมู่คณะ การเคารพต่อกติกาของสังคม การรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคม และการสร้างเสริมความเสมอภาค และความเป็นธรรมในสังคม การรู้จักสิทธิและหน้าที่ และการมีความสามัคคี

๓. จริยธรรมทางการเมือง ประกอบด้วย ความจงรักภักดีและมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ การเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๔. จริยธรรมทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การมีความซื่อสัตย์สุจริต

๕. จริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การรู้จักใช้ และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๖. จริยธรรมในอาชีพ สังคมปัจจุบันต้องการจริยธรรมเกี่ยวกับอาชีพมาก เพราะในปัจจุบันผู้ประกอบการอย่างเดียวกันจะรวมกลุ่มกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น งานบริการด้านการรักษาพยาบาล การก่อสร้างอาคาร จึงทำให้กลุ่มบริการบางกลุ่มมีอำนาจในการต่อรองถึงกับบางครั้งบังคับกฎหมายได้ถ้าหากผู้บริการเหล่านี้ไม่มีจริยธรรมแห่งอาชีพเพียงพอ เป็นการใช้กฎหมู่มากกว่ากฎหมาย เช่น อาชีพวิศวกร แพทย์และพยาบาล ครูอาจารย์ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และ

ในทุกอาชีพ ทุกกลุ่มจำเป็นต้องมีเป้าหมายในการทำงานที่ถูกต้อง ชัดเจน มีจิตสำนึกถึงผลงานที่มีคุณค่าต่อสังคม ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวเพียงอย่างเดียว[๑๔๑]

การพัฒนาจริยธรรมให้วัยรุ่นนั้นถือได้ว่าเป็นการมุ่งพัฒนาทั้งต่อตัวเขาเองและต่อสังคม สิ่งแวดล้อมที่เขาสัมพันธ์อยู่ ในการปฏิบัตินั้นควรใช้ประสบการณ์ตรงเพื่อให้เขาเรียนรู้ชีวิตตามสภาพความเป็นจริงและความเหมาะสมแก่สถานการณ์ของแต่ละบุคคล การเลียนแบบตัวแบบที่ดี ทั้งจากพ่อแม่ บุคคลในสังคม ดารา ศิลปิน การอธิบาย ชี้แนะให้วัยรุ่นเข้าใจถึงผลดีผลเสียจากเหตุการณ์จริง และเน้นย้ำถึงสิ่งดี ให้เห็นข้อแตกต่างของทั้งสองอย่าง สองขั้วอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

วิธีการพัฒนาจริยธรรมในระบบการศึกษา

๑. การให้ความรู้ขั้นสูง

๒. การอบรมทางศาสนา

๓. การให้แสดงบทบาท

๔. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดความคล้อย

๕. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีการศึกษาหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ตัวแบบจะมีลักษณะดึงดูดและมีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มาก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ และเพื่อน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ การที่จะพัฒนาจริยธรรมในระบบการศึกษาไทยท่ามกลางภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมปัจจุบันนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลย ทั้งนี้ไม่อาจดำเนินการเพียงลำพังและบรรลุผลได้ถ้าหากทุก ๆ หน่วยงานไม่ร่วมมือกันและสานต่อ การพัฒนาจริยธรรม หากจะเปรียบเทียบโดยอุปมัย การพัฒนาจริยธรรมไม่ใช่การฉีดวัคซีนเพียงครั้งเดียว และมีผลต่อเนื่องไปยาวนาน แต่การพัฒนาจริยธรรมเปรียบเสมือนการปลูกต้นไม้ ต้องมีการรดน้ำพรวนดินอย่างสม่ำเสมอ จริยธรรมแม้จะปลูกฝังได้นับแต่วัยเยาว์ ก็ยังจำเป็นต้องพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ และทำซ้ำ

ภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมที่สอดรับกัน[๑๔๒]

วิธีการพัฒนาจริยธรรมในระบบการศึกษา ควรให้เยาวชนได้รับความรู้และศึกษาจริยธรรมจากโรงเรียนด้วยวิธีการหลายๆ วิธี เริ่มตั้งแต่การให้ความรู้ในเหตุผลใหม่ เพื่อให้เด็กไปเปรียบเทียบกับความรู้เดิม ให้เขาพัฒนาขึ้น และรู้อย่างถูกต้องแท้จริง นอกจากนี้ต้องให้สถาบันศาสนาเข้ามามี

---

[๑๔๑] พรพิมล เอี่ยมนาครินทร์, ผศ. ดร., **พัฒนาการวัยรุ่น,** (กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นอ้อ แกรมมี่ จำกัด ๒๕๓๙), หน้า ๑๙๕-๑๙๘.

[๑๔๒] โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, **คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย,** พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๑), หน้า ๔-๕.

ส่วนช่วย มีการแสดงบทบาทเพื่อให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้น ยกตัวแบบที่ประสบผลสำเร็จและโดดเด่นเป็นที่สนใจของเยาวชนมาเป็นแบบอย่างให้เขาได้เลียนแบบจากตัวแบบ

แนวคิดในการส่งเสริม / พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์เป็นคนเก่งคนดีและมีความสุขโดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมในนักเรียน ซึ่งในมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ ๖ ประการคือ

๑) ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ

๒) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

๓) ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที

๔) ผู้เรียนมีเมตตากรุณาโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว

๕) ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๖) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม[๑๔๓]

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้นควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่เยาวชนถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม ให้เยาวชนพัฒนาทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตคือมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์อยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ปรับตัวอยู่ในสังคมที่เหมาะสม รู้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เป็นการพัฒนาคุณภาพของจิตใจให้ดีเพื่อให้เขามีความประพฤตที่ดีนั่นเอง เพราะสังคมปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านวัตถุจนลืมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ

หลักธรรมทางศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่บังเกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ในโลกนี้ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ เพราะมนุษย์ต้องอยู่เป็นกลุ่มในสังคมที่ทุกคนยอมรับว่าเป็นสังคมที่มีความเจริญรุ่งเรืองเพียบพร้อมไปด้วยอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีพ แต่ขณะเดียวกันก็เกิดความไม่สงบขาดความมั่นคงทางด้านจิตใจ ขาดหลักที่พึ่งทางใจ ทำให้มีปัญหาต่อการดำรงชีวิตของตนเองและส่วนรวม

---

[๑๔๓] สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, **มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพัฒนาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน,** (กรุงเทพมหานคร. บริษัทจุดทองจำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐.

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจึงมุ่งที่สอนให้มนุษย์มีหลักที่พึ่งทางใจและมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่จะทำให้เกิดมงคลแก่ชีวิต อันจะทำให้มนุษย์สามารถอยู่รวมกันในสังคมด้วยความสงบสุขและเจริญก้าวหน้า

พุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม

พุทธธรรมเป็นเครื่องนำทางในการดำเนินชีวิตธรรมทุกข้อ หากปฏิบัติตามอย่างจริงจังจะเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างมากทั้งสิ้น พุทธธรรมนั้นสอนทั้งการดำเนินชีวิตที่จะทำให้ชีวิตตนมีค่าหรือเป็นชีวิตที่ประเสริฐ ชีวิตที่อยู่กับความเจริญและคุณธรรม และสอนการดำเนินชีวิตให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี สงบ และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม[๑๔๔]

ความสัมพันธ์ของจริยธรรมกับศาสนา

การศึกษาจริยศาสตร์กำหนดจริยธรรม คุณธรรมและศาสนาในแนวปรัชญาที่มีรายละเอียดต่างกัน ซึ่งถ้านำมาพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ในความแตกต่างกันนั้นมีความสัมพันธ์ที่เห็นได้ชัดเจน คือคุณธรรมมีหลักปรัชญาเดียวกันกับจริยธรรม และคุณธรรมก็สัมพันธ์กับศาสนา

๑. คุณธรรมมีต้นเค้า (Origith) มาจากศาสนา

๒. คุณธรรมจะไม่เป็นที่ยอมรับนับถืออย่างกว้างขวางดังที่เป็นอยู่ ถ้าปราศจากศาสนาเป็นสิ่งสืบทอด

๓. คุณธรรมกับศาสนามีความเสื่อมเกิดขึ้นได้ ถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสื่อมไป เพราะความเสื่อมทางคุณธรรมมีเหตุและผลต่อเนื่องเชื่อมโยงมาจากความเสื่อมทางศาสนา

การวิเคราะห์โดยนัยทางคุณธรรมเช่นนี้ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของจริยธรรมกับศาสนาได้ดังนี้

๑. ศาสนาทุกศาสนามีพื้นฐานจริยธรรมที่บ่งความดี ความงาม ความถูกต้อง บุญควรควรกุศล เป็นแก่นสารของศาสนานำมาประกอบเป็นหลักธรรมคำสอน ศาสนาทำหน้าที่ไขรหัสจริยธรรมออกมาเป็นข้อปฏิบัติและเป็นข้อกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

๒. ศาสนาและจริยธรรมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๓. ศาสนาอาจเสื่อมเพราะขาดการปฏิบัติอย่างจริงจังของศาสนิกชน แต่จริยธรรมเป็นคุณค่าถาวรไม่มีสิ่งใดลบล้างได้

๔. ศาสนามีศาสนิกชนที่ศรัทธา ดังนั้นจริยธรรมที่มีรายละเอียดปลีกย่อยสามารถใช้เหตุผลวิเคราะห์ถูกผิด ดีชั่ว ควรไม่ควร

---

[๑๔๔] กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ๒๕๕๒, หน้า ๒๘.

๕. ศาสนาและจริยธรรมสร้างสันติสุขขึ้นมาในโลก[๑๔๕]

อิทธิบาท ๔

เป็นคุณธรรมแห่งความสำเร็จ ทั้งในหน้าที่การงานและความสำเร็จในด้านการเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยฉันทะคือความพอใจ วิริยะคือความเพียร จิตตะคือการตั้งใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นและวิมังสาคือการไตร่ตรองพิจารณาเหตุผล

ท่านพุทธทาสภิกขุได้อธิบายว่า อิทธิบาทแยกเป็น อิทธิแปลว่าความสำเร็จ บาทแปลว่าฐานเชิงรอง ดังนั้นอิทธิบาทจึงแปลว่ารากฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่งมี ๔ อย่างคือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะและวิมังสา[๑๔๖]

อิทธิบาท คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คือคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย

๑. ฉันทะ ความพอใจ คือความต้องการที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป

๒. วิริยะ ความเพียร คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ท้อถอย

๓. จิตตะ ความเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำนั้นด้วยความคิด

๔. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทดลอง พิจารณาเหตุผลในสิ่งที่ทำนั้น[๑๔๗]

ลักษณะของอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย

๑. ฉันทะ ความพอใจในสิ่งที่ทำ

๒. วิริยะ ความพากเพียรไม่ท้อถอยในสิ่งที่ทำ

๓. จิตตะ ความเอาใจใส่จดจ่อต่อสิ่งที่ทำ

๔. วิมังสา ความไตร่ตรองในสิ่งที่ทำไปแล้ว

แบ่งตามพฤติกรรมของมนุษย์ได้ ๔ ประการดังนี้

๑. ความรู้ในด้านอิทธิบาท ๔ ถือว่า เป็นลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้เป็นหลักธรรมในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนนักศึกษาให้เหมาะสมตามหลักจริยธรรม หลักจริยธรรมนั้นเป็นข้อปฏิบัติที่นักศึกษาจะเลือกหลักธรรมไปใช้ประกอบในการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จมีประสิทธิภาพสูง

๒. นักเรียนนักศึกษามีความรู้สึกมั่นใจที่จะนำเอาหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน โดยหลักธรรมดังกล่าวนั้นหากนำไปใช้ในการศึกษาดังกล่าวแล้วจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มาก

---

[๑๔๕] ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม,** พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๕๐), หน้า ๒๗-๒๘.

[๑๔๖] พุทธทาสภิกขุ, **การงานที่เป็นสุข,** (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๗), หน้า ข:๙.

[๑๔๗] นิตย์ จารุศร, **สารธรรม, (**กรุงเทพมหานคร : หจก.เหรียญบุญการพิมพ์. ๒๕๔๗), หน้า ๑๔.

น้อยเพียงใดนั้น ต้องขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของนักศึกษา จะต้องสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท ๔ ขอบข่ายของหลักอิทธิบาทมีความหมายกว้างขวาง นักเรียนนักศึกษาต้องมีวิจารณญาณและปัญญาหาเหตุผลกลั่นกรอง ที่จะนำหลักอิทธิบาท๔ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน เป็นดรรชนีบ่งชี้ที่จะบอกถึงความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนตามเป้าหมายที่ตนเองกำหนดไว้

๓. เหตุผลทางจริยธรรมก็เป็นส่วนประกอบอีกอย่างหนึ่งในการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด จริยธรรมเป็นเครื่องจูงใจและเป็นปัจจัยที่จะผลักดันให้นักเรียนนักศึกษาได้นำหลักอิทธิบาท ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเล่าเรียนอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๔. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน ที่จะทำให้นักศึกษามีความนิยมชมชอบที่จะนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปประกอบใช้ในการศึกษาเล่าเรียน จริยธรรมเชิงพฤติกรรมก็เป็นค่านิยมในการศึกษาที่จะทำให้นักศึกษานิยมพอใจ มีความเพียร มีจิตมั่น มีการไตร่ตรองในการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดีเลิศ การศึกษาหลักธรรมจริยธรรมเป็นองค์ประกอบในการเลือกสรรหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน หลักจริยธรรมและอิทธิบาท ๔ จะต้องใช้ควบคู่กันไปเสมอ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด วิถีทางในการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ปฏิบัติ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัยหลักจริยธรรมเป็นข้อนำทาง[๑๔๘]

อิทธิบาท ๔ คือ ความจริงที่เกื้อหนุนกัน และมักมาด้วยกัน เช่น เกิดฉันทะ มีใจรักแล้วก็ทำให้พากเพียร เมื่อพากเพียรก็เอาใจใส่อยู่เสมอ และเปิดช่องให้ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง แต่ที่แยกพิจารณาแต่ละข้อ ก็ด้วยถือเอาภาวะที่เด่นเป็นใหญ่เป็นตัวนำ เป็นตัวชักจูงข้ออื่นๆ ในแต่ละกรณี เช่น เมื่อฟังธรรมด้วยกัน คนหนึ่งชอบศึกษาธรรม ฟังด้วยความรักความพอใจในธรรม อยากรู้ อยากเข้าใจในธรรมให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จึงฟังด้วยจิตแน่วแน่ ก็มีฉันทะเป็นตัวเด่น ชักนำสมาธิและกุศลธรรมข้ออื่นๆ อีกคนหนึ่งมีนิสัยหรือความรู้สึกเกิดขึ้นในขณะนั้นว่า เมื่อพบอะไรที่พึงทำก็ต้องสู้ต้องเอาชนะต้องเข้าเผชิญและทำให้สำเร็จ จึงฟังด้วยความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย จะต้องพยายามเข้าใจให้ได้ ก็มีวิริยะเป็นธรรมเด่น อีกคนหนึ่งก็มีนิสัยเอาใจใส่รับผิดชอบ ไม่ว่าอะไรที่ตนเกี่ยวข้องก็จะต้องใส่ใจเอาจิตจดจ่อติดตาม จึงตั้งใจฟังเอาจิตติดตามเนื้อความไป ก็มีจิตตะเป็นใหญ่ อีกคนหนึ่งคิดจะตรวจสอบว่าธรรมที่แสดงนั้นเป็นจริงหรือไม่ดีหรือไม่ หรือจะค้นหาเหตุผลในธรรมที่ฟัง[๑๔๙]

---

[๑๔๘] ดวงเดือน พันธุมนาวิน, **ต้นไม้จริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒-๔.

[๑๔๙] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พุทธธรรม,** พิมพ์ครั้งที่๖, ฉบับปรับปรุงและขยายความ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๘๔๕-๘๔๖

คำว่าอิทธิบาท แปลว่าบาทแห่งความสำเร็จ หมายถึงสิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังในความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่าอิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ

๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น

๒. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น

๓. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น

๔. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น

ธรรม ๔ อย่างนี้ย่อมต่อเนื่องกัน แต่ละอย่างมีหน้าที่เฉพาะตน

ฉันทะ คือความพอใจในฐานะ เป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้เป็นกำลังใจอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรมข้อต่อไปทุกข้อ

วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึงการกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอนเป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ คำนี้มีความหมายของความกล้าหาญเจืออยู่ด้วยส่วนหนึ่ง

จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอ คำนี้รวมความหมายของคำว่าสมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่

วิมังสา หมายถึง ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้รวมความหมายของปัญญาไว้อย่างเต็มที่[๑๕๐]

อิทธิบาท ๔ เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ เกิดจากการพอใจ เมื่อพอใจแล้วทำให้เกิดความเพียรพยายามเพื่อให้สิ่งที่ทำบังเกิดผลดีโดยตั้งใจ เอาใจใส่กับสิ่งที่ทำด้วยความมุ่งมั่นโดยไม่ท้อถอย และพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนต่องานที่ทำ เมื่อผิดพลาดจะได้พิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ เป็นคุณธรรมที่สัมพันธ์และเกื้อหนุนกันในทุกด้านและมักจะมาพร้อมๆ กันในทุกด้าน

ความสำคัญของอิทธิบาท ๔

อิทธิบาท ๔ มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่าการฝึกหัดคนให้มีคุณธรรมตามหลักอิทธิบาท ๔ นี้จัดเป็นการใช้ปัญญาในการพิจารณาหาเหตุผลและกระบวนการทำงาน โดยวิมังสาเป็นผลของจิตตะ คือเมื่อตรวจตราดูแล้วเห็นว่าการทำงานของตนยังบกพร่องอยู่ หรือผิดวัตถุประสงค์ อีกอย่างหนึ่งคือพิจารณาหาเหตุผลในการทำงานตามขั้นตอน งานที่ลงมือทำแล้วนั้นได้ผลเป็นขั้นๆ อย่างไร เป็นการทบทวนผลว่าเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่ ถ้าได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจหรือได้ผลที่ไม่พึงปรารถนา ก็จัดการแก้ไขหรือปรับปรุงตามกระบวนการอิทธิบาท ๔ นั้น[๑๕๑]

---

[๑๕๐] กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, **คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน,** กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ๒๕๕๒, หน้า ๓๒.

[๑๕๑] สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, ผศ. ดร., **หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ,** สารนิพนธ์พุทธศาสน์มหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕๕๔). หน้า ๒๓๙.

การใช้อิทธิบาท ๔ ในทางการศึกษาจึงมีความหมาย เพื่อจำกัดอวิชชา คือ การไม่รู้สิ่งที่ไม่รู้ควรรู้ (อวินฺทริยํ น วินฺทตีติ อวิชฺชา) และการรู้สิ่งที่ควรรู้ ชื่อว่า วิชชา (วินฺทิยํ วินฺทตีติ วิชฺชา) ตรงกันข้ามกับคำว่า ธมฺมานํ สภาวํ วิทิตํ กโรตีติ วิชฺชา ซึ่งแปลว่า การรู้สภาวะแท้จริงของแหล่งที่ทำให้เกิดปัญญา ๓ ประการตามที่ พระธรรมปิฎกได้กล่าว คือ

๑. จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การคิดพิจารณาหาเหตุผล (Wisdom resulting from reflection : knowledge that is thought out)

๒. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การเล่าเรียนมา (Wisdom resulting from study: Knowledge that is learned from others)

๓. ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ (Wisdom resulting from mental development : knowledge that is gained by development or practice)[๑๕๒]

จากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในอังคุตตรนิกายทุกนิบาต ได้กล่าวถึง อิทธิบาท ในอิทธิปาทสูตร ได้แก่ อิทธิบาท หมายถึง คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ ๔ ประการ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้[๑๕๓]

๑. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะ และความเพียรสร้างสรรค์)

๒. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์)

๓. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์)

๔. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์)

ความสำเร็จเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาในทุกๆ ด้านของชีวิต ทั้งการเรียนและการทำงาน ดังนั้นอิทธิบาท ๔ จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญที่สุดต่อการทำให้ความสำเร็จของตนเองเป็นไปตามความประสงค์ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวจะสำเร็จได้ด้วยองค์ประกอบต่างๆที่สำคัญคือฉันทะ ความพึงพอใจ ซึ่งเป็นหัวใจข้อแรกของอิทธิบาท ๔ ที่ต้องเริ่มจากความพอใจในสิ่งที่ตัวเองจะกระทำก่อนเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจในข้อต่อๆ ไป นั่นคือวิริยะ เพราะเมื่อมีความพอใจแล้วความพากเพียรพยายามให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการก็จะตามมา ด้วยการมีจิตตะคือความมุ่งมั่น มีความจดจ่อตั้งใจแน่วแน่ มีสมาธิกับ

---

[๑๕๒] **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๑๑๓.

[๑๕๓] ที.ปา. (ไทย). ๑๑/๓๑๗/๒๗๗.

งานที่ทำ เมื่อการทำงานที่มีสมาธิที่ดีผลย่อมบังเกิดดีตามมาด้วย และสุดท้ายคือการประเมินผลงานว่ามีปัญหาอุปสรรคในงานนั้นหรือไม่ด้วยวิมังสา คือ การไตร่ตรอง

และตรวจสอบ และวัดผลงานอย่างละเอียดถี่ถ้วนด้วยปัญญา เมื่อมีปัญหาก็คิดแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบนั่นเอง อิทธิบาท ๔ จึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ที่จะสามารถสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้กับทุกคน

อริยสัจ ๔

คำว่า “อริยสัจ” หมายถึงความจริงที่ทำให้ผู้เข้าใจและปฏิบัติตามบรรลุถึงความเป็นอริยบุคคล เป็นความจริงที่เกี่ยวกับชีวิตของเรา ไม่เป็นเท็จ ไม่แปรเป็นอย่างอื่น เป็นความจริงในตัวของมันเอง ที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญตลอดชีวิต ถ้ามนุษย์มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ จะมองเห็นทางออกจากปัญหาที่ท่วมทับชีวิต ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค พระพุทธโฆษาจารย์ได้ให้ความหมายของอริยสัจไว้ ๓ ประการดังนี้

๑. เพราะเป็นธรรมที่พระอริยะทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น รู้แจ้งแล้ว

๒. เพราะเป็นความจริงของพระอริยะทั้งหลาย มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น

๓. เพราะเป็นเหตุแห่งการสำเร็จ เป็นพระอริยะของพระอริยะ [๑๕๔]

สำหรับความหมายของอริยสัจแต่ละข้อมีดังนี้

๑. ทุกข์ แปลว่าความทุกข์หรือสภาพที่ทนได้ยาก ได้แก่ปัญหาต่างๆของมนุษย์

๒. ทุกขสมุทัย เรียกสั้นๆ ว่าสมุทัยแปลว่าเหตุเกิดแห่งทุกข์หรือสาเหตุให้ทุกข์

๓. ทุกขนิโรธ เรียกสั้นๆ ว่านิโรธ แปลว่าความดับทุกข์

๔. ทุกขนิโรจนคามินีปฏิปทา เรียกสั้นๆ ว่ามรรค แปลว่าปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับทุกข์หรือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ [๑๕๕]

พูดอีกอย่างหนึ่งว่า เมื่อมีศรัทธาในพระรัตนตรัยก็คิดที่จะดำเนินวิธีแก้ไขปัญหาตามหลักอริยสัจ๔ประการคือกำหนดทุกข์ สืบสาวหาสาเหตุแห่งทุกข์ เล็งรู้ภาวะดับทุกข์ที่จะพึงบรรลุแล้วปฏิบัติตามวิธีแก้ไขที่ตรงเหตุซึ่งพอดีที่จะให้บรรลุจุดหมายเรียกว่ามรรคมีองค์๘ การปฏิบัติเช่นนี้จึงจะเป็นทางพ้นทุกข์ที่แท้จริง [๑๕๖]

อริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐ ๔ อย่าง แปลว่าความจริงอันประเสริฐ หรือความจริงของอริยบุคคล หมายความว่า ถ้าผู้ใดสามารถรู้อริยสัจ ๔ ด้วยปัญญา ผู้นั้นก็จะเป็นพระอริยบุคคล และที่ทำให้เป็นผู้ประเสริฐนั้นก็เพราะในขณะที่รู้อริยสัจ ๔ กิเลสทั้งหลายก็ถูกทำลายหายไปจากจิต

---

[๑๕๔] วิสุทธิมรรค แปล, ภาค ๓, หน้า ๑๖๑-๑๖๒.

[๑๕๕] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) พุทธธรรมฉบับปรับขยาย. พิมพ์ครั้งที่๓๕. (กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ผลิธัมม์, ๒๕๕๕), หน้า ๘๔๙-๘๕๐

[๑๕๖] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) เรื่องเดียวกัน หน้า ๘๕๕.

ของผู้นั้นด้วย คือ จิตจะมีสภาพใสสะอาด บริสุทธิ์ พ้นจากสภาพสามัญชนกลายเป็นพระอริยบุคคล หรือบุคคลที่ประเสริฐ อริยสัจดังกล่าวนี้เจ้าชายสิทธัตถะทรงเป็นผู้ค้นพบหรือได้ตรัสรู้เป็นบุคคลแรกในโลก จึงทำให้พระองค์กลายเป็นพระพุทธเจ้าหรือเป็นบุคคลผู้ประเสริฐกว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

อริยสัจ ๔ คำแปล คำขยายความ

๑. ทุกข์ ความไม่สบายกายสบายใจ ที่จัดเป็นทุกข์เพราะมีลักษณะบีบคั้นทนได้ยาก

๒. สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์ ได้แก่ตัณหาความอยาก๓อย่าง

๓. นิโรธ ความดับทุกข์ ได้แก่ดับตัณหาให้สิ้นไป

๔. มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ได้แก่มรรค ๘ ประการ[๑๕๗]

อริยสัจ ๔ คือสัจธรรมคู่กับปฏิจจสมุปบาทที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ เกี่ยวกับปัญหา ต้นเหตุของปัญหา แนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งสภาวะภายหลังจากการแก้ปัญหาให้กับมนุษย์ที่เรารู้จักกันในนามของทุกข์ สมุทัย นิโรธ โดยพระองค์ทรงค้นพบว่า ปัญหาของมนุษย์คือความทุกข์ สาเหตุของความทุกข์คือตัณหา แนวทางในการที่จะนำมาแก้ปัญหาให้มนุษย์พ้นจากทุกข์ได้แก่การดำเนินการตามสายกลางแห่งมรรค ๘

คุณค่าที่เด่นของอริยสัจ

หลักอริยสัจ นอกจากเป็นคำสอนที่ครอบคลุมหลักธรรมทั้งหมดในพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดังกล่าวมาแล้วยังมีคุณค่าเด่นที่น่าสังเกตอีกหลายประการซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑. เป็นวิธีการแห่งปัญญาซึ่งดำเนินการแก้ไขปัญหาตามระบบแห่งเหตุผล เป็นระบบวิธีแบบอย่างซึ่งวิธีการแก้ปัญหาใดๆก็ตาม ที่จะมีคุณค่าและสมเหตุสมผลจะต้องดำเนินไปในแนวเดียวกันเช่นนี้

๒. เป็นการแก้ปัญหาและจัดการกับชีวิตของตนด้วยปัญญาของมนุษย์เองโดยนำเอาหลักความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ ไม่ต้องอ้างอำนาจดลบันดาลของตัวการพิเศษเหนือธรรมชาติหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ

๓. เป็นความจริงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนทุกคน ไม่ว่ามนุษย์จะเตลิดออกไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่ห่างไกลตัวกว้างขวางมากมายเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าเขายังจะต้องมีชีวิตของตนเองที่มีคุณค่าและสัมพันธ์กับสิ่งภายนอกเหล่านั้นอย่างมีผลดีแล้วเขาจะต้องเกี่ยวข้องและใช้ประโยชน์จากหลักความจริงนี้ตลอดไป

---

[๑๕๗] กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ๒๕๕๒ หน้า ๒๙.

๔. เป็นหลักความจริงกลางๆที่ติดเนื่องอยู่กับชีวิตหรือเป็นเรื่องของชีวิตเองแท้ๆ ไม่ว่ามนุษย์จะสร้างสรรค์ศิลปวิทยาหรือดำเนินกิจการใดๆ ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของตน และไม่ว่าศิลปวิทยาหรือกิจการเหล่านั้นจะเจริญขึ้นเสื่อมลงสลายไปหรือเกิดมีใหม่มาแทนอย่างไรก็ตามหลักความจริงที่เรียกว่าอรินสัจสี่นี้ก็จะยืนยง ใหม่และใช้ประโยชน์ได้ตลอดทุกกาล[๑๕๘]

อริยสัจ ๔ คือความจริง ๔ ประการที่จะทำให้เราดับทุกข์โดยรู้ทุกข์ เข้าใจทุกข์ รู้สาเหตุของความเป็นทุกข์ และดำเนินการแก้ไขทุกข์นั้นสำเร็จ โดยแยกออกเป็นทุกข์ คือปัญหาต่างๆของมนุษย์ที่ทำให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ สมุทัยคือเหตุแห่งทุกข์หรือสาเหตุของปัญหานั่นเอง นิโรธคือการดับทุกข์ได้ด้วยมรรคคือแนวทางในการปฏิบัติเพื่อดับทุกข์

๒.๔.๕ แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวนา ๔

๒.๕.๑ ความหมายและความสำคัญของหลักภาวนา ๔

ความหมายเกี่ยวกับหลักภาวนา ๔

การพัฒนา ตามความหมายของพระพุทธศาสนาก็คือ ภาวนา หมายถึง การทำให้เป็นให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา ซึ่งมีการพัฒนาอยู่ ๔ ประเภท คือ

๑. กายภาวนา คือ การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรม ให้รู้จักติดต่อเกี่ยวกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้ง ๕ ด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

๒. สีลภาวนา คือ การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่นอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน

๓. จิตตภาวนา คือการเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็ง มั่นคง เจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น การมีเมตตา มีฉันทะ ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิและสดชื่นเบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น

๔. ปัญญาภาวนา คือ การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นแจ้ง โลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา ความหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามแนวพระพุทธศาสนานั้นต้องพัฒนาร่วมกันหลายอย่างเช่น การพัฒนา

---

[๑๕๘] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรมฉบับปรับขยาย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓๕, (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ผลิธรรมม์ ๒๕๕๕) หน้า ๘๗๙.

กาย การพัฒนาจิต การพัฒนาปัญญาเข้าด้วยกันจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่เน้นอย่างใดอย่างหนึ่ง[๑๕๙]

๒. การเจริญสมถกรรมฐาน เพื่อให้เกิดสมาธิมี ๓ ขั้นคือ

๒.๑ บริกรรมภาวนา ภาวนาขั้นตระเตรียม คือ กำหนดอารมณ์กรรมฐาน

๒.๒ อุปจารภาวนา ภาวนาขั้นจวนเจียน คือ เกิดอุปจาสมาธิ

๒.๓ อัปปนาภาวนา ภาวนาขั้นแน่วแน่ คือ เกิดอัปนาสมาธิขั้นชาญ[๑๖๐]

คำว่า กายภาวนา สีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนานี้เป็นคำนามเมื่อเปลี่ยนรูปเป็นคุณศัพท์จะเปลี่ยนเป็นคำแสดงคุณสมบัติของพระอรหันต์ กล่าวคือ

๑. ภาวิตกาย คือมีการพัฒนาประพฤติด้านร่างกาย

๒. ภาวิตศีล คือการพัฒนาเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

๓. ภาวิตจิต คือการพัฒนาทางจิต

๔. ภาวิตปัญญา คือการพัฒนาทางปัญญา

เรียกว่าเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ซึ่งเข้าถึงจุดหมายการพัฒนาชีวิตอย่างแท้จริง ตามหลักการของพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นปัญญากับจิตใจจะต้องเชื่อมโยงเอื้อผลต่อกันตลอดเวลา เมื่อปัญญาเกิดขึ้น ก็คือการที่คนมีจิตใจที่เป็นอิสระและมีความสุขได้มากขึ้น เมื่อจิตใจเจริญงอกงามขึ้น คนมีปัญญามากขึ้น เข้าใจชีวิตมากขึ้น จึงจะรู้จักที่จะปฏิบัติต่อชีวิต คือดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง พร้อมทั้งปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายที่แวดล้อมในโลกได้ถูกต้องยิ่งขึ้น เพราะว่าการมีชีวิตจิตใจที่ดีงาม คือการที่จะต้องมีปัญญารู้จักว่าจะปฏิบัติต่อชีวิตและต่อสิ่งทั้งหลายอย่างไรนั่นเอง เมื่อเรารู้จักปฏิบัติต่อชีวิตได้ถูกต้อง ชีวิตของเราจึงจะรู้จักที่จะมีความสุข ไม่มีปัญหาแก้ทุกข์ได้[๑๖๑]

ภาวนา ๔ จึงเป็นการเป็นสุข ทางด้านกาย ทางด้านศีล ทางด้านจิตใจ และทางด้านปัญญาที่มีคุณค่าอย่างมหาศาลในการดำรงตนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวเองและผู้อื่น ทำให้สังคมมีความสงบสุข เพราะสังคมประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีกายใจสมบูรณ์กล่าวคือ ด้านกายภาวนา เป็นการพัฒนากายให้รู้จักปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีบุคลิกภาพที่ดีสมบูรณ์แข็งแรง ด้านสีลภาวนาเป็นการพัฒนาความประพฤติที่ดีงามตามศีลธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จิตตภาวนาเป็นการพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งมีคุณธรรม มี

---

[๑๕๙] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม (ฉบับเดิม),** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, ๒๕๔๔), หน้า ๓๗๑.

[๑๖๐] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอสอารีพริ้นเตอร์แมส โปรดักส์จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๒.

[๑๖๑] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **ลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา,** (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม ๒๕๔๘), หน้า ๒๒.

ฉันทะ ขยันหมั่นเพียร มีความอดทน มีสมาธิ และสุดท้ายคือปัญญาภาวนา คือการพัฒนาให้เกิดปัญญารู้และเข้าใจความเป็นไปของชีวิตอย่างเข้าใจ รู้จักแก้ปัญหาชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมด้วยเหตุผลและความคิด

พิจารณาความหมายของภาวนา ๔ ในแต่ละหัวข้อคือ

ข้อที่ ๑ กายภาวนา การพัฒนากายในความหมายที่แท้จริงคือ การพัฒนาอินทรีย์

การพัฒนาฝึกฝนพัฒนาอินทรีย์ หรืออินทรีย์ภาวนานั้นมี ๒ แง่ด้วยกันคือ

๑. ฝึกฝนในแง่การใช้งาน คือ ทำให้อินทรีย์เหล่านี้มีความเฉียบคม มีความละเอียดอ่อน มีความไว มีความคล่อง มีความชัดเจน เหล่านี้เป็นการฝึกในแง่การใช้งาน คล้ายกับที่พูดว่าฝึกทักษะ

๒. ฝึกในแง่ การทำให้รู้จักเลือกรับเอาสิ่งที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์เข้ามาให้แก่ชีวิต ป้องกันไม่ให้รับเอาส่วนที่ไม่ดีหรือเป็นโทษเข้ามา

ในพระพุทธศาสนาให้ความหมายของการพัฒนากายในแง่ที่ว่ามานี้ คือ พัฒนาความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกาย ให้เป็นไปในทางที่เกิดประโยชน์แก่ชีวิตโดยมีความสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งแวดล้อม เริ่มตั้งแต่ปัจจัย ๔ จนถึงความสัมพันธ์กับธรรมชาติแวดล้อมโดยทั่วไปจะสัมพันธ์อย่างไรจึงจะอยู่กับธรรมชาติได้ด้วยดี ให้มีความเกื้อกูลกันระหว่างชีวิตของเรากับธรรมชาตินั้น ทำอย่างไรให้ชีวิตของเราได้รับความดีงามได้รับความงอกงามเข้ามาจากธรรมชาติแวดล้อม ถ้าเรารู้จักรับความงามของธรรมชาติ รู้จักรับความสดชื่นของธรรมชาติ และในทางกลับกันเราก็รักและรู้จักรักษาธรรมชาติไว้ ทำให้ธรรมชาติอยู่ในสภาพที่ดี มีความสวยสดงดงาม มีความร่มรื่น เป็นต้น อย่างนี้ เป็นความสัมพันธ์ที่ดีกับธรรมชาติแวดล้อม

ข้อที่ ๒ สีลภาวนา หรือการพัฒนาศีล

ในเรื่องสีลภาวนานี้ เราต้องการพัฒนาคนให้มีระเบียบในการดำเนินชีวิต และในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ระดับต้นที่เป็นพื้นฐาน คือความมีระเบียบระบบในการเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตโดยที่ไม่ให้มีการเบียดเบียนกัน จะเห็นได้ว่า หลักศีลขั้นแรก ก็มุ่งที่การไม่เบียดเบียน ศีลที่เราเรียกกันง่าย คือ ศีล ๕ ซึ่งเป็นศีลพื้นฐาน

ข้อที่ ๓ จิตตภาวนา หรือการพัฒนาจิตใจ การพัฒนาจิตใจนี้เป็นเรื่องที่กว้างขวางมาก ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ด้านด้วยกันกล่าวคือ

ด้านที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิต จิตของเรานี้ ควรเป็นจิตที่มีคุณภาพ เริ่มแต่มีคุณธรรมต่างๆ ที่ทำให้จิตใจประณีตดีงาม เช่นมีเมตตา กรุณา มีศรัทธา มีความกตัญญูกตเวที เป็นต้น

ด้านที่ ๒ การพัฒนาสมรรถภาพจิตหรือสมรรถภาพของจิตใจ หมายถึง ความสามารถของจิตใจ ซึ่งมีความเข้มแข็งที่จะเอาไปใช้งานได้ดี จะต้องมีวิริยะ คือความเพียรพยายาม ความกล้าสู้ ความเอาใจใส่ รับผิดชอบ ความเข้มแข็งของจิตใจ ความอดทน เป็นต้น อันนี้เป็นเรื่องของสมรรถภาพจิต

ด้านที่ ๓ การพัฒนาสุขภาพจิต นอกจากจะมีคุณธรรมมีคุณภาพจิตที่เข้มแข็งแล้ว ก็ยังต้องมีสุขภาพจิตที่ดีด้วยคือจิตใจนั้นมีความสุข

ข้อที่ ๔ ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา

ทำอย่างไรจะให้มีการรับรู้ที่ตรงตามสภาพที่มันเป็นไป โดยไม่เกิดการชอบชังยินดียินร้ายขึ้นมาบิดเบือนภาพของสิ่งรับรู้ ถ้าปฏิบัติถูกต้องในตอนนี้ก็จะได้ความรู้ที่ถูกต้องจากฐานของข้อมูลที่รับเข้ามาอย่างถูกต้องการคิดพิจารณาก็จะดำเนินไปอย่างถูกต้องได้[๑๖๒]

ภาวนา ๔ เป็นการพัฒนาทั้ง ๔ ด้าน คือ พัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญา ให้กายเจริญงอกงามทั้งตา หู จมูก ลิ้น มีศีลประจำใจ มีจิตใจที่ดี มีสมาธิและมีสติ มีความอดทนเข้มแข็ง และสุดท้ายคือมีปัญญารับรู้ทุกอย่างตามความเป็นจริง คิดอย่างมีเหตุผลรอบคอบและมีปัญญาแก้ไขปัญหาทุกอย่างด้วยดีมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของหลักภาวนา ๔

บุคคลที่สมบูรณ์ควรมีกายที่สมบูรณ์ พัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้เป็นอย่างดี พัฒนาความประพฤติ มีระเบียบวินัย มีศีลธรรมประจำใจ ไม่เบียดเบียนและก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีคุณธรรมประจำใจ พัฒนาปัญญาให้รู้เท่าทันสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เรียกได้ว่ามีกายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนาครบถ้วนจึงจะเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นคนที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง

ภิกษุผู้ไม่ได้เจริญ กาย ศีล จิต ปัญญา จักไม่สามารถแนะนำผู้อื่นให้สามารถประพฤติในอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ไม่สามารถแสดงธรรมอันเยี่ยมยอด ที่สร้างความปีติ น่าชื่นชมแก่ผู้ฟัง ถลำลงสู่ธรรมดำ ได้แก่ แสดงธรรมเพื่อการแข่งดี เพื่อกล่าวกระทบบุคคลอื่น หรือเพื่อหวังลาภสักการะ ไม่ใส่ใจ ไม่ให้ความสำคัญในพระธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้แต่กลับมาชื่นชมยินดี สนใจศึกษาในคำกล่าวของบุคคลของพระพุทธศาสนาประพฤติตนเป็นผู้มักมาก เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้คนรุ่นหลังพากันทำตาม[๑๖๓]

ภาวนา ๔ เป็นคุณสมบัติที่มีคุณค่าให้แก่บุคคล พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการพัฒนาตน จึงเชิดชูบุคคลผู้มีการพัฒนาแล้วว่าเป็นบุคคลสูงสุด[๑๖๔] เป็นผู้ควรค่าแก่การบูชา[๑๖๕] ซึ่งยกย่องเช่นนั้น เกิดจากคุณของภาวนา ๔ ที่เป็นผลของการฝึกตนนั่นเอง[๑๖๖]

---

[๑๖๒] ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม รศ.ดร., **การให้คำปรึกษาและการแนะแนวในพระพุทธศาสนา,** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๓๘-๒๔๒.

[๑๖๓] ดูรายละเอียดใน องฺ ปญฺจกฺ (ไทย) ๒๒/๗๙/๑๔๕ อ้างถึงใน พลอาสาสมัคร อนุกูล บุญรักษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ๒๕๕๔ หน้า ๔๒

[๑๖๔] ดูรายละเอียดใน ขู ธ (ไทย) ๒๕/๓๒๑/๑๑๓ อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน หน้า ๔๒

กล่าวได้ว่า ภาวนา ๔ มีความสำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

๑. ทำให้อินทรีย์ทั้ง ๕ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มีความเจริญสัมพันธ์กับโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี รู้จักเลือกสิ่งที่มีคุณค่า ที่มีประโยชน์เข้ามาในชีวิต และกีดกันสิ่งที่เป็นโทษออกไป

๒. ทำให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างดี มีคุณภาพ ไม่ก่อความเสียหายเดือดร้อนต่อผู้อื่น เกื้อกูลแก่กันและกัน

๓. ทำให้มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม คือ มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิ สดชื่นแจ่มใส

๔. ทำให้มีปัญญารู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามความเป็นจริง ทำจิตใจให้ปลอดโปร่ง ปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ปัญหาทุกอย่างได้ด้วยปัญญา

แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวนา ๔

ภาวนา การทำให้มีขึ้น เป็นขึ้น การทำให้เกิดขึ้น การเจริญ การบำเพ็ญ

๑. การฝึกอบรมตามหลักพระพุทธศาสนามี ๒ อย่าง คือ

๑.๑ สมถภาวนา ฝึกอบรมให้เกิดความสงบ

๑.๒ วิปัสสนา การฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้เข้าในเป็นจิต อีกนัยหนึ่งจัดเป็นสองเหมือนกันคือ

๑.๒.๑ จิตตภาวนา คือ การฝึกจิตใจให้เจริญงอกงามด้านคุณธรรม ความเข้มแข็งมั่นคง เบิกบาน สงบสุข ผ่องใสด้วยความเพียร สติ และสมาธิ

๑.๒.๒ ปัญญาภาวนา คือการฝึกอบรมเจริญปัญญา ให้รู้เท่าทันเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จนมีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ถูกครอบงำด้วยกิเลสและความทุกข์

๒. การเจริญสมถกรรมฐาน เพื่อให้เกิดสมาธิ มี ๓ ขั้น คือ

๒.๑ บริกรรมภาวนา ภาวนาขั้นตระเตรียม คือกำหนดอารมณ์กรรมฐาน

๒.๒ อุปจารภาวนา ภาวนาขั้นจวนเจียน คือเกิดอุปจารสมาธิ

๒.๓ อัปปนาภาวนา ภาวนาขั้นแน่วแน่ คือเกิดอัปนาสมาธิถึงชาญ[๑๖๗]

หลักภาวนา ๔ คือ การอบรมทางพระพุทธศาสนาและการพัฒนาตนเองตามแนวพุทธเพื่อฝึกจิตใจให้มั่นคง เข้มแข็ง เกิดความสงบ จนเกิดปัญญารู้เท่าทันสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง พ้นจากทุกข์

การพัฒนาพฤติกรรมตามหลักภาวนา ๔

---

[๑๖๕] ดูรายละเอียดใน องฺ จตุกกฺ (ไทย) ๒๑/๓๖/๕๙ อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน หน้า ๔๒

[๑๖๖] ดูราละเอียดใน ขู ธฺ (ไทย) ๒๕/๑๐๖/๖๓ อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน หน้า ๔๒

[๑๖๗] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส อารี พริ้นเตอร์ แมส โปนดักส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๒.

คนจะประเสริฐก็เพราะพัฒนาตน การพัฒนาตนจะทำได้นั้น จะต้องเปลี่ยนแลงตนเองโดยอาศัยความรู้ที่ได้จากศาสตร์ที่เรียกว่าพุทธจิตวิทยาเข้ามาช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปได้อย่างมีระบบ มองเห็นความก้าวหน้าได้ชัดเจนกว่าการลองผิดลองถูก และบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ดีกว่า พระพุทธศาสนา เรียกได้ว่า เป็นศาสนาแห่งการพัฒนาตน หรือจะเรียกว่าเป็นศาสนาแห่งการฝึกตน หรือศาสนาแห่งการศึกษา คนหรือมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุด แต่ถ้าจะให้มีคุณค่ายิ่งกว่ามนุษย์จะต้องได้รับการฝึกฝน อบรม พัฒนาตนเองขึ้นเรื่อยๆ ด้วยวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงอยู่โดยเน้นคุณภาพของจิตใจ

ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญ ชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี พระพุทธศาสนาสรรเสริญคนที่พัฒนาแล้วว่า ทนฺโต เสฏฺโฐ มนุสฺเสสุ แปลว่าในหมู่มนุษย์ ผู้ที่ฝึกตนและประเสริฐสุด และไม่ใช่ประเสริฐเฉพาะในหมู่มนุษย์เท่านั้นวิชชาจรณ สมฺปนฺโน โส เสฏฺโธ เทวมานุเส แปลว่า ผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะเป็นผู้ประเสริฐสุด ทั้งในหมู่มนุษย์และทวยเทพ เทวดาทั้งหลาย แม้แต่พรหมก็เคารพบูชาหลักในพระพุทธศาสนา เทิดทูนการพัฒนาตนมาก ผู้พัฒนาตนแล้วเป็นสุดยอดของบุคคล การพัฒนาตนเป็นแกนของการปฏิบัติทั้งหมด[๑๖๘]

การพัฒนาพฤติกรรมกับหลักภาวนาในพระพุทธศาสนา

การพัฒนานั้นเป็นศัพท์ที่นิยมใช้ในสมัยปัจจุบัน ความจริงเป็นคำที่มาจากพระพุทธศาสนาแต่เดิมท่านใช้คำว่า “วัฒน์” หรือวัฒนา สมัยก่อนเวลาให้พรกันเรานิยมพูดว่า ขอให้วัฒนาสถาพรวัฒนาก็คือเจริญ ตอนนั้นไม่นิยมใช้คำว่า “พัฒนา” จนกระทั่งเมื่อ ๓๐ ปี มาแล้ว จึงเริ่มมีการใช้คำว่าพัฒนา และนำคำว่าพัฒนามาใช้ในวงการต่างๆ โดยเฉพาะการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ

ถ้าพัฒนาสิ่งที่เป็นรูปภายนอก ก็ใช้คำว่าพัฒนา ถ้าพัฒนาชีวิตหรือพัฒนาคน พัฒนามนุษย์ก็ใช้คำว่า ภาวนา ในพระพุทธศาสนานั้นท่านแสดงภาวนาหรือการพัฒนาชีวิตไว้ ๔ อย่างด้วยกัน คือ

๑. การพัฒนาพฤติกรรมทางกาย เพื่อความเจริญ ซึ่งตรงกับหลักของพระพุทธศาสนาว่ากายภาวนา แปลว่า การทำกายให้เจริญ หรือพูดอย่างภาษาปัจจุบัน คือ การพัฒนากาย

๒. สีลภาวนา คือ การพัฒนาศีล ซึ่งศีลนั้นเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ในสังคม การพัฒนาศีลก็คือการพัฒนาในด้านการมีชีวิตอยู่กับผู้อื่นในสังคม

๓. จิตตภาวนา คือ การพัฒนาจิตใจหรือการทำจิตใจให้เจริญ

๔. ปัญญาภาวนา คือการทำปัญญาได้เจริญงอกงาม หรือพัฒนาปัญญา นี่คือหลัก ๔ ประการในการพัฒนาชีวิตตามคำสอนของพระพุทธศาสนา

---

[๑๖๘] รศ.ดร. ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม, **การให้คำปรึกษาและการแนะแนวในพระพุทธศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๓๑.

การพัฒนาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับคนทุกคน เพื่อความเจริญโดยยึดหลักพระพุทธศาสนามาเป็นกรอบในการพัฒนา เช่น ใช้หลักภาวนา ๔ ในการพัฒนาคน ด้านกาย ศีล จิต และปัญญา เพื่อการเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นระบบแบบแผนที่ได้จัดตั้งไว้ดีแล้ว เพื่อการบรรลุผลสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและศิลปิน

ธนวุฒิ เศขรฤทธิ์ ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเรียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า

๑. ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันทางด้านเพศและการรับชมละครโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. บทบาทของศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ทางดด้านกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบ (กระบวนการให้ความสนใจ กระบวนการจำ กระบวนการแสดงออก และกระบวนการจูงใจ) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. ประเภทละครโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๔. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๕. เหตุผลทางการชมละครทางโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [๑๖๙]

[๑๖๙] ธนวุฒิ เศขรฤทธิ์ การศึกษาพฤติกรรมเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร: นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต ๒๕๕๔ หน้า ๕๖.

ธนธิดา อยู่คง ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลีของวัยรุ่นไทย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง ๑๙-๒๐ ปี ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชมที่สุดคือ Girl generation ด้านวัตถุประสงค์ ๑. ด้านพฤติกรรมการเลียนแบบของวัยรุ่นไทยที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ป อยู่ในระดับเห็นด้วย ปานกลาง ๒. ทัศนคติต่อกรุ๊ปเกาหลีในระดับเห็นด้วยมากที่สุด [๑๗๐]

โปรดปราน ศิริพร, พัชราภรณ์ เกษะประกร และชุติมา เกศดายุรัตน์ ศึกษาเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของวัยรุ่น บทบาทของอัตลักษณ์ของศิลปินไทย ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลียนแบบในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

๑. กลุ่มวัยรุ่นรับรู้บทบาทของศิลปินว่าช่วยสร้างแรงบันดาลใจ มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบ เป็นตัวแทนส่งมอบความสุข เป็นตัวช่วยในยามที่เหนื่อยล้า จึงส่งผลให้วัยรุ่นรู้สึกประทับใจในคุณค่าของศิลปิน และคอยมอบความรัก ศรัทธา และยกให้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ยังคงศรัทธาและเลียนแบบพฤติกรรมของศิลปินต่อไป ถึงแม้สังคมจะมองในเชิงลบก็ตาม

๒. กลุ่มวัยรุ่นจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อศิลปินที่ตนเองรู้สึกชื่นชอบ ส่วนศิลปินที่ไม่ได้ชื่นชอบ ส่วนศิลปินที่ไม่ได้ชื่นชอบกลับมีทัศนคติเชิงลบ เนื่องจากมีอัตลักษณ์ที่เลียนแบบมาจากศิลปินต่างชาติและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

๓. กลุ่มวัยรุ่นจะเลียนแบบด้านความสามารถมากที่สุด รองลงมาคือการแต่งกายและทรงผม สำนวนการพูด กิริยามารยาท การวางตัว และการใช้ชีวิต

๔. กลุ่มวัยรุ่น รับรู้อัตลักษณ์ของศิลปินที่ชื่นชอบว่ามีความโดดเด่น มีความสามารถหลากหลาย และมีพฤติกรรมน่าดึงดูดใจ ซึ่งแตกต่างจากศิลปินที่ไม่ได้ชื่นชอบกลับมองว่ามีอัตลักษณ์ที่ถูกปรุงแต่งขึ้น ซึ่งขัดกับความเป็นตัวตนที่แท้จริง[๑๗๑]

[๑๗๐] ธนิดา อยู่คง ทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลีของวัยรุ่นไทย คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ๒๕๕๕ หน้า ๑.

[๑๗๑] โปรดปราน ศิริพร, พัชราภรณ์ เกษะประกร และชุติมา เกตอายุรัตน์ การรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของวัยรุ่น บทบาทและอัตลักษณ์ของศิลปินไทย ทัศนคติ และพฤติกรรมการเลียนแบบในเขตกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๕๗ หน้า ๑.

ภานุมาศ ภมรบุตร ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของเพลงเพื่อชีวิตที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตหัวหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อเพลงเพื่อชีวิตในประเด็นการแสดงออกที่แปลกใหม่ของศิลปินมากที่สุด และมีพฤติกรรมเลียนแบบต่อเพลงเพื่อชีวิตในประเด็นเลียนแบบทางความเชื่อ ด้านรักชาตอมากที่สุด และทัศนคติต่อเพลงเพื่อชีวิตของนักศึกษามีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเลียนแบบของนักศึกษาในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง[๑๗๒]

วรรณวรา ฤทธิ์ศักดิ์ ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของ “อินดี้” ระหว่างผู้ผลิตและกลุ่มผู้ทำดนตรีอินดี้ในประเทศไทย

ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตดนตรีอินดี้มีการสร้างความหมายของ “อินดี้” โดยนำเสนอผ่านรูปแบบการใช้ชีวิต ผลงาน รวมไปถึงทัศนคติในการผลิตผลงานที่มีความคิดอิสระและยึดมั่นในแนวทางการทำงานของตนเอง โดยมีการยอมรับต่อระบบตลาดเพื่อความอยู่รอดในตลาดเพลงอินดี้ กล่าวคือ ในกรณีของผู้ผลิตดนตรีอินดี้ที่มีค่ายเพลงเป็นผู้ดำเนินการแทนนั้นมีการพึ่งพิงอุตสาหกรรมเพลงค่อนข้างมาก แต่กลุ่มผู้ผลิตดนตรีอินดี้ที่มีค่ายเพลงเป็นของตนเองนั้นมีการพึ่งพิงตัวเองค่อนข้างมาก เป็นธุรกิจอินดี้ที่พึ่งพิงตัวเอง (self-dependence) กล่าวคือผู้ผลิตดนตรีอินดี้ทั้งสองฝ่ายต่างเป็นตัวอย่างของธุรกิจอินดี้ที่ตกอยู่ภายใต้ระบบตลาดเหมือนกันเพียงแต่อยู่คนละด้าน และมีระดับในการพึ่งพิงระบบธุรกิจที่แตกต่างกันออกไป แต่ในขณะเดียวกันสิ่งที่ผู้ผลิตดนตรีอินดี้ต้องผลิตขับเคลื่อนต่อไปได้

สำหรับกลุ่มผู้ฟังดนตรีอินดี้ในกลุ่มที่ยอมรับในอัตลักษณ์ “อินดี้” ที่ถ่ายทอดออกมาผ่านทางตัวตนและผลงานของผู้ผลิตดนตรีอินดี้ และยังมีการกำหนดอัตลักษณ์ความเป็น “อินดี้” พร้อม ๆ กับผู้ผลิตดนตรีอินดี้อีกด้วย กล่าวคือทั้งผู้ผลิตดนตรีอินดี้และกลุ่มผู้ฟังดนตรีอินดี้ ต่างอยู่ในวงจรแห่งวัฒนธรรมเดียวกัน เกิดการเกื้อหนุนกันระหว่างผู้ผลิตและผู้ฟังที่เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนวัฒนธรรม “อินดี้” ที่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อย (subculture) ให้ดำเนินต่อไปได้ ผ่านการรับรู้อัตลักษณ์ร่วมกัน (shared identities) และมีการกำกับรหัสความหมายของ “อินดี้” ซึ่งกันและกัน

[๑๗๒] ภานุมาศ ภมรบุตร อิทธิพลของเพลงเพื่อชีวิตที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตห้วยหมาก สาขาวิชาการสื่อสารพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ๒๕๕๕, หน้า ๒๑๓.

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีการแบ่งปันความหมาย “อินดี้” ท่เกิดการซ้อนทับกัน นั่นหมายถึงมีความสัมพันธ์ของการสร้างความหมายของ “อินดี้” ไปในทิศทางเดียวกัน แต่ความหมายเหล่านั้นก็ไม่ได้ถูกควบคุมโดยผู้ผลิตดนตรีอินดี้เสียทั้งหมด เพราะกลุ่มผู้ฟังดนตรีอินดี้นี้ก็มีอำนาจในการกำหนดความหมายของ “อินดี้” ด้วยเช่นเดียวกัน นั่นมากจากธุรกิจอินดี้และกลุ่มผู้ฟังที่มีขนาดเล็ก รวมไปถึงความเฉพาะเจาะจงของกลุ่มผู้ฟังดนตรีอินดี้ การผลิตผลงานที่มีความแปลกใหม่ก็เป็นส่วนผลักดันให้กลุ่มผู้ฟังมีส่วนเข้ามากำหนดความหมายของ “อินดี้” ร่วมกันกับผู้ผลิตดนตรีอินดี้นั่นเอง[๑๗๓]

Lucy Kathryn Dean : Young People And Popular Music Culture ได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยทำการ

งานวิจัยนี้เป็นการสำรวจเชิงประจักษ์ ผลกระทบเพลงยอดนิยมที่มีต่อชีวิตประจำวัน ของคนหนุ่มสาวอายุ ๑๐-๑๖ ปี ที่เกี่ยวกับการฟังเพลงโดยเป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและมุ่งเน้นกลุ่ม และงานยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางทฤษฎีสหวิทยาการที่ดึงออกมาจากการศึกษาผลการดำเนินงาน การศึกษาวัฒนธรรม เพศและทฤษฎีการรับสัญญาณ ในยุคของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (เช่น You Tube และอุปกรณ์ i-pod) การฟังเพลงยอดนิยมได้กลายเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง สามารถเข้าถึงได้บนหลากหลายแพลตฟอร์ม ดังนั้นคำถามการวิจัยของฉัน ไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่มสาวที่มีรูปแบบดนตรีที่พวกเข้าชอบฟังกัน ไม่ว่าจะมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของเด็กหรือไม่ แต่ยังมีตัวตนที่นำมาใช้ในสังคม การกระจายอำนาจ การพัฒนาที่เราอาศัยอยู่ เพลงที่นิยมมากมีอิทธิพลต่อชีวิตของวัยหนุ่มสาวที่อยู่ภายในสังคม[๑๗๔]

---

[๑๗๓] วรรณวรา ฤทธิ์ศักดิ์ การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของ “อินดี้” ระหว่างผู้ผลิตและกลุ่มผู้ฟังดนตรีอินดี้ในประเทศไทย วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๕๔ หน้า ๑-๒

[๑๗๔] Lucy Kathryn Dean Young People And Popular Music Culture The Timpact of Popular Music within The Everyday Lives of Children Aged ๑๐-๑๖ Masters by Researd Universith of York Music, ๒๐๑๓ P.๑

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลียนแบบของวัยรุ่น

รัฎกานต์ กัณพิพัฒน์ ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเลียนแบบกับค่านิยมการสักของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางด้านการเลียนแบบส่งผลต่อค่านิยมและพฤติกรรมในการสักของวัยรุ่นหญิงกล่าวคือ การเลียนแบบนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่วัยรุ่นหญิงได้มีการสังเกตพฤติกรรมการสักจากเพื่อน โดยที่เพื่อนเป็นตัวแบบในการลอกเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว

นอกจากนี้ การเลียนแบบของวันรุ่นหญิงยังเกิดจากการมีค่านิยมที่ชื่นชอบในการสัก จากการไปคบหาสมาคมหรือปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลรู้จักที่เคยสักมาก่อน ยิ่งมีการคบหาสมาคมถี่หรือบ่อยมากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้เกิดความชื่นชอบมากขึ้นเท่านั้น ความชื่นชอบดังกล่าวนี้มีผลทำให้การเลียนแบบตามมา โดยสื่อที่ได้รับสัญญาณที่มาจากรายการโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ส่งผลให้วัยรุ่นหญิงเกิดการเรียนรู้ เกิดความชื่นชอบในรอยสัก เกิดการซึมซับ และเกิดแรงจูงใจ อีกส่วนหนึ่งซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเลียนแบบการสักของวัยรุ่นหญิงดังกล่าวมาแล้ว [๑๗๕]

สำนักวิจัยสยามเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตโพลล์ สำรวจเรื่องวัยรุ่นไทยเลียนแบบดารา ค่านิยมที่สังคมต้องตั้งคำถาม พบว่า วันรุ่นไทยมีพฤติกรรมเลียนแบบดารามากที่สุด โดยวัยรุ่นมีพฤติกรรมเรียนแบบตัวละครหรือนักแสดงมาเป็นอันดับ ๑ ขณะที่แขกรับเชิญ/ผู้ร่วมแข่งขันในรายการทีวีมาเป็นอันดับ ๒ และพิธีกร/ผู้ดำเนินรายการมาเป็นอันดับ ๓ ทั้งนี้จากการสำรวจยังพบด้วยว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้เวลากับทีวีถึง ๑-๓ ชั่วโมงต่อวัน ทว่าบางส่วนใช้เวลากับทีวีสูงถึง ๕ ชั่วโมงต่อวัน และรายการที่เป็นที่นิยม ๒ อันดับแรกคือ ๑. ละคร/ภาพยนตร์ ๒. เรี่ยลิตี่โชว์/การแสดงความสามารถ โพลล์ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของความเป็นดาราอย่างชัดเจน เมื่อมองไปที่มูลค่าของอิทธิพลที่ดาราเหล่านั้นมีก็จะเห็นว่า ดาราถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างความน่าเชื่อถือ มีมูลค่าทางการตลาดที่บริษัทยินดีที่จะจ่ายเพื่อให้ดารามาเป็นพรีเซ็นเตอร์ในค่าตัวที่สูงอย่างน่าเหลือเชื่อ บอกเป็นนัยว่า ดาราคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้คนในสังคม [๑๗๖]

---

[๑๗๕] รัฏกานต์ กัณพิพัฒน์, พฤติกรรมเลียนแบบกับค่านิยมการสักของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร **ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอาชญา วิทยาและงานยุติธรรม** คณะสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ๒๕๕๗, หน้า ๑.

[๑๗๖] สำนักวิจัยสยามเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตโพล อ้างถึงใน ASTV ผู้จัดการ LIVE กรุงเทพมหานคร: ๑๖ มิ.ย. ๒๕๕๖.

ปภังกร ปรีดาชัชวาล ไฉไล ศักดิวรพงศ์ และสากล สถิตวิทยานันท์[๑๗๗] ศึกษาเรื่อง การยอมรับและพฤติกรรมการเลียนแบบทางวัฒนธรรม พบว่า วันรุ่นไทย มีการยอมรับวัฒนธรรมเกาหลี มีควาสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลียนแบบทางวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงเกาหลี ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุ ด้านอาชีพ และด้านรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลียนแบบทางวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงเกาหลี นอกจากนี้การเปิดรับสื่อบันเทิงเกาหลีและการยอมรับวัฒนธรรมเกาหลี สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเลียนแบบทางวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงเกาหลี[๑๗๗]

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

สมสุข นิธิอุทัย ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธศึกษาความหมายพฤติกรรมเยาวชนตามแนวพุทธตามการกระทำ สาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน อันเป็นผลมาจาก การบงการของตัณหา มีเป้าหมายของการพัฒนาเยาวชน มี ๓ ขั้นคือ ๑) เป้าหมายในปัจจุบัน ๒) เป้าหมายในอนาคต ๓) เป้าหมายขั้นสูงสุด จุดเริ่มต้นของการพัฒนาของเยาวชนตามแนวพุทธ คือ สัมมาทิฏฐิ การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนตามแนวพุทธ โดใช้หลักไตรสิกขา สถาบันทางสังคมเป็นปรโตโฆสะ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาแนวพุทธให้แก่เยาวชน

[๑๗๗] ปภังกร ปรีดาชัชวาล, ไฉไล ศักดิวรพงศ์ และสากล สถิตวิทยานันท์, การยอมรับและพฤติกรรมการเลียนแบบทางวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงเกาหลีของวัยรุ่นไทย, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๕๖ หน้า ๑

สำหรับการพัฒนาเยาวชนในสังคมไทยศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนที่สามารถวัดได้ เป้าหมายของการพัฒนาเยาวชนครอบคลุม ๔ ด้าน คือ ๑) ไม่เบียดเบียนตนเอง ๒) ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ๓) รับผิดชอบต่อหน้าที่ ๔) พัฒนาตนเองและช่วยพัฒนาผู้อื่นและสังคม สาเหตุของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เกิดจากสาเหตุทางครอบครัว เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จุดเริ่มต้นของการพัฒนาเยาวชนคือการมีทัศนคติที่ดีต่อคุณ ลักษณะที่พึงประสงค์ให้เยาวชนกระทำพฤติกรรมนั้น การส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ การพัฒนาวินัยในตน การพัฒนาปรีชาเชิงอารมณ์ การพัฒนาความสามารถในการคิด บทบาทของสถาบันทางสังคมมีส่วนในการอบรมสั่งสอนขัดเกลา และเป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา [๑๗๘]

พลอาสาสมัคร อนุกูล บุญรักษา ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของการบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีชั้นยศนายทหารประทวน และมีอายุราชการต่ำกว่า ๕ ปี

๒. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา ด้านจิตตภาวนา และด้านปัญญาภาวนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ ด้านศีลภาวนาอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านจิตตภาวนา และกายภาวนา อยู่ในระดับปานกลาง และด้านปัญญาภาวนา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓. การเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักภาวนา ๔ ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๕ ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศและอายุราชการ แตกต่างกัน มีระดับความเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักภาวนา ๔ ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .๑๐

[๑๗๘] สมสุข นิธิอุทัย ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทย **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔ หน้า ก.

๔. แนวทางการประยุกต์ใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักภาวนา ๔ ของ กองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ ต่อบุคลากรของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ รวมทุกด้าน โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของกองบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากร[๑๗๙]

พระบำรุง ปญฺญาพโล (โพธิ์ศรี) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยภายใน

ด้านความเมตตา นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามมีลักษณะเด่นในด้านการเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจ มีความสงสารเมื่อเห็นเพื่อนประสบกับความทุกข์ยาก และพร้อมที่จะให้อภัยเสมอเมื่อเพื่อน ๆ กระทำไม่ดีต่อตน

ด้านความซื่อสัตย์ นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนที่ตนคบหาด้วยความจริงใจ และเข้าเรียนสม่ำเสมอถือว่าเป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่สำคัญยิ่ง

ด้านความมีวินัย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาเป็นผู้มีระเบียบวินัยสูง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย การไม่คุยโทรศัพท์หรือแอบหลับในขณะที่อาจารย์กำลังสอน

ปัจจัยภายนอก นักศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

ด้านครอบครัวของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีคนคอยช่วยแก้ปัญหาให้ มีการอยู่พร้อมหน้ากันในครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

ด้านสถานศึกษา นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนควรมีการลงโทษเมื่อนักศึกษากระทำผิดไม่ควรปล่อยปะละเลย

ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม นักศึกษาเห็นว่าชุมชนไม่ได้มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีขึ้น และนักศึกษาชอบเลียนแบบพฤติกรรมของดารา-นักร้อง

[๑๗๙] พลอาสาสมัคร อนุกูล บุญรักษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของการบัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ **พุทธศาสนามหาบัณฑิต** สาขารัฎประศาสนศาตร์ ๒๕๕๔ หน้า ก

ด้านสถาบันศาสนา นักศึกษาเชื่อว่าศาสนามีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจให้ตนเป็นคนดีและมีความสุข นอกจากนี้ยังนำคำสอนมาประยุกต์ในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะในขณะที่มีความสุข หรือมีความทุกข์

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

แนวทางส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมแก่นักศึกษา คือ

๑. สมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักรักสามัคคีกัน มีการทานอาหารร่วมกันและมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดในทุกปัญหา

๒. บิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว และประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่บุตรหลาน

๓. สถานศึกษาควรจัดให้ครู-อาจารย์ นักศึกษา รวมถึงผู้ปกครองของนักศึกษาเป็นเครือข่ายคุณธรรม และมีการร่วมกันทำกิจกรรมอย่างเป็นกัลยาณมิตร

๔. ครู-อาจารย์ ควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่นักศึกษา

๕. สมาชิกในชุมชนต้องมีความรัก สามัคคีกัน และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมที่นักศึกษาสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้

๖. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมและจัดโครงการเข้าค่ายส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักศึกษา

๗. วัดควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักศึกษาเข้าไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม[๑๘๐]

รศ.ดร. สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ และ รศ.ดร. ศศิกาญจน์ ทวิสุวรรณ รายงานการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ : กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชน ข้าราชการภาครัฐ ผลการศึกษาพบว่า

๑. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรม พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านภาครัฐ เอกชน ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านองค์กรทางศาสนามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

[๑๘๐] พระบำรุง ปญฺญาพโล (โพธิ์ศรี) ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๔ หน้า ก-ข.

๒. กระบวนการปลูกฝังคุณธรรม พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และการเสริมสร้างประสบการณ์ และการสร้างเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๓. การส่งเสริมคุณธรรม พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่การกำหนดกฎระเบียบที่ส่งเสริมคุณธรรม การจัดกิจกรรมมุ่งเสริมคุณธรรม การมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณธรรมและการสร้างสื่อส่งเสริมคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๔. การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านการประเมินผล การวางแผน การประสานงาน การจัดองค์กร และด้านการจัดงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕. ลักษณะคุณธรรมของนักเรียนก่อนการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การประหยัดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความสามัคคี ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ การเสียสละ ความอดทน ความกตัญญูกตเวที ความมีสติสัมปชัญญะ การข่มใจ ความขยันหมั่นเพียร และความมีวินัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๖. ลักษณะคุณธรรมของนักเรียนหลังการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารรารายด้าน พบว่า ความกตัญญูกตเวทีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความสามัคคี การประหยัด ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีสติสัมปชัญญะ การเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความพอเพียง การข่มใจ ความอดทน และความมีวินัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๗. การเปรียบเทียบลักษณะคุณธรรมของนักเรียนก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาโดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕ [๑๘๑]

[๑๘๑] รศ.ดร. สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ และ รศ.ดร. ศศิกาญจน์ ทวิสุวรรณ รายงานการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ : กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชน ข้าราชการภาครัฐ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ๒๕๕๓ หน้า ค-ง.

พระครูประโชติ จันทวิมล (นาม จนฺทโชโต) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน ด้านความมีวินัย และด้านความซื่อสัตย์

๒. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การส่งเสริมคุณธรรม การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้านนี้เป็นพิเศษ เพราะภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันแลเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์ดังกล่าว[๑๘๒]

[๑๘๒] พระครูประโชติ จันทวิมล (นาม จนฺทโชโต) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ๒๕๕๕ หน้า ก-ข.

พระมหาอาจริยพงษ์ คำตั๋น การปฏิบัติตนด้วยด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกกด้าน ยกเว้นด้านความประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง

๒. นักเรียนที่มีเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตน ด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้น และสภาพครอบครัวที่ต่างกันมีระดับการปฏิบัติตน ด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์แต่ไม่แตกต่างกัน

๓. ปัจจัยด้านจิตตวิทยา ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านสังคม ด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา และด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สามารถช่วยกันทำนายผลการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ร้อยละ ๑๓.๑

๔. แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์มี ๕ แนวทางคือ

๑. การพัฒนาด้านกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน

๒. การพัฒนาด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี

๓. การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

๔. การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

๕. การพัฒนาด้วยการสร้างความร่วมมือ[๑๘๓]

[๑๘๓] พระมหาดนัยอาจริยพงษ์ คำตั๋น การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ๒๕๕๔ หน้า ง.

ประทีป จินงี่ ศึกษาเรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า

๑. การพัฒนาจิตสาธารณของเยาวชนตามแนวพระพุทธศาสนาประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นสาเหตุของทางตรง ได้แก่ เจตจำนงเสรี สามารถอธิบายจิตสาธารณะตามแนวพระพุทธศาสนาได้ร้อยละ ๖๒ ($R^{๒}_{Z}$.๖๒) และปัจจัยที่เป็นสาเหตุทางอ้อม ส่งผลผ่านเจตจำนงเสรี ประกอบด้วย ๒ ปัจจัยคือ ปัจจัยภายนอกได้แก่ กายภาวนา และศีลภาวนา ปัจจัยภายในได้แก่ จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ร่วมกันอธิบายเจตจำนงเสรีได้ร้อยละ ๒๒ ($R^{๒}_{Z}$.๖๒)

๒. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการ การพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนด้วยการพัฒนาจิตสาธารณะตามแนวพระพุทธศาสนาคือ ๔D Free will MODEL[๑๘๔]

ดร. กิตติชัย สุธาสิโนบล ศึกษารายงานการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธเพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน พบว่า

๑. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธเพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมมากที่สุด $(\bar{X} = ๔.๗๑)$

๒. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธเพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงฯ ประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอน ๗ ขั้นตอนคือ ๑. ขั้นสร้างศรัทธาและเสนอปัญหา ข้อสงสัย ๒. ขั้นสังเกต ๓. ขั้นสัมผัส ๔. ขั้นสำรวจ ๕. ขั้นสืบค้น ๖. ขั้นสั่งสมปัญญาและลงข้อสรุป และ ๗. ขั้นประเมินผลและประยุกต์ใช้

๓. ผลการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนด้านกาย (กายภาวนา) พฤติกรรมการเรียนด้านทักษะทางสังคม (ศีลภาวนา) และพฤติกรรมการเรียนด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) ของนักเรียนจากการประเมินครั้งแรก นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๓๓.๓๓ และการประเมินครั้งสุดท้าย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๑๐๐ และเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๖.๖๗ ของการประเมินครั้งแรก ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

[๑๘๔] ประทีป จินงี่ การพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนตามแนวพระพุทธศาสนา นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย ๒๕๕๗ หน้า ๑

(ปัญญาภาวนา) มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ[๑๘๕]

[๑๘๕] กิตติชัย สุธาสิโนบล รายงานการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักแนวพุทธเพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๒๕๕๕ หน้า บทคัดย่อ.

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการศึกษารูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาทฤษฎี เอกสาร บทความ พระไตรปิฎก อรรถกถา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์รวมกับการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบนำมาออกแบบสอบถามเพื่อได้ข้อมูลจากเยาวชนเป็นข้อมูลเชิงยืนยัน นำประเด็นที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์รวมเป็นรูปแบบในการพัฒนาเยาวชนดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่๑

๒.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๒.๗.๑ ได้ทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านพุทธจิตวิทยาของศิลปินต้นแบบ

๒.๗.๒ ได้ทราบวิธีการพัฒนาเยาวชนโดยอาศัยศิลปิน

๒.๗.๓ ได้ทราบรูปแบบการพัฒนาเยาวชนเชิงพุทธจิตวิทยา โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

บทที่ ๓
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เรื่องรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ” ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๕ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ” นี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบ่งลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ๙ท่านซึ่งคัดเลือกมาจากศิลปินที่เยาวชนสนใจมากที่สุดจากผลสำรวจศิลปินยอดนิยมในปีพ.ศ. ๒๕๕๗ ของสยามดาราสตาร์อวอร์ด ศิลปินที่ได้รับรางวัลสุพรรณหงส์ทองคำ และศิลปินที่ไม่มีประวัติเสื่อมเสียทางด้านคุณธรรมโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาและวิเคราะห์ทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยา ทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่าและทฤษฎีทางจริยธรรมของเพียเจต์รวมทั้งหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ในหัวข้อการสัมภาษณ์๓หัวข้อหลักคือ ๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน ๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา โดยมีหลักเกณฑ์ในการตั้งหัวข้อคำถามดังกล่าวจากการยึดหลักทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่าที่ว่าตัวแบบที่ดีต้องมีความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ จึงเกิดคำถามขึ้นว่าในชีวิตประจำวันเขาปฏิบัติตัวอย่างไร เขาทำอย่างไรจึงประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน และเขารักษาความสำเร็จไว้ได้อย่างไรโดยไม่หลงมัวเมาไปกับอบายมุข สามารถดำรงตนอยู่ในอาชีพที่มีสิ่งยั่วยุรอบด้านได้ยาวนานกว่า๗ปี แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์รวมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ พระไตรปิฎก งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านการเลียนแบบ ทฤษฎีจริยธรรม หลักพุทธจิตวิทยาทางด้านภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการสร้างแบบสอบถามเยาวชน โดยนำรูปแบบการพัฒนาที่ได้จากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย โดยใช้กลุ่มข้อมูลหลักจากนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน

๓๘๙ ราย นำผลของการวิเคราะห์สถิติออกมาตีค่าเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และรายงานผลเป็นตารางและความเรียง

วิธีการผสมผสาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาเยาวชนและเพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบดังมีรายละเอียดการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๑. ใช้การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ พระไตรปิฎก อรรถกถา และงานวิจัยต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับ

- เยาวชน (ความหมายและความสำคัญของเยาวชน, กระบวนการพัฒนาเยาวชน, บทบาทสถาบันสังคมในการพัฒนาเยาวชน)
- ศิลปิน (ความหมายและความสำคัญของศิลปิน, บทบาทของศิลปินต่อเยาวชนและสังคม, วัฒนธรรมวัยรุ่นและแนวคิดเกี่ยวกับแฟนคลับ, ค่ายเพลงที่มีบทบาทกับเยาวชน, ธุรกิจเพลงที่ผลิตผลงานให้เยาวชนได้เสพ
- ทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยา (ทฤษฎีการจูงใจโดยทั่วไป, ทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่า, ทฤษฎีทางจริยธรรมของเพียเจท์)
- หลักพุทธธรรม (แนวความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม, ความหมายและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม, คุณค่าจริยธรรมต่อชีวิตมนุษย์, การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔

๒. สัมภาษณ์ศิลปินได้แก่นักร้องนักดนตรีที่คัดเลือกมาจากหน่วยงานที่ให้รางวัลศิลปินที่ได้รับความนิยมสูงสุดในขณะนั้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกศิลปินต้นแบบมาจากการให้รางวัลของสยามดาราสตาร์อวอร์ด ๒๐๑๕ ซึ่งเป็นงานมอบรางวัลเกียรติยศแก่บุคคลในวงการบันเทิง โดยพิจารณาจากผลงานในรอบครึ่งปีหลังของ พ.ศ. ๒๕๕๖ และครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยได้ประกาศผลรางวัลที่ห้องคริสตัลดีไซน์เซ็นเตอร์ (ซีดีซี) เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗

นักร้องกลุ่มยอดนิยม สาขาเพลงไทย – สากล

๑. ๒๕ hours จากค่ายจินนี่เร็คคอร์ตส์ (GMM Grammy)

๒. Musketeer จากค่าย What the duck

รางวัลของศิลปินต้นแบบ

๒๕ hours ได้รับรางวัลก่อนการสัมภาษณ์และหลังการสัมภาษณ์ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๕๓ FAT AWARDS ครั้งที่ ๑๐

๑. อัลบั้มยอดเยี่ยม – อัลบั้ม ๒๕ hours

๒. อัลบั้มยอดนิยม – อัลบั้ม ๒๕ hours

๓. เพลงยอดนิยม - เพลงทำได้เพียง

๔. ศิลปินยอดนิยม – ๒๕ hours

SEED AWARDS ครั้งที่ ๕

๑. รางวัลศิลปินหน้าใหม่ยอดเยี่ยมสุดซี้ดประจำปี - ๒๕ hours

You ๒ Play Awards

๑. ศิลปินที่มีคนคลิ๊กเข้ามาดูมากที่สุด – ๒๕ hours

๒. เพลงที่มีคนคลิ๊กเข้ามาฟังมากที่สุด – เพลงทำได้เพียง

แฮมเบอร์เกอร์อวอร์ด ครั้งที่ ๗

๑. รางวัลศิลปินหน้าใหม่ยอดเยี่ยม – ๒๕ hours

สยามดาราสตาร์อวอร์ด ๒๐๑๐

๑. รางวัลนักร้องหน้าใหม่ยอดนิยม – ๒๕ hours

Gmember Mag Awards ๒๐๑๐

๑. ศิลปินกลุ่มที่น่าจับตามองแห่งปี – ๒๕ hours

รางวัลสุพรรณหงส์ทองคำครั้งที่ ๒๔ สาขาเพลงประกอบยอดเยี่ยม The Guitar

Mag Awards ๒๐๑๖

๑. Best Producer of the year – ร่วมกับ เจ มณฑล

๒. Best Band of the year – ๒๕ hours

คมชัดลึกอวอร์ด ครั้งที่ ๑๓

๑. ศิลปินกลุ่มยอดเยี่ยม – ๒๕ hours

สีสันอวอร์ด ครั้งที่ ๒๗

๑. รางวัลโปรดิวเซอร์ยอดเยี่ยม

ไนน์เอ็นเทอร์เทรนอวอร์ด ครั้งที่ ๙ ๒๐๑๖

๑. นักร้องกลุ่มแห่งปี – ๒๕ hours

๒. เพลงแห่งปี – เพลงไม่เคย

Musketeer ได้รางวัลดังนี้

Hunger Free Music Festival

๑. รางวัลเนื้อเพลงยอดเยี่ยม - Musketeer

๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

๑. นายสมพล รุ่งพาณิชย์ นักร้องนำวง ๒๕ hours สังกัดค่าย GMM Grammy

๒. นายประทีป สิริอิสระนันท์ กีตาร์วง ๒๕ hours สังกัดค่าย GMM Grammy

๓. นายเอกศิริ กำบังภัย กีตาร์วง ๒๕ hours สังกัดค่าย GMM Grammy

๔. นายปิยวัฒน์ มีเครือ กีตาร์วง ๒๕ hours สังกัดค่าย GMM Grammy

๕. นายกฤตพงศ์ สกุลนามอเนก กีตาร์วง ๒๕ hours สังกัดค่าย GMM Grammy

๖. นายชาครีย์ ลาภบุญเรือง นักร้องนำวง Musketeers สังกัดค่าย What the duck

๗. นายสรรวิช หวานสนิท กีตาร์วง Musketeers สังกัดค่ายWhat the duck

๘. นายภาคภูมิ นิ่มละมัย กีตาร์วง Musketeers สังกัดค่าย What the duck

๙. นายรวิน มิตรจิตรานนท์ กีตาร์วง Musketeers สังกัดค่าย What the duck

๓.๓ การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพ

๑. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ศิลปิน ๙ ท่าน โดยแบ่งหัวข้อการสัมภาษณ์ออกเป็น ๓ หัวข้อคือ

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

๒. นำหนังสือที่ออกจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไปติดต่อเพื่อนัดวันเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ศิลปินแต่ละท่าน

๓. ใช้อุปกรณ์การจดบันทึก การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การสัมภาษณ์ด้วยตัวเองทั้ง ๙ ท่าน โดยการสัมภาษณ์ตามหัวข้อทีละท่าน จดบันทึกลงสมุด บันทึกเสียง และบันทึกภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลทุกท่านนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ๙ท่านเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน, การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ, การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหามาวิเคราะห์โดยดึงคำพูดของศิลปินแต่ละท่านออกมาวิเคราะห์รวมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำรา บทความ พระไตรปิฎก อรรถกถา งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านการเลียนแบบ ทฤษฎีจริยธรรม หลักพุทธจิตวิทยาทางด้านภาวนา ๔ (กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา) อิทธิบาท ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และอริยสัจ ๔ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)

สัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

- การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน
- การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ
- การเผชิญปัญหาและหาทางออก

ทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่า รูปแบบการพัฒนาเยาวชน

- โดดเด่น โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ
- มีคุณค่า (เสมือนจริง)
- น่าประทับใจ

ทฤษฎีจริยธรรมของเพียเจท์

- จริยธรรมจากผู้มีอิทธิพล (พ่อแม่)
- จริยธรรมที่เกิดจากตนเอง
  (ประสบการณ์จากเพื่อน,สิ่งแวดล้อม)

พุทธจิตวิทยา

- ภาวนา ๔

- อิทธิบาท ๔
- อริยสัจ ๔

ลักษณะเครื่องมือเชิงคุณภาพ

เป็นคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และเสนอผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแบบสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึง

- วัตถุประสงค์ของงานวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย
- ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ข้อคำถามมีลักษณะปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบขยายความคิดเห็นหรือให้รายละเอียดของคำตอบได้เป็นอย่างดี
- กำหนดหัวข้อของคำถามให้ชัดเจนเข้าใจง่าย
- ไม่จำกัดขอบเขตของคำตอบเพื่อให้ได้รายละเอียดมากที่สุด
- การวางรูปแบบจะเน้นความสะดวกในการถาม การตอบและการบันทึกโดยใช้เทปบันทึกและมือถือในการถ่ายรูปศิลปินผู้ให้การสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและการสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

สร้างเครื่องมือโดยนำรูปแบบการพัฒนาฯที่ได้จากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัยดังขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ศิลปินและจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยมาประกอบการสร้างแบบสอบถาม

๓. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

๔. เสนอร่างเครื่องมือในการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ปรึกษาแนะนำ

๕. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ๕ท่านตรวจสอบและเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่าง (Key Informants) ที่ตอบแบบสอบถามได้แก่

นักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนมัธยมใน จ.นครสวรรค์ จำนวน ๓๘๙ ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามจำนวน ๓๘๙ ชุด แบ่งออกเป็น ๒ ตอนได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๙ ข้อ

ตอนที่ ๒ การพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจตามกรอบพุทธจิตวิทยาตามหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔ จำนวน ๔๐ ข้อ

๓.๔ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร (Population) คือ นักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนประจำจังหวัดและประจำอำเภอในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑๕ แห่ง จำนวนประชากร ๑๑,๔๓๐ คน (ช่วงปีพ.ศ. ๒๕๕๘) ได้แก่โรงเรียนต่อไปนี้คือ

รายชื่อโรงเรียน	ประชากร (คน)
๑. โรงเรียนนครสวรรค์ อ.เมือง จ. นครสวรรค์	๒๒๐๐
๒. โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ อ. เมือง จ.นครสวรรค์	๑๕๑๓
๓. โรงเรียนเก้าเลี้ยววิทยา อ.เก้าเลี้ยว จ.นครสวรรค์	๒๑๕
๔. โรงเรียนโกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์	๑๗๙
๕. โรงเรียนพยุหะพิทยาคม อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์	๒๓๒
๖. โรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์	๑๑๙๐
๗. โรงเรียนชุมแสงชนูทิศ อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์	๑๓๖๕
๘. โรงเรียนไพศาลีพิทยา อ.ไพศาลี จ.นครสวรรค์	๕๗๓
๙. โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์	๔๗๐
๑๐. โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม อ.ท่าตะโก จ.นครสวรรค์	๗๓๐
๑๑. โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อ.ลาดยาว จ.นครสวรรค์	๗๘๙
๑๒. โรงเรียนบรรพตพิสัยพิทยาคม อ.บรรพตพิสัย จ. นครสวรรค์	๔๑๔
๑๓. โรงเรียนแม่วงก์พิทยาคม อ.แม่วงก์ จ.นครสวรรค์	๒๐๐
๑๔. โรงเรียนหนองบัว อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์	๗๘๙

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ (Try out) เป็นนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนโกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์ จำนวน ๓๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมปลายในอำเภอเมือง ๑ แห่ง และนักเรียนมัธยมปลายประจำอำเภอจำนวน ๗ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๘ แห่ง จำนวน ๓๘๙ ชุด ใช้สูตรYamane คำนวณ จากประชากรทั้งหมด ๑๑,๔๓๐ ราย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๙ ราย

นักเรียนมัธยมปลายจำนวน ๘ แห่งได้แก่

๑. โรงเรียนนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๕๓ ราย

๒. โรงเรียนพยุหะพิทยาคม อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๔๘ ราย

๓. โรงเรียนตาคลีประชาสรรค์	อำเภอตาคลี	จังหวัดนครสวรรค์	จำนวน ๔๘ ราย
๔. โรงเรียนไพศาลีพิทยาคม	อำเภอไพศาลี	จังหวัดนครสวรรค์	จำนวน ๔๘ ราย
๕. โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธ์	อำเภอตากฟ้า	จังหวัดนครสวรรค์	จำนวน ๔๘ ราย
๖. โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม	อำเภอท่าตะโก	จังหวัดนครสวรรค์	จำนวน ๔๘ ราย
๗. โรงเรียนลาดยาววิทยาคม	อำเภอลาดยาว	จังหวัดนครสวรรค์	จำนวน ๔๘ ราย
๘. โรงเรียนแม่วงก์พิทยาคม	อำเภอแม่วงก์	จังหวัดนครสวรรค์	จำนวน ๔๘ ราย
		รวม	๓๘๙ ราย

๓.๕ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สร้างเครื่องมือโดยนำรูปแบบการพัฒนาฯที่ได้จากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัยดังขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ศิลปินและจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยมาประกอบการสร้างแบบสอบถาม

๓. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

๔. เสนอร่างเครื่องมือในการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ปรึกษาแนะนำ

๕. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่านตรวจสอบและเสนอแนะ ได้แก่

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภิฉนฺโท, ผศ.,ดร. ด้านพุทธศาสนา

๒. พระมหาเผื่อน กิตฺติโสภโน, ดร. ด้านพุทธศาสนา

๓. พระครูพิพิธปริยัตกิจ, ดร. ด้านจิตวิทยา

๔. ผศ. ดร.ประยูร สุยะใจ ด้านจิตวิทยา

๕. ดร. ลำพอง กลมเกลา ด้านวิจัย

เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความตรงจากเนื้อหา (Content Validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการหาค่า IOC ซึ่งได้ค่า IOCอยู่ที่ .๗๐

๖. นำเครื่องมือที่หาค่าแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนโกรกพระ จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ Cronbach's Alpha [๑๗๑]ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ .๗๕

๗. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลนักเรียนมัธยมปลายในโรงเรียนมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งจำนวนประชากร จำนวนทั้งสิ้น ๑๑,๔๓๐ คนจำนวน ๑๕ แห่ง นำมาคำนวณโดยใช้สูตร Yamane ได้จำนวนที่แจกแบบสอบถามตามจริง ๓๘๙ คน จำนวน ๘โรงเรียนโดยกระจายในอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอกรวมแบบสอบถามทั้งสิ้นทั้งสิ้น ๓๘๙ ชุด

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นที่เรียน สถานภาพส่วนตัว สถานภาพครอบครัว สถานภาพบิดามารดา รายได้ครอบครัว อาศัยอยู่กับใคร สภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการปฏิบัติตัวของตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา ๔, การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔, และการเผชิญปัญหาและหาทางออกในการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ๕ ระดับ [๑๗๒] โดยใช้เกณฑ์ดังนี้คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	๕
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนนเท่ากับ	๔
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ	๓
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	๒
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	๑

---

[๑๗๑] ประยูร อาษานาม **คู่มือวิจัยการศึกษา** พิมพ์ครั้งที่ ๒. (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑), หน้า ๘๗.

[๑๗๒] ธีรยุทธ พึ่งเพียร **สถิติเบื้องต้นและการวิจัย** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๐.

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

แปลผลออกมาเป็นค่าเฉลี่ยและร้อยละ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและสำรวจ (Survey Research Instrument) ได้แก่ ลักษณะคำถามเป็นทั้งแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบประมาณค่า (Rating scale) การจัดกระทำข้อมูลหรือการประเมินผล (Data Process) ได้กำหนดประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป QPS (Questionnaire Processing System) ที่สามารถ cross tab ตัวแปรได้มากกว่า ๑ ตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ (Statistics Analysis) จะใช้สถิติพื้นฐานคือการคิดอัตราร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean Score X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน standard deviation (S.D.)

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

การจัดกระทำข้อมูลหรือการประเมินผล (Data Processing) ได้กำหนดการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ (Statistics Analysis) จะใช้สถิติพื้นฐานคือการคิดอัตราร้อยละ (Percentage)ค่าเฉลี่ย (Mean Score X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

นำผลของการวิเคราะห์สถิติออกมาตีค่าเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และรายงานผลเป็นตารางและความเรียง โดยแยกเป็นข้อมูลส่วนตัว และคำตอบของภาวนา ๔ ที่ได้แยกเป็นกายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาเยาวชนและเพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

บทที่ ๔
ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ” ได้ผลการวิจัยดังนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไป

๔.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

๔.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ หลักทางพุทธจิตวิทยาและคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบ ๒. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ๓. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

๔.๒ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่ากล่าวว่าลักษณะของตัวแบบที่ดีต้องมีความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ และทฤษฎีของเพียเจท์ที่ว่าจริยธรรมของเยาวชนวัยนี้เกิดจากเพื่อนและประสบการณ์ของตนเองกล่าวคือ การที่ศิลปินต้นแบบปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา ๔ การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ และการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ ทำให้ศิลปินต้นแบบมีความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ สามารถเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนได้โดยสรุปคือ

หลักทางพระพุทธศาสนา

- ภาวนา ๔
- อิทธิบาท ๔
- อริยสัจ ๔

ทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่า คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา

- โดดเด่น

- ไม่ซับซ้อน
- มีคุณค่า
- น่าประทับใจ

ทฤษฎีจริยธรรมของเพียเจต์

ผลจากการศึกษาคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบ โดยการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ ผลการวิจัยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ๙ท่านในหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

ตอนที่ ๑. ข้อมูลส่วนตัวของศิลปินต้นแบบ ผู้ให้ข้อมูลทั้ง ๙ ท่านมีดังนี้

๑.๑ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๑ (A ๑)

ศิลปินชายผู้นี้ อายุ ๓๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชมงคลคลอง ๖ ธัญบุรี มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๕ คน อาชีพของบิดามารดาค้าขาย อยู่ในวงการดนตรีมา ๗ ปี ตำแหน่งนักร้องนำของวง ๒๕ hours บุคคลต้นแบบคือ น้ำหมู พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ " ชอบที่น้ำหมูดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย แต่งเพลงเพื่อชีวิตที่ให้ความหมายลึกซึ้งสื่ออะไรต่างๆออกมาได้ข้อคิดที่ดีครับ"

๑.๒ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๒ (A ๒)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ ๓๐ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๖ คน อาชีพบิดามารดาเกษียณอายุ อยู่ในวงการดนตรีมา ๗ปี ตำแหน่งกีตาร์วง๒๕hours บุคคลต้นแบบคือ Steve vai เป็น Guitar hero "เขาเป็นผู้มีความสามารถในการเล่นกีตาร์แนวร็อคที่มีสไตล์การเล่นที่ไม่เหมือนใคร เจ้าของฉายา พ่อมดกีตาร์ฮีโร่ชาวอเมริกัน ที่ผมชอบมากครับ"

๑.๓ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๓ (A ๓)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ ๓๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๖ คน อาชีพบิดามารดาธุรกิจส่วนตัว อยู่ในวงการดนตรีมา๗ปี ตำแหน่งมือกลองวง ๒๕ hours บุคคลต้นแบบคือต่อตระกูล ใบเงิน หรือต่อวงซิลลี่ฟูล "ผมชอบสไตล์และฝีมือการเล่นกลองของพี่เขาครับ พี่เขาเป็นแบ็คอัพให้กับพี่เสก โลโซด้วยครับ"

๑.๔ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๔ (A ๔)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ๓๓ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๕ คน อาชีพของบิดามารดาค้าขาย อยู่ในวงการดนตรีมา ๗ ปี ตำแหน่งกีตาร์เบสวง๒๕hours บุคคลต้นแบบคือ Billy Sheehan วง Mr. Big " ผมถือว่าเขาเป็น

มือเบสที่สำคัญในวงการRock เขาเป็นคนที่เปลี่ยนวิธีการเล่นเบสในวงการเบสของโลกเลยทีเดียวครับ”

๑.๕ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๕ (A ๕)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ ๓๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีสมาชิกในครอบครัว (แม่) ๓ คน อาชีพของบิดามารดาข้าราชการบำนาญ อยู่ในวงการดนตรีมา๗ปี ตำแหน่งกีตาร์วง๒๕hours บุคคลต้นแบบคือ ธนญชัย ศรศรีวิชัย “ เขาเป็นนักคิดและผู้กำกับโฆษณาระดับโลก ๖ปีซ้อน เป็นคนรวยที่ชอบเอาเงินจากการทำโฆษณาไปซื้อที่ดินเพื่อปลูกป่าเพื่อสังคม เป็นสิ่งที่ผมชื่นชมทั้งในความสำเร็จ ความเก่ง และการมีจิตกุศล”

๑.๖ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๖ (A ๖)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ ๓๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๔ คน อาชีพของบิดามารดาข้าราชการ อยู่ในวงการดนตรีมา ๘ ปี ตำแหน่งนักร้องนำวง Musketeers บุคคลต้นแบบคือ เสก โลโซ “ พี่เสกโลโซคือคนที่ผมชอบทั้งสไตล์การเล่นกีตาร์และการแต่งเพลงครับ ผมมองว่าพี่เขาเป็นคนเก่งมากในวงการดนตรี เป็นหนึ่งในวงดนตรีไทยวงแรกที่ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ ซึ่งมีโอกาสได้เล่นในเทศกาลดนตรีต่างๆ และได้รับการบันทึกเสียงในฝั่งตะวันตกด้วย แม้พี่เขาจะมีจุดพลาดบ้างในชีวิต แต่ผมเชื่อว่าคนทุกคนล้วนมีข้อผิดพลาด อยู่ที่ว่าใครจะเลือกเอาส่วนดีของเขามาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเอง “

๑.๗ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๗ (A ๗)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ ๓๒ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๓ คน อาชีพของบิดามารดาพนักงานธนาคาร อยู่ในวงการดนตรีมา ๑๐ ปี ตำแหน่งกีตาร์เบสวง Musketeers บุคคลต้นแบบคือ สตีฟจ๊อบ “ผมชอบข้อคิดของสตีปจ๊อบที่พอจำได้ว่า เราต้องทำงานด้วยความไม่กลัว ทำด้วยหัวใจและจิตวิญญาณเพื่อให้ประสบความสำเร็จด้วยความวิริยะอุตสาหะ เขาเป็นอัจฉริยะที่เก่งสุดๆ ประสบผลสำเร็จจากความอดทนและเพียรพยายาม เขาเป็นไอดอลของผมครับ”

๑.๘ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๘ (A ๘)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ ๓๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๓ คน อาชีพของบิดามารดาค้าขาย อยู่ในวงการดนตรีมา ๙ ปี ตำแหน่งกีตาร์วงMusketeers บุคคลต้นแบบคือคุณยาย (นางศิริสมบัติ บูล ด้านการต่อสู้ชีวิตไม่กลัวปัญหา) และ EWC Clapton (ด้านการเล่นกีตาร์ แต่งเพลง) “ผมจะได้ความอดทนและการต่อสู้ชีวิตมาจากคุณยาย คุณยายผมเป็นคนแข็งแกร่งอดทนและมานะพยายามมาก ไม่เคยท้อถอยต่ออุปสรรค ผมเก็บความทรงจำนี้มาตลอดและปฏิบัติตามยายผมด้วยความภูมิใจ ส่วนในด้านดนตรีผมมี EWC Clapton เป็นไอดอลผมในการเล่นกีตาร์และแต่งเพลง ”

๑.๙ ศิลปินผู้ให้ข้อมูลท่านที่ ๙ (A ๙)

ศิลปินชายผู้นี้อายุ ๓๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสมาชิกในครอบครัว (พ่อ-แม่) ๕ คน อาชีพของบิดามารดารับราชการ อยู่ในวงการดนตรีมา ๙ ปี ตำแหน่งกีตาร์วง Musketeers บุคคลต้นแบบคือ John Frusciante “John

Frusciante เป็นนักกีตาร์มาดเซอร์ที่มีเอกลักษณ์ของตัวเองที่ผมชอบมากๆครับทั้งลีลาการเล่นและความเป็น John Frusciante ที่ผมนำมาเป็นแบบอย่าง”

สรุปข้อมูลส่วนตัวของศิลปินต้นแบบ ๙ ท่าน

อายุ มากที่สุด ๓๓ รองลงมา ๓๒ และ ๓๐ ตามลำดับ

เพศ ชาย ๙ ท่าน

การศึกษา ระดับปริญญาตรี ๙ ท่าน

สาขาทางการศึกษา ทางด้านดนตรี ๕ ท่าน ทางด้านรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ๔ ท่าน

มีสมาชิกในครอบครัว (รวมพ่อแม่) มากที่สุด ๖ คน รองลงมา ๕คน และ๔คนตามลำดับ

อาชีพบิดามารดา แตกต่างกัน

อยู่ในวงการดนตรี มากที่สุด๑๐ปี รองลงมา๙ปี และ๘ปีตามลำดับ

บุคคลต้นแบบ ไม่เหมือนกัน

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของศิลปินต้นแบบ สามารถสรุปได้ว่า อายุ๓๓ปี ๑ท่าน ๓๒ปี๑ท่าน ๓๐ปี ๗ ท่าน เพศชายเหมือนกันทั้ง๙ท่าน การศึกษาระดับปริญญาตรีเหมือนกันทั้ง๙ท่าน สาขาทางการศึกษาแตกต่างกันคือศึกษาทางดนตรี๕ท่านและสาขาทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ๔ ท่าน จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่เท่ากัน อาชีพบิดามารดาแตกต่างกัน จำนวนปีที่อยู่ในวงการดนตรีไม่เท่ากัน บุคคลต้นแบบไม่เหมือนกัน แต่สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้ศิลปินต้นแบบทุกท่านเหมือนกัน จึงกล่าวได้ว่าบุคคลต้นแบบมีความสำคัญต่อความสำเร็จของพวกเขาทั้ง ๙ ท่าน เป็นแบบอย่างให้พวกเขามีความวิริยะ อุตสาหะ มีจิตใจมุ่งมั่น เข้าหลักอิทธิบาท ๔ คือฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ทางแห่งความสำเร็จ สำหรับสาเหตุที่ผู้วิจัยศึกษาต้นแบบของศิลปินต้นแบบเพราะเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาขณะนี้คือเรื่องบุคคลต้นแบบ จึงอยากทราบว่าในความสำเร็จของพวกเขานั้นมีบุคคลต้นแบบเป็นแรงบันดาลใจต่อความสำเร็จหรือไม่ เพื่อยืนยันว่าตัวแบบมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จหรือไม่อย่างไร โดยได้ผลเพิ่มเติมว่าตัวแบบไม่จำเป็นต้องมีอาชีพเดียวกันกับผู้เลียนแบบ และได้ผลเชิงยืนยันว่าตัวแบบไม่จำเป็นต้องมีความสมบูรณ์เสมอไป ตัวแบบมีทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดี เราจะดึงส่วนดีเขาออกมาเพื่อนำไปเป็นแบบอย่าง อย่างไรเท่านั้นเอง

ตอนที่ ๒ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบทั้ง ๙ ท่าน

ผู้วิจัยขอนำข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินทั้ง๙ท่านมาวิเคราะห์รายบุคคลเพื่อวิเคราะห์สิ่งที่ศิลปินให้สัมภาษณ์มาสอดคล้องกับหลักองค์ธรรมใด เพราะแต่ละท่านมีความสมบูรณ์ในหลักธรรมไม่เหมือนกัน บางท่านมี บางท่านไม่มี นำเสนอทั้งการบรรยายและการคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ให้เห็นว่าคนทุกคนไม่มีความสมบูรณ์ แต่ในความไม่สมบูรณ์บางคนสามารถปรับสภาพของตัวเองให้ประสบความสำเร็จและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ดังการวิเคราะห์แต่ละรายดังนี้

A๑[๑๗๓]

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๑) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า ศิลปินท่านนี้จะเน้นการดูแลตัวเอง เช่น การออกกำลังกาย ความสะอาดของเสื้อผ้า อาหาร และเมื่อไม่สบายเขาจะไปพบหมอและปฏิบัติตามคำแนะนำของหมอ อันเป็นพื้นฐานของการดูแลตัวเองซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด สอดคล้องกับกายภาวนา เขาจะมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลาซึ่ง

เพื่อนในวงก็บอกว่าศิลปินท่านนี้จะตรงต่อเวลาและมีระเบียบวินัยจริง ซึ่งตรงกับหลักสีลภาวนา และการตั้งใจทำงาน จดจ่อกับงานของเขาก็ตรงกับจิตตภาวนา เมื่อมีปัญหาเขาจะไม่นำมาคิดปะปนกับงานและจะค่อยๆแก้ไป ถ้าเป็นปัญหาเฉพาะหน้าเขาจะใช้ไหวพริบและสติในการแก้ปัญหาซึ่งตรงกับปัญญาภาวนาดังนั้นวิเคราะห์ได้ว่า การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของเขาสอดคล้องกับหลักภาวนา ๔ คือ การดูแลตัวเองทั้งร่างกายและจิตใจให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้วยใจที่มุ่งมั่นและแก้ปัญหาด้วยปัญญา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

---

[๑๗๓] สัมภาษณ์ สมพล รุ่งพาณิชย์ นักร้องนำวง ๒๕ hours ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

"ด้วยหน้าที่ที่ต้องแสดงคอนเสิร์ตเป็นประจำร่างกายจึงต้องพร้อมอยู่เสมอเพราะการออกทัวร์คอนเสิร์ตต้องเดินทางตลอดเวลา และการแสดงดนตรีต้องใช้พละกำลังมาก นอกจากการแสดงดนตรีคือการออกกำลังกายอย่างหนึ่งแล้วผมยังต้องหาเวลาว่างที่บ้านออกกำลังกายควบคู่ไปด้วย เสื้อผ้าผมก็จะเน้นความสะอาดเพราะต้องเข้าใกล้แฟนเพลง สำหรับอาหารผมก็จะดูที่ความสะอาดเป็นหลัก ราคาไม่แพงมาก คำนึงถึงสุขภาพบ้างบางครั้งก็เอาความอร่อยเป็นที่ตั้งเมื่อไม่สบายก็จะไปพบหมอรักษาและจะดูแลตัวเองอย่างดีที่สุด ทำตามคำแนะนำของหมอ เรื่องเวลาผมจะยึดถือเรื่องการตรงต่อเวลาและความมีระเบียบวินัยเพราะส่วนมากสังคมไทยไม่ค่อยยึดถือเรื่องนี้เป็นสำคัญและให้ความสำคัญกับคุณภาพงานมาก ผมจะซีเรียสกับงาน ตั้งใจทำงานมาก คิดโน่นคิดนี่ตลอดเวลาเกี่ยวกับเรื่องงานจนบางครั้งลืมโน่นลืมนี่ไปเลยครับ และเมื่อถึงเวลาการแสดง แม้ผมจะมีปัญหามากมายทั้งส่วนตัวและการงาน แต่เมื่อผมอยู่บนเวทีแล้วปัญหาทั้งหลายจะถูกกองไว้ไม่นำมาก่อกวนขณะแสดงดนตรี มีแต่ความรื่นรมย์และความสุขอย่างเดียวที่มอบให้แฟนเพลง"

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๑) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า เขาจะมุ่งมั่นและอดทนมากต่อการมุ่งสู่ความใฝ่ฝันที่เขาอยากจะเป็นโดยไม่คิดย่อท้อ ศิลปินท่านนี้อาศัยอยู่ที่คลอง๑ธัญบุรี ซึ่งเป็นจุดที่รถติดมาก เขาต้องเดินทางเข้ากรุงเทพฯด้วยรถตู้ รถประจำทางหลายต่อเพื่อฝ่าความวิกฤติของการจราจรไปบริษัทเพลงใหญ่ที่ใจกลางกรุงเทพฯ ไปเฝ้ารอโดยไม่ได้สิ่งใดตอบแทนเป็นเวลาหลายปี ซึ่งตรงกับคำบอกเล่าของบิดาศิลปินท่านนี้ที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยด้วยว่าเขาภูมิใจกับลูกชายเขามาก เพราะเป็นเด็กที่มีความอดทนสูงมาก และเมื่อเขาประสบความสำเร็จแล้วเขาก็จะใช้ชีวิตธรรมดาไม่ฟุ้งเฟ้อ ปลูกบ้านใหม่ให้พ่อแม่ ให้พ่อแม่พักผ่อนหยุดการทำงาน ซื้อรถยนต์ราคาที่ไม่แพงเพื่อขับไปทำงาน ประหยัดอดออมแม้จะมีรายได้สูงแล้วก็ตาม สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ผมจะรักการร้องเพลงมาก ไปประกวดเวทีต่างๆหลายเวทีและฝึกซ้อมเล่นกีตาร์ด้วย ผมไม่ได้เรียนมาทางดนตรีแต่เรียนมาทางศิลปกรรม แต่ผมว่าเรียนทางไหนไม่สำคัญเพราะเมื่อเรารักสิ่งนั้นๆทุกอย่างต้องสำเร็จแน่นอน ผมเริ่มจากการเข้าประกวดเป็นนักร้องหลายเวทีกว่าจะมาถูกคัดเลือกให้เข้าไปฝึกงานในบริษัทใหญ่แห่งหนึ่ง แต่จนแล้วจนรอดก็ไม่ได้ออกอัลบั้ม ผมเดินทางทุกวัน

จากบ้านพักที่ห่างไกลจากบริษัทคนละซีกด้วยรถประจำทางหลายต่อ จากเช้าจรดเย็นผมจะไปรอการออกอัลบั้มที่นั่น เป็นเวลานานมากจนเกือบหมดความอดทน และแล้วก็ได้ออกอัลบั้มสมความตั้งใจแต่ไม่ดีเท่าที่ควร ผมเริ่มต้นรอใหม่ รอนานมากกว่าจะมาเจอสมาชิกในวงปัจจุบันนี้ มันเป็นความกดดันและการรอคอย ๑๐ กว่าปี แต่ผลที่ได้มาคุ้มค่ากับการรอคอยมาก การรอคอยมีค่าเสมอถ้าเราอดทนและมีจิตมุ่งมั่นต่อสิ่งที่เรารอโดยไม่ทิ้งมันไปเสียก่อนผมไม่เคยท้อกับปัญหาและอุปสรรค ผมทำทุกวิถีทางบนทางเดินที่ผมตั้งมั่นจะให้สำเร็จโดยไม่เคยคิดท้อและถอย ผมได้นักแต่งเพลงและนักดนตรีที่เป็นไอดอลที่ผมประทับใจคือ น้าหมู พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ ที่เป็นแนวเพลงเพื่อชีวิตที่ให้ความหมายลึกซึ้ง ให้ข้อคิดในเนื้อเพลงที่สื่ออะไรต่างๆออกมาอย่างคมคาย และการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายติดดิน ผมจึงพยายามเรียนรู้ที่จะประสบผลสำเร็จเหมือนน้าหมู

สมองผมจะไม่ค่อยว่าง ผมจะคิดงานตลอดเวลา บางทีทำให้ไม่มีสมาธิเหมือนกันเพราะใจไปจดจ่อแต่กับงานจนลืมโน่นลืมนี่ โทรศัพท์หายไม่รู้กี่เครื่องเพราะความไม่มีสติ ความคิดที่มากเกินไปบางทีมีผลเสียทำให้ไม่อยู่กับปัจจุบัน ล่องลอยไปกับความฝันและ การวางแผนงาน

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๑) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า เขาจะมีความทุกข์เมื่อต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเพราะต้องหยุดงาน แต่เขาก็จะพยายามหาทางออกโดยพักผ่อนมากๆ ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์เพื่อให้หายจากการเจ็บป่วยโดยเร็ว และในเรื่องความมั่นคงเขาคิดว่าอาชีพนี้ไม่มั่นคงพอ เขาจึงพยายามมองหาธุรกิจเสริม สอดคล้องกับหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“เมื่อผมไม่สบายนอนอยู่โรงพยาบาลผมจะทุกข์มากที่ต้องหยุดงาน ผมต้องดูแลสุขภาพตัวเองมากยิ่งขึ้นและสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้เจ็บป่วยมากจนต้องเข้าโรงพยาบาลเพราะถ้าผมหยุดงานเพื่อนๆผมก็ต้องหยุดไปด้วย กลัวเสียงาน รายได้เสียทั้งตัวผมและเพื่อน ส่วนในเรื่องความมั่นคงผมก็คิดอยู่ว่าอาชีพนี้ไม่แน่นอนมีวันขึ้นวันลง ก็คิดอยู่แต่ยังไม่ได้เตรียมอาชีพอะไรเพื่อรองรับ คงต้องอีกสักระยะหนึ่งเมื่อพบหนทางทำธุรกิจเสริม ตอนนี้มองๆอยู่ เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือผมช่วยตามสถานการณ์และเต็มใจช่วยที่สุดและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเสมอเพราะการทำงานทุกครั้งเราจะมีการปรึกษาร่วมรับฟังความคิดเห็นกันอยู่แล้ว สำหรับปัญหาเฉพาะหน้าผมจะต้องใช้ไหวพริบพอสมควร ต้องคิดหาทางแก้ไขโดยใช้สติพอสมควร”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๑) สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๑

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน การออกกำลังกาย ความสะอาด พบหมอเมื่อไม่สบาย ดูแลตัวเอง การตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย ตั้งใจทำงานมาก ปัญหาทั้งหลายจะถูกกองไว้	 กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา
๒	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ รักการร้องเพลง ผมเดินทางทุกวันจากบ้านพักที่ห่างไกลจากบริษัทคนละซีกด้วยรถประจำทางหลายต่อ รอคอย ๑๐ กว่าปีไม่เคยท้อกับปัญหาและอุปสรรค วางแผน	 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
๓	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา ทุกข์ต้องหยุดงาน กลัว ต้องดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้นและสม่ำเสมอ	 ทุกข์ สมุทัย มรรค

A๒ [๑๗๔]

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๒) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า เขามีการปฏิบัติตัวตรงกับกายภาวนาคือเขาจะเน้นเรื่องความสะอาดเป็นสำคัญ โดยยกตัวอย่างว่าสมัยก่อนนิยมศิลปินที่แต่งตัวประหลาดไม่เหมือนคนทั่วไป ไว้ผมยาว แต่สำหรับเขาจะเน้นที่ความสะอาด การแต่งกายเสื้อผ้าต้องสะอาด มีการออกกำลังกายเสริมบ้างแม้ถือว่าการแสดงเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ออกกำลังกายไปในตัวแต่เขาจะถือว่าไม่ใช่การออกกำลังกายที่สมบูรณ์ ส่วนการที่

[๑๗๔] สัมภาษณ์ ประทีป สิริอิสระนันท์ นักดนตรีวง ๒๕ hours ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

เขาเป็นคนมีระเบียบวินัยทั้งจากตัวเขาเองที่กล่าวในการสัมภาษณ์และจากการบอกกล่าวของเพื่อนเขาด้วย โดยเพื่อนๆเขาจะบอกว่าเขาเป็นคนที่ตรงในเรื่องการทำงาน และมีระเบียบวินัยมาก การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของเขาด้านนี้จึงสอดคล้องกับหลักสีลภาวนา และการอดทนมุ่งมั่นของเขาตรงกับจิตตภาวนา การพัฒนาการเล่นดนตรีตรงกับปัญญาภาวนาเพราะเขารู้จักคิดที่จะปรับปรุงและพัฒนางานของเขาให้ดีสม่ำเสมอ โดยภาพรวมจึงวิเคราะห์ได้ว่าการปฏิบัติตัวของเขาอยู่ในหลักธรรมภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"สมัยก่อนนิยมศิลปินเซอร์ ผู้คนมองเป็นศิลปะและความเท่ห์ที่ไม่เหมือนใคร เสมือนเป็นคนง่ายๆ ติดดิน ไม่หรูหราฟุ้งเฟ้อ แต่ปัจจุบันไม่นิยมศิลปินที่เซอร์ แต่งตัวสกปรกแต่นิยมคนที่แต่งตัวดูดี สะอาด สำหรับการดูแลตัวเองผมจะออกกำลังกายส่วนมากตอนการแสดงบนเวที ส่วนที่บ้านก็ออกกำลังกายเสริมบ้างเมื่อมีเวลา ผมไม่ได้ตรวจสุขภาพประจำทุกปีแต่เมื่อเจ็บป่วยก็จะไปหาหมอและปฏิบัติตามคำแนะนำของหมออย่างเคร่งครัด เรื่องอาหารก็จะเลือกที่สะอาดและดีต่อสุขภาพ แต่บางครั้งก็ตามใจปากบ้าง เรื่องการรักษาศีลที่ทำไม่ได้ครบ๕ข้อเพราะบางครั้งก็ตียุงครับ ส่วนงานขณะที่ผมกำลังเรียน ป.ตรี ที่มหิดล ผมไปทำงานกับบริษัทเพลงแห่งหนึ่งด้วย เป็น Producer เพื่อหาประสบการณ์และยังได้เงินอีกด้วย แต่ก็เหนื่อยมากและต้องอดทนมุ่งมั่นมากกับการทำ ๒ อย่างในเวลาเดียวกัน มันเหมือนผมผ่านช่วงวัยรุ่นไปเลย ไม่ได้เที่ยวไม่ได้เล่นสนุกสนานเหมือนวัยรุ่นทั่วไปเพราะต้องทั้งทำงานและเรียนอีกอย่างเกี่ยวกับงานและชีวิตส่วนตัวผมค่อนข้างจะมีระเบียบวินัยกับทุกเรื่องและทุกคน ผมจะพัฒนาการเล่นดนตรีและวิธีการเล่นที่ไม่ซ้ำซากเบื่อหน่ายเพื่อความประทับใจและสนุกสนานที่ผู้ชมจะได้รับอย่างเต็มที่ บุคคลต้นแบบมีส่วนให้ผมมีความมีความอุตสาหะวิริยะเพื่อให้ประสบผลสำเร็จเหมือนตัวแบบ มีสไตล์การเล่นกีตาร์ที่โดดเด่น"

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๒) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า ศิลปินท่านนี้มีบุคคลต้นแบบคือนักกีตาร์ชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้เขามุ่งมั่นที่จะเป็นนักกีตาร์ที่ดีที่มีความสามารถ และประสบผลสำเร็จ เขาจึงมุ่งมั่นต่องานที่เขารัก และประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะเพราะเขารักในงานด้านดนตรี วิริยะเพราะเขามีความพากเพียร จิตตะเพราะเขามีความตั้งใจและมุ่งมั่น วิมังสาเพราะเขามีสมาธิในการทำงาน ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ก่อนอื่นผมทำทุกอย่างด้วยใจรักและจากนั้นผมจะตั้งใจและมุ่งมั่นให้สำเร็จก่อน และตั้งใจทำงานให้ดีที่สุดควบคู่ไปกับการเรียนโดยใช้สมาธิเข้าช่วยในการทำทุกอย่างทั้งเรียน ทั้งการใช้ชีวิตประจำวันและการทำงาน ให้ผลงานออกมาดีที่สุดเพราะเป็นค่ายเพลงใหญ่ ความมุ่งมั่นไม่เคยทำให้ใครผิดหวัง มันให้ผลตอบแทนที่ผมมีความสุขที่สุดและคุ้มที่สุดที่ผมเทกายใจให้กับมันพากเพียรเพื่อ

ความสำเร็จในทุกๆด้าน ไอดอลของผมคือ Steve Vai กีตาร์ฮีโร่ชาวอเมริกัน เจ้าของฉายา “พ่อมดกีตาร์” ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเล่นกีตาร์แนวร็อคที่มีสไตล์การเล่นที่ไม่เหมือนใคร ในส่วนการทำงานผมจะซีเรียสกับงานมาก เราจะไม่ให้ความผิดพลาดเกิดขึ้นในผลงานของเรา ก่อนการออกอัลบั้มเราต้องพิถีพิถันและรอบคอบกับการออกเพลงแต่ละเพลง ทั้งเนื้อหา ทำนอง รูปแบบต่างๆที่จะออกสู่ผู้รับฟังต้องมีคุณภาพไม่ทำให้แฟนเพลงผิดหวัง รวมทั้งการตระเวนเล่นคอนเสิร์ตแต่ละครั้งต้องออกมาดีไม่มีข้อผิดพลาดและทำอย่างเต็มที่ ”

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๒) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาวิเคราะห์ได้ว่า เขาเข้าใจปัญหาและหาวิธีออกจากปัญหาได้ดี โดยจะเน้นการทำงานมากเป็นพิเศษโดยทุ่มใจให้กับงาน ตัดปัญหาทุกอย่างออกไปไม่ปะปนกับงาน เมื่อเสร็จจากงานจึงจะคิดแก้ไขปัญหาส่วนตัว มีการฝึกซ้อมทุกครั้งเมื่อมีเวลาว่างเพื่อให้การแสดงออกมาดีที่สุด สอดคล้องตามหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค คือเข้าใจปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาได้ด้วยปัญญา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ผมจะแยกปัญหาส่วนตัวและปัญหาการงานออกจากกัน โดยเฉพาะเวลาทำงานจะทิ้งปัญหาทุกอย่างไว้หมด เสร็จงานค่อยแก้ไขและนำมาคิดใหม่ ส่วนมากที่กังวลในขณะทำงานคือ กลัวไม่สบายขณะออกไปเล่นดนตรีต่างจังหวัดจะทำให้เสียงานความกังวลล่วงหน้าที่กลัวจะไม่สบายและทำให้งานเสีย แต่เมื่อคิดได้ว่าในเมื่อออกกำลังกายสม่ำเสมอ ดูแลสุขภาพอย่างดี ย่อมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยน้อยลง การแก้ปัญหาคือหาทางออกกำลังกายสม่ำเสมอ กินอาหารที่ไม่เสี่ยงต่อการท้องเสีย อาหารเป็นพิษ ระวังอุบัติเหตุที่อาจทำให้เจ็บป่วย มียาติดตัวไปเสมอเพื่อแก้ไขสถานการณ์ล่วงหน้า ส่วนในการแสดงดนตรีบนเวทีกลัวการผิดพลาดต่างๆที่เกิดขึ้น จะแก้ปัญหาโดยการฝึกซ้อมทุกครั้งที่ว่าง ซาวเช็คทุกครั้งก่อนการเล่น สำหรับชีวิตส่วนตัวไม่กลัวกับการยึดติดอาชีพนี้ เมื่อถึงเวลาที่จะจบก็ต้องจบ”

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบ (A๒) สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินต้นแบบ A๒

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน	
	แต่งตัวดูดี สะอาด ออกกำลังกาย	กายภาวนา
	ปฏิบัติตามคำแนะนำของหมอ	
	ระเบียบวินัย	สีลภาวนา
	อดทนมุ่งมั่น	จิตตภาวนา

	พัฒนาการเล่นดนตรี	ปัญญาภาวนา
๒	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ	
	ทำด้วยใจรัก	ฉันทะ
	พากเพียร	วิริยะ
	ตั้งใจและมุ่งมั่น	จิตตะ
	สมาธิ	วิมังสา
๓	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา	
	ทำให้เสียงาน	ทุกข์
	กลัวไม่สบาย	สมุทัย
	ไม่กลัวไม่ยึดติด	นิโรธ
	ฝึกซ้อมเสมอ ซาวเช็คทุกครั้งก่อนแสดง	มรรค

A๓ [๑๗๕]

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๓) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า เขาจะเน้นการพักผ่อนเพราะการพักผ่อนอย่างเพียงพอเป็นสิ่งสำคัญต่อสุขภาพ เขาให้ความสนใจกับการดูแลสุขภาพ ทั้งการพักผ่อน การออกกำลังกาย การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เพราะกลัวมีปัญหาสุขภาพและกลัวมีผลเสียกับงานซึ่งวิเคราะห์ได้ตรงกับกายภาวนา และเขาจะพัฒนาตัวเองในการฝึกซ้อมและการแสดงซึ่งตรงกับหลักจิตตภาวนา และมีการวางแผนงานซึ่งตรงกับปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ผมจะหาเวลาพักผ่อนให้มากที่สุดเพราะส่วนมากแทบจะไม่ได้นอนตอนกลางคืนกับการต้องออกทัวร์คอนเสิร์ต คืนไหนที่ว่างจึงพยายามพักผ่อน เพราะกลางวันถ้าว่างก็จะต้องนัดซ้อมกัน การใช้ชีวิตประจำวันของผมก็คือการออกทัวร์คอนเสิร์ต การพักผ่อน การออกกำลังกาย เลือกอาหารพอสมควรเพื่อไม่ให้ท้องเสีย และกลัวอาหารเป็นพิษ ไม่จำเป็นต้องแพงแต่เน้นสะอาด ถ้าไม่สบายก็จะไปหาหมอทุกครั้ง ผมจะภูมิใจกับรายได้ของตนเองที่มาจากหยาดเหงื่อ สมอง ความสามารถ ผมต้องพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ ทักษะ ความเก่งในการเล่นดนตรีโดยฝึกซ้อมเป็นประจำ เริ่มตั้งแต่ออกงานเล็กๆ เล่นเองกับเพื่อน และออกแข่งขันตามงานประกวดต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะในการเล่นให้มากๆ ยิ่งขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนที่จะรับเข้าเป็นสมาชิกในวง และได้รับการยอมรับจากสังคม

ภายนอกที่ชมการแสดง ต้องใช้ความอดทนอย่างสูงในการฝึกซ้อมให้เป็นที่ยอมรับทั้งกับตัวเองและผู้อื่น ผมจะวางแผนการเงินที่ได้มาอย่างค่อนข้างละเอียด ไม่ใช้จ่ายเกินตัวและเก็บออมเงินไว้เป็นสำคัญเพราะอาชีพนี้เป็นอะไรที่ไม่แน่นอน การแสดงทุกครั้งต้องทำให้สุดฝีมือ ผมเองจะทิ้งทุกสิ่งอยู่เบื้องหลังและทุ่มกายใจอยู่บนเวทีเท่านั้นเพื่อความสุขที่แฟนเพลงรอเราอยู่ ”

---

[๑๗๕] สัมภาษณ์ กฤตพงศ์ สกุลนามอเนก นักดนตรี ๒๕ hours ๒๑ มกราคม ๒๕๕๙.

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๓) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่าก่อนอื่นเขามุ่งมั่นที่จะเรียนในสิ่งที่เขารัก แม้จะต้องเสียเวลาเรียนทางด้านอื่นไป๑ปีก็ตามซึ่งตรงกับหลักฉันทะ และเขาก็อดทน ทุ่มเทกับการแสดง ซึ่งตรงกับหลักวิริยะ การตั้งใจฝึกซ้อมของเขาก็ตรงกับจิตตะ และการมีสมาธิตรงกับวิมังสา ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“เดิมผมเรียนทางด้านภาษาไปหนึ่งปีผมต้องทิ้งไป แล้วหันมาเรียนทางด้านดนตรีที่ผมรักดังใจหวังเพราะรักในดนตรีผมจึงยอมเสียเวลาเรียนทางด้านภาษาไป๑ปีและหันมาเรียนทางด้านดนตรีแทนไม่เสียดายเวลาที่เสียไปครับเพราะตอนนี้มายืนจุดนี้ถือว่าคุ้มค่าที่สุดสำหรับผม ต้นแบบที่ผมชอบคือพี่ต่อตระกูล ใบเงินหรือต่ออดีตสมาชิกวงซิลลี่ฟูล เป็นแบล็คอัพให้แก่พี่เสก โลโซด้วยครับ ถือว่าเป็นมือกลองที่ผมนำมาเป็นแบบอย่าง และผมก็ตั้งใจฝึกซ้อมด้วยความอดทนเพื่อประสบผลสำเร็จอย่างพี่เขา เวลาแสดงทุกครั้งผมก็ทำสุดฝีมือ ผมจะทิ้งทุกอย่างอยู่เบื้องหลังและทุ่มเทกับการแสดง มีสมาธิกับการแสดงทุกครั้งและตั้งใจแสดงดนตรีที่อยู่ตรงหน้าอย่างเต็มความสามารถ”

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๓) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า เขาจะกังวลกับปัญหาแต่เขาก็จะหาทางแก้ปัญหาได้ เช่นเขาเป็นทุกข์ที่ตัวเองตื่นสาย กังวลกับงานและเพื่อนร่วมงานที่รอเขาอยู่ เขาก็ต้องแก้ไขที่ตัวเขาเองโดยตื่นนอนให้เร็วขึ้นเพราะเขาเข้าใจสภาพการจราจรเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ผมจะวิตกกังวลมากถ้าผมตื่นสายและไปเจอรถติด กลัวจะเสียงานที่รออยู่ข้างหน้า ไม่ใช่ต่อผมคนเดียว ต่อเพื่อนร่วมงานด้วย ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการไปสายทำให้ผมเครียด สภาพการจราจร

ในกรุงเทพฯยากต่อการแก้ไข ผมสัญญากับตัวเองว่าต้องแก้ที่ตัวเอง สภาพการจราจรในกรุงเทพฯ ยากต่อการแก้ไข ผมต้องแก้ไขที่ตัวเองโดยต้องตื่นให้เร็วขึ้น และออกจากบ้านก่อนเวลานัดหมายให้มากเพื่อหมดปัญหากับสภาพการจราจร สำหรับอาชีพของผมก็ทำให้กังวลบ้างว่าต้องหาอาชีพอื่นรองรับ แต่ก็คิดไว้เฉยๆ ยังไม่ได้ทำอะไรเลยครับ”

ตารางที่ ๔.๓ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๓) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน	
หาเวลาพักผ่อนให้มากที่สุด	กายภาวนา
เน้นสะอาด	
ไม่สบายจะไปหาหมอทุกครั้ง	
พัฒนาตัวเอง ฝึกซ้อมเป็นประจำ	จิตตภาวนา
อดทน	
วางแผน	ปัญญาภาวนา
๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ	
ดนตรีที่ผมรัก	ฉันทะ
อดทน ทุ่มเทกับการแสดง	วิริยะ
ตั้งใจฝึกซ้อม	จิตตะ
สมาธิ	วิมังสา
๓.การเผชิญปัญหา	
และหาทางออกจากปัญหา	
เครียด	ทุกข์
วิตกกังวล กลัว เครียด	สมุทัย
ต้องแก้ที่ตัวเอง	มรรค

A๔ [๑๗๖]

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๔) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า เขาจะดูแลร่างกายด้วยการออกกำลังกาย ไปพบหมอเมื่อไม่สบาย เลือกรับประทานอาหาร ตรงกับกายภาวนา มุ่งมั่น พากเพียร ตั้งใจ ตรงกับจิตตภาวนา และมีการวางแผนงานตรงกับปัญญาภาวนา โดยสรุปคือเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ ผมจะออกกำลัง ๓ วันในหนึ่งสัปดาห์เมื่อมีเวลาว่าง เพราะส่วนมากการแสดงคอนเสิร์ตคือการออกกำลังกายไปในตัว ไม่ได้ตรวจสุขภาพทุกปีแต่เมื่อเจ็บป่วยจะไปหาหมอและปฏิบัติตามคำแนะนำทุกครั้ง เลือกรับประทานอาหารที่ปรุงสุก หลีกเลี่ยงอาหารปิ้งย่างที่ไหม้เกรียม พักผ่อนอย่างน้อย ๖-๑๐ ชั่วโมงโดยเฉลี่ยเวลาที่ทำงานกับเวลาที่พักผ่อนในยามว่าง ดื่มน้ำมากๆเพื่อความสดชื่น ผมมีความมุ่งมั่นและพยายามพากเพียรกับการเรียนให้จบทางด้านดนตรีและตั้งใจหางานทำวางแผนกับอนาคต ”

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๔) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า เขารักทางด้านดนตรีเป็นพื้นฐานซึ่งตรงกับหลักฉันทะ เพียรพยายามอดทนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตรงกับหลักวิริยะ มุ่งมั่นเรียนจนสำเร็จเป็นจิตตะ และวางแผนตรงกับหลักวิมังสาซึ่งทั้งหมดโดยรวมเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ผมอยากเรียนทางด้านดนตรีและกลายเป็นความรักเมื่อผมเรียนรู้และสัมผัสจนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ผมเล่นกีตาร์ตอนเด็กๆเพื่อให้สาวมองครับ ต่อมาชอบจริงจังจึงสอบเข้าเรียนดนตรีที่มหิดลและเล่นเรื่อยมาจนถุงทุกวันนี้ ผมเล่นกีตาร์เบส ผมมีคนที่ผมนำมาเป็นแบบอย่างคือ Billy Sheehan อดีตมือเบสวง Mr. Big ซึ่งถือว่าเป็นมือเบสที่สำคัญในวงการ Rock เลยครับ ถือได้ว่าเขาเป็นคนที่เปลี่ยนวิธีการเล่นเบสในวงการเบสของโลกเลยทีเดียวครับ ผมเพียรพยายามที่จะให้ประสบผลสำเร็จและมีความสามารถเช่นเขา เดิมผมเคยเปิดโรงเรียนสอนดนตรีตอนที่ผมจบใหม่ๆ เพราะอยากถ่ายทอดความรู้ที่เรียนมาให้กับผู้ที่สนใจในด้านนี้แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผมจึงวางแผนด้านงานต่อว่าจะทำอะไรดี จนกระทั่งมาเจอเพื่อนสมาชิกและร่วมตั้งวงกัน กว่าจะมาถึงจุดนี้ผมต้องมุ่งมั่นอดทนมากๆ ผมว่าก่อนที่จะทะอะไรก็แล้วแต่ใจต้องรักก่อนแล้วมุ่งมานะพยายามย่อมสำเร็จแน่ ”

---

[๑๗๖] สัมภาษณ์เอกสิริ กำบังภัย นักดนตรี ๒๕ hours ๒๑ มกราคม ๒๕๕๙.

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๔) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า เขาเปิดโรงเรียนสอนดนตรีแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เขาเข้าใจปัญหาและหาทางแก้ไขโดยหาอาชีพอื่นที่ตรงกับสาขาที่เขารักและที่เขาเรียนมา ตรงกับความสามารถที่เขาจะปฏิบัติต่องานได้ดี เขารู้จักและทำความเข้าใจกับปัญหาและหาทางออกจากปัญหาได้ด้วยสติปัญญาเป็นไปตามหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"เมื่อผมเปิดโรงเรียนสอนดนตรี ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรทำให้ผมเป็นทุกข์มากเพราะผมคาดหวังกับงานนี้มาก แต่ผมก็มองหาแนวทางอื่นในอาชีพนี้ ผมคิดว่าในอาชีพดนตรี เรามีหลากหลายแนวทางที่จะทำ ไม่จำเป็นต้องเป็นครูสอนถ่ายทอดอย่างเดียว เราหาทางนำเสนอด้วยวิธีอื่นได้อีกมากมาย ผมจึงวางแผนการตั้งวงกับเพื่อนๆ และเพียรพยายามรวบรวมสมาชิกที่มีความสามารถมารวมตัวกัน จนมีวันนี้ครับ แต่คนเรา ความอยาก ความทุกข์ มีไม่จบสิ้นเมื่อได้อย่างหนึ่งก็จะอยากได้อีกอย่างหนึ่ง เมื่อได้อาชีพที่ดีสมใจแล้วก็ยังอยากได้ความมั่นคงถาวรของอาชีพ ผมกลัวว่าเมื่อไม่ได้ทำอาชีพนี้ ต่อไปผมจะทำอะไร ก็ต้องคิดต่อ แต่ก็ไม่คาดหวังอะไรมากมาย ไปเรื่อยๆ ครับ"

ตารางที่ ๔.๔ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๔) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑.	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน ออกกำลังกาย เจ็บป่วยไปหาหมอ เลือกรับประทานอาหาร พักผ่อนเพียงพอ มุ่งมั่น พากเพียร ตั้งใจ วางแผน	กายภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา
๒.	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ความรัก เพียรพยายาม อดทน มุ่งมั่น วางแผน	 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
๓.	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา ไม่ประสบผลสำเร็จ คาดหวัง ไม่คาดหวัง มีหลากหลายแนวทางที่จะทำ	 ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

A๕ [๑๗๗]

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๕) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า เขาจะเน้นการออกกำลังกาย การเลือกอาหารที่สะอาด การดูแลเรื่องการแต่งกาย เสื้อผ้าต้องสะอาด ตรงกับหลักกายภาวนา เข้าวัดทำบุญเมื่อมีโอกาสตรงกับหลักสีลภาวนา ส่วนในด้านจิตใจมีจิตมุ่งมั่นตั้งใจเรียน ตรงกับหลักจิตตภาวนา แก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยใช้ไหวพริบและปัญญาเป็นไปตามหลักปัญญาภาวนา โดยรวมตรงกับหลักภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ผมจะเน้นการออกกำลังกายเป็นสำคัญ เพราะทำให้รูปร่างดูดี สมบูรณ์ แข็งแรง บุคลิกภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับงานด้านการแสดง เพราะต้องแสดงตัวต่อหน้าชุมชน การวางตัวที่เหมาะสมและการมีบุคลิกภาพที่ดีจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ผมเน้นความสะอาด อยากทำให้ผู้คนที่มาเข้าใกล้แล้วรู้สึกดี มีความสุข รักษาสุขภาพโดยดื่มน้ำไม่เย็นทุกเช้าก่อนอาหาร เลือกอาหารที่ไม่แพงแต่สะอาด พักผ่อนเท่าที่มีเวลา ไม่ซีเรียส มีจิตมุ่งมั่นที่จะเรียนทางด้านดนตรีให้ได้ และเมื่อสอบเข้าได้ที่มหิดลผมตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่พร้อมกับหาประสบการณ์จากการรับเล่นดนตรีไปด้วย โดยหิ้วกีตาร์ขึ้นรถเมล์บ้าง แท็กซี่บ้างแล้วแต่สถานการณ์ มุ่งมั่นจนสำเร็จดังตั้งใจ เป็นความภูมิใจที่สุด เมื่อถึงวันสำคัญทั้งของตัวเองเช่นวันเกิดและวันสำคัญทางศาสนาอื่นๆผมจะไปวัดทำบุญเมื่อมีโอกาส ในการแสดงคอนเสิร์ตขณะที่ผมเล่นกีตาร์บนเวที ถ้ามีปัญหาใดเกิดขึ้น เช่นสายกีตาร์ขาดก็ต้องมีสติ ไม่หยุดเล่นกลางคัน มีอารมณ์ร่วมต่อเนื่อง ไม่ลุกลนจนเป็นที่เสียอารมณ์คนดูจนกว่าทีมงานจะเอากีตาร์ตัวใหม่มาเปลี่ยนให้ซึ่งก็ใช้เวลาไม่นานการแสดงจึงเป็นแบบต่อเนื่อง และมีอยู่ครั้งหนึ่งที่เวทีกลางแจ้งไม่สมบูรณ์ ผมกำลังแสดงอยู่ก็เกิดพื้นทรุดลงและผมก็ล้มลง แต่ด้วยที่ไม่ได้หยุดเล่น ผู้ชมจึงคิดว่าเป็นเทคนิคที่ผมล้มตัวลงเอง ก็เฮกันใหญ่"

---

[๑๗๗] สัมภาษณ์ ปิยวัฒน์ มีเครือ นักดนตรี ๒๕ hours ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๕) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า เขาสนใจดนตรีตั้งแต่เด็ก เรียนดนตรีเสริมจากการเรียนทั่วๆไปแม้จะระยะเวลาสั้นๆ แต่เขาก็หมั่นฝึกซ้อมด้วยตัวเอง จนเกิดเป็นความรักในดนตรีตรงกับหลักฉันทะ และมุ่งเรียนทางด้านนี้จนสำเร็จ มุ่งทำงานทางด้านนี้จนประสบความสำเร็จ ตรงกับหลักวิริยะ การอดทนทุ่มเทกับงานตรงกับหลักจิตตะ และความพอใจตรงกับหลักวิมังสา โดยรวมเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

" ผมชอบดนตรีมาตั้งแต่สมัยเรียนมัธยม เสาร์อาทิตย์มีโอกาสไปเรียนพิเศษทางด้านดนตรีที่โรงเรียนดนตรีอยู่ช่วงสั้นๆช่วงหนึ่งครับ จนกระทั่งได้ไปสอบเข้าเรียน ม.๔ ที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหิดล และเรียนที่นั่นจนจบปริญญาตรี ขณะเรียนผมตระเวนเล่นกีตาร์ตามงานต่างๆเพื่อหาประสบการณ์ด้วยความยากลำบากเพราะไม่มีรถส่วนตัวต้องขึ้นรถเมล์บ้าง แท็กซี่บ้าง แต่ผมก็อดทน

และก็ผ่านมันมาด้วยดี ธนญชัย ศรศรีวิชัย เป็นนักคิดและผู้กำกับโฆษณาระดับโลก ๖ ปีซ้อน ซึ่งมีผลงานที่ Unique (เป็นเอกลักษณ์มาก) เป็นคนรวยที่ชอบเอาเงินจากการทำโฆษณามาซื้อที่ดินเพื่อปลูกป่า เขาซื้อที่ดินกว่า ๑๐๐ ล้านบาท ซื้อที่ดินย่านอ่อนนุชและอีกหลายไร่ใน อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ เพื่อสังคมเป็นสิ่งที่ผมชื่นชม ทั้งในความสำเร็จ ความเก่ง และการมีจิตกุศล ที่เป็นไอดอลผมสำหรับผม ผมทุ่มเทกับการทำงานที่ผมรักและก็มาถึงจุดที่ผมพอใจแล้วครับ”

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๕) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า เขาเข้าใจว่าคนทุกคนล้วนมีทุกข์ มองโลกในแง่บวก ปล่อยวางไม่ยึดติด ให้กำลังใจตนเอง แก้ปัญหาทีละจุด เป็นไปตามหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“เมื่อผมมีปัญหาใดๆเกิดขึ้น ผมจะพยายามมองโลกในแง่บวก ปล่อยวางและไม่ยึดติดกับสิ่งทั้งปวง คิดสิ่งที่เกิดขึ้นหลายๆด้านเพื่อให้กำลังใจตัวเองแล้วค่อยๆแก้ปัญหาไปทีละจุด เพราะยิ่งถ้าเรามองในแง่ลบกำลังใจเราจะไม่มี จิตตก เหมือนปัญหามันมากเกินการแก้ไขไม่มีแรงใจแก้ปัญหา คนทุกคนเกิดมามีทุกข์ อยู่ที่เราจะจัดการกับมันอย่างไร”

ตารางที่ ๔.๕ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๕) สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑.	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน ออกกำลังกาย เลือกอาหารสะอาด เข้าวัดทำบุญเมื่อมีโอกาส มีจิตมุ่งมั่น ตั้งใจเรียน หิ้วกีตาร์ขึ้นรถเมล์ มีสติไม่หยุดเล่นกลางคัน	 กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา

๒.	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ชอบดนตรี เรียนจนจบดนตรี อดทน ทุ่มเทกับงาน มาถึงจุดที่ผมพอใจ	 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
๓.	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา คนทุกคนมีทุกข์ มองโลกในแง่บวก ปล่อยวางไม่ยึดติด ให้กำลังใจตัวเอง แก้ปัญหาทีละจุด	 นิโรธ มรรค

A๖ [๑๗๘]

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๖) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า เขาจะดูแลเอาใจใส่ต่อร่างกายโดยการพักผ่อนให้เพียงพอ การออกกำลังกายตรงกับกายภาวนา ไม่โกหกหลอกลวงตรงกับสีลภาวนา จิตมุ่งมั่น ตั้งใจฝึกซ้อมตรงกับจิตตภาวนา การตั้งสติไม่หนีปัญหาแสดงว่าเขาเข้าใจในปัญหาและคิดที่จะแก้ปัญหานั้นโดยไม่หนี ตรงกับปัญญาภาวนา ทั้งหมดโดยรวมเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“การต้องนอนดึกทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ผมจะพยายามหาเวลาว่างในการพักผ่อนให้มากที่สุด ออกกำลังกายให้แข็งแรงอยู่เสมอเพราะการทำงานทุกอาชีพกายใจต้องพร้อมเพื่อคุณภาพของงาน ผมจะไม่สร้างเรื่อง สร้างปัญหาโกหกหลอกลวง เพราะผมว่ามันทำให้วุ่นวายน่าปวดหัว ผมชอบคนจริงใจผมจึงจริงใจกับทุกคน สมาชิกในวงผมเรียนที่สถาบันเดียวกันแต่ไม่มีใครเรียนมาทางด้านดนตรีเลย แต่เราทุกคนมีจิตมุ่งมั่นในการเป็นนักดนตรีเหมือนกัน ดังนั้นเราจึงมารวมตัวกันเพื่อสานฝันที่มีร่วมกันให้ไปถึงจุดหมายเดียวกัน พวกเราทุกคนตั้งใจฝึกซ้อมและเรียนรู้ประสบการณ์ด้วยกันมาอย่างไม่ย่อท้อ ความฝันคือสิ่งที่ทรงพลังและเราก็เดินตามความฝันนั้นจนมีวันนี้ ผมจะตั้งสติเสมอเมื่อ

มีปัญหา มันจะช่วยให้ใจผมนิ่งและคิดได้ลึกซึ้งขึ้น ไม่กระวนกระวายและทุกข์จนหาทางออกไม่เจอ และจะไม่หนีปัญหา จะสู้กับมัน”

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๖) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า แม้เขาจะไม่ได้เรียนมาทางด้านดนตรีแต่เขามีใจรักทางด้านนี้ตรงกับหลักฉันทะ และอดทน มุ่งมั่น พากเพียรจนประสบผลสำเร็จ โดยมีต้นแบบคือเสก โลโซ ที่เขาเลือกเอาแบบอย่างที่ดีของศิลปินท่านนี้มาเป็นแบบอย่างในการเล่นดนตรี และแบบอย่างในการประสบความสำเร็จทางด้านดนตรีตรงกับหลักวิริยะ ความมุ่งมั่น เต็มที่กับการทำงาน จดจ่อ ตรงกับหลักจิตตะ จดจ่อจนกว่าจะสำเร็จตรงกับวิมังสา โดยสรุปรวมเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ผมไม่ได้เรียนมาทางดนตรีแต่รักในการร้องเพลงและแต่งเพลงมากจึงมุ่งมั่นในงานด้านดนตรีและมันทำให้ผมมีความสุขมาก ผมไม่มองอุปสรรคหรือความเป็นไปไม่ได้เลยครับถ้าผมตั้งใจที่จะทำในสิ่งที่ผมรัก ผมจะเต็มที่กับมัน อดทนกับมัน มุ่งมั่นกับมันจนกว่าจะสำเร็จ

---

[๑๗๘] สัมภาษณ์ ชาครีย์ ลาภบุญเรือง นักร้องนำวง Musketeers ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

พี่เสก โลโซ คือ คนที่ผมชอบทั้งสไตล์การเล่นกีตาร์และการแต่งเพลงครับ ผมมองว่าพี่เขาเป็นคนที่เก่งมากๆ ในวงการดนตรี เป็นหนึ่งในวงดนตรีไทยวงแรกที่ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ ซึ่งมีโอกาสได้เล่นในเทศกาลดนตรีต่างๆ และได้รับการผลิตบันทึกเสียงในฝั่งตะวันตกด้วย แม้พี่เขาอาจจะมีจุดพลาดบ้างในชีวิต แต่ผมเชื่อว่าคนทุกคนล้วนมีข้อผิดพลาดอยู่ที่ว่าใครจะเลือกเอาส่วนดีของเขามาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเอง ดีใจที่สุดครับที่ทำความตั้งใจได้สมหวังและมีความสุขมากจากความพยายามของตัวเองที่เดินมาถึงวันนี้ได้ อาจจะไม่ยิ่งใหญ่ในสายตาใครแต่ยิ่งใหญ่ในใจผมมาตลอดครับ ดีใจที่สุดครับที่ทำความตั้งใจได้สมหวังและมีความสุขมากจากความพยายามของตัวเองที่เดินมาถึงวันนี้ได้ อาจจะไม่ยิ่งใหญ่ในสายตาใครแต่ยิ่งใหญ่ในใจผมมาตลอดครับ”

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๖) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า แม้เขาจะกังวลและมีความทุกข์ในใจบ้างกับสิ่งต่างๆแต่เขาก็เข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์นั้นๆ พยายามคิดบวกและปล่อยวางเป็นไปตามหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“การแสดงคอนเสิร์ตเวทีกลางแจ้ง บางงานไม่มีหลังคาให้ เช่นลานเบียร์ หน้าฝนกลัวฝนตกและต้องยกเลิกการแสดง คงต้องแก้ไขปัญหาโดยให้ข้อคิดกับผู้จัดงานว่าควรเตรียมสถานที่ ที่สอดคล้องกับสภาพอากาศ หน้าฝนก็ควรจัดในที่ที่มีหลังคาคุ้มกันฝนได้ทั้งผู้แสดงและศิลปินเพื่อไม่ให้เสียงานและความสะดวกสบาย ความประทับใจของผู้ชมการแสดงและผู้แสดง สำหรับมุมมองในแง่กังวลหรือไม่ว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่ไม่แน่นอน ก็กังวลบ้างครับแต่ไม่มากนักเพราะไม่ยึดติดกับสิ่งทั้งปวง ไม่ว่าชื่อเสียง หรือการเปลี่ยนอาชีพ เรามีทางแก้ปัญหากันทุกคนถ้ามีสติ”

ตารางที่ ๔.๖ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๖) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑.	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน พักผ่อน ออกกำลังกาย ไม่โกหกหลอกลวง จิตมุ่งมั่น ตั้งใจฝึกซ้อม ตั้งสติ ไม่หนีปัญหา	 กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา
ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๒.	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ รักการร้องเพลงและแต่งเพลง อดทน มุ่งมั่น เต็มที่ จดจ่อ จนกว่าจะสำเร็จ	ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
๓.	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา ต้องยกเลิกการแสดง กลัวฝนตก ไม่ยึดติด ให้ข้อคิดกับผู้จัดงาน มีสติ	 ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

A ๗ [๑๗๙]

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๗) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า การรู้จักดูแลเอาใจใส่กับตัวเอง การออกกำลังกาย การพักผ่อน ความสะอาด การปฏิบัติตามคำแนะนำของหมออย่างเคร่งครัดเมื่อเจ็บป่วยตรงกับหลักธรรมกายภาวนา ความซื่อสัตย์สุจริต การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ตรงกับหลักธรรมสีลภาวนา ความอดทนและขยันหมั่นเพียรของเขาตรงกับจิตตภาวนา และการรู้จักวางแผนตรงกับปัญญาภาวนา นั่นคือเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

[๑๗๙] สัมภาษณ์สรรวิช หวานสนิท นักดนตรีกีตาร์เบสวง Musketeers ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

"ผมใช้เวลาว่างในการออกกำกายและพักผ่อนให้เพียงพอ การพักผ่อนของผมคือนอน chatกับเพื่อน เล่นอินเทอร์เน็ต การเลือกอาหารเน้นที่ความสะอาดโดยบางครั้งไม่คำนึงถึงประโยชน์ แต่คำนึงถึงรสชาติเป็นหลัก ผมไม่ได้ตรวจสุขภาพประจำปีครับแต่เมื่อไม่สบายจะไปหาหมอทุกครั้ง และปฏิบัติตามคำแนะนำของหมออย่างเคร่งครัด บุคคลต้นแบบมีผลต่อการปฏิบัติตัวของผม ทำให้ผมมีการวางแผนชีวิตที่ดี ผมชอบข้อคิดของสตีปจ๊อบที่พอจำได้ว่า เราต้องทำงานด้วยความไม่กลัว ทำด้วยหัวใจและจิตวิญญาณเพื่อให้ประสบความสำเร็จด้วยความวิริยะอุตสาหะ เขาเป็นอัจฉริยะที่เก่งสุดๆ ประสบผลสำเร็จจากความอดทนและเพียรพยายาม เขาเป็นไอดอลของผมครับ ผมนับถือศีล๕ที่เป็นพื้นฐานของชีวิตอยู่แล้วแต่ก็ไม่ได้เคร่งจนตบยุงไม่ได้ เพียงแต่ผมอยู่ในสังคมโดยไม่ก่อความเดือดร้อนต่อผู้ใด จะบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือสังคมตามกำลังเพราะสังคมให้อะไรเราเยอะ เราก็อยากตอบแทนสังคมบ้างช่วยๆกันเป็นนิสัยของคนไทยอยู่แล้ว ผมว่านี่คือสิ่งดีของสังคมไทยนะ สำคัญที่สุดผมทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตครับ"

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๗) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า เขามีใจรักทางด้านดนตรีตรงกับฉันทะ การทุ่มเท อดทนต่ออุปสรรคของเขาตรงกับหลักวิริยะ การตั้งใจทำงานตรงกับหลักจิตตะ การพัฒนางาน การวางแผนและการประเมินผลตรงกับหลักวิมังสา โดยทั้งหมดเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ผมจบมาทางสังคมศาสตร์ แต่ช่วงที่เรียนผมรวมตัวกับเพื่อนๆซ้อมดนตรีกันเพราะผมมีใจรักทางด้านนี้ ให้เวลาและทุ่มเทกับการฝึกซ้อมมาก ตั้งใจทำงานให้ดีที่สุด สมาชิกทุกคนในวงผมจะพร้อมใจกันมาฝึกซ้อมและประชุมร่วมกัน จะมีบางคนบ้างที่ late แต่ก็ไม่นานเกินไป เรารอกันได้ ปรับตัวเข้าหากันได้และอดทนต่ออุปสรรคร่วมกัน ผมมีสมาธิต่อการทำงานค่อนข้างมาก และจะร่วมประชุมพัฒนางานกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมมีการวางแผนและประเมินผลการทำงานทุกครั้งครับ บุคคลต้นแบบมีผลต่อการทำงานและความสำเร็จของผมมากครับ"

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๗) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า การตั้งสติ พิจารณาปัญหา คิดหาวิธีแก้ปัญหาตรงกับหลักนิโรธและมรรค เตามหลักอริยสัจ ๔ ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"เมื่อผมมีปัญหาทั้งส่วนตัวและการงานก่อนอื่นเลยผมต้องตั้งสติก่อน พิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบ และค่อยๆคิดหาวิธีแก้ปัญหา แต่เมื่อออกแสดงดนตรีผมจะทิ้งปัญหาไว้ไม่เอามาคิดขณะทำงานและปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ผมจะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานทุกครั้ง สามารถอยู่

ร่วมกันกับเพื่อนสมาชิกในวงได้ ในค่ายได้ ในบริษัทได้ แม้บางครั้งอาจมีการขัดแย้งกันบ้างในการร่วมงานกัน ความเห็นไม่ตรงกันบ้าง การไม่รักษาระเบียบวินัยของสมาชิกบางคนบ้างเป็นบางครั้ง แต่ก็พยายามปรับตัวและรับส่วนผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนร่วมงานได้ และเมื่อเพื่อนคนใดต้องการความช่วยเหลือผมจะช่วยทุกครั้งเต็มความสามารถที่ช่วยได้ สำหรับเรื่องอาชีพผมไม่กลัวว่าอนาคตงานผมจะเป็นเช่นไรเพราะผมทำวันนี้ให้ดีที่สุด”

ตารางที่ ๔.๗ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๗) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑.	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน ออกกำลังกาย พักผ่อนเพียงพอ ความสะอาด ปฏิบัติตามคำแนะนำของหมออย่างเคร่งครัด ซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือสังคม อดทนและขยันหมั่นเพียร วางแผน	 กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา
๒.	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ใจรัก ทุ่มเท อดทนต่ออุปสรรค ตั้งใจทำงาน พัฒนา วางแผน ประเมินผล	 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
๓.	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา ไม่กลัว ทำวันนี้ให้ดีที่สุด ตั้งสติ พิจารณาปัญหา คิดหาวิธีแก้ปัญหา ปรับตัว	 นิโรธ มรรค

A๘ [๑๘๐]

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๘) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า การออกกำลังกายเสมอ ความสะอาดของร่างกายและเสื้อผ้า ตรงกับกายภาวนา ความซื่อสัตย์ตรงกับสีลภาวนา การมีจิตใจมุ่งมั่นตรงกับจิตตภาวนา และการต่อสู้ปัญหา ไม่กลัวปัญหาตรงกับหลักปัญญาภาวนา โดยรวมเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ผมจะออกกำลังกายเสมอนอกจากการแสดงดนตรีที่ถือเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่ง ผมจะออกกำลังกายเพิ่มเมื่อมีเวลาว่างและเน้นความสะอาดของร่างกายของเสื้อผ้าเพราะต้องใกล้ชิดคนมากมายทั้งบนเวที ลงจากเวทีและผู้คนในชีวิตประจำวัน แต่ไม่ได้เช็คร่างกายประจำปีเพียงแต่ดูแลสุขภาพด้านอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์บ้างไม่มีประโยชน์บ้างบางครั้ง ผมจบรัฐศาสตร์ มช. ไม่ใช่สายดนตรีแต่ผมรักดนตรีจึงมุ่งมั่นรวมตัวกับเพื่อนๆตั้งวงดนตรีและขยันฝึกซ้อมกันตลอดเกือบทุกวัน การดำเนินชีวิตผมว่าความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่สำคัญในสังคมไทย ผมว่ายิ่งสังคมไทยทุกวันนี้น่ากลัวมาก ผู้มีอำนาจมีโอกาสจะฉกฉวยทุกอย่างจากโอกาสนั้นอย่างไม่ละอายเกรงกลัวต่อบาปกรรม ถามว่าถ้าผมมีโอกาสอย่างนั้นผมจะทำมั้ยผมตอบเลยว่าไม่เพราะคุณอาจจะได้ทุกสิ่งมาอย่างสวยหรู แต่เบื้องหลังคือความน่าขยะแขยงที่ผมว่าคนในสังคมรู้แต่เขาไม่พูด เป็นเช่นนี้แล้วน่าชื่นชมหรือ? มีความสุขจริงหรือกับสิ่งที่ได้มาแบบนั้น สำหรับบุคคลต้นแบบของผมคนแรกเลยคือคุณยายเป็นบุคคลที่ผมรักและศรัทธาที่สุด ผมได้การต่อสู้ปัญหาไม่กลัวปัญหามาจากคุณยาย และผมศึกษางานของ EWC Clapton ด้านการเล่นกีตาร์ การแต่งเพลงผมชอบมากๆ บุคคลทั้ง๒ท่านเป็นแรงผลักดันให้ผมสู้ชีวิต แก้ปัญหาชีวิตและดำเนินรอยตามท่านเพื่อความสำเร็จ"

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๘) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า ความรักที่เราจะทำในสิ่งนั้นตรงกับหลักฉันทะ ความเพียรของเขาตรงกับหลักวิริยะ การมุ่งมั่นทุ่มเทตรงกับหลักจิตตะ การวางแผนตรงกับหลักวิมังสา วิเคราะห์โดยรวมเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ในการทำสิ่งใดก็แล้วแต่ สิ่งที่จะทำให้เราสำเร็จได้ต้องมาจากเราชอบมันก่อน และตามมาเป็นความรักที่เราจะทำสิ่งนั้นอย่างใจจดจ่อ พร้อมที่จะลุยทุกอย่างแม้มีอุปสรรคมากมายเพียงใดก็ไม่หวั่นครับ ผมจะวางแผนทั้งการทำงานและชีวิต ทำตามความฝันและก็มุ่งมั่นกับมันมาก ผมหมั่นฝึกซ้อม

---

[๑๘๐] สัมภาษณ์รวิน มิตรจิตรานนท์ นักดนตรีกีตาร์วง Musketeers ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

และพัฒนางานแม้ผมจะเรียนมาทางรัฐศาสตร์แต่ผมก็ศึกษาและทุ่มเทให้กับงานดนตรีเต็มที่ตั้งแต่เรียนจนจบและทำอาชีพนี้ผมมีความสุขมาก แน่นอนบุคคลต้นแบบมีส่วนมากที่ทำให้ผมมีความเพียรเพื่อความสำเร็จแม้ผมจะไม่ได้เก่งมากมายแต่ผมตั้งใจที่จะศึกษาและรู้จักมันอย่างถ่องแท้และแล้วผมก็มาถึงจุดที่ผมพอใจที่สุด"

๓. แนวทางการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๘) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า การมีปัญหานั้นมีด้วยกันทุกคนเพราะปัญหามีคู่กับคนเรา แต่เขาพร้อมที่จะ

ต่อสู้กับปัญหานั้นโดยพยายามมองปัญหาอย่างละเอียดรอบคอบ มีสติและคิดวางแผนเป็นขั้นเป็นตรอน ตรงกับหลักนิโรธและมรรค ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"เมื่อผมมีปัญหาผมจะนึกเสมอว่าปัญหาคู่กับชีวิตคน ไม่มีคนใดที่ดำเนินชีวิตอยู่บนความราบเรียบโดยไม่มีปัญหา ไร้อุปสรรค เพียงแต่ว่าเราจะเข้าใจปัญหามากน้อยเพียงใดและพร้อมที่จะสู้กับมันหรือไม่ มีบ้างที่ท้อแต่ไม่นานผมจะฮึดสู้และเริ่มหันมามองปัญหาอย่างละเอียดอีกทีว่าเราจะแก้ตรงไหนก่อน โดยเฉพาะปัญหาเฉพาะหน้าผมต้องมีไหวพริบ มีสติ ที่จะรับมือกับมัน ส่วนถ้าเพื่อนมีปัญหาผมจะพยายามช่วยเขาเท่าที่เราช่วยได้อย่างเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ การทำงานก็จะวางแผนงาน ประชุมกันและรับฟังความคิดเห็นของกันและกันเสมอ"

ตารางที่ ๔.๘ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๘) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑.	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน ออกกำลังกาย ความสะอาด ความซื่อสัตย์ มุ่งมั่น ต่อสู้ปัญหา ไม่กลัวปัญหา	 กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา
๒.	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ความรักที่เราจะทำสิ่งนั้น ความเพียร มุ่งมั่น ทุ่มเท วางแผน	 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
๓.	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา ปัญหาคู่กับชีวิตคน พร้อมที่จะสู้กับมัน มองปัญหาอย่างละเอียด มีสติ วางแผน	 นิโรธ มรรค

A๙ [๑๘๑]

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๙) ในด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ได้ว่า การที่เขารู้จักรักษาร่างกายให้ได้มาตรฐาน รักษาผิวพรรณให้สดใส สะอาดตรงกับหลัก

กายภาวนา การที่เขาไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ไม่ทำร้ายใคร จริงใจและซื่อสัตย์ตรงกับหลักสีลภาวนา การที่เขาฝึกฝนและเรียนรู้อย่างหนัก ทุ่มเทแรงกายแรงใจและเวลาตรงกับหลักจิตตภาวนา และการที่เขาต้องการผลิตผลงานที่มีคุณค่าตรงกับหลักปัญญาภาวนา ซึ่งวิเคราะห์โดยรวมเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ผมพยายามรักษาร่างกายให้ได้มาตรฐาน ไม่อ้วนเกินไปไม่ผอมเกินไปเพื่อให้ใส่เสื้อผ้าแล้วดูดี รักษาผิวพรรณให้สดใสโดยพยายามดื่มน้ำมากๆ พยายามหาเวลาว่างเพื่อพักผ่อนชดเชยกับเวลาที่ทำงานจนดึก อาหารที่รับประทานเน้นสะอาดอย่างเดียว ไม่ได้ตรวจสุขภาพประจำปีครับ นอกจากนี้ผมพยายามประพฤติตัวและกระทำตัวไม่ให้คนอื่นเดือดร้อน ไม่เคยตบตีทำร้ายใคร ทำงานด้วยความจริงใจและซื่อสัตย์ กว่าจะมาถึงจุดแห่งความสำเร็จนี้ผมฝึกฝนและเรียนรู้อย่างหนัก ทุ่มเททุกเวลาที่ว่างให้กับมันเพราะผมไม่ได้เรียนมาทางด้านนี้ ผมไม่มีประสบการณ์นอกจากการเรียนรู้ และฝึกซ้อม ผมคิดว่าศิลปินที่มีหน้าที่แต่งเพลง ต้องผลิตผลงานที่มีคุณค่า มีความหมายที่ดีให้กำลังใจสอดแทรกความดีงามเข้าไปด้วยเพราะนอกจากความบันเทิงแล้วควรให้แฟนเพลงได้สาระ

---

๑๘๑ สัมภาษณ์ภาคภูมิ นิ่มละมัย นักดนตรีกีตาร์วง Musketeers ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

ข้อคิดไปด้วย บุคคลต้นแบบทำให้ผมมีข้อคิดในการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันมากอย่างน้อยรักษาสุขภาพเพื่อมีแรงสู้กับงานไม่เจ็บป่วย เพราะถ้าคนเราเจ็บป่วยย่อมหมดสิทธิ์ที่จะทำอะไรทุกอย่างดังตั้งใจ"

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๙) ในด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ วิเคราะห์ได้ว่า การที่เขามีใจรักดนตรีตรงกับหลักฉันทะ ความพากเพียรของเขาตรงกับหลักวิริยะ ความตั้งใจและการมุ่งมั่นตรงกับหลักจิตตะ การตั้งสติ การมีสมาธิการวางแผนการทำงาน การวางแผนชีวิตของเขาตรงกับหลักธรรมวิมังสา โดยทั้งหมดเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ผมเรียนทางด้านกฎหมายแต่รักดนตรีจึงรวมกันกับเพื่อนที่มีใจรักดนตรีด้วยกันตั้งวงดนตรีและฝึกซ้อมกัน เมื่อรักในอาชีพนี้ผมตั้งใจที่จะประสบผลสำเร็จและมุ่งมั่นทำมันให้ดีที่สุด John Frusciante เป็นนักกีตาร์มาดเซอร์ที่มีเอกลักษณ์ของตัวเองที่ผมชอบมากๆครับทั้งลีลาการเล่นและความเป็น John Frusciante ที่ผมนำมาเป็นแบบอย่าง ทั้งสไตล์การเล่นและแรงผลักดันให้ผมมุ่งมั่นอดทน เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จเหมือนตัวเขา การทำงานถึงแม้จะมีความสุขแต่หลายๆครั้งที่เจอกับปัญหา และบางครั้งมาทีเดียวพร้อมๆกันก็ทำให้เครียดครับ แต่ผมพยายามหาจุดที่มีปัญหาและตั้งสติ มีสมาธิในการคิดและหาทางแก้มัน พวกเราจะวางแผนการทำงานทุกครั้ง ตัวผมเองก็เช่นกันจะวางแผนกับชีวิตตัวเองในอดีตที่ผ่านมามีอะไรบกพร่องบ้างจะนำมาแก้ไข การประชุมเป็นสิ่งที่สำคัญที่พวกเราต้องทำกันเสมอเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องงานเพื่อพัฒนางานให้ดีขึ้นและเพื่อให้เกการผิดพลาดน้อยที่สุด"

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๙) ในด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา วิเคราะห์ได้ว่า เขารู้จักแยกแยะปัญหา ใช้ไหวพริบและเหตุผลในการแก้ปัญหา ให้ตรงจุดตรงกับหลักมรรค ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

"ผมจะแยกปัญหาส่วนตัวและปัญหาเรื่องงานให้ออก ไม่เอามารวมกันทำให้อีกส่วนหนึ่งเสีย เช่นเมื่อเวลาทำงานก็จะตัดปัญหาทุกอย่างออกและสนใจกับงานที่อยู่ตรงหน้าอย่างเดียวไม่วอกแวก พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ โดยเฉพาะเพื่อนร่วมงานเราจะร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสรุปประเด็นที่ดีที่สุดให้กับงานของเราโดยใช้เหตุผลและเสียงส่วนมากเป็นข้อยุติ เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้าผมจะใช้ไหวพริบและเหตุผลในการแก้ปัญหาให้รวดเร็ว แก้ให้ตรงจุดและรับผิดชอบกับยอมรับการตัดสินใจของตัวเองเสมอ"

ตารางที่ ๔.๙ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ (A๙) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าศิลปินท่านนี้มีหลักธรรมดังตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อมูลการสัมภาษณ์	ตรงกับหลักธรรม
๑.	การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน	
	รักษาร่างกายให้ได้มาตรฐาน	กายภาวนา
	รักษาผิวพรรณให้สดใส สะอาด	
	ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ไม่ทำร้ายใคร	สีลภาวนา
	จริงใจและซื่อสัตย์	
	ฝึกฝนและเรียนรู้อย่างหนัก ทุ่มเท	จิตตภาวนา
	ต้องผลิตผลงานที่มีคุณค่า	ปัญญาภาวนา
๒.	การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ	
	รักดนตรี	ฉันทะ
	พากเพียร	วิริยะ
	ตั้งใจ มุ่งมั่น	จิตตะ
	ตั้งสติ มีสมาธิ	วิมังสา
	วางแผนการทำงาน วางแผนชีวิต	
๓.	การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา	
	แยกปัญหา ใช้ไหวพริบและเหตุผล	มรรค
	แก้ให้ตรงจุด	

จากการสัมภาษณ์ศิลปินทั้ง ๙ ท่าน สรุปหลักธรรมได้ดังนี้คือ

หลักธรรมหมวดภาวนา ๔	กายภาวนา ๙ ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
	สีลภาวนา ๗ ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๗๗
	จิตตภาวนา ๙ ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
	ปัญญาภาวนา ๙ ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
หลักธรรมหมวดอิทธิบาท ๔	ฉันทะ ๙ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
	วิริยะ ๙ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
	จิตตะ ๙ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
	วิมังสา ๙ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
หลักธรรมหมวดอริยสัจ ๔	ทุกข์ ๕ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๕
	สมุทัย ๕ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๕
	นิโรธ ๗ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๗๗
	มรรค ๙ท่าน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ

ลำดับที่๑ กายภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มรรค ร้อยละ๑๐๐

ลำดับที่๒ สีลภาวนา นิโรธ ร้อยละ ๗๗.๗๗

ลำดับที่๓ ทุกข์ สมุทัย ร้อยละ ๕๕.๕๕

จากการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบทั้ง ๙ ท่าน สรุปได้ว่า

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน จากการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ พบว่า การดูแลตนเองเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต อันดับแรกต้องดูแลร่างกายและจิตใจควบคู่กันไป คนแต่ละคนใช้ชีวิตประจำวันไม่เหมือนกัน บางคนไม่ใส่ใจต่อสุขภาพ ไม่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ทำแต่งานจนลืมดูแลตัวเองจนเจ็บป่วย เสียค่าหมอค่ายาบางครั้งมากกว่ารายได้ที่ตัวเองได้รับด้วยซ้ำ และบางครั้งมีผลต่ออาชีพที่ตนเองทำอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” ในชีวิตประจำวันของแต่ละคนจะเริ่มไม่เหมือนกัน บางคนตื่นเช้า บางคนตื่นสาย บางคนทำงานกลางวัน บางคนทำงานกลางคืน แม้บางคนเริ่มงานในเวลาเดียวกันแต่ไม่ใส่ใจในอาหารเช้าซึ่งเป็นมื้อที่

สำคัญที่สุดเพราะร่างกายต้องการพลังงาน บางคนไปกินตอนสาย หรือบางคนซ้ำร้ายไปกินตอนเที่ยง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ากลัวต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก การรักษาความสะอาดก็เป็นสิ่งสำคัญทั้งอาหาร ที่อยู่อาศัยและการแต่งกายเพราะล้วนแต่เป็นบ่อเกิดของโรคภัยไข้เจ็บ เมื่อร่างกายสมบูรณ์แล้วจิตใจก็แจ่มใสควบคู่กันไป นำไปสู่สุขภาพจิตที่ดีที่จะปะทะสังสรรค์กับสิ่งแวดล้อมด้วยดี อยู่ในสังคมส่วนรวมได้อย่างมีความสุขทั้งต่อตัวเองและสังคมรอบข้าง มีระเบียบวินัยมีศีลธรรมประจำใจ เมตตากรุณา ซื่อสัตย์ ขยันอดทน มีสมาธิและสติปัญญาที่จะครองตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างสมบูรณ์ วิเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดตรงกับหลักภาวนา๔ คือกายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ได้แก่ การมีความสุขทั้งกายและใจด้วยการพัฒนากายในทางที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตโดยมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่ดี พัฒนาตนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมโดยเกื้อกูลกัน ไม่เบียดเบียนกัน มีศีล๕ประจำใจ มีเมตตากรุณา มีความอดทน เพียรพยายาม มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีปัญญารับรู้ทุกอย่างตามสภาพความเป็นจริง

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ จากการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบพบว่า ความสำเร็จเป็นจุดมุ่งหมายที่ทุกคนต้องการ ซึ่งต้องแลกมาจากการทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจด้วยความอดทนและเพียรพยายามเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าศิลปินทุกท่านทุ่มเทแรงกายแรงใจและมีต้นแบบของตนเองในการก้าวเดินและเป็นแบบอย่าง โดยเริ่มมาจากความสนใจ ความรักในสิ่งที่ตนเองจะทำ และเมื่อได้ทำก็จดจ่อกับสิ่งที่ทำอย่างไม่ลดละ ไม่ย่อท้อ ไปสู่จุดแห่งความสำเร็จได้ด้วยหลักอิทธิบาท๔ อันเป็นคุณธรรมที่เกี่ยวกับความสำเร็จโดยตรง ทั้งความสำเร็จจากการทำงานและการเรียน เป็นความจริงที่เกื้อหนุนกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ได้แก่ฉันทะ ความพอใจในสิ่งนั้น รักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะความพากเพียรในสิ่งที่ตนรัก จิตตะความเอาใจใส่จดจ่อกับงานที่ทำ วิมังสา ความไตร่ตรองต่อสิ่งที่ทำแล้ว ทั้งหมดเป็นคุณธรรมแห่งความสำเร็จที่เรียกว่าอิทธิบาท๔

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ศิลปินทุกท่านได้ผลออกมาว่า ทุกคนจะมีวิธีการออกจากปัญหาที่ไม่เหมือนกัน บางคนเข้าใจความทุกข์ บางคนไม่เข้าใจ บางคนจึงหาทางออกจากปัญหาได้แต่บางคนไม่สามารถแก้ได้ เพราะการเผชิญกับความทุกข์ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน สภาพจิตใจและการรับรู้ไม่เหมือนกัน การเข้าใจสาเหตุของทุกข์ไม่เหมือนกัน บางคนจึงหาวิธีดับทุกข์ได้ในขณะที่บางคนหาวิธีการไม่ได้และจมอยู่กับความทุกข์นั้น

จากข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยาได้ดังนี้

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ ได้แก่กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านกายภาวนา ด้านจิตตภาวนา ด้านปัญญาภาวนา ร้อยละ ๑๐๐ ด้านสีลภาวนาร้อยละ ๗๗.๗๗

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จเป็นไปตามหลักอิทธิบาท๔ ได้แก่ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา โดยมีหลักอิทธิบาท ๔ ครบทุกด้าน ได้แก่ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ร้อยละ ๑๐๐

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาเป็นไปตามหลักอริยสัจ๔ ได้แก่ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ มรรค ร้อยละ ๑๐๐ นิโรธร้อยละ ๗๗.๗๗ ทุกข์และสมุทัยร้อยละ ๕๕.๕๕

ทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่ากล่าวว่า ลักษณะของตัวแบบที่ดีต้องมีความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ และทฤษฎีของเพียเจท์ที่ว่าจริยธรรมของเยาวชนวัยนี้เกิดจากเพื่อนและประสบการณ์ของตนเองกล่าวคือ การที่ศิลปินต้นแบบปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา ๔ การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ และการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ ทำให้ศิลปินต้นแบบมีความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ สามารถเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนได้โดยสรุปคือ

หลักทางพระพุทธศาสนา

- ภาวนา ๔
- อิทธิบาท ๔
- อริยสัจ ๔

ทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่า คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา

- โดดเด่น
- ไม่ซับซ้อน
- มีคุณค่า
- น่าประทับใจ

ทฤษฎีจริยธรรมของเพียเจต์

จริยธรรมของเยาวชนเกิดจากเพื่อน (ศิลปินต้นแบบ) และประสบการณ์ตนเอง ซึ่งสามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๐ การวิเคราะห์คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา

ประเด็นการศึกษา	หลักธรรม	คุณลักษณะของต้นแบบ ตามหลักทฤษฎีแบนดูร่า	จริยธรรมของผู้เลียนแบบ ตามหลักทฤษฎีเพียเจท์	คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา
๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำของศิลปินต้นแบบ	ภาวนา ๔ -กายภาวนา -สีลภาวนา -จิตตภาวนา -ปัญญาภาวนา	โดดเด่น มีคุณค่า ไม่ซับซ้อน น่าประทับใจ	จริยธรรมของเยาวชนในวัยนี้เกิดจากเพื่อนและประสบการณ์ของเยาวชนเอง	๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของศิลปินต้นแบบมีการปฏิบัติตามหลักภาวนา ๔ ทำให้เกิดความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ เกิดจริยธรรมที่เยาวชนสามารถปฏิบัติตาม

				แบบอย่างได้
๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จของศิลปินต้นแบบ	อิทธิบาท ๔ -ฉันทะ -วิริยะ -จิตตะ -วิมังสา	โดดเด่น มีคุณค่า ไม่ซับซ้อน น่าประทับใจ	จริยธรรมของเยาวชนในวัยนี้เกิดจากเพื่อนและประสบการณ์ของเยาวชนเอง	๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จของศิลปินต้นแบบ มีการกำกับตนด้วยหลักอิทธิบาท ๔ ทำให้เกิดความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ เกิดจริยธรรมที่เยาวชนสามารถแสดงตามแบบอย่างได้

ผู้วิจัยสามารถสรุปคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา ได้ดังนี้คือ

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน เป็นไปตามหลักภาวนา ๔ ได้แก่ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนาโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านกายภาวนา ด้านจิตภาวนา ด้านปัญญาภาวนาร้อยละ ๑๐๐ และด้านสีลภาวนาร้อยละ ๗๗.๗๗ ทำให้มีลักษณะโดดเด่น มีคุณค่า น่าประทับใจ และสามารถเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา โดยมีหลักอิทธิบาท๔ครบทุกด้านได้แก่ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสาร้อยละ ๑๐๐ ทำให้มีลักษณะโดดเด่น มีคุณค่า น่าประทับใจ และสามารถเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาเป็นไปตามหลักอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ มรรคร้อยละ ๑๐๐ นิโรธร้อยละ ๗๗.๗๗ ทุกข์และสมุทัยร้อยละ ๕๕.๕๕ ทำให้มีลักษณะโดดเด่น มีคุณค่า น่าประทับใจ และสามารถเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

๔. สามารถเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนและมีคุณสมบัติที่ไม่ซับซ้อนเพราะเป็นบุคคลสาธารณะสามารถตรวจสอบได้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

สำหรับในการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาพฤติกรมของเยาวชนว่าปัจจุบันเขามีพฤติกรรมเช่นใด เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการใช้แบบสอบถามกับนักเรียนมัธยมปลายในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน ๘ แห่ง ๓๘๙ รายเพื่อกำหนดคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันด้วยหลักภาวนา ๔ การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จด้วยหลักอิทธิบาท ๔ และการ

เผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาด้วยหลักอริยสัจ ๔ โดยนำข้อมูลที่ศึกษาและเก็บข้อมูลได้ มาสรุปองค์ประกอบของการปฏิบัติตัวตามหลักภาวนา ๔ การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ ของเยาวชนเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ๓ องค์ประกอบ คือ ๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา ๔
๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔
๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ โดยได้ผลการตอบแบบสอบถามของเยาวชนมาดังนี้

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ ระดับชั้นที่เรียน สถานภาพส่วนตัว สถานภาพครอบครัว สถานภาพบิดามารดา รายได้ของครอบครัว อาศัยอยู่กับใคร และสภาพแวดล้อมของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อที่	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
๑.	เพศ		
	ชาย	๑๔๑	๓๖.๒๕
	หญิง	๒๔๘	๖๓.๗๕
	รวม	๓๘๙	๑๐๐
๒.	อายุ		
	๑๔-๑๕ ปี	๙๗	๒๔.๒๔
	๑๖-๑๗ ปี	๒๓๙	๖๑.๔๔
	๑๘-๑๙ ปี	๕๓	๑๓.๖๒
	รวม	๓๘๙	๑๐๐
๓.	ระดับชั้นที่เรียน		
	ม.๔	๑๔๘	๒๙.๕๖
	ม.๕	๑๑๕	๓๘.๗๕
	ม.๖	๑๒๖	๓๒.๓๙
	รวม	๓๘๙	๑๐๐

ข้อที่	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
๔.	สถานภาพส่วนตัว		
	ลูกคนเดียว	๙๑	๒๓.๒๙
	ลูกสองคน	๑๙๗	๕๐.๖๔
	ลูกสามคน	๖๖	๑๖.๙๗
	ไม่ระบุ	๓๕	๙.๐๐
	รวม	๓๘๙	๑๐๐
๕.	สถานภาพครอบครัว		
	อยู่กับบิดามารดา	๒๕๙	๖๖.๕๘
	อยู่กับบิดา	๑๓	๓.๓๔
	อยู่กับมารดา	๕๓	๑๓.๖๒
	อยู่กับปู่ย่าตายาย	๔๘	๑๒.๓๔
	อื่นๆ อยู่กับลุงป้า น้า อา	๘	๒.๐๖
	ไม่ระบุ	๘	๒.๐๖
	รวม	๓๘๙	๑๐๐
๖.	สถานภาพบิดามารดา		
	อยู่ด้วยกัน	๒๘๑	๗๒.๒๔
	แยกกันอยู่	๔๑	๑๐.๐๕
	หย่าร้างกัน	๖๔	๑๖.๔๕
	ไม่ระบุ	๓	๐.๗๗
	รวม	๓๘๙	๑๐๐
๗.	รายได้ครอบครัว		
	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐๗	๒๗.๕๑
	๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๔๙	๓๘.๓๐
	๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๕๒	๑๓.๓๗
	๓๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ บาท	๓๑	๗.๙๗
	๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	๔๘	๑๒.๓๔
	รวม	๓๘๙	๑๐๐

ข้อที่	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
๘.	นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร		
	พ่อแม่	๒๔๐	๖๑.๗๐
	พ่อ	๑๒	๓.๐๘
	แม่	๔๙	๑๒.๖๐
	ปู่ย่า / ตายาย	๖๖	๑๖.๙๗
	อื่น ๆ ลุง ป้า น้า อา	๙	๒.๓๑
	อื่น ๆ อยู่คนเดียว	๖	๑.๕๔
	ไม่ระบุ	๗	๑.๘๐
	รวม	๓๘๙	๑๐๐
๙.	สภาพแวดล้อมที่อยู่		
	ย่านชุมชนแออัด	๗๙	๒๐.๓๑
	ชานเมือง	๑๗๓	๔๔.๔๗
	วัด	๓	๐.๗๗
	หมู่บ้าน	๕๗	๑๔.๖๕
	ในเมือง	๑๓	๓.๓๔
	ชุมชนชนบท	๓๑	๗.๙๗
	อื่น ๆ (หอพัก)	๑	๐.๒๖
	ไม่ระบุ	๓๒	๘.๒๓
	รวม	๓๘๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย (๖๓.๗๕%) อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อายุระหว่าง ๑๖-๑๗ ปี (๖๑.๔๔ %) ระดับชั้นที่เรียน ส่วนใหญ่มัธยมศึกษาปีที่ ๔ (๓๘.๐๕%) สถานภาพส่วนตัว ส่วนใหญ่ลูกสอง (๕๐.๖๔ %) สถานภาพครอบครัว ส่วนใหญ่อยู่กับบิดามารดา (๖๖.๕๙%) สถานภาพบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน (๗๒.๒๔ %) รายได้ครอบครัว ส่วนใหญ่รายได้ ๑๐.๐๐๐-๒๐.๐๐๐บาท (๓๘.๓๐ %) อาศัยอยู่กับ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (๖๑.๗๐%) สภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่อยู่ในย่านชานเมือง (๔๔.๔๗ %)

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจตามกรอบพุทธจิตวิทยา (ภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔)

(n=๓๘๙)

ข้อที่	การพัฒนาเยาวชนตามหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔	ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเยาวชน ☐	S.D.	การแปลผล	อันดับ
๑.	ด้านกายภาวนา	๓.๗๑	๑.๐๐๐	มาก	๔

ข้อที่	การพัฒนาเยาวชนตามหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔	ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเยาวชน □	S.D.	การแปลผล	อันดับ
๒.	ด้านสีลภาวนา	๓.๙๓	๑.๐๓๔	มาก	๓
๓.	ด้านจิตตภาวนาและอิทธิบาท ๔	๓.๙๙	.๘๘๓	มาก	๒
๔.	ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔	๔.๐๐	.๘๘๖	มาก	๑
	ภาพรวม	**๓.๙๑**	**.๙๘๗**	**มาก**	

ตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตนเองตามหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (□=๓.๙๑) และเมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดพบว่า การพัฒนาเยาวชน ของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดนครสวรรค์อันดับมากที่สุดอันดับแรกคือด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ๔มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๐ ด้านจิตตภาวนาและอิทธิบาท๔มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๙ ด้านสีลภาวนา มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๓ ด้านกายภาวนา มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๑ ดังนั้นสิ่งที่ต้องพัฒนาเป็นอันดับแรกคือด้านกายภาวนาซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ๓.๗๑

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจตามกรอบพุทธจิตวิทยา (กายภาวนา)

ข้อที่	ด้านกายภาวนา	(N = ๓๘๖) ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเยาวชน		
		□	S.D.	การแปลผล
๑.	นักเรียนรีบนอนเพื่อพักผ่อนให้เพียงพอ	๓.๐๔	๑.๑๑๒	ปานกลาง
๒.	นักเรียนปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ทุกครั้งเมื่อนักเรียนเจ็บป่วย	๓.๙๒	.๙๓๘	มาก
๓.	นักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	๓.๖๙	.๗๘๗	มาก
๔.	นักเรียนตรวจสุขภาพทุกปี	๓.๔๗	.๙๕๗	มาก
๕.	นักเรียนชอบศิลปินเพราะบุคลิกภาพดีสะอาดแข็งแรง	๓.๙๕	.๙๗๕	มาก
๖.	นักเรียนยินดีที่จะปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่	๔.๓๘	.๗๑๕	มาก
๗.	นักเรียนไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่เสื่อมเสียของครอบครัว	๔.๓๐	.๙๖๔	มาก
๘.	นักเรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย	๔.๒๗	.๗๐๕	มาก
๙.	นักเรียนออกกำลังกายทุกวัน	๒.๖๕	๑.๓๕๗	ปานกลาง
๑๐.	เวลาว่างนักเรียนมักรวมกลุ่มกับทำกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์	๓.๔๗	.๙๑๖	มาก
	ภาพรวม	**๓.๗๑**	**๑.๑๐๐**	**มาก**

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตนเองในด้านกายภาวนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (□=๓.๗๑) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย๓อันดับได้แก่ นักเรียนยินดีที่จะปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ นักเรียนไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่เสื่อมเสียของครอบครัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ นักเรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อยค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๗ และอันดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการออกกำลังกายซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๕ ดังนั้นสิ่งที่ต้องพัฒนาในด้านกายพัฒนาอันดับแรก คือการออกกำลังกาย

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจตามกรอบพุทธจิตวิทยา (สีลภาวนา)

ข้อที่	ด้านสีลภาวนา	(N=๓๘๙) ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเยาวชน		
		□	S.D.	การแปลผล
๑.	นักเรียนทำตามกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	๓.๗๗	.๘๑๑	มาก
๒.	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่	๓.๙๗	.๗๗๙	มาก
๓.	นักเรียนซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นเสมอ	๔.๒๐	.๗๖๒	มาก
๔.	นักเรียนไม่เอาของคนอื่นมาเป็นของตน	๔.๒๗	๑.๑๐๘	มากที่สุด
๕.	นักเรียนเข้าวัดทำบุญปฏิบัติธรรมเสมอ	๓.๒๓	.๘๙๗	ปานกลาง
๖.	นักเรียนไม่ลอกการบ้านเพื่อนหรือให้เพื่อนลอกการบ้าน	๒.๘๕	๑.๑๔๘	น้อย
๗.	เมื่อนักเรียนยืมของผู้อื่นไปและจะนำมาส่งคืนเจ้าของ	๔.๓๖	.๘๗๐	มากที่สุด
๘.	เมื่อนักเรียนเก็บสิ่งของผู้อื่นได้จะรีบนำไปติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของ	๔.๓๒	.๘๐๑	มากที่สุด
๙.	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญใส่บาตรทุกครั้ง ที่โรงเรียนจัดขึ้น	๔.๓๐	.๘๒๙	มากที่สุด
๑๐.	นักเรียนเข้าร่วมโครงการค่ายอบรมธรรมะที่โรงเรียนจัดขึ้น	๔.๐๔	๑.๐๔๑	มาก
ภาพรวม		**๓.๙๓**	**๑.๐๓๔**	**มาก**

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตนเองในด้านสีลภาวนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (□=๓.๙๓) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย๓ อันดับได้แก่ เมื่อนักเรียนยืมของผู้อื่นไปและจะนำมาส่งคืนเจ้าของมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ๔.๓๖

เมื่อนักเรียนเก็บสิ่งของผู้อื่นได้จะรีบนำไปติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญใส่บาตรทุกครั้งที่โรงเรียนจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ และอันดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนไม่ลอกการบ้านเพื่อนหรือให้เพื่อนลอกการบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๕ ดังนั้นสิ่งที่ต้องพัฒนาในด้านสีลภาวนาอันดับแรกคือ ความซื่อสัตย์

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจตามกรอบพุทธจิตวิทยา (จิตตปัญญาและอิทธิบาท ๔

ข้อที่	ด้านจิตตภาวนาและอิทธิบาท ๔	(N=๓๘๙) ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเยาวชน		
		□	S.D.	การแปลผล
๑.	นักเรียนอดทนต่อความยากลำบากเสมอ	๔.๑๓	.๗๙๒	มาก
๒.	นักเรียนมุ่งมั่นต่อการเรียนให้สำเร็จ	๔.๓๘	.๗๐๐	มาก
๓.	นักเรียนทำงานด้วยความรวดเร็วถูกต้อง	๓.๗๘	.๘๑๓	มาก
๔.	นักเรียนมีสมาธิต่อการเรียนและการทำงานเป็นอย่างดี	๓.๙๗	.๗๘๐	มาก
๕.	ศิลปินสร้างแรงจูงใจต่อนักเรียนในการมุ่งมั่นให้มีความ สำเร็จเหมือนศิลปิน	๓.๗๘	๑.๐๒๐	มาก
๖.	นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนๆด้วยความเต็มใจ	๔.๒๖	.๗๘๑	มาก
๗.	นักเรียนไม่รังแก เบียดเบียน และทำร้ายผู้อื่น	๔.๒๐	.๘๙๕	มาก
๘.	นักเรียนแนะนำให้เพื่อนๆประพฤติดีและห้ามปรามไม่ให้ทำความชั่ว	๔.๐๓	.๘๒๗	มาก
๙.	นักเรียนตั้งใจเรียนและไม่พูดคุยขณะที่ครูกำลังสอน	๓.๔๗	.๙๒๖	มาก
๑๐.	นัดเรียนส่งงานที่ครูมอบหมายให้ทำตรงเวลา	๓.๙๐	.๘๘๘	มาก
ภาพรวม		**๓.๙๙**	**.๘๘๓**	**มาก**

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตนเองตามหลักจิตตภาวนา และอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๙๙) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนมุ่งมั่นต่อการเรียนให้สำเร็จมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนๆด้วยความเต็มใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ๔.๒๖ นักเรียนไม่รังแก เบียดเบียนและทำร้ายผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ และอันดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนตั้งใจเรียนและไม่พูดคุยขณะที่ครูสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างแรงจูงใจตามกรอบพุทธจิตวิทยา (ปัญญาภาวนาอริยสัจ ๔)

ข้อที่	ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔	(N=๓๘๙) ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาเยาวชน		
		$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล

๑.	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นนักเรียนสามารถจัดการแก้ปัญหาได้	๓.๙๑	.๗๖๙	มาก
๒.	เมื่อเพื่อนนักเรียนเกิดปัญหานักเรียนช่วยเพื่อนแก้ปัญหาทุกครั้งได้	๓.๘๖	.๘๑๑	มาก
๓.	นักเรียนให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด	๔.๑๕	.๘๓๗	มาก
๔.	นักเรียนใช้เหตุผลในการใช้ชีวิตเสมอ	๔.๑๑	.๘๑๒	มาก
๕.	นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน	๓.๘๕	.๗๙๗	มาก
๖.	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจนักเรียนรู้สึกตัวดีว่าเกิดอะไรขึ้นกับนักเรียน	๔.๐๖	.๙๑๑	มาก
๗.	เมื่อนักเรียนทำผิดสามารถกล่าวคำขอโทษคนอื่นได้	๔.๒๙	.๘๙๑	มากที่สุด
๘.	หลายครั้งที่นักเรียนไม่รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ ไม่มีความสุข	๓.๖๕	๑.๑๕๔	มาก
๙.	นักเรียนสามารถทำงานที่รับมอบหมายได้	๔.๑๗	.๗๗๖	มาก
๑๐.	นักเรียนพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ	๓.๙๗	.๘๕๗	มาก
	ภาพรวม	**๔.๐๐**	**.๘๘๖**	**มาก**

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่าเยาวชนมีความเห็นต่อการพัฒนาตนเองด้านปัญญาภาวนา และอริยสัจ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=๔.๐๐) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ เมื่อนักเรียนทำผิดสามารถกล่าวคำขอโทษคนอื่นได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ นักเรียนสามารถทำงานที่รับมอบหมายได้ ๔.๑๗ นักเรียนให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และอันดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลายครั้งที่นักเรียนไม่รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่มีความสุขมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๕

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

จากการศึกษาพฤติกรรมเยาวชนในเชิงปริมาณโดยสรุปพบว่า

๑. ภาพรวมพฤติกรรมเยาวชนที่พัฒนามากที่สุดคือด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ๔และด้านที่พัฒนาน้อยที่สุดคือด้านกายภาวนา

๒. ด้านกายภาวนาที่พัฒนามากที่สุดคือนักเรียนยินดีที่จะปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่และด้านที่พัฒนาน้อยที่สุดคือ ด้านการออกกำลังกาย

๓. ด้านสีลภาวนาพัฒนามากที่สุดคือด้านเมื่อนักเรียนยืมของของผู้อื่นไปแล้วจะรีบนำไปส่งคืนเจ้าของและด้านที่พัฒนาน้อยที่สุดคือนักเรียนไม่ลอกการบ้านเพื่อนหรือให้เพื่อนลอกการบ้าน

๔. ด้านจิตตปัญญาและอิทธิบาท ๔ ด้านที่พัฒนามากที่สุดคือด้านนักเรียนมุ่งมั่นต่อการเรียนให้สำเร็จ และด้านที่พัฒนาน้อยที่สุดน้อยคือ การตั้งใจเรียนและไม่พูดคุยขณะที่ครูสอน

๕. ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔ ด้านที่พัฒนามากที่สุดคือเมื่อนักเรียนทำผิดสามารถกล่าวคำขอโทษคนอื่นได้และด้านที่พัฒนาน้อยที่สุดคือ หลายครั้งที่นักเรียนไม่รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่มีความสุข

ดังนั้นสิ่งที่ต้องพัฒนาเยาวชนมากตามลำดับคือ

๑. กายภาวนา เพื่อให้เขามีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีผิวพรรณที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะการออกกำลังกาย

๓. ด้านสีลภาวนา ที่ต้องพัฒนาคือความซื่อสัตย์

๔. ด้านจิตตปัญญาและอิทธิบาท ๔ ที่ต้องพัฒนาคือ ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความพากเพียร

๕. ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔ ที่ต้องพัฒนาคือ ต้องทำความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์และหาสาเหตุแห่งทุกข์ให้ได้เสนอเป็นตารางผลการศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

ประเด็นที่ศึกษา	**ผลการศึกษาจากแบบสอบถาม**	**แนวทางการพัฒนาเยาวชน**
๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน	ภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนา ตนเองตามหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (□=๓.๙๑) และเมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า – ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ๔ ค่าเฉลี่ย ๔.๐๐ – ด้านจิตตภาวนาและอิทธิบาท๔ ค่าเฉลี่ย ๓.๙๙ – ด้านสีลภาวนา ค่าเฉลี่ย ๓.๙๓ – ด้านกายภาวนา ค่าเฉลี่ย๓.๗๑ -	สิ่งที่ต้องพัฒนาเยาวชนเรียงลำดับจากมากคือ ๑.ภาวนา๔ ๒. ด้านกายภาวนาที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือการออกกำลังกาย ๓. ด้านสีลภาวนาที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือด้านความซื่อสัตย์ ๔. ด้านจิตตปัญญาและด้านอิทธิบาท ๔ ที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือความตั้งใจ ความมุ่งมั่น
๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ		
๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา		

	ด้านกายภาวนาที่เยาวชนพัฒนามากที่สุดคือนักเรียนยินดีที่จะปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่ค่าเฉลี่ย ๔.๓๘ และที่พัฒนาน้อยที่สุดคือนักเรียนออกกำลังกายทุกวัน ค่าเฉลี่ย ๒.๖๕ -ด้านสีลภาวนาที่เยาวชนพัฒนามากที่สุดคือเมื่อนักเรียนยืมของผู้อื่นไปแล้วจะนำมาส่งคืนเจ้าของ ค่าเฉลี่ย๔.๓๖ และที่พัฒนาน้อยที่สุดคือนักเรียนไม่ลอกการบ้านเพื่อนหรือให้เพื่อนลอกการบ้าน ค่าเฉลี่ย๒.๘๕ -ด้านจิตตภาวนาและอิทธิบาท ๔ ที่เยาวชนพัฒนามากที่สุดคือนักเรียนมุ่งมั่นต่อการเรียนให้สำเร็จ ค่าเฉลี่ย ๔.๓๘ และที่พัฒนาน้อยที่สุดคือนักเรียนตั้งใจเรียนและไม่พูดคุยขณะที่ครูสอน ค่าเฉลี่ย ๓.๔๗ - ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔ ที่เยาวชนพัฒนามากที่สุดคือเมื่อนักเรียนทำผิดสามารถกล่าวคำขอโทษคนอื่นได้ ค่าเฉลี่ย ๔.๒๙ และที่พัฒนาน้อยที่สุดคือหลายครั้งที่นักเรียนไม่รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่มีความสุข ค่าเฉลี่ย ๓.๖๕	ความพากเพียร ๕. ด้านปัญญาภาวนาและด้านอริยสัจ ๔ ที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือการทำความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์และหาสาเหตุแห่งทุกข์

สรุปแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

ต้องพัฒนาให้เขามีการปฏิบัติตัวตามหลักภาวนา ๔ การกำกับตนเองตามหลักอิทธิบาท ๔ การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาด้วยหลักอริยสัจ ๔ โดยมีการพัฒนาจากมากไปน้อยตามลำดับดังนี้

๑. ด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

- พัฒนาด้านกายภาวนา โดยเฉพาะด้านการออกกำลังกาย
- ด้านสีลภาวนาพัฒนาด้านความซื่อสัตย์

๒. ด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

- ด้านจิตตปัญญาและด้านอิทธิบาท๔ พัฒนาด้านความตั้งใจ ความมุ่งมั่นและความพากเพียร

๓. ด้านการเผชิญปัญหาและการออกจากปัญหา

- ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ๔ พัฒนาด้านการทำความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

นำผลการศึกษาคุณลักษณะศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยามาวิเคราะห์เพื่อออกแบบสอบถามเยาวชน นำผลที่ได้จากเยาวชนมาวิเคราะห์เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนา พบว่ารูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบนั้นต้องพัฒนาเยาวชนให้เหมือนศิลปินต้นแบบในด้าน

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา๔ ได้แก่กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยมุ่งเน้นการพัฒนามากที่สุดตามลำดับดังนี้

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการออกกำลังกาย

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ด้านจิตตปัญญาและด้านอริยสัจ๔

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ๔ โดยเฉพาะความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์

ตารางที่ ๔.๑๘ การสังเคราะห์รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

ประเด็นการศึกษา	คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบ	การพัฒนาเยาวชน	รูปแบบการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนา
๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำของศิลปินต้นแบบ ๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา	ด้านภาวนา ๔ – กายภาวนา – สีลภาวนา - จิตตภาวนา - ปัญญาภาวนา ด้านอิทธิบาท ๔ - ฉันทะ - วิริยะ – จิตตะ - วิมังสา ด้านอริยสัจ ๔	ต้องพัฒนาตามลำดับดังนี้ ๑. ด้านกายภาวนา – การออกกำลังกาย ๒. ด้านสีลภาวนา –ความซื่อสัตย์ ๓. ด้านจิตตปัญญาและอิทธิบาท ๔ - ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความพากเพียร ๔. ด้านปัญญา	ต้องพัฒนาเยาวชนให้เหมือนศิลปินต้นแบบในด้าน ๑) การปฏิบัติตัวตามหลักภาวนา ๔ ได้แก่ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ๒) การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่

	- ทุกข์ - สมุทัย - นิโรธ - มรรค	ภาวนาและอริยสัจ ๔ -การทำความเข้าใจกับความทุกข์	ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ๓) การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยมุ่งเน้นพัฒนาตามลำดับนี้คือ ๑. ด้านกายภาวนา – การออกกำลังกาย ๒. ด้านสีลภาวนา – ความซื่อสัตย์ ๓. ด้านจิตตปัญญาและอิทธิบาท ๔ - ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความพากเพียร ๔. ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔ -การทำความเข้าใจกับความทุกข์

๔.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้องค์ความรู้ใหม่ดังนี้คือ

๑.คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา

๑.๑ การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน เป็นไปตามหลักภาวนา ๔ คือ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา

๑.๒ การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จเป็นไปตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

๑.๓ การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาเป็นไปตามหลักอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

๑.๔ ทำให้มีลักษณะโดดเด่น มีคุณค่า ไม่ซับซ้อน น่าประทับใจ

๑.๕ สามารถเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนและมีคุณสมบัติที่ไม่ซับซ้อนและเป็นบุคคลสาธารณะ สามารถตรวจสอบได้

๒. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

จากการนำการวิเคราะห์คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบมาเป็นข้อคำถามให้กับเยาวชน พบว่า เยาวชนยังมีข้อด้อยที่ต้องพัฒนาหลายด้านเช่น ออกกำลังกาย มีความตั้งใจมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จน้อย ยังไม่มีความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์ หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนสามารถนำข้อบกพร่องของเยาวชนนี้ไปพัฒนา

๓. รูปแบบในการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยา

รูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบนั้นต้องพัฒนาเยาวชนให้เหมือนศิลปินต้นแบบในด้าน

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา๔ ได้แก่กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยมุ่งเน้นการพัฒนามากที่สุดตามลำดับดังนี้

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการออกกำลังกาย

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ ด้านจิตตปัญญา และด้านอริยสัจ๔

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ ๔ โดยเฉพาะความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์

ตาราง ๔.๑๙ รูปแบบการสร้างจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

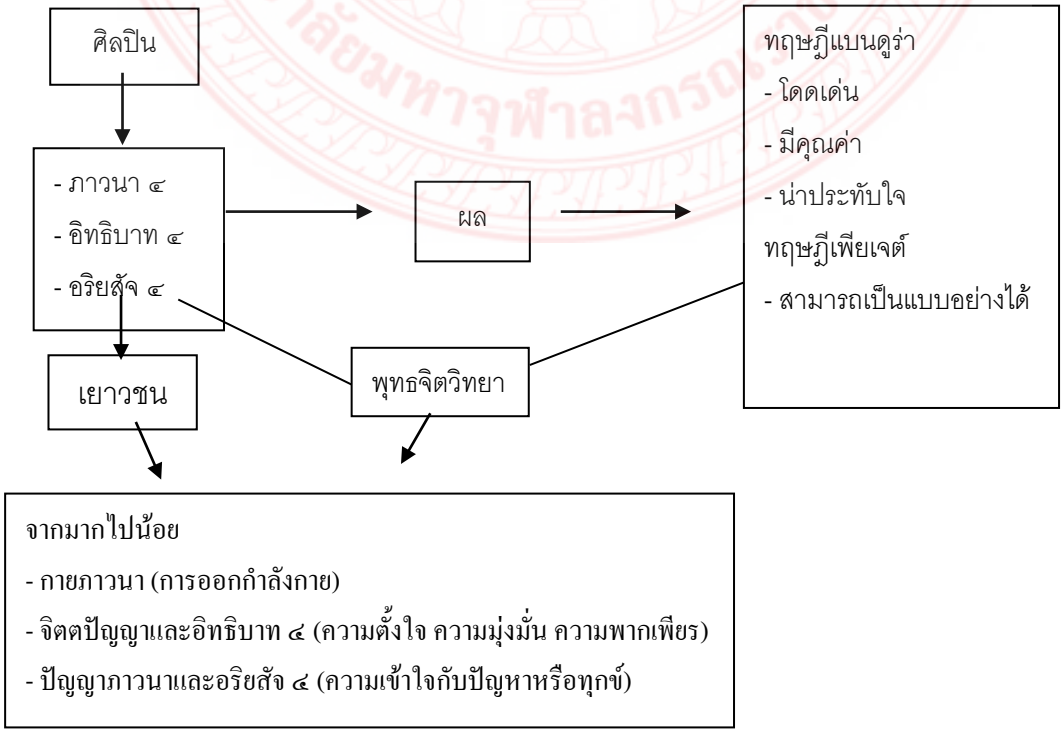

บทที่ ๕
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ” สรุปผลได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ (เชิงทฤษฎี เชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการ แนวทางการวิจัยครั้งต่อไป)

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research)ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ หลักทางพุทธจิตวิทยาและคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบ ๒. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ๓. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ โดยมีวิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพโดยกลุ่มเป้าหมายคือการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ ๙ท่าน และการวิจัยเชิงปริมาณโดยกลุ่มประชากรคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ๘ แห่งในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน ๓๘๙ ชุด โดยสรุปผลการวิจัยดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา

ผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจตามหลักทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่า คือ ลักษณะของตัวแบบที่ดีต้องมีลักษณะ โดดเด่น มีคุณค่า ไม่ซับซ้อนและน่าประทับใจ ทฤษฎีจริยธรรมของเพียเจท์ คือ จริยธรรมของเยาวชนช่วงนี้เกิดจากประสบการณ์ของตัวเยาวชนเองและจากเพื่อน และหลักธรรมที่นำมาใช้คือ ภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ ทั้งหมดสรุปเป็นหลักทางพุทธจิตวิทยาได้ว่า การปฏิบัติตัวตามหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔ ทำให้เกิดความโดดเด่น มีคุณค่า และน่าประทับใจ สามารถเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนได้ และจากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบค้นพบว่า

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของศิลปินต้นแบบเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ได้แก่กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนาโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านกายภาวนา ด้านจิตตภาวนา ด้านปัญญาภาวนา ร้อยละ๑๐๐ และด้านสีลภาวนาร้อยละ๗๗.๗๗ ๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จเป็นไปตามหลักอิทธิบาท๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา โดยมีหลักอิทธิบาท๔ครบทุกด้านได้แก่ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ร้อยละ๑๐๐ ๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาเป็นไปตามหลักอริยสัจ ๔ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ มรรคร้อยละ๑๐๐ นิโรธร้อยละ๗๗.๗๗ ทุกข์และสมุทัยร้อยละ๕๕.๕๕ จึงสรุปเป็นทฤษฎีคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยาได้ว่า

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันเป็นไปตามหลักภาวนา ๔ ได้แก่กายภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา และสีลภาวนา

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จเป็นไปตามหลักอิทธิบาท๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาเป็นไปตามหลักอริยสัจ ๔ ได้แก่ มรรค นิโรธ ทุกข์ สมุทัย

๒. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

จากผลการวิจัย โดยการนำผลการวิเคราะห์ศิลปินต้นแบบมาทำแบบสอบถาม ถามเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมปลาย จากโรงเรียนมัธยมในจังหวัดนครสวรรค์ ๘ แห่ง ๓๘๙ ราย ได้ผลว่าจะต้องพัฒนาเยาวชนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของศิลปินต้นแบบตามหลักภาวนา๔ การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท๔ การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ๔ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ

๑. ด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

๑.๑ ด้านกายภาวนา ที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือการออกกำลังกาย

๑.๒ ด้านสีลภาวนาที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือความซื่อสัตย์

๒. ด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

๒.๑ ด้านจิตตปัญญาและด้านอิทธิบาท ๔ ที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือความตั้งใจ ความมุ่งมั่นและความพากเพียร

๓. ด้านการเผชิญปัญหาและการออกจากปัญหา

๓.๑ ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ๔ที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือการทำความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์

๓. ผลการวิจัยในเรื่องการเสนอรูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

รูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามกรอบพุทธจิตวิทยาโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ต้องพัฒนาเยาวชนให้เหมือนศิลปินต้นแบบในด้าน

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา๔ ได้แก่ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

โดยมุ่งเน้นการพัฒนามากที่สุดตามลำดับดังนี้

๑. การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการออกกำลังกาย

๒. การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จด้านจิตตปัญญาและอิทธิบาท๔ โดยเฉพาะความตั้งใจ ความมุ่งมั่น และความพากเพียร

๓. การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาด้านปัญญาและด้านอริยสัจ๔ โดยเฉพาะความเข้าใจกับปัญหาหรือความทุกข์

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ การอภิปรายผลการศึกษารูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

การอภิปรายผล หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยาเรื่องการเลียนแบบของแบนดูร่าที่กล่าวว่าตัวแบบที่ดีต้องมีความโดดเด่น มีคุณค่าไม่ซับซ้อน และน่าประทับใจ ซึ่งความโดดเด่นย่อมทำให้เป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป และการปฏิบัติตัวที่ดีมีคุณธรรมย่อมทำให้เกิดความประทับใจและมีคุณค่าต่อสังคม สำหรับการเป็นบุคคลสาธารณะทำให้ค่อนข้างทราบประวัติและการเคลื่อนไหวของพวกเขาเป็นอย่างดี จึงไม่ซับซ้อนที่จะศึกษาและทำความรู้จัก

และสอดคล้องกับทฤษฎีทางจริยธรรมของเพียเจท์ ที่กล่าวว่าจริยธรรมของเยาวชนรุ่นนี้เกิดมาจากตนเองและบุคคลรอบข้างและเพื่อน นั่นคือเยาวชนทุกคนสามารถเอาเพื่อนและบุคคลที่ตนเองชื่นชอบมาเป็นต้นแบบของตัวเองได้

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่

ภาวนา๔คือการพัฒนากายให้แข็งแรง พัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปด้วยดี ไม่เดือดร้อนต่อสังคม มีจิตใจดีงาม มีสุขภาพจิตที่ดีเกิดปัญญา รู้จริงโดยไม่ถูกครอบงำด้วยอคติ โลภะ โทสะ โมหะ ซึ่งภาวนา๔ประกอบด้วย ๑.กายภาวนา หมายถึง การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกายให้รู้จักติดต่อเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ห้าด้วยดีและปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นไปในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษ ให้กุศลกรรมงอกงามให้อกุศลกรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การออกกำลังกายสม่ำเสมอ การปฏิบัติตามคำแนะนำแพทย์ เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนเพียงพอ ๒.สีลภาวนา หมายถึง การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นเกื้อกูลกัน ๓.จิตตภาวนา หมายถึงการเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลายเช่นมีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิและสดชื่นเบิกบานเป็นสุขผ่องใส ๔.ปัญญาภาวนา หมายถึงการเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา พัฒนาจิต การฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันและเห็นโลกตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยปัญญา จากหลักธรรมภาวนา๔ข้อนี้การมีร่างกายที่สะอาดแข็งแรง ผิวพรรณสวยงามย่อมเป็นที่โดดเด่นแก่ผู้พบเห็น ทำให้สะดุดตาและอยากเข้าไปใกล้ชิด การมีร่างกายที่สะอาดสมบูรณ์ผิวพรรณสดใส ร่างกายสมส่วน ย่อมเป็นบุคลิกภาพที่ดีที่ทำให้เกิดความโดดเด่นอย่างแน่นอน ผู้คนสมัยใหม่จึงนิยมออกกำลังกายทั้งจากสวนสาธารณะและสถานฟิตเนสเพื่อความสวยงามทางด้านกายภาวนานี่เอง และถ้ามองภาพรวมของภาวนา๔ซึ่งครอบคลุมทั้งกาย ใจ ความประพฤติและปัญญาที่รู้แจ้งเห็นจริงแล้วทำให้การปฏิบัติตัวที่ยึดสิ่งนี้เป็นหลักย่อมเกิดความสวยงามสมบูรณ์ทั้งกาย ใจ

อิทธิบาท๔ หมายถึงทางที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ๑.ฉันทะ หมายถึงความพอใจในสิ่งที่ตนมี ๒.วิริยะ หมายถึง ความพากเพียร ความขยันหมั่นเพียรทำสิ่งใดๆอย่างต่อเนื่อง อดทนไม่ท้อถอย ๓.จิตตะ หมายถึงการตั้งใจมั่นต่อสิ่งที่ทำให้สำเร็จ ๔.วิมังสา หมายถึง การพิจารณาเอาใจใส่ต่อสิ่งที่ทำด้วยเหตุผลให้ลึกซึ้ง มีสมาธิที่ดี มีปัญญาคิดเท่าทันในสิ่งทั่งปวง มีการวางแผนงานที่ดีและการประเมินผลงาน

อริยสัจ๔ หมายถึงหนทางที่จะทำให้พ้นทุกข์ ได้แก่ ๑.ทุกข์ หมายถึง ความไม่สบายทั้งกายและใจที่เกิดจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย และความผิดหวังจากการคาดหวัง การยึดติดไม่ปล่อยวาง ๒.สมุทัย หมายถึงเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ๓.นิโรธ หมายถึงการเข้าใจความจริงของชีวิตเพื่อนำไปสู่ความสงบ ความเบิกบาน ๔. มรรค หมายถึง แนวปฏิบัติและวิธีการที่จะนำไปสู่การดับทุกข์

การอภิปรายผลการวิจัยคุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยา ผลจากการสัมภาษณ์ศิลปินเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องภาวนา ๔ การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องอิทธิบาท ๔ และการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องอริยสัจ ๔ ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้ส่งผลให้ศิลปินมีความโดดเด่นมีคุณค่า และน่าประทับใจ(สอดคล้องกับทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่า) สามารถเป็นแบบอย่างให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติตาม (สอดคล้องกับทฤษฎีจริยธรรมของเพียเจท์) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเลียนแบบของแบนดูร่า ทฤษฎีจริยธรรมของเพียเจท์ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทุกประการ และได้คุณลักษณะของศิลปินต้นแบบตามหลักพุทธจิตวิทยาดังนี้คือ

๑.การปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันตามหลักภาวนา๔ ได้แก่กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา

๒.การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท๔ ได้แก่ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

๓.การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหาตามหลักอริยสัจ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

สำหรับประเด็นที่สัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของศิลปินต้นแบบซึ่งทำให้ทราบประวัติเบื้องต้นของศิลปินต้นแบบและนำมาวิเคราะห์ได้ว่า

๑. อายุที่แตกต่างกันของศิลปินแต่ละท่าน ไม่ทำให้ความสามารถในอาชีพต่างกัน
๒. พื้นความรู้มีทั้งที่ศึกษามาทางด้านดนตรีและไม่ได้ศึกษามาทางด้านดนตรี แต่ทุกท่านประสบผลสำเร็จในอาชีพเหมือนกัน
๓. จำนวนสมาชิกในครอบครัว บางท่านมีมาก บางท่านมีน้อย บางท่านขาดพ่อ บางท่านขาดแม่ ไม่ทำให้มีปัญหาต่อการต่อสู้เพื่อความสำเร็จ
๔. อาชีพของบิดามารดาไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ
๕. บุคคลต้นแบบของศิลปินแต่ละท่านต่างกันทั้งอายุ หน้าที่ อาชีพ และบทบาทในสังคม แต่ทุกตัวแบบมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและความสำเร็จของศิลปินต้นแบบทุกท่าน

การอภิปรายผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ นำผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบมาเป็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับหัวข้อที่สัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ สร้างแบบสอบถามในการถามนักเรียนโรงเรียนมัธยมระดับชั้น ม.๔-ม.๖ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน๓๘๙ รายเพื่อสอบถามการปฏิบัติตัว

ในชีวิตประจำวัน การกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ การเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา พบว่า

๑. ด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

๑.๑ ด้านกายภาวนา เป็นด้านที่นักเรียนพัฒนาน้อยที่สุด

๑.๒ ด้านกายภาวนาที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือการออกกำลังกาย

๑.๓ ด้านสีลภาวนาที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือความซื่อสัตย์

๒. ด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

๒.๑ ด้านจิตตปัญญาและด้านอิทธิบาท ๔ ที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือความตั้งใจ ความมุ่งมั่นและความพากเพียร

๓. ด้านการเผชิญปัญหาและการออกจากปัญหา

๓.๑ ด้านปัญญาภาวนาและอริยสัจ๔ที่ต้องพัฒนามากที่สุดคือการทำความเข้าใจกับปัญหาหรือทุกข์ ด้วยเหตุที่นักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นไปได้ที่ยังไม่เข้าใจชีวิตดีพอ ยังไม่รู้ตัวเองดีพอ จึงไม่เข้าใจความต้องการของตัวเอง

ผลของการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่นดังนี้

โปรดปราน ศิริพร, พัชราภรณ์ เกษะประกร และชุติมา เกศดายุรัตน์[๑๗๓] ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของวัยรุ่น บทบาทและอัตลักษณ์ของศิลปินไทย ทัศนคติและพฤติกรรมการเลียนแบบในกรุงเทพมหานคร พบว่า

๑. กลุ่มวัยรุ่นรับรู้บทบาทของศิลปินว่าช่วยสร้างแรงบันดาลใจ มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบ เป็นตัวแทนส่งมอบความสุข เป็นตัวช่วยในยามที่เหนื่อยล้า จึงส่งผลให้วัยรุ่นรู้สึกประทับใจในคุณค่าของศิลปิน และคอยมอบความรักความศรัทธา การยกให้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ยังคงศรัทธาและเรียนแบบของศิลปินต่อไป ถึงแม้สังคมจะมองในเชิงลบก็ตาม

๒. กลุ่มวัยรุ่นจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อศิลปินที่ตนเองรู้สึกชื่นชอบ ส่วนศิลปินที่ไม่ได้ชื่นชอบกลับมีทัศนคติเชิงลบ เนื่องจากมีอัตลักษณ์ที่เลียนแบบมาจากศิลปินต่างชาติและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

๓. กลุ่มวัยรุ่นจะเลียนแบบด้านความสามารถมากที่สุด รองลงมาคือการแต่งกายและทรงผม สำนวนการพูด กริยามารยาท การวางตัวและการใช้ชีวิต

---

[๑๗๓] โปรดปราน ศิริพร, พัชราภรณ์ เกษะประกร และชุติมาเกตดายุรัตน์ **“การรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของวัยรุ่นบทบาทและอัตลักษณ์ของศิลปินไทย ทัศนคติและพฤติกรรมการเลียนแบบในเขตกรุงเทพมหานคร”** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิตย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๗) หน้า ๑.

๔. กลุ่มวัยรุ่น รับรู้อัตลักษณ์ของศิลปินที่ชื่นชอบว่ามีความโดดเด่น มีความสามารถหลากหลาย และมีพฤติกรรมน่าดึงดูดใจ ซึ่งแตกต่างจากศิลปินที่ไม่ได้ชื่นชอบกลับมองว่ามีอัตลักษณ์ที่ถูกปรุงแต่งขึ้นซึ่งขัดกับความเป็นตัวตนที่แท้จริง

ธนวุฒิ เศขรฤทธิ์[๑๗๔] ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า

๑. ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันทางด้านเพศและการรับชมละครโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. บทบาทของศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ทางด้านกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบ (กระบวนการให้ความสนใจ กระบวนการจำ กระบวนการการแสดงออก และกระบวนการจูงใจ) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. ประเภทละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบของศิลปินต้นแบบ ละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๔. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๕. เหตุผลทางการชมละครทางโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

---

[๑๗๔] ธนวุฒิ เศขรฤทธิ์ **“การศึกษาพฤติกรรมเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ”** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ๒๕๕๔), หน้า ๑.

ธนธิดา อยู่คง ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลีของวัยรุ่นไทย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง ๑๙-๒๐ ปี ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชมที่สุดคือ Girl generation ด้านวัตถุประสงค์ ๑. ด้านพฤติกรรมการเลียนแบบของวัยรุ่นไทยที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ป อยู่ในระดับเห็นด้วย ปานกลาง ๒. ทัศนคติต่อกรุ๊ปเกาหลีในระดับเห็นด้วยมากที่สุด[๑๗๕]

ภานุมาศ ภมรบุตร ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของเพลงเพื่อชีวิตที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตหัวหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อเพลงเพื่อชีวิตในประเด็นการแสดงออกที่แปลกใหม่ของศิลปินมากที่สุด และมีพฤติกรรมเลียนแบบต่อเพลงเพื่อชีวิตในประเด็นเลียนแบบทางความเชื่อด้านรักชาติมากที่สุด และทัศนคติต่อเพลงเพื่อชีวิตของนักศึกษามีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเลียนแบบของนักศึกษาในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง[๑๗๖]

รัฐกานต์ กัณพิพัฒน์ ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเลียนแบบกับค่านิยมการสักของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยทางด้านการเลียนแบบส่งผลต่อค่านิยมและพฤติกรรมในการสักของวัยรุ่นหญิง กล่าวคือ การเลียนแบบนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่วัยรุ่นหญิงได้มีการสังเกตพฤติกรรมการสักจากเพื่อน โดยที่เพื่อนเป็นตัวแบบในการลอกเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้การเลียนแบบของวัยรุ่นหญิงยังเกิดจากการมีค่านิยมที่ชื่นชอบในการสัก จากการไปคบหาสมาคมหรือปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลรู้จักที่เคยสักมาก่อน ยิ่งมีการคบหาสมาคมถี่หรือบ่อยมากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้เกิดความชื่นชอบมากขึ้นเท่านั้น ความชื่นชอบดังกล่าวนี้มีผลทำให้การเลียนแบบตามมา โดยสื่อที่ได้รับสัญญาณที่มาจากรายการโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ส่งผลให้วัยรุ่นหญิงเกิดการเรียนรู้ เกิดความชื่นชอบในรอยสัก เกิดการซึมซับ และเกิดแรงจูงใจอีกส่วนหนึ่งซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเลียนแบบการสักของวัยรุ่นหญิงดังกล่าวมาแล้ว[๑๗๗]

---

[๑๗๕] ธนธิดา อยู่คง **“ทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลีของวัยรุ่นไทย”** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๕), หน้า ๑.

[๑๗๖] ภานุมาศ ภมรบุตร **“อิทธิพลของเพลงเพื่อชีวิตที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตหัวหมาก”**, วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการสื่อสารพัฒนาการ, (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

[๑๗๗] รัฏกานต์ กัณพิพัฒน์ **“พฤติกรรมเลียนแบบกับค่านิยมการสักของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร”** วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

๕.๓ ข้อเสนอแนะของการวิจัย

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน อบรมเลี้ยงดู สนับสนุนให้เยาวชนพัฒนาทั้งกายและใจไปพร้อมๆ กัน

๑. สถาบันครอบครัว สถาบันแรกของสังคมที่ต้องทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ให้ความรักความเอาใจใส่อย่างจริงจังด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลานทั้งกายและใจ ด้วยการสัมผัสได้ สังเกตและจดจำได้ เพราะความใกล้ชิดที่ถือว่ามากกว่าสถาบันอื่นๆ ในเบื้องต้นของสังคม

๒. สถาบันการศึกษา ถือเป็นสถาบันที่สองที่เด็กจะก้าวออกจากประตู้รั้วบ้านสู่รั้วโรงเรียน เป็นการส่งต่อมือกันระหว่างพ่อแม่กับครูเหมือนการวิ่งผลัดที่ส่งไม้ต่อกัน และไม่ใช่เพียงส่งต่อความรับผิดชอบ หากแต่ยังต้องร่วมจับมือกันในการดูแลเยาวชนต่อไปอย่างใกล้ชิด

ระบบการศึกษาจะต้องชี้แนะให้เยาวชนเห็นคุณค่าของความรู้และความเข้าใจชีวิตควบคู่ไปกับความรู้ในตำรา รู้เท่าทันโลกและชีวิตตามความเป็นจริง มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไปเพื่อบ่มเพาะคุณความดีทั้งในด้านจิตใจและความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ไม่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นทั้งในเรื่องเรียนและเรื่องอื่นๆ ไม่สอนให้เยาวชนเรียนเก่งอย่างเดียว แต่ต้องมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักให้ มีใจเอื้ออาทร ไม่เห็นแก่ตัว

๓. สถาบันศาสนา เนื่องจากสถาบันศาสนาเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างดียิ่งต่อผู้คนในสังคม เรียกได้ว่าตั้งแต่เกิดจนตาย สังคมเรามีศาสนาเป็นที่พึ่งอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์ ศาสนาเข้ามามีส่วนช่วยให้เกิดความเป็นสิริมงคลและรักษาใจของคนทุกคนได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นสถาบันศาสนาจึงจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการอบรมเยาวชน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน เป็นที่พึ่งทางใจให้แก่เยาวชน อบรมให้ความรู้ทั้งพัฒนาจิตใจ และการปฏิบัติเพื่อให้มีสติ มีสมาธิ มีความสงบสุข เรียนรู้ชีวิตอย่างถูกต้อง อยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีความสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

๔. สถาบันสื่อมวลชน เป็นสถาบันที่เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่สำคัญยิ่งต่อเยาวชนในยุคที่สื่อครองโลกเช่นนี้ ยิ่งเป็นสถาบันที่มีความสำคัญสูงสุดที่จะชี้แนะและนำทางให้เยาวชนเดินตามและคล้อยตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อมูลจะถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดีอย่างไรเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องรับผิดชอบ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรใช้หลักธรรมอื่นๆ ในการศึกษาเยาวชนด้วย เช่น สังคหวัตถุ ๔ พรหมวิหาร ๔ เป็นต้น

๒. ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของศิลปิน ดารา ให้มากกว่านี้ เพราะเป็นต้นแบบของเยาวชนที่เยาวชนชอบเอามาเป็นแบบอย่าง

๓. ควรศึกษาลักษณะของตัวแบบที่ดีของคนในสังคมหลายๆ สถาบันเช่น พ่อแม่ ครู พระสงฆ์ นักกีฬา

๔. ควรมีการศึกษาบุคคลต้นแบบที่เป็นเยาวชนที่ประสบความสำเร็จและมีคุณธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนอื่น

๕. ควรมีการศึกษาความสนใจและทัศนะคติของเยาวชนที่มีต่อตัวแบบของเยาวชนเอง

๖. ควรมีการศึกษาบุคคลต้นแบบที่มีจิตกุศล บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่ไม่ใช่ศิลปิน ดารา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. **คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม**, ๒๕๕๒.

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. **คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๑).

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, **มาตรฐานการพัฒนาเด็กไทย**. (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ม.ป.ป.).

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ศ. ดร.. **เลี้ยงลูกวัยเปรี้ยวไม่ให้เลี้ยวตกขอบ**. (กรุงเทพมหานคร : ซัคเซสมีเดีย, ๒๕๔๔).

โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม. **คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๑).

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์. **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔).

เจษฎา รัตนเขมากร. **ศิลปินเพลงไทยและเครือข่ายการสื่อสารกับแฟนคลับ**. (ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑).

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม รศ.ดร.. **การให้คำปรึกษาและการแนะแนวในพระพุทธศาสนา**. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ชำเลือง วุฒิจันทร์ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. **คุณธรรมและจริยธรรม หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๔.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. **ต้นไม้จริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙).

ติณ ปรัชญพฤทธิ์. **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ทวี มุขธระโกขา. **นักดนตรีเอกของโลกเล่ม ๑ ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊คส์, ๒๕๕๑.

ทิศนา แขมมณี และคณะ.**หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ธีรยุทธ พึ่งเพียร. **สถิติเบื้องต้นและการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล, ๒๕๔๕.

นิตย์ จารุศร. **สารธรรม**. กรุงเทพมหานคร : หจก. เหรียญบุญการพิมพ์, ๒๕๔๗.

บุญทัน ดอกไธสง. รศ. ดร.. **กระบวนการและวิธีการพัฒนาจิตใจเพื่อพัฒนาสังคมไทย**. คณะรัฐประศาสนศาตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๒๗.

ประภาศรี สีหอำไพ. **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ประยูร อาษานาม. **คู่มือวิจัยการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑)

ประเวศ วะสี. **พระสงฆ์และศาสนิกชนจะกู้ชาติได้อย่างไร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๐.

ประสาร ทิพย์ธารา. **พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, ๒๕๒๑.

ป๋วย อึ๊งภากรณ์. **ทัศนะว่าด้วยการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๕.

พิภพ วชังเงิน. **จริยธรรมวิชาชีพ**. กรุงเทพมหานคร : รวมสาสิน, ๒๕๔๕.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ กรุงเทพฯ ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๕๖.

พรพิมล เอี่ยมนาครินทร์. ผศ. ดร.. **พัฒนาการวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นอ้อ แกรมมี่จำกัด, ๒๕๓๙.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม (ฉบับเดิม)**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, ๒๕๔๔.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **ลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๘.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๗.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย**. โครงการตำรา สำนักที่ปรึกษากรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส อารี พริ้นเตอร์ แมส โปนดักส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). **พุทธธรรมฉบับปรับขยาย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓๕. กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ผลิธรรมม์, ๒๕๕๕.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **จะพัฒนาคนกันอย่างไร**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๕๑.

พิชัยยุทธ์ สยามพันธกิจ. **พลเมืองไทยแห่งอนาคตที่พึงปรารถนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยามมิสพับลิชชิ่งเฮาส์, ๒๕๕๓.

พุทธทาสภิกขุ. **การงานที่เป็นสุข**. กรุงเทพมหานคร:, ๒๕๓๗.

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **เอกสารการสอนชุดวิชา ๒๒๓๐๕ พฤติกรรมวัยรุ่น**.

มานิต มานิตเจริญ. **พจนานุกรมไทยฉบับสมบูรณ์-ปรับปรุงใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ ๒๒. บริษัทรวมสาส์น (1977) จำกัด, ๒๕๔๗.

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. **การให้คำปรึกษาและการแนะแนวในพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สุวรี ศิวะแพทย์. รศ. **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๐.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. **จิตวิทยาพัฒนาชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม ๒)**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

ศรุตา แจ้งสว่าง. **เพลงฮิปฮอปกับความเป็นหญิง**. คณะวารสารศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๕๐.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). **สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คุณธรรม. ๒๕๕๑.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. **ครอบครัว–แหล่งหล่อหลอมคุณธรรมด้านความรัก**. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑.

ส.ศิวรักษณ์. **คันฉ่องส่องจริยศาสตร์ บทพิจารณาว่าด้วยธรรมและอธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม, ๒๕๕๐.

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) แปลและเรียบเรียง. **วิสุทธิมรรค**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธนเพรส จำกัด, ๒๕๕๔.

สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย. **เยาวชนไทย**. ม.ป.ป..

สมพร เจริญพงศ์. **พจนานุกรมไทย ฉบับพิสดาร**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา ม.ป.ป..

สมสุข นิธิอุทัย. **การพัฒนาเยาวชนตามพุทธศาสนาในสังคมไทย**. มจร. ๒๕๕๔.

สรรค์สัน สุทิศทัศนกุล, **ทัศนะต่อภาพโป๊เปลือยของดาราในนิตยสารที่มีผลต่อวัยรุ่นไทย**. คณะวาสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.

สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ. **เข้าถึงหลักธรรม นำคำสอนสู่ชีวิต รวมพลังสร้างสันติ**. ศูนย์ส่งเสริม และพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑.

สายฤดี วรกิจโภคาทร. รศ.ดร. และคณะ. **คู่มือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา**. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๕๒.

สาโรช บัวศรี. **จริยธรรมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๖.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.

สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพัฒนาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร. บริษัทจุดทอง จำกัด, ๒๕๕๐.

สุปรีดา ช่อลำไย. **เครือข่ายการสื่อสารและดำรงอยู่ของแฟนคลับธงไชย แมคอินไตย์**. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙.

สุวรี ศิวะแพทย์. รศ.. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียสโตส์, ๒๕๕๐.

อัจฉรา สุขารมณ์. **สุขภาพจิต**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗.

อินถา ศิริวรรณ. **พระพุทธศาสนากับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล. ๒๕๕๐.

(๒) บทความ

ธนากร โสรณสุทธิ. **เพื่อนผู้นำ**. ปีที่ ๒ ฉ.๒ ต.ค.-พ.ย. ๒๕๔๓. หน้า ๕๖.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. “การใช้ผลผลิตจากการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาคนไทย”, **วารสารจิตวิทยา** ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๙. หน้า ๔

(๓) วิทยานิพนธ์

ณัฐปภัสร์ เพชรมณี. “การเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีของเยาวชนที่กระทำผิดกับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง:กรณีศึกษาศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๑ จังหวัดระยอง. **ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖.

ธนธิดา อยู่คง “ทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบที่มีต่อศิลปินเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลีของวัยรุ่นไทย” **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๕.

ธนวุฒิ เศขรฤทธิ์ “การศึกษาพฤติกรรมเลียนแบบศิลปินต้นแบบละครโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ”. **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๔.

นพมาศ บัววิชัยศิลป์ อ้างถึงใน เบญจ งามนาวากุล การศึกษาพัฒนาการและการเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนศูนย์การเรียนรู้โจโก้ของเยาวชนหมู่ที่ ๘ บ้านราษฎรสามัคคี ตำบลเมืองจัง จังหวัดน่าน สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.

นภาพร เจตะวัฒนะ. “รูปแบบแรงจูงใจในการโฆษณากับการรับรู้คุณค่าตราสินค้า(Brand Equity)ในกลุ่มสาวโสด”. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.

นัทธิยา มอญเทศ. การประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาดของศิลปินเพลงวัยรุ่นกรณีศึกษาการประชาสัมพันธ์ศิลปินฟรีเพลย์ อัลบั้มเพลย์ทู. คณะวารศาสตร์และสื่อมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๐.

เบญจ งามนาวากุล. “การศึกษาพัฒนาการและการเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนศูนย์การเรียนรู้โจ้โก้ของเด็กและเยาวชนหมู่ที่ ๘ บ้านราษฎร์สามัคคี ตำบลเมืองจัง อำเภอภูเวียง จังหวัดน่าน” สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.

ประทักษ์ ใฝ่ศุภการ. “การบริหารงานดนตรีจากท้องถิ่นสู่โลก”. **วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.

ประสาท หลักศิลา อ้างถึงใน ศุภฤกษ์ โพธิไพรัตนา. ผลกระทบการเปิดวันรุนแรงที่นำเสนอทางสื่อมวลชนที่มีต่อการจดจำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและทัศนคติที่มีต่อความรุนแรงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. คณะวารสารศาสตร์และสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.

โปรดปราน ศิริพร. พัชราภรณ์ เกษะประกร และชุติมาเกตดายุรัตน์. “การรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของวัยรุ่นบทบาทและอัตลักษณ์ของศิลปินไทย ทัศนคติและพฤติกรรมการเลียนแบบในเขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๗.

พระมหาบุญเพียง ปุญฺญวิริโย (แก้ววงศ์น้อย). “แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาอาจริยพงษ์ คำตั๋น. “การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม”. **ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. ภาควิชาพื้นฐานทางเพศศึกษา : มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๕๔.

พีระพล พิภวากร. การศึกษาโครงสร้างการตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของธุรกิจการจัดคอนเสริตศิลปินแจ๊สต่างประเทศในประเทศไทย คณะเศรษฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒.

ภานุมาศ ภมรบุตร. “อิทธิพลของเพลงเพื่อชีวิตที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมเลียนแบบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตหัวหมาก”. **วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการสื่อสารพัฒนาการ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗.

รัฏกานต์ กัณพิพัฒน์. “พฤติกรรมเลียนแบบกับค่านิยมการสักของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๕๗.

วรนุช ตันติวิทิตพงศ์. “พฤติกรรมความคลั่งไคล้ศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทย”. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

วรรณวรา สิทธิศักดิ์. “การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของ “อินดี้” ระหว่างผู้ผลิตและกลุ่มผู้ฟังดนตรีอินดี้ในประเทศไทย”. คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔.

วิรเวทย์ รักชาติ. “การวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงสากลแนวเฮฟวี่เมทัลของวัยรุ่น”. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๔๙. หน้า ๔๕-๔๖.

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. ผศ. ดร.. “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ”. **สารนิพนธ์พุทธศาสน์มหาบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๔) รายงานวิจัย

กุศล สุนทรธาดาและคนอื่นๆ. “การใช้ทุนทางสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชนนครปฐม”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัดดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, ๒๕๔๙.

ขัตติยา กรรณสูต และคนอื่นๆ. “คุณธรรมพฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย”. **รายงานการวิจัย**. (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ม.ป.ป.).

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจนึก. “จริยธรรมของเยาวชนไทย”. **รายงานการวิจัยฉบับที่ ๒๑**. (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐).

รายงานผลการศึกษา โครงการวิจัย และพัฒนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย. (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ม.ป.ป.).

รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย. (สำนักปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. มปป.). หน้า ๓๔-๓๕.

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย. **รายงานวิจัย**. (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, ๒๕๕๒).

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รายงานผลการศึกษาโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการใช้สื่อ ICT ในการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของประเทศไทย ม.ป.ป.

(๕) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์, กฤตพงศ์ สกุลนามอเนก นักดนตรี ๒๕ hours, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สัมภาษณ์, พิมวดี คำธิ ผู้ก่อสร้างแฟนคลับ ๒๕ hours, ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์, ประทีป สิริอิสระนันท์ นักดนตรี ๒๕ hours, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์, ปิยวัฒน์ มีเครือ นักดนตรี ๒๕ hours, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์, สมพล รุ่งพาณิชย์ นักร้องนำ ๒๕ hours, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

สัมภาษณ์, เอกศิริ กำบังภัย นักดนตรี ๒๕ hours, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

๒. ภาษาอังกฤษ

Adams, R. A. and others. **Adolescence Life Experiences.** Pacific Grove, California : Books/Cole, 1994.

Bandura, Albert. 1977. **Social Learning Theory.** New Jersey : Prentice Hall.

Brennam, James F. **History and Systems of Psychology.** 3rd ed. NJ : Prentice-Hall International, Inc.,1991.

Claxton, Guy. **The Heart of Buddhism : Practical Wisdom for an Agitated World.** 3rd ed. London : Thorsons, 1999.

Denzin & Y.S. Lincoln, **The handbook of qualitative research.** 2nd ed. Newbury Park, CA : Sage, 733-768.

Fromm, Erich. **Psychoanalysis and Religion.** London : Yale University Press, 1950.

Govinda, Anagarika Lama. **The Psychological Attitude of Early Buddhist Philosophy.** 4th ed. London : Rider & Company, 1973.

Guenther, Herbert V. & Kawamura, Leslie S. **Mind in Buddhist Psychology.** tr. By Ye- shesrgyal-mtshan's CA : Dharma Publishing, 1975.

Lefrancois, G.R. **Of Children An Introduction to Child Development.** Belmont, California : Wadsworth, 1973.

Johansson, Rune E. A. **The Dynamic Psychology of Early Buddhism.** London : Curzon Press, 1979.

Kagan, Jerome and Segal Julius. **Psychology and Introduction.** New York : Harcourt Brace Joyanovich, 1992.

Keown, Damien. **The Nature of Buddhist Ethics.** The Macmilan Press LTD. 1992.

Leahey, Thomas Hardy. **A History of Psychology** : Main Current in Psychological Thought. 5th ed. NJ : Prentice Hall Inc., 2000.

Lefrancois, G. R. **The Lifespan** (4th ed.). California: Wadsworth Publishing, 1993.

Lucy Kathryn Dean. **Young People And Popular Music Culture The Impact of Popular within The Everyday Lives of Children Aged 10-16** Masters by Research University of York Music, 2013.

Meadow, Mary Jo and Kahoe, Richard D. **Psychology of Religion : Religion in Individual Lives.** NY : Harper & Row Publishers Inc., 1984.

Nissanka, H.S.S. **Buddhist Psychotherapy : An Eastern Therapeutical Approach to Mental Problems.** Delhi : Vikas Publishing House PVT Ltd., 1995.

Perrett, Roy W. **Indian Philosophy : A Collection of Readings.** Vol 5 London : Garland Publisging, Inc., 2001.

Petri, HL. **Motivation Theory research and applications.** Belmont California Wadsworth Publishing Company, 1991.

Rajneesh, Shree Bhagwan. **The Book of Secret,** New York : Harper Colophon Books, c. 1976.

Richard R. Bootzin and others. **Psychology Today. 7th ed.** New York : McGraw-Hill, 1991.

Rowan, John. **The Transpersonal : Psychotherapy and Counseling.** London : Routledge, 1993.

Santrock, J. W. **Adolescents.** Dubuge, IA : Times Mirror Higher Education Group, 1996.

Tulku, Tarthag. **Openness Mind.** Berkeley, California : Dharma Publishing, c. 1978.

Wilkie, W.L. **Consumer Behavior** 3rd ed. (New York) John. Wiky+Sons. Inc. 1996).

ภาคผนวก ก

รายชื่อศิลปินต้นแบบจากการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อวิจัย

กลุ่ม ๑ รายนามศิลปินต้นแบบเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย (สัมภาษณ์)

รหัส	รายนาม	วันที่สัมภาษณ์	ระยะเวลาการสัมภาษณ์	สถานที่
A๑	นายสมพล รุ่งพาณิชย์	๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	อาคาร จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ เพลส
A๒	นายประทีป สิริอิสระนันท์	๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	อาคาร จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ เพลส
A๓	นายกฤตพงศ์ สกุลนามอเนก	๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	อาคาร จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ เพลส
A๔	นายเอกศิริ กำบังภัย	๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	อาคาร จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ เพลส
A๕	นายปิยวัฒน์ มีเครือ	๒๒ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	อาคาร จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ เพลส
A๖	นายชาครีย์ ลาภบุญเรือง	๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	ลานเบียร์นครสวรรค์
A๗	นายสรรวิช หวานสนิท	๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	ลานเบียร์นครสวรรค์
A๘	นายรวิน มิตรจิตรานนท์	๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	ลานเบียร์นครสวรรค์
A๙	นายภาคภูมิ นิ่มละมัย	๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘	๑.๓๐ ชั่วโมง	ลานเบียร์นครสวรรค์

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ

แบบสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบเพื่อการวิจัย

รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล.....

อายุ.....ปี

การศึกษาและสถานศึกษา.....

จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน

อาชีพของบิดามารดา.....

จำนวนปีที่อยู่ในวงการดนตรี.....ปี

บุคคลต้นแบบของท่านคือใคร และเพราะเหตุใดท่านจึงเลือกบุคคลต้นแบบท่านนี้

.....

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว

๑. ด้านการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

๑.๑ ท่านออกกำลังกายบ่อยเพียงใด อย่างไรบ้าง

๑.๒ ท่านพักผ่อนเพียงพอหรือไม่ และมีวิธีการพักผ่อนอย่างไรบ้าง

๑.๓ ท่านชอบรับประทานอาหารประเภทใดบ้าง

๑.๔ ท่านตรวจสุขภาพประจำปีหรือไม่ เมื่อไม่สบายท่านไปพบแพทย์ทุกครั้งหรือไม่ ท่านปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์หรือไม่ อย่างไร

๑.๕ บุคคลต้นแบบของท่านมีผลต่อการปฏิบัติตัวของท่านอย่างไรบ้าง

๑.๖ ท่านรักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัดหรือไม่ อย่างไร

๑.๗ ท่านไปวัด ทำบุญบ่อยมากน้อยเพียงใด

๑.๘ ท่านทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมจริยธรรมอย่างไร

๑.๙ ท่านสูบบุหรี่ดื่มเหล้าหรือไม่

๑.๑๐ ท่านปฏิบัติตัวต่อสังคมอย่างไรบ้าง

๒. ด้านการกำกับตนเองเพื่อความสำเร็จ

๒.๑ ท่านมีจิตมุ่งมั่นอดทนต่อการทำงานอย่างไรบ้าง

๒.๒ ท่านรักในอาชีพของท่านมากน้อยแค่ไหน

๒.๓ ท่านมีสมาธิต่อการทำงานมากน้อยเพียงใด

๒.๔ ท่านพัฒนางานของท่านอย่างไรบ้าง

๒.๕ ท่านคิดว่าท่านทำงานรวดเร็วและมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร

๒.๖ ท่านตรวจสอบผลงานของท่านสม่ำเสมอหรือไม่อย่างไร

๒.๗ บุคคลต้นแบบของท่านมีส่วนในการทำให้ท่านประสบผลสำเร็จอย่างไรบ้าง

๓. ด้านการเผชิญปัญหาและหาทางออกจากปัญหา

๓.๑ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องงานท่านสามารถแก้ปัญหาของท่านอย่างไรบ้าง

๓.๒ ท่านรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานทุกครั้งหรือไม่อย่างไร

๓.๓ เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ ท่านปฏิบัติอย่างไร

๓.๔ เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้าท่านแก้ไขอย่างไร

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความเหมาะสมของ

รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

กลุ่มที่ ๒ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจความเหมาะสมของแบบสอบถาม รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

๑. พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภิฉนฺโท, ผศ. ดร.

๒. พระมหาเผื่อน กิตฺติโสภโณ, ดร.

๓. พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ดร.

๔. ผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ

๕. ดร. ลำพอง กลมกูล

ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต มจร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเยาวชน

รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชน

พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

ทดลองแบบสอบถาม (Try out)

นักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนโกรกพระ

อำเภอ โกรกพระ จังหวัด นครสวรรค์ จำนวน ๓๐ ราย

งานทะเบียนและวัดผล

แจกแบบสอบถามนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนนครสวรรค์

อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ปัญญาคือลาภให้เกิดสุข
โรงเรียนนครสวรร
NAKHONSAWAN SCHOO

โรงเรียนลาดยาววิทยาคม อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

7 WONDERS OF THE WORLD

โรงเรียนแม่วงก์พิทยาคม อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์

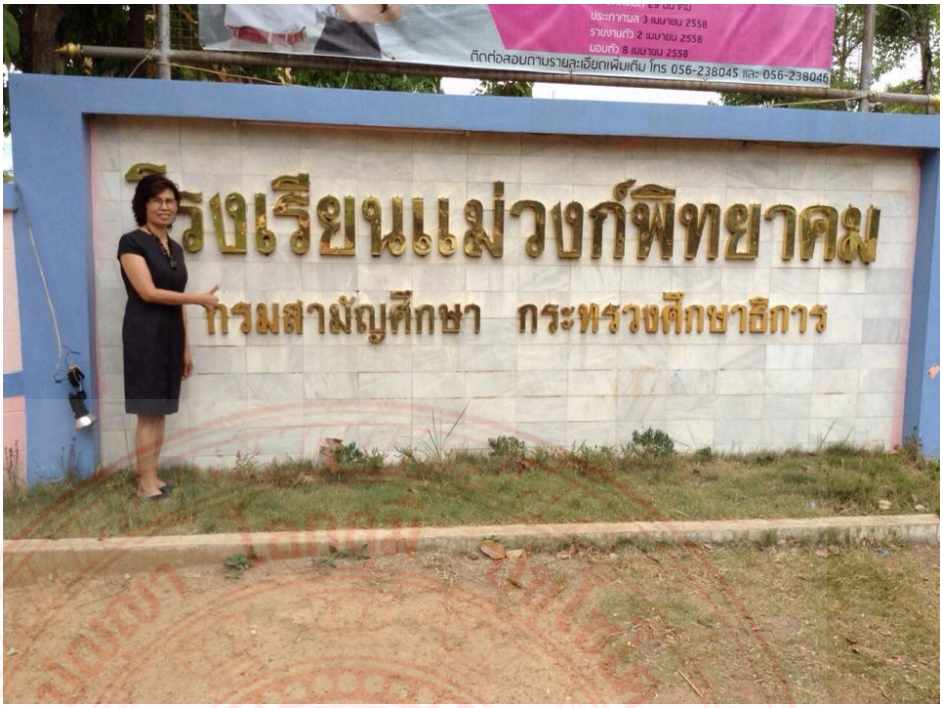

โรงเรียนพยุหะพิทยาคม อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

โรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์

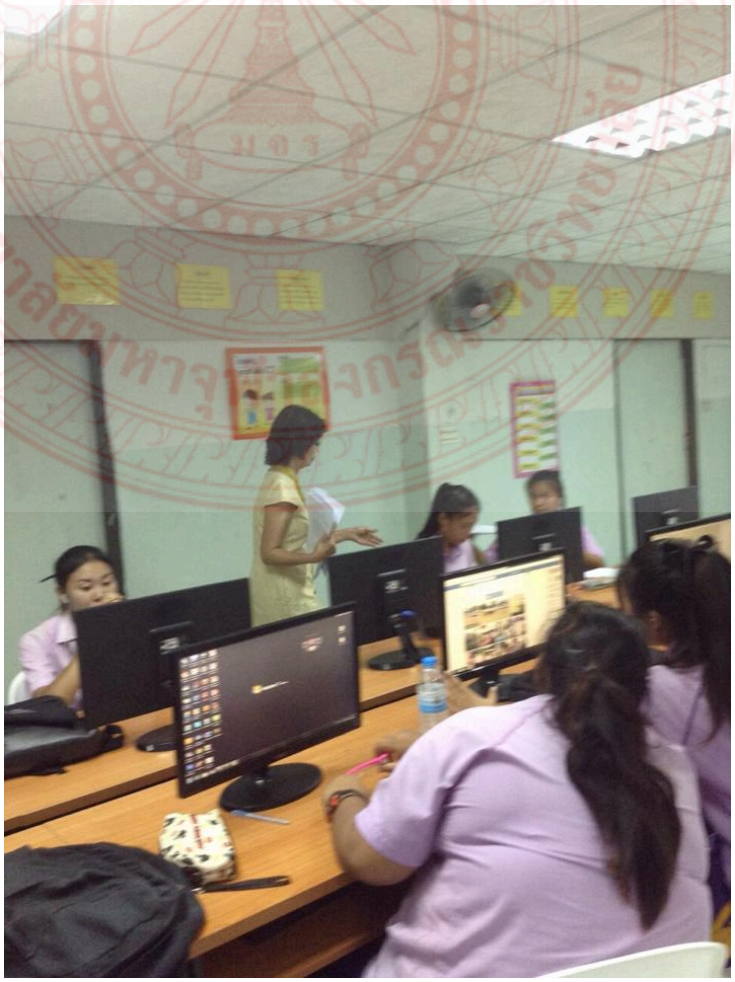

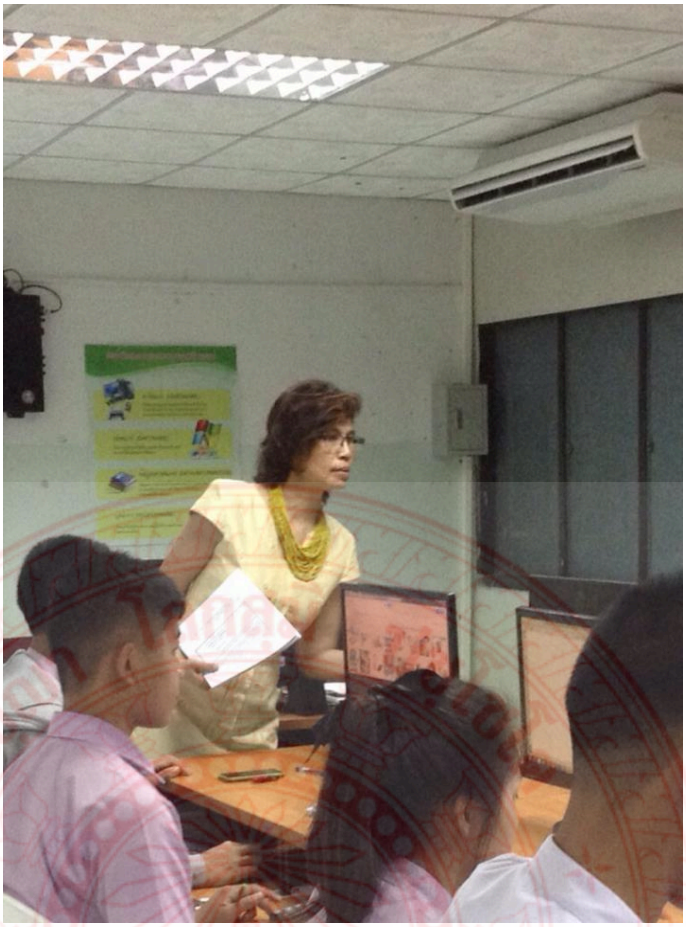

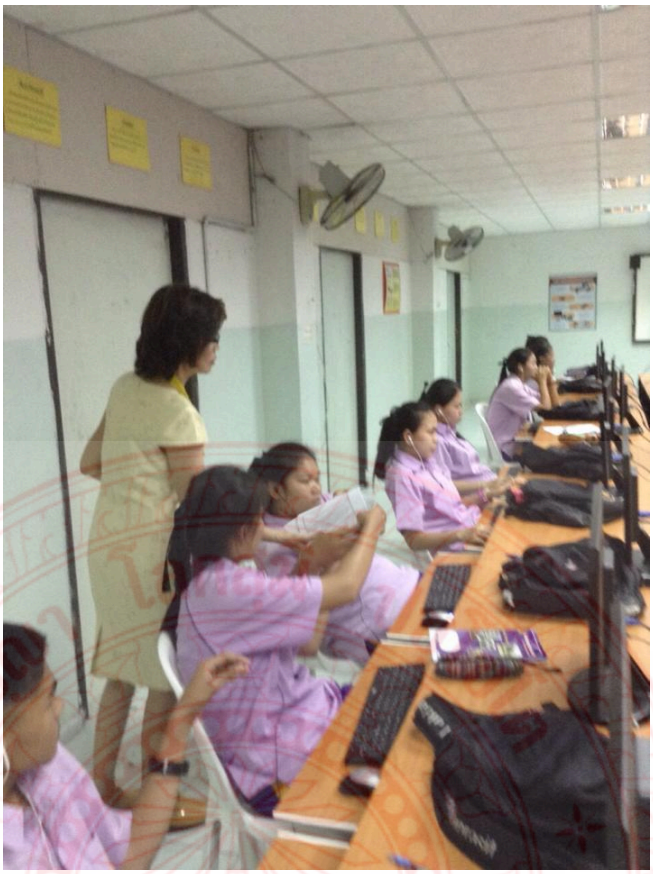

โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ อำเภอตาฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

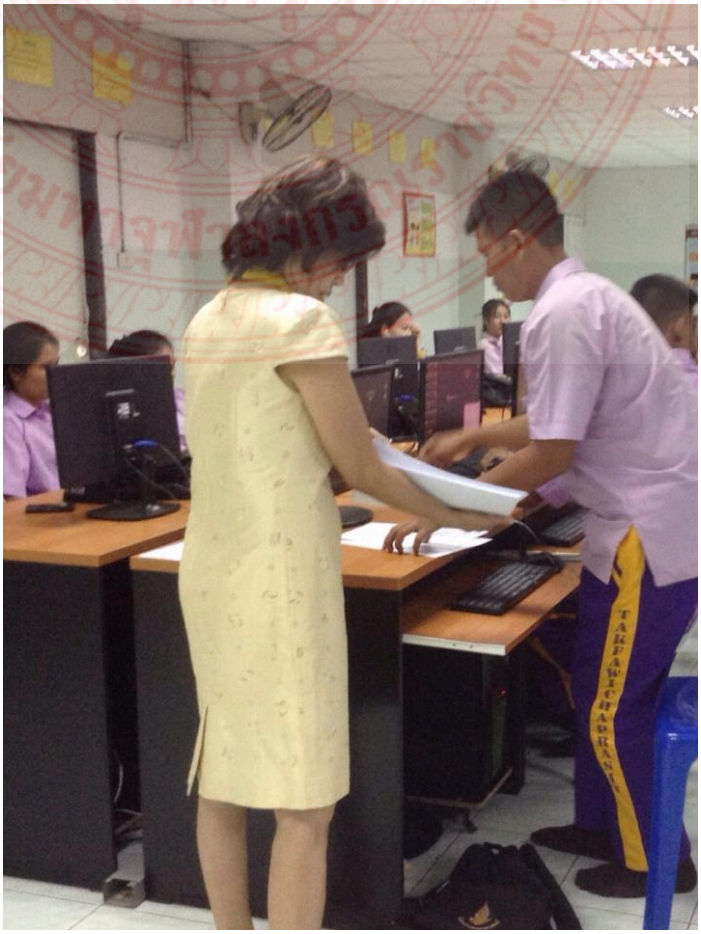

โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

TRUE-H 3G
22:16
81%

TRUE-H 3G
22:15
81%

เครื่องมือวิจัยสำหรับตรวจสอบ
ความตรงของเนื้อหา
ของงานวิจัยเรื่อง
รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
โดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

กรอบในการพัฒนาแบบสอบถามในการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน
เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

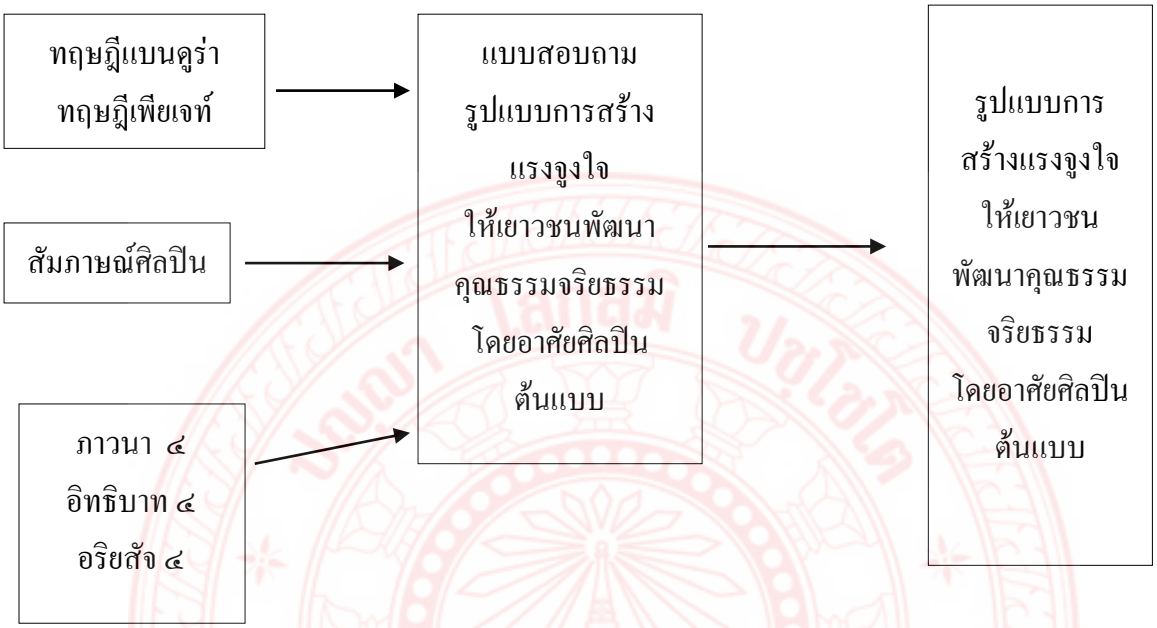

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

เรียน ท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่เคารพทุกท่าน

ด้วย นางวลัยพรรณ เฉลยทรัพย์ เป็นนิสิตระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยู่ระหว่างดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง " รูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ " โดยมี ผศ.ดร.เริงชัย หมื่นชนะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถาม โดยได้แบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นในการนำหลักภาวนา ๔ อิทธิบาท ๔ และอริยสัจ ๔ ไปใช้ จำนวน ๔๐ ข้อ

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

.....นางวลัยพรรณ...เฉลยทรัพย์.....

นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าเหมาะสมและตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อข้อคำถาม

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	**ความคิดเห็น**	
๑.	เพศ ☐ ๑.ชาย ☐ ๒.หญิง	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๒.	อายุ ☐ ๑. ๑๔-๑๕ ปี ☐ ๒. ๑๖-๑๗ ปี ☐ ๓. ๑๘ – ๑๙ ปี ☐ ๔. ๑๙ ปีขึ้นไป	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๓.	ระดับชั้นที่เรียน ☐ ๑. มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ☐ ๒. มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ☐ ๓. มัธยมศึกษาปีที่ ๖	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๔.	สถานภาพส่วนตัว ☐ ๑. ลูกคนเดียว ☐ ๒. ลูกสองคน ☐ ๓. ลูกสามคน ☐ ๔. ไม่ระบุ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๕.	สถานภาพครอบครัว ☐ ๑. อยู่กับบิดามารดา ☐ ๒. อยู่กับบิดา ☐ ๓. อยู่กับมารดา ☐ ๔. อยู่กับปู่ย่าตายาย ☐ ๕. อื่นๆ อยู่กับลุง ป้า น้า อา ☐ ๔. ไม่ระบุ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความคิดเห็น	
๗.	รายได้ครอบครัว ☐ ๑. ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐บาท ☐ ๒. ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐บาท ☐ ๓. ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐บาท ☐ ๔. ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐บาท ☐ ๕. ๕๐,๐๐๐บาทขึ้นไป ๘. นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร ☐ ๑. พ่อแม่ ☐ ๒. พ่อ ☐ ๓. แม่ ☐ ๔. ปู่ย่า/ตายาย ☐ ๕. ลุงป้าน้าอา ☐ ๖. อยู่คนเดียว ☐ ๗.อื่นๆ ไม่ระบุ ๙. สภาพแวดล้อมที่อยู่ ☐ ๑. ย่านชุมชนแออัด ☐ ๒. ชานเมือง ☐ ๓. วัด ☐ ๔. หมู่บ้าน ☐ ๕. ในเมือง ☐ ๖.ชุมชนชนบท ☐ ๗. อื่นๆ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม

ข้อคำถามเพิ่มเติม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นในการสร้างรูปแบบการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยศิลปินต้นแบบ

คำชี้แจง คำถามในตอนที่ ๒ นี้เป็นคำถามที่มีการให้คะแนนมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale)
ที่มีระดับการให้คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามเป็น ๕ ระดับ
โดยใช้ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการปฏิบัติดังนี้

๑. แทน มีความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด

๒. แทน มีความคิดเห็น ในระดับน้อย

๓. แทน มีความคิดเห็น ในระดับปานกลาง

๔. แทน มีความคิดเห็น ในระดับมาก

๕. แทน มีความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด

ขอให้นักเรียนผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนความสอดคล้อง (IOC) ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อข้อคำถาม ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+๑ หมายถึง นักเรียนเห็นว่าข้อคำถามดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนิยายที่ใช้ในการวิจัย

๐ หมายถึง นักเรียนไม่แน่ใจว่าข้อคำถามดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนิยามที่ใช้ในการวิจัย

-๑ หมายถึง นักเรียนเห็นว่าข้อคำถามดังกล่าวไม่สอดคล้องกับนิยายที่ใช้ในการวิจัย

โดยนิยามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้แนบมาพร้อมกับรายละเอียดประกอบการพิจารณาเครื่องมือ

๒.๑ ภาวนา ๔

ภาวนา ๔ หมายถึง การพัฒนากาย ความประพฤติ จิตใจและปัญญา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยดี ได้แก่ กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา

อิทธิบาท ๔ หมายถึง ทางที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

อริยสัจ ๔ หมายถึง หนทางที่จะทำให้พ้นทุกข์ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

คุณลักษณะที่มุ่งวัด	**ข้อ**	**ข้อคำถาม**	**คะแนนความสอดคล้อง (IOC)**			**ข้อเสนอแนะ**
			+๑	๐	-๑	
กายภาวนา การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกายให้เกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ห้าด้วยดี	๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐.	นักเรียนรีบนอนเพื่อพักผ่อนให้เพียงพอ นักเรียนปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ทุกครั้งเมื่อนักเรียนเจ็บป่วย นักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ นักเรียนตรวจสุขภาพทุกปี นักเรียนชอบศิลปินเพราะบุคลิกภาพดีสะอาดแข็งแรง นักเรียนยินดีที่จะปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่ นักเรียนไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่เสื่อมเสียของครอบครัว นักเรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย นักเรียนออกกำลังกายทุกวัน เวลาว่างนักเรียนมักรวมกลุ่มกับทำกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์				
สีลภาวนา การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี	๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖.	นักเรียนทำตามกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ นักเรียนซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นเสมอ นักเรียนไม่เอาของคนอื่นมาเป็นของตน นักเรียนเข้าวัดทำบุญปฏิบัติธรรมเสมอ นักเรียนไม่ลอกการบ้านเพื่อนหรือให้เพื่อนลอกการบ้าน				
คุณลักษณะที่มุ่งวัด	**ข้อ**	**ข้อคำถาม**	**คะแนนความ**			**ข้อเสนอแนะ**

			สอดคล้อง (IOC)			
			+๑	๐	-๑	
	๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.	เมื่อนักเรียนยืมของผู้อื่นไปและจะนำมาส่งคืนเจ้าของ เมื่อนักเรียนเก็บสิ่งของผู้อื่นได้จะรีบนำไปติดต่อเพื่อส่งคืนเจ้าของ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญใส่บาตรทุกครั้ง ที่โรงเรียนจัดขึ้น นักเรียนเข้าร่วมโครงการค่ายอบรมธรรมะที่โรงเรียนจัดขึ้น				
จิตตภาวนา/อิทธิบาท ๔ การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคง เจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่นเมตตา อดทน ขยันหมั่นเพียร , ทางที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา	๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐.	นักเรียนอดทนต่อความยากลำบากเสมอ นักเรียนมุ่งมั่นต่อการเรียนให้สำเร็จ นักเรียนทำงานด้วยความรวดเร็วถูกต้อง นักเรียนมีสมาธิต่อการเรียนและการทำงานเป็นอย่างดี ศิลปินสร้างแรงจูงใจต่อนักเรียนในการมุ่งมั่นให้มีความ สำเร็จเหมือนศิลปิน นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนๆด้วยความเต็มใจ นักเรียนไม่รังแก เบียดเบียน และทำร้ายผู้อื่น นักเรียนแนะนำให้เพื่อนๆประพฤติดีและห้ามปรามไม่ให้ทำความชั่ว นักเรียนตั้งใจเรียนและไม่พูดคุยขณะที่ครูกำลังสอน นักเรียนส่งงานที่ครูมอบหมายให้ทำตรงเวลา				
			คะแนนความ			

คุณลักษณะที่มุ่งวัด	ข้อ	ข้อคำถาม	สอดคล้อง (IOC)			ข้อเสนอแนะ
			+๑	๐	-๑	
หนทางที่จะทำให้พ้นทุกข์ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค	๓๔.	นักเรียนใช้เหตุผลในการใช้ชีวิตเสมอ				
	๓๕.	นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน				
	๓๖.	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจนักเรียนรู้สึกตัวดีว่า เกิดอะไรขึ้นกับนักเรียน				
	๓๗.	เมื่อนักเรียนทำผิดสามารถกล่าวคำขอโทษคนอื่นได้				
	๓๘.	หลายครั้งที่นักเรียนไม่รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่มีความสุข				
	๓๙.	นักเรียนสามารถทำงานที่รับมอบหมายได้				
	๔๐.	นักเรียนพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ				

เกณฑ์การคัดเลือกศิลปินต้นแบบ

สยามดารา สตาร์ส อวอร์ดส์ 2014

สยามดารา สตาร์ส อวอร์ด 2014 [1]ซึ่งเป็นงานมอบรางวัลเกียรติยศแก่บุคคลในวงการบันเทิง เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 9 ปี ก้าวสู่ปีที่ 10 ของหนังสือพิมพ์สยามดารารายวัน มีการมอบรางวัลเกียรติยศเพื่อขวัญ กำลังใจให้กับคนในวงการบันเทิง ทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง ซึ่งประกอบด้วยรางวัลประเภทละครโทรทัศน์, รางวัลประเภทภาพยนตร์, รางวัลประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง, รางวัลเพลงไทยสากล และรางวัลพิเศษต่างๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ในการทำงานของเหล่าคนบันเทิง โดยรางวัลทั้งหมดมีหลักเกณฑ์การพิจารณาผลงานในรอบปีที่ผ่านมา (ซึ่งปีหลังของปี พ.ศ. 2556 และครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2557) โดยงานประกาศผลรางวัลจัดขึ้น ณ คริสตัล ดีไซน์ เซ็นเตอร์ (ซีดีซี) เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2557 โดยมีรางวัลทั้งสิ้น 33 รางวัล ดังนี้ (ผู้ชนะจะพิมพ์ด้วยตัวหนา)

เนื้อหา

- รางวัลประเภทเพลงไทยสากล
  - เพลงฮิตโดนใจ สาขาเพลงไทย-สากล
  - นักร้องกลุ่มยอดนิยม สาขาเพลงไทย-สากล
  - นักร้องไทย-สากลหญิงยอดนิยม
  - นักร้องไทย-สากลชายยอดนิยม
- รางวัลประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง
  - เพลงลูกทุ่งยอดนิยม
  - เพลงลูกทุ่งยอดเยี่ยม
  - เพลงลูกทุ่งเพื่อชีวิตยอดเยี่ยม
  - นักร้องลูกทุ่งหญิงยอดเยี่ยม
  - นักร้องลูกทุ่งชายยอดเยี่ยม
  - นักร้องลูกทุ่งหญิงยอดนิยม
  - นักร้องลูกทุ่งชายยอดนิยม
- รางวัลประเภทภาพยนตร์
  - ภาพยนตร์ยอดเยี่ยม
  - ผู้กำกับยอดเยี่ยมสาขาภาพยนตร์

- *เรือเล็กควรออกจากฝั่ง*

ศิลปิน วงบอดี้สแลม / ผู้แต่ง Mango Team / ค่ายจีนี่ เร็คคอร์ดส (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)

- ***ไม่เจ็บอย่างฉันใครจะเข้าใจ***

ศิลปิน ฟิลม์ บงกช / ผู้แต่ง ปฏิเวธ อุทัยเฉลิม / ค่ายจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่

- *ภูมิแพ้กรุงเทพ*

ศิลปิน ป้าง นครินทร์ กิ่งศักดิ์ / ผู้แต่ง นครินทร์ กิ่งศักดิ์ / ค่ายจีนี่ เร็คคอร์ดส (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)

- *ฉันก็รักของฉัน*

ศิลปิน นิว นภัสสร ภูธรใจ และ จิ๋ว ปิยนุช เสือจงพรู / ผู้แต่ง ณรงค์วิทย์ เดชะธนวัฒน์ / ค่ายจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่

- *อาย*

ศิลปิน สิงโต นำโชค / ผู้แต่ง เต็น ธีรภัค / ค่าย บีลีฟ เร็คคอร์ดส์ (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)

นักร้องกลุ่มยอดนิยม สาขาเพลงไทย-สากล

- ทเวนตีไฟฟ์อาเวอส์ จากค่าย บีลีฟ เร็คคอร์ดส์ (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)
- มัสคีเทียร์ จากค่าย บีลีฟ เร็คคอร์ดส์ (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)
- **สล็อต แมชชีน จากค่าย โซนี่ มิวสิก**
- ค็อกเทล จากค่าย จีนี่ เร็คคอร์ดส (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)
- เก็ตสีโนวา จากค่าย Duck Bar (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)

นักร้องไทย-สากลหญิงยอดนิยม

- บงกช เจริญธรรม จากค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่
- ชีรณัฐ ยูสานนท์ จากค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่
- **นภัสสร ภูธรใจ และ ปิยนุช เสือจงพรู ค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่**
- นิภาภรณ์ ฐิติธนการ จากค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่
- นรารักษ์ ใจบำรุง จากค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่

นักร้องไทย-สากลชายยอดนิยม

- นครินทร์ กิ่งศักดิ์ จากค่าย จีนี่ เร็คคอร์ดส (จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่)
- **อภิวัชร์ เอื้อถาวรสุข จากค่าย เลิฟอีส**
- ปองศักดิ์ รัตนพงษ์ จากค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่
- พีระ เทศวิศาล จากค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่
- ภพธร สุนทรญาณกิจ จากค่าย จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าเหมาะสมและตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อข้อคำถาม

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	**ความคิดเห็น**	
๑.	เพศ ☐ ๑.ชาย ☐ ๒.หญิง	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๒.	อายุ ☐ ๑. ๑๔-๑๕ ปี ☐ ๒. ๑๖-๑๗ ปี ☐ ๓. ๑๘ – ๑๙ ปี ☐ ๔. ๑๙ ปีขึ้นไป	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๓.	ระดับชั้นที่เรียน ☐ ๑. มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ☐ ๒. มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ☐ ๓. มัธยมศึกษาปีที่ ๖	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๔.	สถานภาพส่วนตัว ☐ ๑. ลูกคนเดียว ☐ ๒. ลูกสองคน ☐ ๓. ลูกสามคน ☐ ๔. ไม่ระบุ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๕.	สถานภาพครอบครัว ☐ ๑. อยู่กับบิดามารดา ☐ ๒. อยู่กับบิดา ☐ ๓. อยู่กับมารดา ☐ ๔. อยู่กับปู่ย่าตายาย ☐ ๕. อื่นๆ อยู่กับลุง ป้า น้า อา ☐ ๔. ไม่ระบุ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๖.	สถานภาพบิดามารดา ☐ ๑. อยู่ด้วยกัน ☐ ๒. แยกกันอยู่ ☐ ๓. หย่าร้างกัน ☐ ๔. ไม่ระบุ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความคิดเห็น	
๗.	รายได้ครอบครัว ☐ ๑. ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐บาท ☐ ๒. ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐บาท ☐ ๓. ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐บาท ☐ ๔. ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐บาท ☐ ๕. ๕๐,๐๐๐บาทขึ้นไป	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๘.	นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร ☐ ๑. พ่อแม่ ☐ ๒. พ่อ ☐ ๓. แม่ ☐ ๔. ปู่ย่า/ตายาย ☐ ๕. ลุงป้าน้าอา ☐ ๖. อยู่คนเดียว ☐ ๗.อื่นๆ ไม่ระบุ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม
๙.	สภาพแวดล้อมที่อยู่ ☐ ๑. ย่านชุมชนแออัด ☐ ๒. ชานเมือง ☐ ๓. วัด ☐ ๔. หมู่บ้าน ☐ ๕. ในเมือง ☐ ๖.ชุมชนชนบท ☐ ๗. อื่นๆ	☐ เหมาะสม	☐ ไม่เหมาะสม

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าเหมาะสมและตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อข้อคำถาม

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
๑.	เพศ ☐ ๑.ชาย ☐ ๒.หญิง
๒.	อายุ ☐ ๑. ๑๔-๑๕ ปี ☐ ๒. ๑๖-๑๗ ปี ☐ ๓. ๑๘ – ๑๙ ปี ☐ ๔. ๑๙ ปีขึ้นไป
๓.	ระดับชั้นที่เรียน ☐ ๑. มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ☐ ๒. มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ☐ ๓. มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๔.	สถานภาพส่วนตัว ☐ ๑. ลูกคนเดียว ☐ ๒. ลูกสองคน ☐ ๓. ลูกสามคน ☐ ๔. ไม่ระบุ
๕.	สถานภาพครอบครัว ☐ ๑. อยู่กับบิดามารดา ☐ ๒. อยู่กับบิดา ☐ ๓. อยู่กับมารดา ☐ ๔. อยู่กับปู่ย่าตายาย ☐ ๕. อื่นๆ อยู่กับลุง ป้า น้า อา ☐ ๔. ไม่ระบุ

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
๗.	รายได้ครอบครัว ☐ ๑. ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐บาท ☐ ๒. ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐บาท ☐ ๓. ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐บาท ☐ ๔. ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐บาท ☐ ๕. ๕๐,๐๐๐บาทขึ้นไป
๘.	นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร ☐ ๑. พ่อแม่ ☐ ๒. พ่อ ☐ ๓. แม่ ☐ ๔. ปู่ย่า/ตายาย ☐ ๕. ลุงป้าน้าอา ☐ ๖. อยู่คนเดียว ☐ ๗.อื่นๆ ไม่ระบุ
๙.	สภาพแวดล้อมที่อยู่ ☐ ๑. ย่านชุมชนแออัด ☐ ๒. ชานเมือง ☐ ๓. วัด ☐ ๔. หมู่บ้าน ☐ ๕. ในเมือง ☐ ๖.ชุมชนชนบท ☐ ๗. อื่นๆ

สัมภาษณ์วง Musketeers (มัสคีเทียร์)

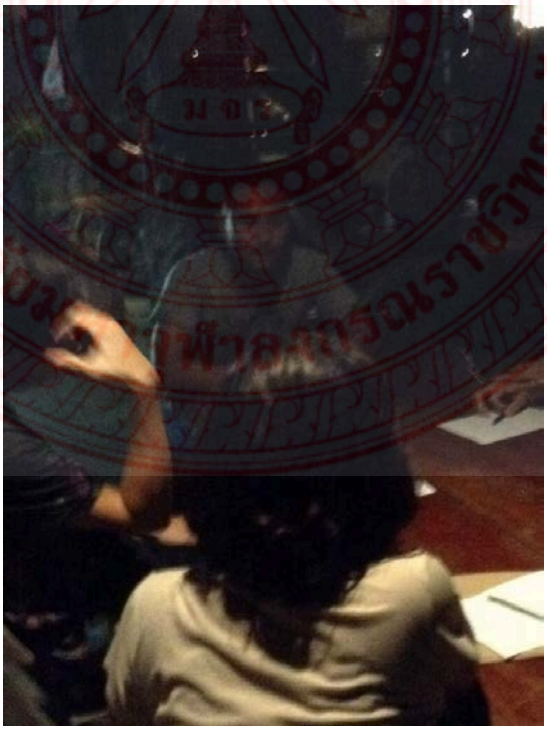

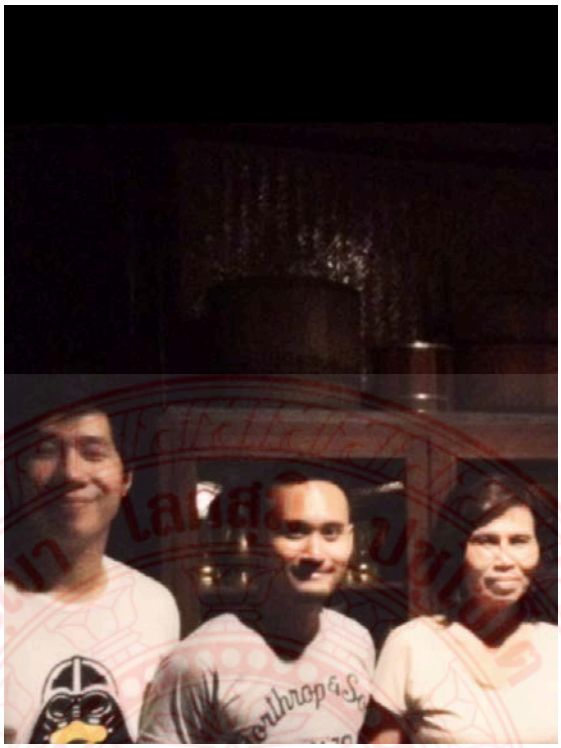

วง 25 Hours

โดย ไทยรัฐฉบับพิมพ์ 13 เม.ย. 2559 07:30

527 ครั้ง

LINE it! | แชร์ 0 | แชร์ 3 | Tweet

>> โหวตข่าวนี้

ชอบ 0.0%
ไม่ชอบ 0.0%
สนุก 0.0%
ประหลาด 0.0%
เสียใจ 0.0%
ให้กำลังใจ 0.0%

แรง!! ข้ามปีเลยทีเดียวสำหรับอัลบั้ม "mom & pop shop" ของวง 25 hours จากค่าย genie records ที่กวาดรางวัลมาจาก 3 เวทีใหญ่ ถึง 4 รางวัล ทั้งคับเบิลแชมป์จากเวที The Guitar Mag Awards 2016 กับรางวัล Best Producer of The Year และ Best Band of The year ตามด้วยรางวัลศิลปินกลุ่มยอดเยี่ยมจากเวที คม.ชัด.ลึก. อวอร์ดส ครั้งที่ 13 และรางวัลโปรดิวเซอร์ยอดเยี่ยมจากเวที สีสัน อวอร์ดส ครั้งที่ 27 ซึ่งอัลบั้มนี้ถือเป็นการทดลองทำงานอะไรใหม่ๆ ทั้งในเรื่องของดนตรีที่ได้ เจ-มนทล จิรา มาเป็นโปรดิวเซอร์ รวมถึงการย้ายบ้านมาที่ค่าย genie records ซึ่ง แหลม-สมพล รุ่งพาณิชย์ นักร้องนำเผย "พวกเราดีใจมากครับ มันเหมือนเป็นของขวัญที่ดีของพวกเราเลยครับ หลังจากนี้พวกเราก็ยังคงทำงานอย่างตั้งใจให้ออกมาดีต่อไป ไม่เอาวางวัลมากดดันครับ และคาดว่าจะเป็นต้นเดือนหน้าครอฟังชิงเกิลใหม่ เป็นเพลงช้าที่มีความอบอุ่น จะฟังให้เศร้าก็ได้ หรือจะยิ้มก็ได้ เอาไว้ขอแต่งงานก็ยังได้".

25 hours พาเพลง 'ไม่ต่างกัน ost.คิดถึงวิทยา' คว้ารางวัลเพลงน่าภาคภูมิยอดเยี่ยม รางวัลสุพรรณหงส์

1,294 | Share : Facebook Twitter Google+ Link

เรียกว่าเป็นปีเลยทีเดียวสำหรับหนุ่มๆ **25 hours** จาก **Genie Records** ที่พาเพลง ไม่ต่างกัน จากภาพยนตร์เรื่อง คิดถึงวิทยา คว้ารางวัลเพลงน่าภาคภูมิยอดเยี่ยม รางวัลสุพรรณหงส์ครั้งที่ **24** ไปครองได้สำเร็จ ซึ่ง แหลม สมพล รุ่งพาณิชย์ นักร้องนำของพวกเราได้ออกมาแสดงความรู้สึกผ่าน www.facebook.com/25hoursband ว่า

"ยังจำได้ดี คืนนั้นเมื่อ4ปีที่แล้วมันเป็นช่วงเพลงนี้กับผู้ หน้าบ้านในบรรยากาศเรียบง่ายกับกีตาร์ 1 ตัว เราเขียนเพลงนี้ให้ที่น้องคนดาบอด ในงานการกุศลเด็กรุงเทพฯ ซึ่งหลังจากงานนั้นจบลง ไม่ต่างกัน ดูเหมือนไปเรียบๆ ในคอมเครื่องเก่าของเรา4 ปีต่อมา "ไม่ต่างกัน"แสดงตัวเองให้คนได้ดื่มอีกครั้ง ในหนัง คิดถึงวิทยา ในความหมายของความคิดถึงและคิดถึงที่ไม่ว่าเมื่อเกิดขึ้นด้วยสามเท่ารับรู้ด้วยใจ หนึ่งคำๆ เรื่องนี้พาเพลงของความไกลมากกว่าไปจากใจให้คนไทย และภาพของคิดถึงวิทยาคืนนั้น ขอบคุณที่เป็นพื้นที่ให้เพลงนี้ได้เปิดอ่าน"

"ขอบคุณ GTH ขอบคุณพี่เก่ง คิดถึงผู้กำกับ ตี๋ม์ คิดงานผู้สร้างหนัง ขอบคุณคณะกรรมการสุพรรณหงส์ ที่มอบรางวัล "เพลงน่าภาคภูมิยอดเยี่ยม" ให้เราในปีนี้และที่สำคัญขอบคุณแฟนเพลงทุกๆ คนครับที่เชื่อเหมือนๆ กันว่า "บางสิ่งไม่เท่ากับด้วยสามเท่ารับรู้ด้วยใจ"..... ไม่ต่างกัน ขอบคุณครับ แหลม 25hours

MV ไม่ต่างกัน **(OST.คิดถึงวิทยา)**

25hours ได้เพิ่มรูปภาพใหม่ 2 ภาพ
29 มีนาคม ·
โปรดิวเซอร์ ยอดเยี่ยม สีสันอวอร์ดครั้งที่27
"มณฑล จิรา และ 25hours"
วันนี้เราไม่สามารถไปร่วมงานได้ พี่เจเป็นตัวแทนขึ้นรับรางวัลครับ @montonnjira
รอลุ้นอีก3 รางวัลที่เข้าชิงด้วยกันนะ
รางวัลอัลบั้มยอดเยี่ยม,
ศิลปินกลุ่มยอดเยี่ยม
บันทึกเสียงยอดเยี่ยม"สุขาอยู่หนไต"
27

เว็บไซต์บริการข้อมูลแนวเพลงต่างๆและวงดนตรี
25 hours วงดนตรีเสียงมาตกวน
แรงไม่แผ่ว - 25hours 「Official MV」
ผมมีวงร็อกที่มีคุณภาพที่บอกได้เลยว่าสุดยอดมากที่สุดแล้วเป็นวง
ดนตรีที่ความเป็นเอกลักษณ์มากที่สุดในเวลานี้นั้นก็คือวงดนตรีที่
มีชื่อว่า 25 hours นั่นเองละครับวงนี้กำลังได้รับความเป็นยอด
นิยมกันอย่างมากเลยก็ว่าได้นะครับ วงดนตรี 25 hours กำลัง
เป็นสิ่งที่ยอมรับกันเป็นอย่างมากเพราะความเป็นเอกลักษณ์และ
เสียงร้องที่เป็นตัวของตัวเองกันเลยก็ว่าได้ โดยวงดนตรีของวงนี้ร้อง
เป็นแนวแบบ อัลเทอร์เนทีฟร็อก และ ซินธ์ป๊อป นั่นเอง ซึ่งวงมี
สมาชิกวงอยู่ด้วยกันถึงห้าคนด้วยกันมีสมาชิก แหลม ร้องนำ , โฟร์
กีต้าร์ , ปู กีต้าร์ , บัง เบส และคนสุดท้ายมือกลอง จ๊อบ วงดนตรี
25 hours กำลังได้รับได้ความสนใจของเพลงแฟนเป็นอย่างมาก
เลยในช่วงเวลานี้เพราะสไตล์การร้องของเขาที่ออกจะแนวกวนนิดๆ
แต่เต็มเปี่ยมไปด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ แถมวงนี้ยังได้ร้องเพลง
ประกอบภาพยนตร์อย่าง กวน มึน โฮ ที่มาในชื่อเพลงว่า ยินดีที่ไม่รู้
จัก ที่ร้องกันได้ไปทั่วประเทศเลยกันเลยที่เดียวตามมาด้วยอีกเพลง
ไม่ต่างกัน นี่ก็ถือว่าเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดเพลงหนึ่ง
และยังเป็นเพลงที่คนมาขอเพลงกันมากที่สุดกันเลยก็ว่าได้จนคลื่น
เพลงตามวิทยุได้เชิญไปร่วมเล็มภาษณ์วงกันหลายที่กันเลยที่เดียวนะ
ครับ และวง 25 Hours ยังได้รับรางวัลศิลปินหน้าใหม่อีกด้วย ซึ่ง
รางวัลที่เขาได้มาจาก แฮมเบอร์เกอร์อวอร์ดส แถมยังได้รางวัลจาก
Seed Awards รางวัลนักร้องยอดเยี่ยมซึ่งประจำปีอีกด้วยนั้น
เอง ซึ่งเชื่อได้เลยว่าตอนนี้แฟนเพลงก็อยากที่จะรอฟังเพลงใหม่ของ
พวกเขาว่าจะออกมาเพลงมาแนวไหนอีกเพราะวงนี้เป็นวงร็อกที่จับ
ทางดนตรีไม่ถูกอีกและก็อยากจะให้วง 25 hours สร้างผลงาน
เพลงดีๆ ให้กับแฟนต่อไปอีกนานๆ

TRUE-H 3G 15:34 51%

ประกาศผลรางวัล ไนน์ เอ็นเตอร์เทน อวอร์ด 2016

25 พ.ค. 59 (22:11 น.) เปิดอ่าน **81,972**

12,207 แชร์

รางวัลเกียรติยศของคนบันเทิง "ไนน์ เอ็นเตอร์เทน อวอร์ด 2016" (Nine Entertain Awards 2016) ภายใต้ สโลแกน "หน้าม่านคุณภาพ หลังม่านคุณธรรม" ซึ่งจัดขึ้นในช่วงค่ำของวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยในปีนี้มี 14 รางวัลคุณภาพสำหรับคนเบื้องหน้าและเบื้องหลังวงการบันเทิง โดยผู้ได้รับรางวัลมีดังต่อไปนี้

รางวัลพิเศษ ดาราในดวงใจ ได้แก่ **"ปอ ทฤษฎี"**
รางวัลพระราชทาน "บันเทิงเทิดธรรม" ได้แก่ **"กิ๊ก มยุริญ ผ่องผุดพันธ์"**
รางวัลนักแสดงชายแห่งปี ได้แก่ **"เวียร์ ศุกลวัฒน์"**
รางวัลนักแสดงหญิงแห่งปี ได้แก่ **"ปุ๊กลุก ฝนทิพย์"**
รางวัลละครโทรทัศน์แห่งปี ได้แก่ **"สุดแค้นแสนรัก"** ทางช่อง 3
รางวัลภาพยนตร์แห่งปี ได้แก่ **"ฟรีแลนซ์ ห้ามป่วย ห้ามพัก ห้ามรักหมอ"**
รางวัลเพลงแห่งปี ได้แก่ เพลง **"ไม่เคย"** ขับร้องโดย 25 Hours
รางวัลศิลปินเดี่ยวแห่งปี ได้แก่ **"เบน ชลาทิศ ตันติวุฒิ"**
รางวัลศิลปินกลุ่มแห่งปี ได้แก่ **"วง Klear"**
รางวัลพิธีกรแห่งปี ได้แก่ **"เปอร์ สุวิกรม อัมระนันทน์"**
รางวัลคนเบื้องหลังแห่งปี ได้แก่ **"ธงชัย ประสงค์สันติ"**
รางวัลทีมสร้างสรรค์จากภาพยนตร์ ได้แก่ **"ทีมเขียนบทละครซีรีย์ ฮอร์โมน ซีซั่น 3"**
รางวัลขวัญใจมหาชน ได้แก่ **"เจมส์ จิรายุ ตั้งศรีสุข"**
รางวัลครอบครัวแห่งปี ได้แก่ **ครอบครัว "เค้ามูลคดี"**

ขอขอบคุณภาพจาก ทวิตเตอร์ @TNAMCOT

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณาของ ผศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง ประธานกรรมการ ,ผศ.ดร.เริงชัย หมื่นชนะ กรรมการ, พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภิฉนฺโท, ผศ.ดร.พระมหาเผื่อน กิตฺติโสภโณ, ดร.พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ และ ดร.ลำพอง กลมกูล ขอกราบขอบพระคุณที่กรุณาตรวจแบบสอบถาม และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างมาก ซึ่งทำให้เนื้อหาของดุษฎีนิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณรศ.ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบการแปรผลเชิงปริมาณ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่สอนในหลักสูตรพุทธจิตวิทยาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพุทธจิตวิทยา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหาของพระพุทธศาสนาและจิตวิทยาตะวันตกได้เห็นแบบอย่างและได้รับการฝึกปฏิบัติที่ถูกต้องตามแนวพระพุทธศาสนาและแนวจิตวิทยาอันก่อประโยชน์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อการทำงานและการดำเนินชีวิตของผู้วิจัย

ขอขอบคุณศิลปินค่าย GMM Grammy และค่าย What the duck ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างได้แก่เยาวชนทุกคนที่ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนๆปริญญาเอกพุทธจิตวิทยา รุ่น ๑ ทุกท่านที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

วลัยพรรณ เฉลยทรัพย์

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง โดยระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (ไทย) ๙/๑๗๐/๕๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๑๗๐ หน้า ๕๖

<u>พระสุตตันตปิฎก</u>

ที.ปา.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
องฺ.จตุกฺก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.ปญฺจก.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธัมมบท	(ภาษาไทย)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางวลัยพรรณ เฉลยทรัพย์
วันเดือนปีเกิด	๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๒
สถานที่เกิด	อำเภอโกรกพระ จ.นครสวรรค์
การศึกษา	ปริญญาตรี บรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ พ.ศ. ๒๕๓๕
	ปริญญาโท รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๕
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. ๒๕๒๕-พ.ศ. ๒๕๓๙ รับราชการครู
	พ.ศ. ๒๕๔๕-พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นอาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
	พ.ศ. ๒๕๔๗-ปัจจุบัน ประกอบธุรกิจส่วนตัว
ปีที่เข้าศึกษา	พ.ศ. ๒๕๕๕
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ ๓๘/๔ หมู่ ๒ ต.โกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์